ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ

ज्ञान विज्ञान सहितम्

ಬೆಂಬಿಡದ ಭೂತಗಳು

ಪಾ.ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯ

ಬೆಂಬಿಡದ ಭೂತಗಳು

(ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಸಂಕಟಗಳ ಸರಮಾಲೆ)

ಲೇಖಕ

ಪಾ.ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯ

ಸಂಪಾದಕ

ಶಿವಾನಂದ ಜೋಶಿ

(ಟಿಯೆಸ್ಸಾರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪತ್ರಕರ್ತರು)

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್

ಬೆಂಗಳೂರು-ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

Bembidad Bhootagalu : A collection of political and social essays on Crisis facing by Bharatha. by late Padigaru Venkataraman Acharya; Edited by Shivananda Joshi

Copy right : P ublishers

Published by : Loka Shikshana Trust, Bengaluru-Hubblli

First Impression : 2017

Copies : 1000

Pages : xx+232

Price : Rs. 170/-

Cover Design :
Page Design : L. Sudha Dilipkumar
DTP :

ಲೇಖಕರು : ಪಾ.ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯ

ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು-ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಮುಖಪುಟ ಚಿತ್ರ :
ಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ
ಅಕ್ಷರಜೋಡಣೆ : ಎಲ್. ಸುಧಾ ದಿಲೀಪ್‌ಕುಮಾರ್

ಹಕ್ಕುಗಳು : ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ : 2017

ಪ್ರತಿಗಳು : 1000

ಪುಟಗಳು : xx+232

ಬೆಲೆ : ರೂ. 170/-

ಸ್ವಾನ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್
svanprint@gmail.com
☎ 080-26742233

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮಾತು

'ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್' ನ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಾದ 'ಕರ್ಮವೀರ', 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಗಳ ಸಮರ್ಥ ಸಂಪಾದಕರಿಗಿದ್ದ ಪಾಡಿಗಾರು ವೆಂಕಟರಮಣ ಆಚಾರ್ಯರು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿಯಲ್ಲದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬರಹಗಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಪಾವೆಂ, ಆಚಾರ್ಯ, ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ, ವ್ಯಂಗ್ಯ, ವಿಡಂಬನೆಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರ ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಹಾರ, ಲೋಕದ ಡೊಂಕು, ವಿಪರೀತ ಹಾಗೂ ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕಲನಗಳಾಗಿವೆ. ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು, 'ಬಯ್ಯಮಲ್ಲಿಗೆ-ತುಳು ಕವನ'ಗಳು, ಅವರ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು. ಅವರ 'ಪದಾರ್ಥ ಚಿಂತಾಮಣಿ' ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿ. ಅವರು ಪದದ ಮೂಲವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಓದಿ, ಓದುಗರು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮತ್ತೊಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿ 'ಮಂಜೂಷ'.

ಪಾವೆಂ ಅವರು ಕಸ್ತೂರಿ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದಾಗ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳು, ದೇಶದ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಷಯಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದು, ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಓದುಗರನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದರು.

ಇವರು ಬರೆದ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಆಯ್ದು ದಿ. ಶಿವಾನಂದ ಜೋಷಿಯವರು 'ಬೆಂಬಿಡದ ಭೂತಗಳು' (ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಸಂಕಟಗಳ ಸರಮಾಲೆ) ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಕಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸಂಕಲನವನ್ನು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿದವರು ಡಾ. ಸರ್ವಮಂಗಳಾ ಆಚಾರ್ಯ ಅವರು. ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಆಭಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ 'ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್'ನ ವತಿಯಿಂದ, ಪಾವೆಂ ಅವರಿಗೆ ನೂರುವರ್ಷ ಆದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 'ಕಸ್ತೂರಿ' ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷ ತುಂಬಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಸಂತೋಷ ಹಾಗೂ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಭಿಮಾನಿ ಓದುಗರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ನಮಗಿದೆ.

ಉಮೇಶ್ ಭಟ್
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್
ಬೆಂಗಳೂರು-ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಪರಿಚಯ

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀ ಶಿವಾನಂದ ಕಲ್ಲಿನಾಥ ಜೋಶಿಯವರು ಮೂಲತಃ ಬಾಗಲಕೋಟೆಯವರು. ಬಿ.ಎ. ಪದವೀಧರರಾದಾಗ ಯಾವುದೋ ನೌಕರಿಗೆ ಸೇರಿ ತನ್ನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು 'ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್'ಅನ್ನು ಸೇರಿದರು. 'ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ'ದ ಕ್ರೀಡಾವಾರ್ತೆ, ಆಟೋಟಗಳ ವರದಿ ಬರೆಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸುದ್ದಿ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. 'ಕರ್ಮವೀರ', 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಗಳಿಗೂ ವಿವಿಧ ಆಸಕ್ತಿಯ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. 'ನವನಾಡು' ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ಕೆಲಕಾಲ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿಯೆನಿಸಿದರು. ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ ಬರೆಯುವಲ್ಲಿ, ಕತೆ-ಕಾದಂಬರಿ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಕೆ. ಜೋಶಿಯವರು ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆ ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ-ಮುದ್ರಣ ಮಾಧ್ಯಮದ ಬಗ್ಗೆ ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದಿದ್ದಾರಲ್ಲದೆ, ಹಲವಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ತರಬೇತುಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಪತ್ರಿಕಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಟಿ.ಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಸ್ಮಾರಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಭಾಜನರಾದ ಜೋಶಿಯವರು ಶಿಸ್ತು-ನಿಷ್ಠೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದ್ದರು. 17-02-2015ರಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು.

* * *

ನಿಮಿತ್ತಂ

ಪಾವೆಂ ಅಂತಹ ಮೌಲಿಕ ಬರಹಗಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಇಡಿಯಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಅವರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವುದು. ನನ್ನ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧ(ಪಾವೆಂ ಆಚಾರ್ಯರ 'ಬದುಕು ಬರಹ' ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ)ದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಪಾವೆಂ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾದ ಘಟಕವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಹೆಜ್ಜೆಗುರುತುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಧನ್ಯಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡದ ಪತ್ರಿಕಾ ಭಾಷೆಗೆ ಪಾವೆಂ ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಹೊಸತನ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಪಕತೆ ಅಭ್ಯಸನೀಯವಾದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಪತ್ರಿಕಾರೂಪ ಶಿಲ್ಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ನಮಗೆ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ರಾಜಕೀಯ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನ ನನಗೆ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು. ನಾನು ಸಾಕಷ್ಟು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಿದೆ.

ದಿ. ಮುರಳೀಧರ ಆಚಾರ್ಯ ಪಾಡಿಗಾರ್ ಅವರು 'ನನ್ನ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ರಾಜಕೀಯ ಲೇಖನ'ಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶಿವಾನಂದ ಜೋಶಿಯವರು ಈ ಸಂಕಲನದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನಗೆ 'ಬೆಂಬಿಡದ ಭೂತಗಳು' (ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಸಂಕಟಗಳ ಸರಮಾಲೆ) ಲೇಖನಗಳ ಕಟ್ಟು (ಸಿಡಿ) ಕೊಟ್ಟು 'ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನೀನೇ ಮುಂದುವರಿಸು' ಎಂದಿದ್ದರು. ದಿ. ಮುರಳೀಧರ ಆಚಾರ್ಯರ ಪೂರ್ಣಶ್ರಮ, ದಿ. ಶಿವಾನಂದ ಜೋಶಿ ಅವರ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಪರ್ಶ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ ಅನಿವಾರ್ಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿಭಾಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿರುವುದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ಸಂತಸದ ವಿಷಯ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಜಕೀಯವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಿಗೆ ದಿಕ್ಸೂಚಿಯಾಗಬಲ್ಲ ಪ್ರಖರ ವೈಚಾರಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳುಳ್ಳ ಮೌಲಿಕ ಲೇಖನಗಳು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ, ಅಭ್ಯಾಸಯೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಅನುಸಂಧಾನೀಯವಾಗಿವೆ.

ನಾನು ಪಾವೆಂ ಅವರ ಕುರಿತು ಆಚಾರ್ಯರ 'ಬದುಕು ಬರಹ'ದ ಬಗ್ಗೆ ಪಿಎಚ್‌ಡಿ ಮಾಡಹೊರಟ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಲೇಖನಮಾಲೆಗಳುಳ್ಳ ಕಟ್ಟು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ದೊರಕಿತು. ಅದರ ಹಿಂದೆ ದಿ. ಮುರಳೀಧರ ಆಚಾರ್ಯ ಅವರ ಅಂತಃಕರಣದ ಕಳಕಳಿಯೂ ಕೂಡ ಸೇರಿತು. ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೂ ಮಹದುಪಕಾರವಾಯಿತು. ಆದರೆ, ಪುಸ್ತಕದ ಮುದ್ರಣದ ಹೊರೆಯೂ ಇತ್ತು. ಇಂತಹದೊಂದು ಪುಸ್ತಕ ಇಂದಿನ ವಿಚಾರವಂತರಿಗೆ, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ, ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳಿಗೆ... ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕು ಎಂದೆನಿಸಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಪಾವೆಂ ಅವರ ಮರಣಾನಂತರದಲ್ಲಿ ದಿ. ಶಿವಾನಂದ ಜೋಶಿ ಅವರ ಸಂಗ್ರಹಿತ ಈ 'ಬೆಂಬಿಡದ ಭೂತ' (ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಸಂಕಟಗಳ ಸರಮಾಲೆ) ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಔಚಿತ್ಯವೆನಿಸಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾನು ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕವಿಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣ ಲಿಪಿಕಾರ ಮಾತ್ರ ನಾನು ಎಂದಂತೆ... ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲವೂ ಪಾವೆಂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಪಾವೆಂ ಅವರ ಜನ್ಮ ಶತಮಾನೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಿ. ಮುರಳೀಧರ ಆಚಾರ್ಯರ ಒತ್ತಾಸೆಯಿಂದ ಪಾವೆಂ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಈ ಮೂಲಕ ಈ ಕೃತಿ ಒದಗಿಬರುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತಸ ತಂದಿದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊರತರಲು ಕಾರಣೀಭೂತರಾದ ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್‌ನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಉಮೇಶ್ ಭಟ್ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಎಚ್.ಎಸ್. ನಾರಾಯಣಮೂರ್ತಿಯವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ನಮಗೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ ಪ್ರಕಾಶನ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ರಾಜಾರಾಮ್ ಅವರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಪುಟವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ಎಲ್. ಸುಧಾ ದಿಲೀಪ್‌ಕುಮಾರ್ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕರಾದ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಯಜುರ್ವೇದಿ ಅವರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಪ್ರಖರ ವೈಚಾರಿಕ ಚಿಂತಕನ ಮಸ್ತಕದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು ಓದುವ ವರ್ಗ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

✍ ಡಾ. ಸರ್ವಮಂಗಳಾ ಆಚಾರ್ಯ
ಉಪನ್ಯಾಸಕಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ.

ಧನ್ಯೋಽಸ್ಮಿ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ತರುಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿವೇಕವನ್ನು ಮೆರೆದ ಹಾಗೂ ಕಗ್ಗಂಟಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರದ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅದರ ಸದುದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಸದ್ಭಾವನೆಗಳೇ ಮಾರಕವಾದವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಏಶಿಯಾದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಘನತೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ನೆರೆರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಎರಡು ಪ್ರಬಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನೇತೃತ್ವದ ಬಣಗಳು ಅದನ್ನು ಅನುಮಾನದಿಂದ ನೋಡತೊಡಗಿದ್ದು ಸರ್ವವಿದಿತ. ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಾನದಿಂದ ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವೇಗ ಕೂಡ, ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಭಾರತವನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಕೆಸರಾಯಿತು. ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಭಾಷಾ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು, ಗಡಿಗಲಭೆ, ಮುಷ್ಕರಗಳು, ಆಹಾರದ ಕೊರತೆ, ರಾಜಕೀಯ ದಾಂಧಲೆಗಳು ಹೀಗೆ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿವೆ. ಭಾರತವನ್ನು ಅದು ಈಗಿರುವಂತೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮೂಲ, ಅದರ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಇತಿಹಾಸ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

'ಪಾವೆಂ' ಆಚಾರ್ಯರು ಭಾರತ ಎದುರಿಸುತ್ತ ಬಂದ ಮತ್ತು ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ತೆರೆದು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಇಪ್ಪತ್ತು, ಮೂವತ್ತು, ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆಯಾ ಕಾಲದ ಜಟಿಲ ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಆಗಿರುವ ಅನಾಹುತಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣರಾದ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಕುಹಕತನವನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವು ಎಷ್ಟು ಜಟಿಲ ಎಂದರೆ, ಅಪರಿಹಾರ್ಯ ಎನಿಸುವಷ್ಟು ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರೌಢ ಬರಹಗಳೇ. ಅವರದು ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ಬರವಣಿಗೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹದವಾದ, ಹರಿತವಾದ ಭಾಷೆ. ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಬರಹಗಾರರ ಯಾವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದರೂ ಅವರು ಆ ವರ್ಗದ ಮಿತಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ಅಂಕಿತ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯ ಜನಕರಾಗಿ ಮತ್ತು ಸರಿಸಾಟಿಯಿಲ್ಲದ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ, ಆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತು

ಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದನ್ನೇ ಬರೆದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವುದನ್ನು, ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಲೇಖವೂ, ಆಯಾ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪಾಠವೇ ಸರಿ. ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮನೋರಂಜನೆ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೇ ಸಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಅವರು ಕಸ್ತೂರಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನೀಲನಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. 'ಕಸ್ತೂರಿ', ಅದರ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಏಕಮೇವ ಯಶಸ್ವೀ ಪ್ರಯೋಗ.

ಆಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಈಗಲೂ ಕೂಡ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಓದುತ್ತ ಬಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡಿಗನಿಗೆ 'ಕಸ್ತೂರಿ' ಬೇಕು. ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಭಾಷೆ, ಕ್ಲಿಷ್ಟ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಓದಲಾರದವರಿಗೆ, ಓದಲಾಗದವರಿಗೆ ಸರಳ ಭಾಷೆಯ 'ಕಸ್ತೂರಿ' ಕೈದೀವಿಗೆ ಆಗಿದ್ದು 55 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರವೂ ಢಾಳವಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಒಬ್ಬ ಪತ್ರಕರ್ತನ, ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಎತ್ತರವಾದ ಸ್ತರದ ಸಾಧನೆ. ಪತ್ರಕರ್ತನೊಬ್ಬ ಕುತೂಹಲಿಯಾಗಿ, ಚಿಂತನಶೀಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಯದೇ ಹೋದರೆ ಅವನೊಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹಾಗೂ ನೌಕರಿ ಸಂತೃಪ್ತ ಬರಹಗಾರನಾಗಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಚಿಂತನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಓದುಗನ ಸಂವೇದನೆಗೆ ಚುಚ್ಚಿ ಅವನಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಕಿಡಿ ಹೊತ್ತಿಸಿಹೋದ ಸ್ಮರಣೀಯರು. ಅವರಿಗೆ 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಮಾಧ್ಯಮ ಬೇರೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯಂಥ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ಆಚಾರ್ಯರಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಮಾರ್ಗಾನುಯಾಯಿ ಬೇರೊಬ್ಬರಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅವರು ಏಕಾಂಗಿ. ಆಚಾರ್ಯರು ಈಗಿಲ್ಲ, ಅವರ 'ಕಸ್ತೂರಿ' ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಆದರೂ ನಿರ್ಮಾಪಕ ಮತ್ತು ಅವನ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ನಡುವಿನ ಅವಿನಾಭಾವ ಅಬಾಧಿತ.

ಆಚಾರ್ಯರು ಕಥೆ ಕವನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರಬಹುದು, ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮೂಲ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ಒಲಿದು ಬಂದುದು ವಿಡಂಬನೆ. 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಗಿಂತ ಮೊದಲು ಅವರು 'ಕರ್ಮವೀರ'ದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಪೂರ್ಣತ್ವ ಕಂಡುಕೊಂಡದ್ದು ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲನೇ ಇಂದಿಗೂ ಒಂದೇ ಆಗಿರುವ ಈ ಡೈಜಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ. ಆದರೂ ವಿಡಂಬನೆ ಮಾತ್ರ ಅದರ ಬದುಕು ಬರಹ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿತು. ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ ಎಂಬ ಅಂಕಿತದೊಂದಿಗೆ 'ಕರ್ಮವೀರ'ದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ವಿಡಂಬನಾಪ್ರಧಾನ ಹರಟೆಗಳು ಸಮಕಾಲೀನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಾದವು. ಸಮಾಜವನ್ನೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತ

ಬಂದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು, ಆಳುವ ವರ್ಗದ ಆಷಾಢಭೂತಿತನವನ್ನೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಹರಟೆಗಳಲ್ಲಿ ನಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದರು. ನಿಂದನೆಯನ್ನಾಗಲೀ ಹರಿತವಾದ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಅವರು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಗೂಡಾರ್ಥದ ಅಗೋಚರ ಅಸ್ತ್ರದಿಂದಲೇ ಗಾಸಿಗೊಳಿಸುವ ಗುಣದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರೇ ಆದ್ಯರು. ಅವರು, ಒಂದು ಹಂತದವರೆಗಿನ ಪ್ರೌಢ ಓದುಗ ವರ್ಗದ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಬರೆದರೇನೋ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ ಓದುಗರಿಗೆ, ಆಚಾರ್ಯರು ರೋಚಕ ಅನುಭವ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟದ್ದಂತೂ ನಿಜ. ತಮಗೆ ತಾವೇ ಸಾಟಿ, ತಮಗೆ ತಾವೇ ವೈದ್ಯರಾಗಿ ಓದುಗರ ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಕಿಡಿ ಹಚ್ಚಿದರು. ಅವರನ್ನು ಓದುತ್ತ ಬೆಳೆದ ಕೇಳುತ್ತ ಕಲಿತ ನನ್ನಂಥ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಅವರು ಗುರುಪಾದರು.

ಆಚಾರ್ಯರ ಇನ್ನೊಂದು ಅಸೀಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಎಂದರೆ ಅವರ ಭಾಷಾಂತರ ಕೌಶಲ್ಯ. ಅವರ ಅಗಾಧ ಓದು 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿತು. 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯ ಪುಸ್ತಕ ವಿಭಾಗ, ಓದುಗರಿಗೆ ಅನ್ಯತ್ರ ಅಲಭ್ಯವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಾಗತಿಕ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. ಆಚಾರ್ಯರ ಬರಹದ ವೈವಿಧ್ಯದ ಹರವು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅವರಲ್ಲಿ, ಕೊನೆಯುಸುರಿನ ತನಕ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದ ಅದಮ್ಯ ಕುತೂಹಲ. ಅವರು, ಆರಂಭದ ಕಥೆ ಕವನಗಳಿರಲಿ, ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು, ಸ್ಥಳ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಲೇಖಗಳನ್ನು, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು 'ಕರ್ಮವೀರ' ಮತ್ತು 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಗೆ ಪರಿಮಿತಗೊಳ್ಳದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಬುದ್ಧ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಸಮರ್ಥ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಮಿಂಚಬಹುದಿತ್ತು. 'ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ' ಅವರ ಅನುಭವ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಬರಹಗಾರರ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಬಂದಿರುವ 'ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧ ಭಾರತ'ವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗಡಿತಂಟೆಯ ಸರ್ಜರಿಯಿಂದ ಭಾರತ–ಅಮೆರಿಕ –ಪಾಕಿಸ್ತಾನ–ರಷ್ಯಾ ಸಂಬಂಧಗಳ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಸಂಗತಿಯವರೆಗೆ, ಪ್ರಬುದ್ಧ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಓರ್ವ ನುರಿತ ಪತ್ರಕರ್ತ, ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಸಮರ್ಥ ಶಿಕ್ಷಕನಾಗಿ ಹೇಗೆ ಉಪಯುಕ್ತನಾಗಬಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಚಾರ್ಯರೇ ನಿದರ್ಶನ.

ಆಚಾರ್ಯರು ತಾವೇ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದು ಗುರುವಿನ ವೇಷ ಹಾಕಿ ಯಾರನ್ನೂ ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಳಿಸಿದವರಲ್ಲ. ಯಾರನ್ನೂ ಕರೆದು ಕಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಾವಾಗಿಯೇ ಕಲಿಯಲು ಮುಂದೆ ಬಂದವರನ್ನು ನಿರಾಸೆಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ.

‘ಕಸ್ತೂರಿ’ಗೆ ಬರೆದು ಅದರಿಂದ ತಿದ್ದಲ್ಪಟ್ಟು, ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಬರಹಗಾರಿಕೆಯ ಉತ್ತಮಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡ ನನ್ನ ದಿವಂಗತ ಗೆಳೆಯ ಮಾಧವ ನಾ. ಮಹಿಷಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ರಾಜಶೇಖರ ಭೂಸನೂರಮಠ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಪಳಗಿದ ದಿ. ಟಿ.ಕೆ. ರಾವ್ ಮತ್ತು ದಿ. ಕೆ.ಬಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಒಬ್ಬ ಎಂಬುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸಂಪಾದನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನನಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಆಚಾರ್ಯರ ಪುಣ್ಯ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಲು ಹಚ್ಚಿದ ನಾಡೋಜ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ ಅವರಿಗೆ, ನೆರವಾದ ಪಾ.ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯ ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯ, ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಮುರಳೀಧರ ಪಾಡಿಗಾರ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಚಿರಋಣಿ. ಸಂಪಾದನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು, ನನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ, ಮನಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಗೌರವದಿಂದ ನಾನು ಪುಳಕಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ; ಮತ್ತಷ್ಟು, ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಒಬ್ಬ ಪತ್ರಕರ್ತನಾಗಿ, ಈ ಕೆಲಸದಿಂದ ಕಲಿತ ಅನುಭವವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಜನಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರತಿಫಲ ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು?

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ
ಏಪ್ರಿಲ್ ೬, ೨೦೧೧

✍ **ಶಿವಾನಂದ ಜೋಶಿ**

ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಪಾಪೆಂ

ಪ್ರೊ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ಯ

ಸಣಕಲು ಶರೀರ, ಸುಮಾರು ಐದು ಅಡಿ ಆರು ಇಂಚು ಎತ್ತರದ ನಿಲುವು. ಕೃಷ್ಣವರ್ಣ, ಕೋಲುಮುಖ, ಕೆದರು ಕೂದಲು, ದಪ್ಪ ಕನ್ನಡಕದ ಹಿಂದೆಆಳವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು, ನೀಳವಾದ ಮೂಗು. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಚಾಚಿದ ಗದ್ದ. ಮೇಲ್ತುಟಿಯನ್ನೂ ಮುಂದೂಡಿ ಹೊರಗೆ ಇಣುಕುವ ಹಲ್ಲುಗಳು. (ಕೃತಕ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲ್ಪಡುವ ಮುನ್ನ), ಉಬ್ಬಿದ ನರಗಳು, ಉದ್ದದ ಬಿಳಿ ಅಂಗಿತೊಟ್ಟ ಧೋತರಧಾರಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮರದ ಹಿಡಿಯ ಕೊಡೆಯರಳಿಸಿಕೊಂಡು ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೋ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನೋ ಓದುತ್ತಾ ರಸ್ತೆಯಂಚಿನಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲದವರಂತೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕೆಲವು ಸಲ ಗಕ್ಕನೆ ನಿಂತು ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿಕ್ಕಿ ಏನನ್ನೋ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಮುಂದಡಿಯಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರೇ ಪಾಡಿಗಾರು ವೆಂಕಟರಮಣ ಆಚಾರ್ಯರು. ನನ್ನ ತಂದೆ.

ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯುಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ್ದರು. ದೂರದ ಉಡುಪಿಯ ಬಳಿಯ ಕಿದಿಯೂರು ಗ್ರಾಮದ ನಮ್ಮಜ್ಜನ (ತಾಯಿಯ ತಂದೆ) ಮನೆಗೆ ಬಂದುಳಿದು ನನ್ನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವಂತಾದ್ದರಿಂದ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆತ್ತವರ ಒಡನಾಟದಿಂದ ನಾನು ವಂಚಿತನಾಗಿದ್ದೆ. ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯೋ ಅಥವಾ ಎರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯೋ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಹೆರಿಗೆಗಾಗಿ ತವರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮಗೆ ಮಗ್ಗಿ ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಲು ಬೆತ್ತಹಿಡಿದು ಕಿರಿ ಕಿರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅಪ್ಪ ಯಾವಾಗ ಮರಳಿ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾರೋ ಎಂದು ಅಜ್ಜನ ಕೊಂಡಾಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅನಿಸಿದ್ದುಂಟು.

೧೯೫೦ರ ದಶಕದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ, ನಮ್ಮಪ್ಪ 'ಕರ್ಮವೀರ ಪತ್ರಿಕೆ'ಯ ಸಹ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳು. ನಾವು ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕವರು (ಐದು ಗಂಡು ಮೂರು ಹೆಣ್ಣು) ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಸಂಬಳ ಅಷ್ಟಕಷ್ಟೇ. ಹಾಗಾಗಿ ಮನೆಯ ಖರ್ಚು ನೀಗಿಸಲು ಬೇರೆ ಆದಾಯದ ಮೂಲಗಳನ್ನರಸುವುದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪತ್ರಿಕಾ ಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ತೆರಳುವ ಮುಂಚೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಕೆಲಸದ ಬಳಿಕ ಸಂಜೆಗೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಎರಡು ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಲೆಖ್ಖಪತ್ರ ಬರೆಯುವುದು ಮಾಡಿ

ಶಾಖಾಯ–ಲವಣಾಯ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಂತೂ 'ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ' ಕಚೇರಿಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಮರಳುವಾಗ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ದಾಟಿದ್ದು ಉಂಟು. ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಬಂದ ಸಣಕಲು ಸಂಬಳದ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರಾವ ಆರ್ಥಿಕ ಆಧಾರವೂ ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅಧ್ಯಯನಶೀಲತೆ

ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಅಧ್ಯಯನಶೀಲತೆ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವಂಥದು. ಕುಳಿತಾಗ, ನಡೆವಾಗ, ಉಣ್ಣುವಾಗ, ಎಲ್ಲೇ ಇರಲಿ ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವೋ ಪತ್ರಿಕೆಯೋ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಗಣಿತ, ವಿಜ್ಞಾನ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ, ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ರಾಜಕೀಯ ಹೀಗೆ ವಿಷಯ ಏನೇ ಇರಲಿ ಅವರ ಕುತೂಹಲದ ಕಕ್ಷೆಗೆ ಹೊರತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಕಲಿತ ಭಾಷೆಗಳು ಅನೇಕ. ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ. ಆಂಗ್ಲ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಅಲ್ಲದೆ ಹಿಂದಿ, ಮರಾಠಿ, ಬಂಗಾಲಿ, ನಿಯತ ಕಾಲಿಕೆಗಳ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗುವಾಗ ಅವರ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾನು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಗುಚಿಹಾಕಿ ಓದಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ವರ್ಣಮಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಇದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳಬಗ್ಗೆ ಸದಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತೆಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ. ತಂದೆಯವರ ಓದಿನ ಆಳ ಮತ್ತು ಹರವು ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂದು ಅವರನ್ನು ಬಲ್ಲವರೆಲ್ಲ "ನಡೆದಾಡುವ ವಿಶ್ವಕೋಶ" ಎಂದೇ ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಯಾವನೇ ವಿದ್ವಾಂಸನೊಡನೆ ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸುವಷ್ಟು ವಿದ್ವತ್ತು ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹ ಅವರ ಮಸ್ತಿಷ್ಕದಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ಒಣಹರಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಆಸಕ್ತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. "ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ" ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಪುಂಖಾನುಪುಂಖವಾಗಿ ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ "ಹರಟೆಗಳು" ಒಣ ಹರಟೆ ಅಥವಾ ತಲೆಹರಟೆಗಳಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವುಗಳನ್ನು ಓದಿದವರೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲರು.

ಕರ್ತವ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ

ನನ್ನಪ್ಪನಲ್ಲಿ ನಾ ಕಂಡ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಣವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಅವರ ಆಗಿನ ಕರ್ತವ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯತತ್ಪರತೆ. ಕ್ಲುಪ್ತ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಾಲನ್ನು ಮಡಚಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟು ಕುಳಿತು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಹರಡಿದ ರಾಶಿ ರಾಶಿ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನೋ, ನಾನಾ ಭಾಷೆಗಳ ನಿಯತ ಕಾಲಿಕಗಳನ್ನೋ ಓದುತ್ತ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇಲ್ಲವೇ ಬೇರೆಯವರು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ

ಲೇಖನಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ-ತೀಡಿ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಎಷ್ಟು ತಲ್ಲೀನರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರೆಂದರೆ, ಯಾರು ಬಂದರು ಯಾರು ಹೋದರು ಎಂಬ ಪರಿವೆ ಅವರಿಗಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಲ ಉಡುಪಿಯಿಂದ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಮಣಿಪಾಲದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಡಾ. ಟಿ.ಎಂ.ಎ. ಪೈಗಳು 'ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ' ಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದಾಗ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಮುಂದೆ ಆಸೀನರಾಗಿ ಅರ್ಧಗಂಟೆಯಾದರೂ ಅವರ ಆಗಮನವನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಕೆಲಸದ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿದ್ದರಂತೆ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ.

ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಆರೋಗ್ಯ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೆ. ಆದರೂ ಅವರು ತನ್ನ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ನೆಪವೊಡ್ಡಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಗೈರುಹಾಜರಾಗುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ, ಮಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಸದಾ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದೇ ಜಾಸ್ತಿ. ಒಮ್ಮೆ ತೀವ್ರ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ನಿಮಿತ್ತ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ದುಸ್ತರವಾದಾಗ ಅಂದು ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಪತ್ರಿಕಾ ಸಮೂಹಗಳ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಮೊಹರೆ ಹನುಮಂತರಾಯರಿಗೆ ತನ್ನಿಂದ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಯವುಂಟಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ತಂದೆಯವರ ಕರ್ತವ್ಯನಿಷ್ಠೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಭರವಸೆಯಿದ್ದ ಆ ಮಹಾನುಭಾವ "ನಿನಗೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಬರಲು ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದಾದರೆ ಚಿಂತಿಲ್ಲ; ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಸಪ್ಪಾ" ಎಂದು ರಾಜೀನಾಮೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಮರಳಿಸಿದ್ದರು.

'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯ ಕಂಪು

ಮುಂದೆ **"ಕಸ್ತೂರಿ"** ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ(ಡೈಜೆಸ್ಟ್)ಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಾಗ ಅದರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದ ಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಹೊರಿಸಲಾಯ್ತು. ಮುಂದಿನದ್ದು ಇತಿಹಾಸ. ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಹೊಸದೊಂದು ಆಯಾಮವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ತಂದೆ ಭಗೀರಥ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಸುಮಾರು ಮೂರು ತಿಂಗಳುಗಳಿಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಸದಾ ಹೊಸ ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರಿಂದ ಬರೆಸಿ, ಸ್ವತಃ ಬರೆದು ಕಸ್ತೂರಿಯ ಕಂಪು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಬೇರೆಡೆಗೂ ಹಬ್ಬುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ತೋರಿದ ಉತ್ಸಾಹ ಮಾಡಿದ ತ್ಯಾಗ ನಮಗೇ ಗೊತ್ತು. ವಿದ್ವತ್ತುಳ್ಳ ಆದರೆ ಸೋಮಾರಿಗಳಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರನ್ನು ನಕ್ಷತ್ರಿಕನಂತೆ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಅವರಿಂದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಬರಹಗಾರರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ಅವರಿಂದ

ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ತಿದ್ದಿ-ತೀಡಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಪಳಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರವರು. ಈಗ ಖ್ಯಾತನಾಮರಾಗಿರುವ ಹಲವಾರು ಸಂಪಾದಕರು, ಲೇಖಕರು, ಸಾಹಿತಿಗಳು ನಮ್ಮಪ್ಪನನ್ನು ಗುರುವೆಂದು ಗೌರವಿಸಿ ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಒಬ್ಬ ಸಮರ್ಥ ಪತ್ರಿಕಾ ಸಂಪಾದಕನ ಅಭಿಮಾನಿ ಬಳಗ ಅದೆಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆಂದು ನಮ್ಮ ತಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಅವರ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರಗಳ ಕಟ್ಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದಾಗಲೇ ನನಗೆ ಅರಿವಾದದ್ದು. ದೇಶದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಿಂದ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಹೊರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಕನ್ನಡಿಗರು, ಮುದುಕರು, ಮಹಿಳೆಯರು, ಯುವಕರು, ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲರೂ ಅವರಿಗೆ ಬರೆದ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪತ್ರಗಳು, ತಮ್ಮ ಸಂಶಯ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಬರೆದ ಓಲೆಗಳು, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಬಯಸುವ ಕಾಗದಗಳು ಹೇಗೆ ಹತ್ತುಹಲವು ತರಹದ ಪತ್ರ ಸಂಕುಲವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಬೆರಗಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಕೊಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರವೊಂದರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಒಬ್ಬರು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ತಾವು ಪಾವೆಂ ಅವರ ಅಭಿಮಾನಿ ಓದುಗರೆಂದೂ, ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದರು. ಧೈರ್ಯಸಾಲದೇ ತೆಪ್ಪಗಿದ್ದರೆಂದೂ ತಿಳಿ! ಆದರೆ ಈಗ ನಿವೃತ್ತರಾಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಹುದಿನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅದುಮಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾರದೇ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಬಾಲಕ ಸಂಬಂಧಿಕರ ಮದುವೆಗೆಂದು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದವನು ಕಸ್ತೂರಿ ಸಂಪಾದಕರನ್ನು ಕಾಣಲೇಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ದುಂಬಾಲುಬಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಎಳೆದು ತಂದಿದ್ದ!

* * *

ಪಾವೆಂ ಓದು ಬರಹದ ಆಳ-ಅಗಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವರು. ಅವರೊಬ್ಬ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗಳಿಸಿದ ಉದ್ಧಾಮ ಪಂಡಿತನೆಂದೇ ಅನೇಕರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಕೆಲವರಂತೂ ಅವರನ್ನು ಡಾ. ಪಾವೆಂ ಆಚಾರ್ಯ ಎಂದು ಕರೆದು ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿಯನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದರು! ಆದರೆ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಅವರ ಔಪಚಾರಿಕ ಓದು ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಬಹುಪಾಲು ವಿದ್ವತ್ ಮತ್ತು ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹ ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ನನಗನಿಸುವಂತೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿದ್ಯುಕ್ತ ಪದವಿಯೊಂದನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗದೇ ಹೋದದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಾಳದಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಒಂದು ತರಹ ಅಳುಕೋ ಕೊರಗೋ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಇಂಥ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ಅದೃಷ್ಟವಂತರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಭಯಮಿಶ್ರಿತ ಗೌರವವಿತ್ತು.

* * *

ಸಂಪಾದಕ ವೃತ್ತಿಯ ಕಾರ್ಯಬಾಹುಳ್ಯ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಮಿಗತೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಮಕ್ಕಳ ದೊಡ್ಡ ಸಂಸಾರ ನೌಕೆಯನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಬೇಕಾದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಲು ಇನ್ನಿತರ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಯ ದೈನಂದಿನ ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗಮನಹರಿಸುವುದು ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಯ ದಿಶೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಯತ್ತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಕ್ಷ್ಯವಿರಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ನನಗೆ ಈಗ ಅನ್ನಿಸುತ್ತೆ; ನಮ್ಮೊಡನೆ ಅವರು ಆಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಠೋರವಾಗಿ ದಂಡೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಯಾದರೂ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ್ದರೆ, ನಮಗೆ ಈಗ ಇರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಪ್ರೌಢಿಮೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿರುಚಿ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ. ಆದರೆ ಇದು ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯ: ನಮ್ಮಪ್ಪ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಎಂದೂ ಬಲವಂತದ ಮಾಘಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಲು ಬಯಸಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಕಲಿಯಲು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ವಿಷಯ ವಿಶೇಷಗಳು, ಕೇಳಬಯಸಿದ ಸಂಗೀತ, ತೊಡಬಯಸಿದ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳು, ತಿನ್ನಬಯಸಿದ ತಿಂಡಿಗಳು, ಅನುಸರಿಸಲೆತ್ನಿಸಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿ–ವಿಧಾನಗಳು ಯಾವುದರಲ್ಲೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮೂಗು ತೂರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು, ನಾವು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಮೌಲ್ಯಾದರ್ಶಗಳು, ಗೌರವಿಸಬೇಕಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಿವಿಮಾತು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗಿನ್ನೂ ನೆನಪಿದೆ? ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಜೀನಸುಗಳನ್ನು 'ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ' ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಹಕಾರೀ ಮಳಿಗೆಯಿಂದ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನಾವೇ ಹೊತ್ತು ತರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸ್ಥಿತಿವಂತರ ಮಕ್ಕಳು ಇಂಥ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡದೇ ಸುಖಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದ ನಾನು ನನ್ನ ಹಣೆಬರಹದ ಬಗ್ಗೆ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡು ಬುಸುಗುಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗ ತಾನೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಮಾನು ಚೀಲಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನಪ್ಪ ಹೇಳಿದ್ದರು: "ನಾವೇ ತಿನ್ನುವ, ಬಳಸುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಾವೇ ಹೊತ್ತು ತಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದೇನಿದೆ?"

ಒಮ್ಮೆ ತಾವು ಅಸ್ವಸ್ಥರಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಳಿದಾಸನ ಇಡೀ ರಘುವಂಶ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದು ಮರೆಯಲಾಗದ ಅನುಭವ. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅವರು ಉಲ್ಬಣಿಸಿದ ಉಬ್ಬಸದ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಮರೆಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸುಭಾಷಿತಗಳನ್ನು ಎತ್ತರದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಪಠಿಸುವುದೋ ಇಲ್ಲವೇ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದ ಯಾವುದೋ ರಾಗವನ್ನು ಆಲಾಪಿಸುವುದೋ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. (ಸಂಗೀತಾರಾಧನೆಗೆ ಹೇಳಿಮಾಡಿಸಿದ ಸ್ವರವೇನೂ ಅವರದ್ದಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತು ಬೇರೆ!) ನಮ್ಮ ತಂಗಿಯಂದಿರಿಗೆ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಗೀತಾಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಲ್ಲಿ ತಂದೆ

ಸಾಕಷ್ಟು ಮುತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಗಹನವಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸ ಪ್ರೊ. ಎಂ. ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯ, ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಮಠದ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಭೂಷಣರು ಮುಂತಾದವರೊಡನೆ ಸಂಗೀತದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸುದೀರ್ಘ ಸಮಾಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ತೊಡಗಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ಗಾಯನಗಂಗೆ ಗಂಗೂಬಾಯಿ ಹಾನಗಲ್ಲರಂತೂ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನೆರೆಕೆರೆಯವರೇ ಆದದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದಲೇ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು.

* * *

ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರ ವಿಧಿ–ವಿಧಾನಗಳ ಜೊತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ನಿಕಟವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾದ ವೈಚಾರಿಕತೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು "ಇದಮಿತ್ಥಂ" ಎಂದು ಅವರು ಎಂದೂ ಬಗೆಯಲಿಲ್ಲ. ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳು, ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ಕರ್ಮಗಳು, ಉಪಾಸನೆಗಳು, ಆರಾಧನೆಗಳು, ಸಂತರ್ಪಣೆಗಳು ಇವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಜ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಚ್ಚು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ತುಸು ಕರ್ಮಠಳಾದ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ಸಂತಸಪಡಿಸಲೋಸುಗವೇ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ನಮ್ಮಪ್ಪ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಜಾಲಾಡಿ ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಮಾಡಲು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುವವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿಯೇ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಪಾವೆಂ ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತಲೋಕ ಹರಟೆಗಾರರಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕವಿಯಾಗಿ ಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ನಿಜವಾದ ಆಸಕ್ತಿ ಇದ್ದದ್ದು ಗಂಭೀರ ವಾಙ್ಮಯ, ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ, ವ್ಯಾಕರಣ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಬರವಣಿಗೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದವು ಅವರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಷಯಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗಿಂತ ಶಂಬಾ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತಿರದವರಾದರು. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಕಸ್ತೂರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ, ಲೇಖನಗಳು ಅವರ ಲೇಖನಿಯಿಂದಲೇ ಮೂಡಿಬಂದವು. ಹಾಗೆಂದು ಕಥೆ–ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಒಲವು ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ (ಅವರು ಕೊನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸೇರಿಸುವಾಗ ಮುಂಚೆ ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದು ಭೈರಪ್ಪನವರ ಒಂದು ಕಾದಂಬರಿ.)

ಅಂತಿಮ ದಿನಗಳು

೧೯೭೭ ಅಕ್ಟೋಬರ ತಿಂಗಳು ಪತ್ರಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ರಕ್ತವಾಂತಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ನೇರವಾಗಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಕೆಎಂಸಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸುದ್ದಿ ಬಂತು. ಕಾರಣ ಜಠರದ ಅಲ್ಸರ್ ಉಲ್ಬಣಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಯ್ತು. ಬಾಟ್ಲಿಗಟ್ಟಲೇ ರಕ್ತ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಸ್ವತಃ ಡಾಕ್ಟರುಗಳೇ ಅವರಿಗೆ ರಕ್ತದಾನ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾದರು. ಕೃಶಕಾಯರಾದ ನಮ್ಮಪ್ಪನನ್ನು ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆಗಾಗಿ ಆಪರೇಷನ್ ಥಿಯೇಟರ್‌ನೊಳಗೆ ಒಯ್ದಾಗ ಅವರು ಜೀವಸಮೇತ ಹೊರಬರುವರೆಂಬ ಧೈರ್ಯ ನಮಗ್ಯಾರಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ಎರಡು ಗಂಟೆಯ ಸುದೀರ್ಘ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ತಾಳಿಕೊಂಡು ಅವರು ಸಜೀವ ಹೊರಬಂದಾಗ ನಮಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿನ ವೈದ್ಯರಿಗೆಲ್ಲ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯ. ಕತೆ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲ ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆ ಯಶಸ್ವಿ ಎನಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕರುಳು ಗಂಟಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅವರು ಅಣಿಯಾಗಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂತು. ಅದನ್ನೂ ತಾಳಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿಬಂದ ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಗೆ ಸೈ ಎನ್ನಬೇಕು. ಮುಂದೆ? "ಇನ್ನು ಐದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ" ಎಂದರು ಸರ್ಜನ್. ಆದರೆ ನೋಡಿ, ನಮ್ಮಪ್ಪ ಮುಂದೆ ಹದಿನೆಂಟು ವರುಷ ಬದುಕುಳಿದರು, ಬರೆದರು!

* * *

ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ಪಾವೆಂ 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಗೆ ಮರಳಲಿಲ್ಲ; ನಿವೃತ್ತರಾದರು ಆದರೆ, ನಿಷ್ಕ್ರಿಯರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ನಾಡಿನ ಅನೇಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರು. ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಕ್ಕಿರುವ ಹೆಸರಾಂತ "ಗೋಯೆಂಕಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ" ಅವರನ್ನರಸಿಕೊಂಡು ಬಂತು ಅವರೊಂದಿಗೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹೊರಟೆವು. ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪಂಚತಾರಾ ಹೊಟೇಲಿನಲ್ಲುಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಏರ್ಪಾಡಾಯಿತು. ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದನ ಸಮಾರಂಭವೂ ಅಲ್ಲೇ ನಿಗದಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹೊಟೇಲಿನ ೨೭ನೇ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಫ್ಟ್ ಮೂಲಕ ಸರ್‍ರನೆ ಏರಿಹೋದೆವು. ನಾವೆಂದೂ ಕಂಡರಿಯದ ಐಷಾರಾಮದ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ವಾಸ್ತವ್ಯ. ಆದರೆ ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಸಮಾರಂಭದ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 'ಟೈಂಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ'ದ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ ಶ್ರೇಯಾಂಕ ಪ್ರಸಾದ್ ಜೈನ್ ನಿಧನರಾದ ವಾರ್ತೆ ಬಂತು; ಸಂಜೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ರದ್ದಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ತಣ್ಣೀರೆರಚಿದಂತಾಗಿ ಕಿಂಕರ್ತವ್ಯ ಮೂಢರಾದೆವು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ವಿಚಲಿತರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಂದ ದಾರಿಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲ ಎಂದರು.

ಮುಂದೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪತ್ರ ಮತ್ತು ನಗದು ಬಹುಮಾನ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಚೆಕ್ ಮೂಲಕ ಅವರ ಕೈ ಸೇರಿತಾದರೂ ಅದನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಮರುದಿನ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಇನ್ನಿಲ್ಲವಾದರು. ಅವರ ಮರಣದ ವಾರ್ತೆ ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ದೆಹಲಿ ದೂರದರ್ಶನದ ವಾರ್ತಾಪ್ರಸಾರದಲ್ಲೂ ಬಿತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಎರಡೂ ಮೇಳೈಸಿದಾಗ ವಿಧಿ ನಮ್ಮಪ್ಪನನ್ನು ದೂರ ಒಯ್ದಿತ್ತು.

೧೯೯೨ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೪ರಂದು ನನ್ನ ತಂಗಿಯ ನೂತನ ಗೃಹಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಉಡುಪಿಗೆ ಬಂದ ನನ್ನ ತಂದೆ ಅದನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ತುಂಬ ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಆದರೆ ಅದಾದ ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲೇ ಅವರಿಗೆ ಅಸ್ತಮಾ ಉಲ್ಬಣಿಸಿ ತೀವ್ರ ಅಸ್ವಸ್ಥರಾಗಿ ಜ್ವರವೂ ಬಂತು. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ ಅವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ 'ಮಂಜೂಷಾ'ದ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಹೋದರು. ೧೯೯೨, ಮೇ ತಿಂಗಳ ೪ನೇ ತಾರೀಖು ಭಾನುವಾರ ಅವರನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಿಸಲಾಯ್ತು. ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿದು ನಾನು ಕೂಡಲೇ ಉಡುಪಿಯಿಂದ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದೆ. ಮೇ ೫, ಸೋಮವಾರ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ನಾನು ಮನೆ ಸೇರಿದೆ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ತಂದೆ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದರು ಜೀವಂತ ಅಲ್ಲ, ಶವವಾಗಿ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹನ್ನೆರಡಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರ ಸ್ಮಶಾನಯಾತ್ರೆ ಅನತಿದೂರ ರುದ್ರಭೂಮಿಯತ್ತ ಸಾಗಿತು. ಚಿತೆ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಅರೆಬರೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನಂತ ಆಕಾಶದ ಆಳ-ಅಗಲಗಳನ್ನು ಅಳೆಯುವಂತೆ ನನಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಅಗ್ನಿಸ್ಪರ್ಶವಾದ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಅವರು ಪಂಚಭೂತಹಳಲ್ಲಿ ಲೀನವಾದರು.

* * *

ಪರಿವಿಡಿ

* ನಿಮಿತ್ತ : ಡಾ. ಸರ್ವಮಂಗಳಾ ಪಿ.ಆರ್

* ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಪಾವೆಂ : ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್

* (ಪರಿಚಯ) : ಶಿವಾನಂದ ಜೋಶಿ

* ಧನ್ಯೋಸ್ಮಿ : ಶಿವಾನಂದ ಜೋಶಿ

೧. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ : ಅನಿವಾರ್ಯದ ಔದಾರ್ಯ ೦೧

೨. ವ್ಯಕ್ತಿ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ನೈತಿಕತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ೧೧

೩. ಗಲಭೆಗಳು, ಅಧಿಕಾರದಾಹ, ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ೧೬

೪. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಹಾಗೂ ಹೈಕಮಾಂಡ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ೨೩

೫. ಚುನಾವಣೆಗಳ ಹೊಸಯುಗ ೨೮

೬. ಚುನಾವಣೆ ಹಾಗೂ ಬದಲಾವಣೆ ೩೯

೮. ಚುನಾವಣೆ ಮತದಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ೪೪

೯. ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪದ್ಧತಿ : ಕೆಲ ಚಿಂತನೆಗಳು ೫೦

೧೦. ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿ ಸೂಕ್ತವಹುದೆ? ೬೧

೧೧. ಚಳುವಳಿಗಳು ಮತ್ತು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ೭೨

೧೨. ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳು ೭೯

೧೩. ಶಾಸನಾಂಗದ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ. ೮೯

೧೪. ಕೇಂದ್ರ –ರಾಜ್ಯ ಅಧಿಕಾರ ಪರಿಸಮನ ೯೬

೧೫. ನ್ಯಾಯಾಂಗ – ಕಾರ್ಯಾಂಗ ತಿಕ್ಕಾಟ ೧೦೩

೧೬. ಮೈಸೂರು – ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗಡಿತಂಟೆ – ೧ ೧೧೨
೧೭. ಗಡಿತಂಟೆ – ವಿವೇಕ ಮತ್ತು ಅವಿವೇಕ – ೨ ೧೨೪
೧೮. ಗಡಿತಂಟೆ –ಮಹಾಜನ ವರದಿಯ ದುರದೃಷ್ಟ – ೩ ೧೩೧
೧೯. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಗಡಿತಂಟೆ – ೪ ೧೩೬
೨೦. ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವುದೇನು? ೧೪೨
೨೧. ಭಾರತದ ನೆರೆ – ಹೊರೆ ೧೫೫
೨೨. ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ನಾವೇಕೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ೧೬೯
೨೪. ಜಾತೀಯತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ : ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಅನರ್ಥ ೧೮೨
೨೫. ರಾಜಕಾರಣವೊಂದು ವೃತ್ತಿಯಾಗಬೇಕು ೧೯೨
೨೬. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ದೌರ್ಬಲ್ಯವೇ? ೧೯೮
೨೭. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೂ ಬೇಕೆ ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆ ೨೦೪
೨೮. ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣ ತಂದೀತೇ? ೨೧೧
೨೯. ಈ ದೇಶ ಅಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆಯೇ? ೨೧೫
ತೇಲಿದ್ದೆಷ್ಟು ಈಸಿದ್ದೆಷ್ಟು? (ಪಾವೆಂ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ)

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ : ಅನಿವಾರ್ಯದ ಔದಾರ್ಯ

ಭಾರತವನ್ನು ಇನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂದು ಮನಗಂಡ ಬ್ರಿಟನ್‌ರು ಶಾಂತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಕುಹಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಅಧಿಕಾರ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿ ಹೋದರು. ಆದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಮೊದಲು ಮತ್ತು ನಂತರ ಅದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಭಾರತ ತೆತ್ತ ಬೆಲೆ, ಅನುಭವಿಸಿದ ದುರಂತ, ಯಾವುದೇ ದೇಶದ ಇತಿಹಾಸ ನೋಡಿದರೂ, ಅಪಾರ ಹಾಗೂ ದುಬಾರಿ. ಸೌಮ್ಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ನಮಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂಬುದು ಒಂದು ಜನಪ್ರಿಯ ಕಲ್ಪನೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಕಲ್ಪನೆ ಮೊದಲು ದೊರೆತದ್ದೇ, ೧೮೫೭ರ ಸಿಪಾಯಿ ದಂಗೆಯಿಂದ. ಭಾರತೀಯರ ಆತ್ಮ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಕಿಡಿ ಹಚ್ಚಿದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆ ಅದು. ಅದನ್ನು ಮೊದಲನೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ, ಕಾನೂನು ಭಂಗ ಮತ್ತು ಘಟನಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ೯೦ ವರ್ಷಗಳು ಹಿಡಿದವು. ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಯುತವೂ ಆದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಜನರು ಪ್ರಾಣತೆತ್ತರು. ಜಲಿಯನ್ ವಾಲಾಬಾಗ್ ಘಟನೆಯೊಂದೇ ಸಾಕು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ. ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಸೆರೆಮನೆವಾಸ ಕಂಡುಬಂದರು. ಅನೇಕರು ಗುಂಡಿನೇಟಿಗೆ ಬಲಿಯಾದರು. ಇನ್ನೊಂದುಮಹತ್ವದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆ ಎಂದರೆ. ಪೂರ್ವರಂಗ(ಬ್ರಹ್ಮದೇಶ)ದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಪಾನೀಯರಿಗೆ ಸೆರೆಸಿಕ್ಕ ಭಾರತೀಯ ಯೋಧರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಆಜಾದ್ ಹಿಂದೆ ಸೇನೆ ಕಟ್ಟಿ ಬ್ರಿಟಿಶ್‌ರೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿದರು, ಸುಭಾಸಚಂದ್ರ ಬೋಸ್.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಕ್ಕರೂ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಗಡಿಯ ಆಚೀಚೆ ನಡೆದ ನರಮೇಧದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನಷ್ಟವಾದದ್ದು ಭಾರತಕ್ಕೆ. ಭಾರತ, ವಿಭಜನೆಯಿಂದಾಗಿ ಅರ್ಧ ಪಂಜಾಬ, ಪೂರ್ಣ ಸಿಂಧು ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಬಂಗಾಲಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಕುರುಹುಗಳಾಗಿದ್ದ ಮೊಹೆಂಜೋದಾರೊ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಉಚ್ಚ ಮಟ್ಟದ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ತಕ್ಷ ಶಿಲೆಯನ್ನೂ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಕಬಳಿಸಿತು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿಯ ಬೀಜಮಂತ್ರ ಬಿತ್ತಿದ, ನೌಖಾಲಿ(ಪೂರ್ವ ಬಂಗಾಲ)ಯೂ ನಮಗೆ ದಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯಗಳು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೂ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ, ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವವರು ಕಡಿಮೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನೆಲೆ, ಬೆಲೆ ತಿಳಿಸಿದ 'ಪಾವೆಂ' ಅವರ **'ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತ' (೧೯೭೨) ಕೃತಿಯ ಪೀಠಿಕೆಯಿಂದ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ಆಚಾರ್ಯರ ಬರಹ ***

೧೯೪೭ ಆಗಸ್ಟ್ ೧೪-೧೫ರ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ೧೫೦ ವರ್ಷಗಳ ಆಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿ ಬ್ರಿಟಿಶರು ಈ ದೇಶದ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಕೈಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಹೊರ ಬಿದ್ದರು. ೧೮೫೭ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ "ಸಿಪಾಯಿ ದಂಗೆ"ಯನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸುವುದಾದರೆ ಇದು ತೊಂಭತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹೋರಾಟದ ಫಲವಾಗಿತ್ತು. ಆ ದಂಗೆ ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕಲ್ಪಟ್ಟ ನಂತರ ಮೂರು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ದೇಶ ಸುಸ್ತಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮೇಲೆ ದೇಶ ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಹೊಸ ಪೀಠಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿತು. ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಚಳವಳಿ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಈಗ ಫಲ ಬಿಡುತ್ತಲಿತ್ತು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಲಕ್ಷ ಜನ ಸೆರೆಮನೆ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದರು; ಅನೇಕ ನೂರು ಜನ ಗುಂಡಿನ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದರು; ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಸೌಮ್ಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲದೆ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಭಯೋತ್ಪಾದಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಗಲ್ಲಿಗೇರಿದ್ದರು; ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಪಾನೀಯರಿಗೆ ಸೆರೆಸಿಕ್ಕ ಸಹಸ್ರಗಟ್ಟಲೆ ಭಾರತೀಯ ಸೈನಿಕರು ಸುಭಾಷಚಂದ್ರ ಬೋಸರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಶರನ್ನು ಹೊಡೆದಟ್ಟುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆಜಾದ್-ಹಿಂದ್ ಸೈನ್ಯವಾಗಿ ಪೂರ್ವರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದ್ದರು. ಯುದ್ಧಾನಂತರ ನೌಕಾ ಪಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಂಡಾಯ ಎದ್ದಿತ್ತು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ತ್ಯಾಗದ ನಂತರ ಬಂದ ಸ್ವರಾಜ್ಯದಿಂದಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೆ ಉತ್ಸಾಹದ ವಾತಾವರಣವಿತ್ತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೋರಾಟ ಘಟನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಭಂಗ ಇವೆರಡೂ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದರೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅದು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆಳುವವರು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದ್ದರೂ ಕೊನೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದದ್ದು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದಲ್ಲ; ಶಾಂತ ಹಸ್ತಾಂತರದಿಂದಲೇ. ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದವರು ಹೀಗೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅಧಿಕಾರ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಹೋಗುವುದು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮೊದಲಾಗಿತ್ತು. ಆಗಸ್ಟ್ ೧೪ರಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಾನ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸಾಮ್ರಾಟರಾದ ಆರನೇ ಜಾರ್ಜರು ಕಳಿಸಿದ ಸಂದೇಶದಲ್ಲಿ, "ಈ ರೀತಿ ಶಾಂತವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ಹಸ್ತಾಂತರವಾಗುವುದು ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿದೆ", ಎಂದದ್ದರಲ್ಲಿ ತಥ್ಯವಿತ್ತು. ಎಂ.ಎನ್. ರಾಯರಂಥ ದೂರದರ್ಶಿಗಳು, ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಇನ್ನೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ, ಯುದ್ಧ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಿಟಿಶರು ಎದುರಿಸಲಾಗದ ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ತಥ್ಯಗಳ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದಾಗಿ ಭಾರತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲೇ ಬೇಕಾಗುವುದೆಂದು ಮುಂಗಂಡಿದ್ದರು. ಯುದ್ಧಾನಂತರ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಲೇಬರ್ ಪಕ್ಷದ ಪ್ರಧಾನಿ ಆಟ್ಲಿಯವರು, ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ

ಭಾರತವನ್ನು ನಾವಿನ್ನು ಬಹಳವಾದರೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರಬಹುದಷ್ಟೇ; ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಲೇ ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು ಜಾಣತನ – ಎಂದು ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪರಿತ್ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಔದಾರ್ಯದಷ್ಟೇ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯೂ ಇತ್ತು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಭಾರತೀಯ ನಾಯಕರೂ ಜನತೆಯೂ ಬ್ರಿಟನ್ನಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಆನಂದತುಂದಿಲರಾಗಿದ್ದರು. ನಿಜವಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಬಂದೀತೆಂದು ನಾಯಕರಾಗಲಿ ಜನತೆಯಾಗಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಐದೇ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ದೇಶವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದ "ಚಲೇಜಾವ್" ಚಳವಳಿ ಪೂರ್ತಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕಲ್ಪಟ್ಟ ಮೇಲೆ, ದೇಶದ ಅತ್ಯಂತ ಆಶಾವಾದಿ ನಾಯಕನೂ ತನ್ನ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬರುವ ಆಸೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಹಿರಿಯ ನಾಯಕರಂತೂ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾರಾವಾಸದಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರದ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಎತ್ತಿ ಒಗೆಯಲ್ಪಟ್ಟಂತಾಗಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಕೊನೆಯ ವೈಸರಾಯ ಲಾರ್ಡ್ ಲೂಯಿ ಮೌಂಟಬ್ಯಾಂಟನ್ನರು ಪತ್ನೀ ಸಮೇತರಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಸಾಲಂಕೃತ ಅಶ್ವರಥದಲ್ಲಿ ಘಟನಾ ಸಮಿತಿಯ ಸಭೆಗೆ ಸವಾರಿ ಹೊರಟಿದ್ದಾಗ ದಿಲ್ಲಿಯ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾಗಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಲಕ್ಷಾಂತರದ ಜನಸಂದಣಿ "ಮೌಂಟ್ ಬ್ಯಾಟನ್‌ಕೀ ಜಯ್!" ಎಂಬುದಾಗಿ ಜಯಘೋಷ ಮಾಡಿತು. ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಯುವರಾಜನೇ ಚಿತ್ತೈಸಿದಾಗ ಆತನನ್ನು ನಿರ್ಜನ ಬೀದಿಗಳಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ್ದ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಆತನ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಇಂದು ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ!

ಆ ರಾತ್ರಿ ದೀಪೋತ್ಸವದ ನಡುವೆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಘಟನಾ ಸಮಿತಿಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ನಿಯೋಜಿತ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಪಂಡಿತ ಜವಾಹರಲಾಲರು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಭಾವಾವೇಗ ಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ ನವಯುಗದ ಕರೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು: "ಸುದೀರ್ಘ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾವು ಭವಿತವ್ಯತೆಗೊಂದು ಭಾಷೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆವು. ಇಂದು ಆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಡುವ ಮುಹೂರ್ತ ಒದಗಿದೆ... ಈ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಘಟಿಯಲ್ಲಿ, ಜಗತ್ತೆಲ್ಲ ಮಲಗಿರುವಾಗ ಭಾರತ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಬಿಡುಗಡೆಯೊಡನೆ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಲಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಮುಹೂರ್ತ ಕ್ವಚಿತ್ತಾಗಿಯೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಳೆಯದರಿಂದ ಹೊಸದಕ್ಕೆ ಪಾದಾರ್ಪಣ ಮಾಡುವ ಇಂಥ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ, ಬಹುಕಾಲ ಮೂಕವಾಗಿದ್ದ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆತ್ಮಕ್ಕೊಂದು ವಾಣಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ".

ಆ ಮುಹೂರ್ತ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅದು ಕರ್ಕಮಾಸದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ. ಆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಭೂತಗಳೆಲ್ಲ ಎದ್ದು

ಓಡಾಡುವವೆಂದು ಜನರ ನಂಬಿಕೆ. ಇಂಥ ಅನಿಷ್ಟ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಡಿರೆಂದು ಅನೇಕ ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನವಭಾರತದ ನಾಯಕರು ಇದೊಂದನ್ನೂ ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅದೇ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮನೆತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಹಳೇ ಯುಗಕ್ಕೂ ಹಳೇ ಕಂದಾಚಾರಗಳಿಗೂ ಅದು ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿತ್ತು. ನವಜೀವನವನ್ನು ಅದು ಧೃಷ್ಟತನದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು.

ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಆನಂದ ಸಮಾರಂಭ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಾಗೃತಿ ನಸುವಾದರೂ ಆಗಿದ್ದ ದೂರತರ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪಟ್ಟಣಗಳವರೆಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಆ ನಟ್ಟಿರುಳಲ್ಲಿ, ಕೆಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುವ ಮಳೆಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಜನ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಅದು ಭಾರತೀಯರು ಬಲುಗಾಲದಿಂದ ಆಶಿಸಿದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟಿಶರು ಅಧಿಕಾರವೊಪ್ಪಿಸಿ ಹೊರಡುವ ಮೊದಲು ದೇಶವನ್ನು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಭಾರತ ಎಂದು ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿದ್ದರು. ಭಾರತೀಯರು ತಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸದ ಪ್ರಾಚೀನ ರಂಗಸ್ಥಳವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಸಿಂಧೂ, ಪಂಜಾಬ ಮೊದಲಾದ ವಾಯವ್ಯದ ವಿಸ್ತಾರ ಪ್ರದೇಶಗಳೂ ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದ ಬಂಗಾಲದ ಅರ್ಧ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳೂ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಭಾಗಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಕಾಯದ್-ಏ-ಅಜಮ್ ಬಿರುದಾಂಕಿತರಾದ ಮಹಮ್ಮದಾಲಿ ಜಿನ್ನಾ ಸಾಹೇಬರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗು ನಡೆಸಿದ ಚಳುವಳಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ "ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಾತೃಭೂಮಿ"ಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಅಖಂಡ ಭಾರತದಲ್ಲಿ (ಜಿನ್ನಾ ಸಾಹೇಬರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ) "ಹಿಂದುಗಳ ಪಾಶವೀ ಬಹುಮತ" ವಾಗುವುದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ನ್ಯಾಯದೊರೆಯುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದೂಭಾರತೀಯರೇ ಆದರೂ ಹಿಂದುಗಳೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೆಂದೂ ಭಾವೋತ್ತೇಜಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜಿನ್ನಾ ಸಾಹೇಬರು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದರು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಮುಸ್ಲಿಂಮೇತರ ನಾಯಕರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಮೌಲಾನಾ ಆಜಾದ್ ಮೊದಲಾದ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕರು ಕೂಡ ಈ ದ್ವಿರಾಷ್ಟ್ರ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಮುಸ್ಲಿಮ ಜನತೆ ಬಹುತರವಾಗಿ ಜಿನ್ನಾ ಸಾಹೇಬರ ಪಕ್ಷದಲ್ಲೇ ನಿಂತದ್ದರಿಂದ ವಿಭಜನೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಆಳಿಕೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಬ್ರಿಟಿಶರು ತಮ್ಮ ನೆಲೆಯನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾಭಾವನೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಪೋಷಿಸಿದ್ದರು. ಕೊನೆಯವರೆಗೂ

– ಭಾರತದಿಂದ ತೊಲಗುವುದು ಖಂಡಿತವಾದ ಮೇಲೂ – ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮಾತೇನೇ ಇರಲಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಮುಸ್ಲಿಂಲೀಗಿನ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಗೆ ಶಕ್ತಿಮೀರಿ ನೆರವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದವಾದದ್ದು. ೧೯೪೬ರಲ್ಲಿ ಕಲಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂಲೀಗ್ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಹಿಂದೂ–ಮುಸ್ಲಿಂ ದಂಗೆಗಳಲ್ಲಿ ೫,೦೦೦ ನಿರಪರಾಧಿಗಳ ಹತ್ಯೆಯಾಗಿ ದಂಗೆಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹಬ್ಬತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕರು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ವಿಭಜನೆಗೆ ಒಪ್ಪಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ವಾಯವ್ಯ ಈಶಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಬೇರೆಯೆ ರಾಷ್ಟ್ರವಾದ್ದರಿಂದ ಆಸೇತು ಹಿಮಾಚಲ, ಆಸಿಂಧು–ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಅಖಂಡ ಭಾರತದ ಕನಸು ನಿಷ್ಫಲವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರನಾಯಕರು ಹರಕುಮುರುಕು ಭಾರತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವದ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಟ್ಟವಾದ ವಿಷಾದ ಛಾಯೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿತ್ತು.

ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಈಗ ವ್ಯರ್ಥ ಶವಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ನೌಕರಶಾಹಿಯ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಂಲೀಗು ಕೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡಲೊಪ್ಪಿದ್ದರೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದಿತ್ತು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆಗಿಯೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ – ಲೀಗ್ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಅಖಂಡ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವೆಂಥದಾಗಿರಬಹುದಿತ್ತು? ಅದು ಒಂದು ತರಹದ ಸಡಿಲಾದ ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಜ್ಯವಾಗಬಹುದಿತ್ತಷ್ಟೆ. ಭಾರತದಂಥ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷಾವೈವಿಧ್ಯವುಳ್ಳ ವಿಶಾಲ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂಥಾ ಸಡಿಲು ರಾಜ್ಯ ಸಂವಿಧಾನ ಎಷ್ಟು ಸಫಲವಾಗಿ ಆಳಲು ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು? ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಭಾವ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ತಲೆದೋರಿದ್ದ ದ್ರಾವಿಡ ಚಳವಳಿ, "ಸ್ವತಂತ್ರ"ರಾಗುವ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ದೇಶೀ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಇಂಥ ಸಡಿಲ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿಯರ ಕುತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಹುಲುಸು ನೆಲ ಒದಗಿಸಿ – ಬಹುಶಃ ಯಾದವಿ ಕಲಹಕ್ಕೆ। ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ – ಈ ದೇಶ ದುಃಖಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತೇನೋ ಇದೆಲ್ಲ ಮನೋನೀತವಾಗಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಪಳಗಿದ ನಾಯಕರು ವಿಭಜನೆಗೆ ಒಪ್ಪಿದರು. ಅದರಿಂದ ಬಲಿಷ್ಠ ಭಾರತವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗುವುದೆಂದು ಅವರು ಎಣಿಸಿದರು. ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ ವಿಭಜನೆ ಸುತರಾಂ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಇತರ ಪ್ರಮುಖರು ಆಗಲೇ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಗಳು ಒಳಗೊಳಗೆ ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವೆಂದರಿತಿದ್ದರು. ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಪ್ಪದೆ ನಿಸ್ತಾರವಿಲ್ಲೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮೇಲಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹಳಬರು; ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ

ನಲುಗಿದವರು; ದೀರ್ಘಕಾಲ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳೆತಿದ್ದ ಅವರು ಈಗ ಅಧಿಕಾರ ಕೈಯಳವಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಪುನಃ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛೆಸಲಿಲ್ಲ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಒಲ್ಲದ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಪಾಲುಕೊಟ್ಟು ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜವನ್ನೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮ ಮುಂದಾಳುಗಳು ಆಶಾವಾದಿಗಳಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಆದರೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬರಲು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರು ಸಾವಿರ ಮೈಲು ದೂರ ಕಲಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಬರಲು ಅವರು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರು. ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹಿಂದು – ಮುಸ್ಲಿಮರು ಪರಸ್ಪರ ಕೊರಳು ಕೊಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ತಾಳಲಾರದೆ ಅವರು, "ಉತ್ಸವ ಮಾಡತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಏನಿದೆ? ನನಗೆ ರಕ್ತದ ನದಿಗಳ ಹೊರತು ಮತ್ತೇನೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ!" ಎಂದು ಆಕ್ರಂದನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಕ್ತದ ನದಿಗಳ ಪಾತ್ರಗಳು ಅಗಲವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗಿನವರು ತಮ್ಮ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಬಲಕೊಡಲು ಕಲಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ "ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕ್ರಮ"ದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಹಿಂದುಗಳು ಪ್ರಾಣತೆತ್ತ ಮೇಲೆ ಹಿಂದುಗಳ ಪ್ರತೀಕಾರ ಬುದ್ಧಿ ಜಾಗೃತವಾಗಿ ಅವರು ತಮಗೇ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಒಟ್ಟು ಐದು ಸಾವಿರ ಜನ ನಿರಪರಾಧಿಗಳು ಈ ಹಿಂಸೆ ಪ್ರತಿಹಿಂಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ತರು. ಹಿಂದುಗಳ ಈ ಪ್ರತೀಕಾರದ ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಿ ಪೂರ್ವಬಂಗಾಲದ ನವಾಖಲಿ (ನೌಖಾಲಿ), ತಿಪ್ಪೇರಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಗಳ ಸಾಮೂಹಿಕ ಹತ್ಯೆ, ಬಲಾತ್ಕಾರದ ಮತಾಂತರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರು ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಪ್ರಾಣದ ಹಂಗು ತೊರೆದು ತಮ್ಮ ಪ್ರೇಮ ಸಂದೇಶದಿಂದ ಗಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನವಾಖಲಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಬಿಹಾರದಲ್ಲಾಗಿ ಹಿಂದುಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಕೊಲೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಗಾಂಧೀಜಿ ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಮರಳಿದ್ದರು.

ಈ ನಡುವೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಂಡದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಈಡೇರಿದರೆ ಹಿಂಸಾಚಾರ ನಿಲ್ಲಬಹುದೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ದೇಶವಿಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಜಾಬ ಬಂಗಾಲಗಳೆರಡನ್ನೂ ಇಡಿಯಾಗಿ ಜಿನ್ನಾ ಸಾಹೇಬರು ಕೇಳಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಾಗಲಿ ಬ್ರಿಟಿಶರಾಗಲಿ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಅವೆರಡೂ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಇಬ್ಭಾಗಮಾಡಿ ಆ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರ (ಹಿಂದು ಸೀಖ) ಬಹುಮತವುಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಪಶ್ಚಿಮಪಂಜಾಬ ಮತ್ತು ಆಸಾಮದ ಕೆಲ ಭಾಗದೊಡನೆ ಪೂರ್ವಬಂಗಾಲವನ್ನು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಬಹುಶಃ ಮುಸ್ಲಿಂಲೀಗಿನ ಅತಿವಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿರಾಶೆಯುಂಟುಮಾಡಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ "ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕ್ರಮ"ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವನ್ನೂ

ಲಾಭವನ್ನೂ ಕಾಣುವ ಸಮಾಜಘಾತಕ ಸತ್ವಗಳು ಜಾಗೃತವಾಗಿದ್ದವು; ಅವು ಇನ್ನೂ ಶಾಂತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಒಂದಾಗಿದ್ದ ಪಂಜಾಬ ಬಂಗಾಲ ಪ್ರಾಂತಗಳು ಒಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಮುಸ್ಲಿಂ-ಮುಸ್ಲಿಮೇತರ ಎರಡೂ ಜನಗಳು ಕಂಗಾಲಾಗಿದ್ದರು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶೀಖ ಜಾತಿ ಎರಡು ಪಂಜಾಬಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಹೋಗಿ ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ತಾವು ನಿಸ್ಸಹಾಯರಾಗುವೆವು ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಉದ್ರೇಕಗೊಂಡಿತ್ತು. ಪಂಜಾಬದಲ್ಲಿರಲಿ ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿರಲಿ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲವಂತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಓಡಿಸಿದರೆ ತಮಗೆ ಲಾಭವಾದೀತೆಂಬ ದುರಾಶೆಗೆ ಇದು ಪ್ರೇರಣೆ ಕೊಟ್ಟಿರಲೂಬಹುದು. ಅಂತೂ ವಿಭಜನೆಗೆ ಕೆಲಸದಿನ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ, ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಲಿದ್ದ ಲಾಹೋರ್ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಪಾಲಿಗೆ ಬರಲಿದ್ದ ಅಮೃತಸರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹತ್ಯೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಅಪಹರಣ, ಲೂಟಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ದಾವಾನಲದಂತೆ ಹಬ್ಬಿದ ಈ ಗಲಭೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನದಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪಂಜಾಬ ಸಿಂಧುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಕೋಲಾಹಲ ಇತ್ತಲ್ಲ. ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಂದೂ ಕಂಡು ಕೇಳಿರದ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ ನಡೆದು ಪಶ್ಚಿಮ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಿಂದ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಸೀಖರೂ ಪೂರ್ವ ಪಂಜಾಬದಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರೂ ತಮ್ಮ ಅಜ್ಜ ಮುತ್ತಜ್ಜಂದಿರ ಕಾಲದಿಂದ ಇದ್ದ ಮನೆಮಾರು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತೊರೆದು ಮಹಾಧಾರೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಡಬಹುದೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಗಳತ್ತ ಹೊರಟರು. ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರ ಸಾಮೀಪ್ಯದಿಂದ ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತೀರ ವಿಪರೀತಕ್ಕಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೂ ಇದೇ ರುದ್ರ ನಾಟಕ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಪರಿಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿತು.

ಪಶ್ಚಿಮದ ಈ ರಾಕ್ಷಸೀ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಸತ್ತ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ಬಾಲಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಲಕ್ಷವೆಂದೂ ಭಾರತದಿಂದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೂ ಓಡಿಬಂದವರ ಸಂಖ್ಯೆ ೫೦-೫೦ ಲಕ್ಷವೆಂದೂ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವಪಾಕಿಸ್ತಾನದಿಂದ ಓಡಿ ಬಂದವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಆಗ ೧೫ ಲಕ್ಷ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂತರದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಪ್ಪಟ್ಟು ಜನ ಹಿಂದುಗಳು ನಿರಾಶ್ರಿತರಾಗಿ ಬಂದರು.

ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಅಧ್ವರ್ಯುಗಳಾದ ಜಿನ್ನಾ ಸಾಹೇಬರು, ವಿಭಜನೆಯ ನಿರ್ಣಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಉಳಿಯುವ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಸಮಾನ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ಪೂರ್ಣ ನಾಗರಿಕರಾಗಿ ಬಾಳುವರೆಂದು ಆಶ್ವಾಸನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಭಾರತದ ನಾಯಕರಂತು ವಿಭಜನೆಯಾದ ನಂತರವೂ ಜಾತ್ಯತೀತ ಲೌಕಿಕ ರಾಜ್ಯದ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡವರು.

ಆದರೆ ಜನಜಂಗುಳಿಯೊಮ್ಮೆ ಉದ್ರೇಕಗೊಂಡ ಮುಂದಾಳುಗಳ ಸದಾಶಯಗಳೆಲ್ಲ ಬಾಯ್ಮಾತುಗಳಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುವವೆಂದು ಇತಿಹಾಸದ ಅನುಭವ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಪಶ್ಚಿಮ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಂದೂ – ಸೀಖರು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಮಸ್ಯೆ ಒಂದೇ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಭಾರತದಿಂದ ಬಂದ ಸ್ವಧರ್ಮೀಯರು ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನಷ್ಟೇ ತೀರಿಸಿದರಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಓಡಿಬಂದವರು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ಆಸ್ತಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋದವರು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಆಸ್ತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಟ್ಟು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲ್ಲದೆ ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಅದೊಂದು ಮಹಾ ನಷ್ಟವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಭಾರತಕ್ಕಾದರೆ ಹಾಗಲ್ಲ. ಅದು ಇನ್ನೂ ಜಾತ್ಯತೀತ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಕಾಪಾಡಲೇಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮಾರಂಭಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಾದ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ಮಾನಾಪಹರಣ, ಕನ್ಯಾಪಹರಣಗಳ ಹೃದಯವಿದ್ರಾವಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಪಂಜಾಬಿನ ಹಿಂದೂ ಸೀಖ ನಿರಾಶ್ರಿತರು ದಿಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಬಂದುಮುಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳ ಸೇಡನ್ನು ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೇಲೆ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತೀಟೆ ಉದ್ರೇಕಗೊಂಡಿತ್ತು. ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲೇ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು "ನಾಯಿಗಳಂತೆ ಕೊಲ್ಲುವುದು" ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಭಾರತದ ನಾಯಕರಿಗಾದ ಹೃದಯವೇದನೆ ಹೇಳಲಾಸಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರಕೋಪದ ಮುಂದೆ ಅವರ ಆಟ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ದಿಲ್ಲಿಯ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಕಲೆಹಾಕಿ ಕಾವಲು ಮಾಡುವುದು ಮಾತ್ರ ಶಕ್ಯವಿತ್ತು. ಹಿಂದೂ–ಸೀಖರ ಹತ್ಯೆಯ ಕಥೆಗಳು ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೂ ಹಬ್ಬಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಮಾರಣಕಾಂಡ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಶಿಸ್ತುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಕುಸಿದು ಬೀಳುವಂತಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದುಗಳಿಗಾದ ಅನ್ಯಾಯದ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ರಕ್ಷಣೆಯ ವಿಷಯ ವಿರಕ್ತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಕೊಲೆ ನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜನಜಂಗುಳಿಯ ಮೇಲೆ ಬಾಂಬು ಹಾಕುವುದಾಗಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ನೆಹರೂ ಗರ್ಜಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಕೊನೆಗೆ ಈ ಅಶಾಂತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಅಂಕೆಗೆ ತಂದದ್ದು ರಾಜ್ಯಶಕ್ತಿಯಲ್ಲ; ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರ ನಿರಂತರ ಆರ್ತ ಶಾಂತಿ ಸಂದೇಶ. ಅವರು ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿಬಂದರು. ಭಂಗೀ ವಸತಿಯಲ್ಲಿ ಠಾಣೆ ಹೂಡಿದರು. ಗಲ್ಲಿ ಗಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿದರು. ಕ್ರುದ್ಧರಿಗೆ ವಿವೇಕ ಹೇಳಿದರು. ಆರ್ತರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರು; ಸರಕಾರವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು; ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಇದೆಲ್ಲಾ

ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತಾದರೂ ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಈ ಶಾಂತಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಉಡುಗರೆಯಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಾಂಧನೊಬ್ಬನ ಗುಂಡಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಬಲಿಯಾದರು. ಈ ಘಟನೆ ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಕುಣಿಯುವ ಹಿಂದೂ ಪ್ರತಿಹಿಂಸಾ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಸರ್‍ರನೆ ಲಗಾಮು ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ದೇಶಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಮರಳಿತು.

ಆದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಿಂದ ಬಂದ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಸಮಸ್ಯೆ ಕೇವಲ ಈ ಬಾಹ್ಯ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಬಗೆಹರಿಯುವುದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅರ್ಧ ಕೋಟಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಕೆಲವೇ ವಾರಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಮರಳುವ ಆಸೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಗಾತ್ರದ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರವಾಗಲಿ ಧನ ಸಂಪತ್ತಿಯಾಗಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಈ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ನೆರೆಯೇ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಲಕತ್ತೆಯ ಬೀದಿಗಳು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಪೂರ್ವಬಂಗಾಲದಿಂದ ಬಂದ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ಬಾಲಕರಿಂದ ಅಕ್ಷರಶಃ ಕಿಕ್ಕಿರಿದಿದ್ದವು. ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಯಾವ ರಾಷ್ಟ್ರವೂ ಈ ಗಾತ್ರದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇದೊಂದೇ ಸಮಸ್ಯೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೊಡನೆ ಬಂದದ್ದಲ್ಲ. ಭಾರತದ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರದೇಶದ ಅಖಂಡತೆಯನ್ನು ಕೂಡ ನಾಶಮಾಡಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ ದೇಶಿ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರದು. ಈ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೫೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟಿಶರು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಮೇಲೆ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಒಡಂಬಡಿಕೆಗಳ ಬಲದಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಅವರು ಹೊರಟುಹೋಗುವಾಗ ಈ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯ ಮಾಡಿ ಹೋದರು. ಹೀಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಇವರೆಲ್ಲ ಸ್ವತಂತ್ರರಾದರು. ಈ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವುಗಳಿಗೆ ಭಾರತದಿಂದ ಸಿಡಿದುನಿಂತು ಬದುಕುವ ಬಲವಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿಜ. ಆದರೆ ಅವರದೊಂದು ಸಂಘವಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವಾಗಿದ್ದವು. ಒಂದಕ್ಕಂತೂ ದೀರ್ಘ ಸಮುದ್ರ ತೀರವೂ ಇದ್ದು ಪರರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತ್ತು. ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜಸತ್ತೆಗಳಾಗುವ ಕನಸನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವು ಭಾರತ ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆ ಹೊಂದದೆ ಇದ್ದರೆ ದೇಶದ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಐದುನೂರು ಚೂರಿಯ ಮೊನೆಗಳಂತೆ ಚುಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇರಬಹುದಿತ್ತು.

ವಿಭಜನೆಯಿಂದಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಎಲ್ಲವೂ ಒಡೆದಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟಿಶರು ಬಲು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಸಂಘಟಿಸಿದ್ದ ಭಾರತದ ಸೈನ್ಯ ಇಬ್ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಅಧಿಕಾಂಶ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಯಸಿದ್ದರಿಂದ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿನ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತು; ಬ್ರಿಗೇಡಿಯರ್‌ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ

ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬ್ರಿಟಿಶರು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಏರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ; ಹೀಗಾಗಿ ಎರಡೂ "ವಸಾಹತು ಸ್ವರಾಜ್ಯ"ಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಸೇನಾಧಿಪತಿ ಬ್ರಿಟಿಶರಾದ ಜನರಲ್ ಆಚಿನ್‌ಲೆಕ್ – ಇದ್ದರು. ದೇಶದ ನಾಗರಿಕ ಆಡಳಿತದ ಮುಖ್ಯ ಕೀಲುಗಳಂತಿದ್ದ ಸುಮಾರು ೧೨೦೦ ಐ.ಸಿ.ಎಸ್. ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಬಿಳಿಯರಾಗಿದ್ದರು; ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಸಮೀಚೀನ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ಪೆನ್ಶನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದರು. (ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದ ಬಿಳಿಯ ಐ.ಸಿ.ಎಸ್. ಜನರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯಲಿಷ್ಟಪಟ್ಟರೆಂಬುದು ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿದೆ). ಇದರಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಶಾಲಿ ಆಡಳಿತಗಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಳಿಯಿತು.

ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತೀರಿಸುವುದಿರಲಿ ಅವುಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುವುದೇ ಇನ್ನೂ ನಡೆದಿದ್ದಾಗ ಉತ್ತರ ತುದಿಯ ದೇಶಿ ಸಂಸ್ಥಾನವಾದ ಕಾಶ್ಮೀರವನ್ನು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಯಿತು. ಸಂಸ್ಥಾನದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಭಾರತ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಳಿಸಿತು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಕಾಶ್ಮೀರ ಅತಿಕ್ರಮಣದೊಡನೆ ಈ ಎರಡು ನವೋದಿತ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ನೆರೆಕರೆಯಾಗಿ ಬಾಳುವ ಅಳಿದುಳಿದ ಆಶೆ ಧೂಳು ಮುಕ್ಕಿತು.

* * *

ವ್ಯಕ್ತಿ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ನೈತಿಕತೆ ಇತ್ಯಾದಿ

ನೈತಿಕದ ಮತ್ತು ಅನೈತಿಕದ ಚರ್ಚೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿ. ನಾವು ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೂ ನಾವು ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೂ ಇರುವ ಅಂತರವೇನೆಂದರೆ ಅದರ ಅನ್ವಯ ಹಾಗೂ ಆಚರಣೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಖಾಸಗಿ ಜೀವನ, ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ವಸ್ತುವಾದೀತು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಬಗೆಗೆ, ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಬಹುಬೇಗ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತೇವೆ. ಲೈಂಗಿಕ ವ್ಯವಹಾರವೇ ಇರಲಿ, ಭ್ರಷ್ಟಚಾರವೇ ಇರಲಿ ಅದನ್ನು ತಡವಿಲ್ಲದೆ ಅನೈತಿಕ ಎಂದು ಹಣೆಪಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟುತ್ತೇವೆ. ಅನೈತಿಕ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒತ್ತು ಹೆಚ್ಚು.

೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಇಬ್ಬರು ಮಂತ್ರಿಗಳು ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು 'ರಮಾರಮಣ' ಪಿ.ವಿ. ಆಚಾರ್ಯರು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಭಾರತದ ಎದುರು ಒಂದು ಸೋದಾಹರಣವಾದ ಪಾಠವನ್ನೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸರಕಾರ, ಇಬ್ಬರು ಹೊಣೆಗಾರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅಧಃಪತನವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಇಲ್ಲ. ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಕಲೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರಿಂದ ಸರಕಾರದ ಹಾಗೂ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಯಾವ ಮಾಹಿತಿಯೂ ಬಯಲಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳು ವಿರೋಧಪಕ್ಷದ ನಾಯಕನೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಅವರನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಸಾರ್ವಜನಿಕರೂ ಸಹ ಸಹಾನುಭೂತಿ ತಳೆದರು; ಈ ಪ್ರಕರಣದಿಂದ ದೇಶದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬಾಧೆ ಉಂಟಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದಕ್ಕಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದರು. ಭಾರತದಲ್ಲಾದರೆ ಇದು ಮನೆಮಾತಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ದೇಶಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಆದೀತೇ ಎನ್ನುವ ಅಂಶ ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಜನರಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಗಾಂಧಿ ಅಥವಾ ರಾಮಚಂದ್ರನಾಗಿರಲಾರ. *

ಬರಿ ಆರು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದಿನ ಮಾತು. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಮಾದರಿಯೆಂದು ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ ರೂಪಕರು ನಂಬಿದ್ದ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದುಹೋದ ಘಟನೆಯೊಂದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಇಂದಿನ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ನೆನೆಯುವುದಕ್ಕೆ, ಮೆಲುಕು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಉಚಿತವೆನಿಸುವಂಥದಾಗಿದೆ.

ಲಾರ್ಡ್ ಜೆಲಿಕೊ ಮತ್ತು ಆ್ಯಂಟನಿ ಲ್ಯಾಂಬ್ಟನ್ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅನೈತಿಕ ಲೈಂಗಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡುದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜೀನಾಮೆಯಿತ್ತು ಹೊರಬೀಳಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲದೆ ನ್ಯಾಯ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನೂ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರೊಫ್ಯುಮೋ ಎಂಬೊಬ್ಬ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಮಂತ್ರಿಯ ರಾಜೀನಾಮೆಯಲ್ಲಿ ಪರ್ಯವಸಾನಗೊಂಡ ಇದೇ ಬಗೆಯ ಘಟನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಖಾಸಗೀ ಜೀವನ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ವಸ್ತುವಾದೀತು ಎಂಬ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸದ್ಯದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ನೋರಾ ಲೆವಿ ಎಂಬ ೨೫ ವರ್ಷದ ವಿವಾಹಿತ ಯುವತಿ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮಯದಾ ವೇಲ್ ಎಂಬುದು ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರು ವಾಸವಾಗಿರುವ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡ ಕಟ್ಟಡವೊಂದರ ಎರಡನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈಕೆಯ ಮನೆ. ಬದಿಯ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲೇ ಚೀನಿ ರಾಯಭಾರ ಕಚೇರಿಯ ಕೆಲ ಹಿರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನೋರಾಳ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುವ 'ಅತಿಥಿ'ಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಚೀನಿ ಕಟ್ಟಡದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, 'ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರ'ಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಬಳಸುವ ಕೋಣೆಯಂತೂ ಚೀನಿ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆದುರಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಅತಿಥಿಗಳ ಶೃಂಗಾರ ವಿಲಾಸದ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಚೀನೀಯರು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಕೆಲವೊಂದು ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಫೋಟೋ ಕೂಡ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ; ಮತ್ತು ನೋರಾಳ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಅತಿಥಿ ಆತಿಥೇಯರ ನಡುವಿನ ಲಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಗುಪ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೂಡ ಸಾಧ್ಯ. ಈ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನೋರಾ ಬಳಸಿದ ಹುಡುಗಿಯರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಚೀನಿ – ಅರ್ಧ ನಿಗ್ರೊ ಆಗಿರುವ ಒಬ್ಬ ಯುವತಿಯೂ ಇದ್ದಾಳೆ ಎಂಬುದರಿಂದ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಸಂರಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವದ ರಹಸ್ಯಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವೂ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆಯೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವಿಸಿದೆ.

ಲ್ಯಾಂಬ್ಟನ್ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಉಪಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದು ಬ್ರಿಟಿಶ್ ವಾಯುದಳದ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ದೇಶದ ಅನೇಕ ಸಂರಕ್ಷಣ ರಹಸ್ಯಗಳು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ತಮಗರಿವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಅವರು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಹಾಗೂ ಯುವತಿಯರ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿದ್ದ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ಹಸ್ತಕರಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದೆ? ಲಾರ್ಡ್ ಜೆಲಿಕೊ ಲಾರ್ಡ್ಸ್ ಸಭೆಯ ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲದ ಹಿರಿಯ ಸದಸ್ಯರು, ಅವರಿಂದಲೂ ಈ ಬಗೆಯ ಅಚಾತುರ್ಯ ಸಂಭವಿಸಿರಬಹುದೆ?

ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹುಡುಗಿಯರೊಂದಿಗೆ ತಾವು ಸಂಬಂಧವಿರಿಸಿ ಕೊಂಡುದು ಬಯಲಾದೊಡನೆಯೆ ಇಬ್ಬರೂ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ್ದೆಂದರೆ ತಂತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದು. ತಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ ದೇಶದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ, ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವ ರಹಸ್ಯಗಳೂ ತಮ್ಮಿಂದ ಬಯಲಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರಿಬ್ಬರು ಪ್ರಧಾನಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರಕಾರದ ಸಂರಕ್ಷಣ ಪಡೆಯ ಗುಪ್ತ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ತನಿಖೆಯ ಮೂಲಕ ಈ ಮಾತನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಪ್ರಧಾನಿ ಹೀತ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿಗೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಇಂಥ ವರ್ತನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಮಗೆ ವಿಶ್ವಾಸನೀಯವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಂದೊಡನೆಯೆ ಅವರು ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕ ವಿಲ್ಸನ್ನರನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಅವರೊಡನೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿ ಮುಂದಿನ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ತಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಒಂದು ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಂಟಾದ ನಂತರವೇ ಇಡೀ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನವರು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದರು.

೫೫ ವರ್ಷದ ಲಾರ್ಲ್ ಜೆಲಿಕೊ ಮತ್ತು ೫೦ ವರ್ಷದ ಲ್ಯಾಂಬ್ಟನ್ ತೀರ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೇನಲ್ಲ. ಲ್ಯಾಂಬ್ಟನ್ ಬರ್ವಿಕ್ ಮತ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ತಂದೆ ಅರ್ಲ್ ಆಫ್ ಡರ್ಹ್ಯಾಮ್ ೧೯೭೦ರಲ್ಲಿ ಮೃತರಾದಾಗ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿರುವ ಅರ್ಲ್ ಪದವಿ ಮತ್ತು ಅದರೊಟ್ಟಿಗೆ ಲಾರ್ಡ್ಸ್ ಸಭೆಗೆ ಆಜೀವ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಲ್ಯಾಂಬ್ಟನ್ನರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಾಮನ್ಸ್ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿಯೇ ಮುಂದುವರೆಯಬಯಸಿದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಈ ಪದವಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವಾವಧಿಯವರೆಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರು.

ಲಾರ್ಡ್ ಜೆಲಿಕೊ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ರಾಜಮನೆತನಕ್ಕೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವರು. ಐದನೆಯ ಜಾರ್ಜ್ ಅರಸ ಇವರ 'ಗಾಡ್ ಫಾದರ್'[*೧] ಮತ್ತು ೧೯೩೭ರಲ್ಲಿ ಆರನೆಯ ಜಾರ್ಜ್ ಸಿಂಹಾಸನವೇರುವಾಗ ಆ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇವರು 'ಪೇಜ್ ಬಾಯ್'[*೨] ಆಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ೨೬ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಲ್ ಆಗಿದ್ದ ಅವರು ೧೯೩೯–೪೫ರ ದ್ವಿತೀಯ ಜಾಗತಿಕ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರು. ೧೯೪೩ರಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನರಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಗ್ರೀಸಿಗೆ ಬಂದು, ೨೨ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಗ್ರೀಸನ್ನು ವೈರಿಯ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದರು. ಯುದ್ಧ ವೀರನೆಂದು ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಮತ್ತು ಗ್ರೀಕ್ ಸರಕಾರಗಳು ಅವರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿವೆ. ಅವರ ತಂದೆ ಮೊದಲ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ನೌಕಾಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಸ್ವತಃ ಯುದ್ಧ ವೀರನೆಂದು ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು.

೧. ಗಾಡ್‌ಫಾದರ್ ಎಂದರೆ ಮಗುವಿನ ನಾಮಕರಣದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುವವ.

೨. ಪೇಜ್ ಬಾಯ್ ಎಂದರೆ ಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣದಂಥ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅರಸನ ಪ್ರಮುಖ ಕಾವಲಿಗಿರುವವ)

ಇಷ್ಟೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಖಾಸಗಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕೆಲವೊಂದು ಅಚಾತುರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಅಪಾರ ಬೆಲೆ ತೆತ್ತ ಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು. ಅವರು ದೊಡ್ಡವರು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಇದ್ದಲ್ಲೇ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಲಿ, ಬಳಸು ದಾರಿಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯತ್ನವಾಗಲಿ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯದಿದ್ದುದು ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸಿರುವ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಖಾಸಗಿ ಜೀವನದ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಗೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸ್ಥಾನವಿರಬೇಕೆಂಬುದು ವಿಚಾರಾರ್ಹ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯಾಗಿರುವುದಂತೂ ಅಸಾಧ್ಯ ಕೋಟಿಯ ಮಾತು. ಹಾಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಅವರು ಏನಿದ್ದರೂ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ನಡೆದೀತೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಸರಳ ಉತ್ತರವಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗಾಗಿ ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಯೆ ಮತ್ತು ಅವನ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ ಸರಕಾರದ ಆ ಮೂಲಕ ದೇಶದ ಭದ್ರತೆಗೆ ಗಂಡಾಂತರವಿದೆಯೆ ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆಯೆ ಅವನ ನಡವಳಿಕೆಯ ಬಗೆಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಜನ ಹೆಚ್ಚು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೆ, ಅಲ್ಲಿನ ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಯಾರೂ ಈ ಇಬ್ಬರ ಬಹಿರಂಗ ವಿಚಾರಣೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಹಟ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಈ 'ದುರಂತ'ಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನೇ ತಳೆದು ದೇಶದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಗಂಡಾಂತರ ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡುವಂಥದೇನಾದರೂ ಅವರ ಕೃತಿಯಿಂದ ಸಂಭವಿಸಿದೆಯೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಸಂಭವಿಸಿದ ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೂ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೂ ಇರುವ ಅಂತರ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಬಹುದು. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನೇ ನೋಡಬಹುದಾದರೆ, ಕೆಲ ತಿಂಗಳುಗಳ ಹಿಂದೆ

ಮಂತ್ರಿಯೊಬ್ಬರ ಹೆಸರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಯುವತಿಯ ಹೆಸರು ತಳಕು ಬಿದ್ದು ಅವರು ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಈ ಪ್ರಕರಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿದವರೆಲ್ಲ ಮಂತ್ರಿಗಳ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿಯ 'ನೈತಿಕತೆ'ಯ ಕುರಿತೇ ಆಡಿಕೊಂಡರೇ ಹೊರತು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡವರೆಷ್ಟು ಜನವೊ! ನಮ್ಮಿಂದ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡು ಹೋಗುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ರಾಮಚಂದ್ರನೇ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದಾದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯದ ಹೊಣೆ ಹೊರಲು ಜನಗಳೇ ಮುಂದಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಣದ, ಅಧಿಕಾರದ ದುರುಪಯೋಗಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಈ ಬಗೆಯ 'ನೈತಿಕ ಅಧಃಪತನ'ಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರಿಗೆ ವಿಶೇಷವೇನೂ ತೋರುವುದೇ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವವರು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವದು ಎಂಬ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಜಡ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಾವು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೇನೊ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ನಮಗಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದುಹೋದ ಈ ಪ್ರಕರಣ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಸಬೇಕು.

* * *

ಗಲಭೆಗಳು, ಅಧಿಕಾರದಾಹ, ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ

ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಮತ್ತು ವಿರೋಧಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಪ್ರಜೆಗೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಶಾಂತಿಯುತ ಮತ್ತು ಸಾತ್ವಿಕ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿ ಹೇಳಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಗಲಭೆಗಳು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿರುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಲು ಅವುಗಳಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಬಣ್ಣ ಮೆತ್ತಿ ಅದರ ದುರುಪಯೋಗ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆ ವಿರುದ್ಧ ಗುಜರಾತದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಆಂದೋಲನ, ವಿಪಕ್ಷಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗಲಭೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡು ಆಳುವ ಪಕ್ಷ ಪದತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಮುಂದಿನ ೩೭ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಇಂದಿನದವರೆಗೆ ಜನ ಬೀದಿಗಿಳಿಯುವುದು, ಸರಕಾರಿ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುವುದು, ಪೊಲೀಸರ ಗುಂಡೇಟುಗಳಿಗೆ ಜನರು ಬಲಿಯಾಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಚರ್ಚ್‌ಗಳ ಮೇಲಿನ ದಾಳಿ, ಗಣೇಶೋತ್ಸವದ ಗಲಭೆಗಳು ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನೇ ಕದಡಿವೆ. ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಅವು ಕಾರಣವಾಗಿರಲಿ, ಬಿಡಲಿ, ಕಟಕಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ವಿಪಕ್ಷಗಳು ಮೋಜು ನೋಡುತ್ತವೆ. ಸರಕಾರವನ್ನು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಸರಕಾರಗಳು ಗಲಭೆಗಳ ಹೊಣೆಯನ್ನು ವಿಪಕ್ಷಗಳ ತಲೆಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಯಾಗಿ ಇದ್ದುಬಿಡುತ್ತವೆ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ತಮಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಅನ್ಯಾಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಎತ್ತಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಧ್ವನಿ ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಎಲ್ಲೋ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರದಾಹ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಲ್ಲವೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಹೂಡುವ ಇಂಥ ಹುನ್ನಾರಗಳು ಇಡೀ ದೇಶವನ್ನು ತಲ್ಲಣಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಗೋದ್ರಾ ಘಟನೆ, ಗುಜರಾತ ಹಿಂಸೆ ಮತಾಂತರ ವಿರೋಧ ಘಟನೆಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ಉದಾಹರಣೆ ಬೇಕೆ?

ಆಚಾರ್ಯರು 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯ ೧೯೭೪ ಮಾರ್ಚ್ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಗಲಭೆ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ವಿಚ್ಛೇದಿಸುತ್ತದೆ, ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಅವಶ್ಯವೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೭೫ರ ಜೂನ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ, ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇರಿ ಇಡೀ ದೇಶವನ್ನು ಹಾಗೂ ಜಗತ್ತನ್ನು ತಲ್ಲಣಗೊಳಿಸಿದರು. ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ್,

ಗಲಭೆ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಸರಕಾರ ವಿರೋಧಿ ಬರವಣಿಗೆ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯನ್ನು ಕೊರಳು ಕತ್ತರಿಸಿದಾಗ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು ಬಾಯಿಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನೂ ಒಂದು ಪರಿಹಾರ ಎನ್ನಬೇಕೆ? ಸಂವಿಧಾನ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದೀತೆ? ಆಚಾರ್ಯರು ಎತ್ತಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಈಗಂತೂ ಅಶಾಂತಿಯೇ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೆಲೆಯೇರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲೆಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಗಲಭೆಗಳು ಆ ರಾಜ್ಯದ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಳವನ್ನೆ ಬಲಿತೆಗೆದುಕೊಂಡವು. ಈ ಹಿಂದೆ ಮುಲ್ಕಿ ಹಕ್ಕುಗಳ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಗಲಭೆಗಳು ಸಹ ಅಲ್ಲಿಯ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವನ್ನು ನುಂಗಿ ನೀರು ಕುಡಿದವು. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಂತ್ರಿಯೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಗಲಭೆಗಳೇ ಕಾರಣವಾದುವು.

ಇದೆಲ್ಲ ಕಾಕತಾಳೀಯವೋ ಅಥವಾ ಗಲಭೆಗಳಿಗೂ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಳಗಳ, ಮಂತ್ರಿಗಳ ಪದಚ್ಯುತಿಗೂ ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಸಂಬಂಧವೇನಾದರೂ ಇದೆಯೋ? ಅಧಿಕಾರಾರೂಢ ಪಕ್ಷವು ಇಂಥ ಗಲಭೆಗಳ ಹೊಣೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷಗಳ ತಲೆಗೆ ಕಟ್ಟಲು ನೋಡುವುದೂ, ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷಗಳು ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮತ್ತೇನೋ ಭಾಷ್ಯಮಾಡುವುದೂ ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಯಾರೂ ಊಹಿಸಬಹುದಾದಷ್ಟು ಸಾಮಾನ್ಯವೆನಿಸಿಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಮೂಲಭೂತವಾದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಅವುಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೇನಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದೇ ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಕೂಡ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಈಗ ಅಹಮದಾಬಾದ ಮತ್ತು ಗುಜರಾತದ ಇತರತ್ರ ನಡೆದ ಗಲಭೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಪ್ರಧಾನಿಗಳು ಆಪಾದಿಸಿದಂತೆ ಜನಸಂಘವೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿತು ಎಂದು ನಂಬುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ ಒಮ್ಮೆ ಗಲಭೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ನಂತರ ಜನಸಂಘವೇ ಆಗಲಿ, ಇನ್ನಿತರ ಯಾವುದೇ ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷವೇ ಆಗಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಒಳಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿಯ ವೈಮನಸ್ಯವೇ ಈ ಗಲಭೆಗಳ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿರಬಾರದೇಕೆ? ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಎಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಪುರಾವೆಗಳು ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಾದರೂ ಇಂಥ ಊಹೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ಕೂಡ ಕಷ್ಟ.

ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿಯೆ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಾಗಿನಿಂದ ಅದರ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಏನು ಅವಶ್ಯವೋ, ಅದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ

ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹೋಗಿ ನಾವೀಗ ನಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪದ್ಧತಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ನಮಗೆ ಒಗ್ಗುವುದೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುವಂತಾಗಿದೆ. ಬಹುಮತ ಪಕ್ಷವು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಳ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವ ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲೇಕಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕಾನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿರಬಹುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ಕಾಣುವಂತಹದೆಂದರೆ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡೇ ಎರಡು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು (ಇನ್ನುಳಿದವು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬಾರದಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕವು) ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ಪಕ್ಷಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಮತ್ತು ಕೆಲ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜನಸಂಘ ಹಾಗೂ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷಗಳು ಮಾತ್ರ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯುಳ್ಳಂಥವು. ಅಧಿಕಾರ ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿಸಿದರೆ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಂತೂ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಷ ತೋರಿಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಈಚೆಗೆ ಧ್ಯೇಯ ಧೋರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಸಾಮ್ಯವಿರದಂಥ, ಬರಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದುಗೂಡಿರುವಂಥ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರಗಳೇ ಹೆಚ್ಚೆಂಬುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೂ ಒಂದು ಚುನಾವಣೆಯಿಂದ ಮುಂದಿನ ಚುನಾವಣೆಯವರೆಗಿನ ಐದು ವರ್ಷಕಾಲ ಸಹ ಅವು ತಾಳುವುದು ಸಂಶಯಾಸ್ಪದವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ಪಕ್ಷಗಳು ಒಂದುಗೂಡಿದಾಗ ಒದಗುವ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಪ್ರಚಂಡ ಬಹುಮತದಿಂದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಆರಿಸಿಬಂದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಳಗಳಿಗೂ, ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಾದರೂ, ಯಾಕೆ ಒದಗಬೇಕು?

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಹಿಂದೆ ಹುದುಗಿರುವ ಅಂಶಗಳು ಒಂದೆರಡಲ್ಲ, ಅನೇಕ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಒಂದು ಸುಸಂಘಟಿತ, ಏಕಾಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳ ಜನರ ರಾಜಕೀಯ ಗುಂಪಾಗಿರದೆಯೆ ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತಿನ್ನೇನೇನೋ ವೈಷಮ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಂತಹ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸಂಸ್ಥೆ. ಪಕ್ಕಾ ಬಂಡವಾಳವಾದಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ತೀವ್ರ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಬಗೆಯ ಸ್ಥಾನವಿದ್ದೇಯಿದೆ. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಂದುಗೂಡಿಸಿರುವ ಅಥವಾ ಒಂದುಗೂಡಿಸುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸೂತ್ರವೆಂದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಗೆದ್ದೆತ್ತು, ಗೆಲ್ಲುವ ಎತ್ತು ಎಂಬುದೊಂದೆ; ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲವೂ ಬಹುಶಃ ಅವರವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಭ್ಯುದಯದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಸೇರಿದಂಥ ಕಾರಣಗಳು. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಡಕುಂಟಾಗಿ ದೇಶಕ್ಕೊಂದು ಸುವರ್ಣಾವಕಾಶವೊದಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಂಧಿಯವರು ತಮ್ಮ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲೂ ಸತ್ತ್ವದಲ್ಲೂ ಹೊಸದೊಂದು ಚೈತನ್ಯಶೀಲ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಬಹುದೆಂದು ಅನೇಕರು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಹಳೆಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪುಗಳ ಪುನರಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು ಹೊಸ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಂಧಿ ಹೇಳುವ ಆದರ್ಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿರಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ಅನೇಕರು ಒಡನೆಯೆ ಅವರ ಬೆನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಹಳೆಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದವರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯವರೂ ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ ಈ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದರು. ಬಡತನವನ್ನೋಡಿಸುವ ಘೋಷಣೆಯ ಛತ್ರದಡಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು, ಬಹುಶಃ ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಂಧಿಯವರೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರದಂಥ ಅಪೂರ್ವ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಳಿಸಿತು. ಈ ಬಗೆಯ ಚುನಾವಣೆ ಯಶಸ್ಸು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಕೊಳೆಯನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿವಾರಿಸಲು, ಘೋಷಣೆಗಳನ್ನು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಕೃತಿಗಿಳಿಸಲು ಒಳ್ಳೆಯ ಅವಕಾಶವಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಆದ ಪರಿಣಾಮವೇ ಬೇರೆ. ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಯಗಳಿಸುವುದೇ ಬೇರೆ, ಜನಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಸ್ಥಿರ ಆಡಳಿತವೊದಗಿಸುವುದೇ ಬೇರೆ ಎಂಬಂಥ ಸ್ಥಿತಿ ಒದಗಿದೆ. ವಿರೋಧಿಗಳಿಗೆ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕದಂಥ ಭಾರಿ ಬಹುಮತವಿರುವಾಗಲೂ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯಬಲ್ಲಂಥ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಳಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತುಸು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಂಧಿಯವರು ಅನುಸರಿಸಿದ ನೀತಿಯನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಇಂತು ಹೇಳಬಹುದು, ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ರಾಜ್ಯದ ಬಹುಸಂಖ್ಯ ಜಾತಿಗಳವರ ಹಿಡಿತವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲೋಸುಗ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟುವುದು. ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಧುರೀಣರಾಗಿರುವವರು ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯದಂತೆ ಯಾವೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ಬಹುಮತವಿರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಚುನಾಯಿತ ನಾಯಕನಿಗೆ ಪಕ್ಷದಲ್ಲೇ ಒಬ್ಬನು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಬಲ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಪಕ್ಷದ ಟಿಕೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹಂಚುವಾಗ ಇಂಥ ಅಂಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ರಾಜ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಾಗ ಸಹ ಕೆಲವು ಸಲ ಆಯಾ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿರದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರದಿಂದಲೇ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರದ ಮೊದಲೆರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಹಾಗೂ ಅವರ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಜನರು ಎಷ್ಟೊಂದು ರೋಸಿಹೋಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಂಧಿಯವರ ಹೆಸರು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದವರು, ಅವರಿಗೆ ತಾವು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕ ಕಾರ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದಾಗಲೂ ಆರಿಸಿ ಬಂದರು. ಇದೆಲ್ಲದರ

ಒಟ್ಟು ಪರಿಣಾಮ ಅನಂತರದ ರಾಜಕಾರಣದ ಮೇಲೆ ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಪಕ್ಷದ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಧೋರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಕೃತಿಗಿಳಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಿಂದಿನವರಂತೆಯೇ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಿತಸಾಧನೆಯಲ್ಲೇ ಇವರೂ ತೊಡಗಿದುದರಿಂದ ಜನಕ್ಕೆ ಬಹುಬೇಗ ಭ್ರಮನಿರಸನವಾಗುವಂತಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆಯಿಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಅಧಿಕಾರಾರೂಢ ಪಕ್ಷದಲ್ಲೇ ಏಕತಾನವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕಾದವರು ಅನೇಕಾನೇಕ ಒಳಗುಂಪುಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟಿರುವಾಗಲೂ ಅಧಿಕಾರದ ಗದ್ದುಗೆ ಆಕರ್ಷಣೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಳಗೊಳಗೇ ಹೋರಾಟ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಕದಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಾದಾಗ ಏನಾದರೂ ಅವಕಾಶವೊದಗಿ ಬಂತೆಂದರೆ ಒಳಗಿನವರೇ ಹೊರಗೂ ಅಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದಂಥ ಗಲಭೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೂ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಎಣ್ಣೆ ಸುರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಳ ಉರುಳಿತೆಂದರೆ ಆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತುಂಬಲು ಹೊಸ ಹೋರಾಟ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಯಾವುದೊಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಳ ರಚಿತವಾದ ನಂತರ ಅದು ನಿಗದಿಯಾದ ಮುಂದಿನ ಐದು ವರ್ಷ ಕಾಲವಾದರೂ ಒಮ್ಮನಸಿನಿಂದ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಅವಕಾಶವಿರುವುದಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಅದರಿಂದ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯಾದವನಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿರುವಂಥ ಸದಸ್ಯರ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವರಿಗೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯತೆ ಹೊಂದುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯ ಬಹುಭಾಗವನ್ನವನು ತನ್ನ ಪೀಠವನ್ನುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ವ್ಯಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೊಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಕಡೆಗಣಿಸಿದರೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಜಯ ಅರ್ಥಹೀನವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಅವು ಸಮರ್ಥವಾಗಬಹುದು. ಅದರಲ್ಲೂ ಈ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯಮ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲರಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸ ಇನ್ನೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೊಸ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಹಳೆಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನದೇ ಹೊಸ ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅವೇ ಗುಣಾವಗುಣಗಳು ಇದರಲ್ಲೂ

ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಹೊಸತೇನಾದರೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕಿದ್ದರೆ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟು ಹೊಸ ಪಕ್ಷವೇ ಬೇಕಾದೀತು.

ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿರುವ ಪದ್ಧತಿ ಭಾರತದಲ್ಲೇಕೆ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಬಾರದು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಭಾರತ ಬ್ರಿಟನ್ ಅಲ್ಲೆಂಬ ಉತ್ತರ ಸಾಕಾಗಬಹುದು. ಕ್ಷೇತ್ರ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುವ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿರುವುದು ಒಂದೇ ಒಂದು ಸರಕಾರ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರವಲ್ಲದೆ ಹಲವು ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸ್ವರೂಪದ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಎರಡೂ ಪ್ರಮುಖ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ರಾಜಧಾನಿಯವರೆಗೆ ಪ್ರತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕವಿರುವಂಥ ಸಂಘಟನಾಬಲವಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾಂದೋಲನದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದ್ದಷ್ಟು ಜನಸಂಪರ್ಕ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗಂತೂ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನುಳಿದರೆ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದೆ ಪೂರ್ಣಾವಧಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾಗಿ ದುಡಿಯಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಜನ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಹೊರತು ಅದರ ಬೇರುಗಳು ದೇಶದ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತ ಸಂವಿಧಾನವಿಲ್ಲ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದೊಂದು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಅಂತರ. ಅಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತ ಸಂವಿಧಾನವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಕಗಳ ಬಲ ಬಂದಿದೆ; ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಸಾರ್ವಭೌಮಾಧಿಕಾರವೆಲ್ಲ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲೇ ಇದೆಯೆಂಬುದನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತ ಸಂವಿಧಾನವಿರುವುದರಿಂದ ಸಾರ್ವಭೌಮಾಧಿಕಾರ ಸಂಸತ್ತಿನದೇ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬಂದ ರೂಢಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಶರು ಇಂದಿಗೂ ಚಾಚೂತಪ್ಪದೆ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರಾದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟು ತನ್ನ ಘನತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬಲ್ಲದ್ದಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಕಾಮನ್ಸ್ ಸಭೆಯ ಸಭಾಪತಿಯಾಗಿ ಆರಿಸಿ ಬಂದೊಡನೆಯೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆಯುವುದಾದರೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೇ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುವಾಗ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಸಭಾಪತಿಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿಯೇ ಮಾತಾಡುವದರಿಂದ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಘರ್ಷಣೆಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳ ಮಟ್ಟಿಗಂತೂ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರು ಪರಸ್ಪರ ದೂಷಣೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಂತಾಗಿದೆ.

ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಳಗಳು ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಮೊನ್ನೆಯೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ಗಣಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಪಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದಾಗ ತಮ್ಮ ನಿಲುವಿಗೆ ಜನಬೆಂಬಲವಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೋಸುಗ ಒಡನೆಯೆ ಪ್ರಧಾನಿ ಹೀತ್ ಚುನಾವಣೆಯ ಕಣಕ್ಕಿಳಿಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಈ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ನಗರಸಭೆಗಳ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೋಲುಂಟಾದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಪ್ರಧಾನಿ ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡೆಯಲೋಸುಗ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆ ಸಾರಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ತೀರ ಅನಿವಾರ್ಯವೆನಿಸುವ ವರೆಗೂ ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ನಮ್ಮ ಲೋಕನಿಯುಕ್ತ ಸರಕಾರಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವೆನಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂತು ನಾವು ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಆಡಳಿತದ ಪದ್ಧತಿಯ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತಿರುಳನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೊರತೆ.

ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ, ನೆಹರೂರ ಕಾಲಕ್ಕೇ ನಡೆದ ಕೆಲ ಘಟನೆಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯದ ಇಂದಿನ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಪಕ್ಷ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಇವರ ನಡುವೆ ಯಾರ ಸ್ಥಾನ ಮಹತ್ವ ಹೆಚ್ಚಿನದೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆದ್ದಾಗ ಕೃಪಲಾನಿ ಮತ್ತು ಟಂಡನ್ನರಂಥ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವತಂತ್ರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸಲೆತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ನೆಹರೂರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಕೈಯೂರಿ ಸ್ಥಾನತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗಿನಿಂದಲೂ ಶಾಸಕಾಂಗ ಪಕ್ಷವನ್ನುಳಿದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಪಕ್ಷದ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಹಿಂದೇಟು ಬಿದ್ದು ಜನಸಂಪರ್ಕ ಅದಕ್ಕೆ ತಪ್ಪತೊಡಗಿತು.

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು, ಸಮಾಜವಾದಿಗಳು ಮುಂತಾದ ವಾಮಪಂಥೀಯರ ಮುಖ್ಯ ಅಸ್ತ್ರವಾದ ಸಮಾಜವಾದವನ್ನೇ ನೆಹರೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಧೋರಣೆಯೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಪಕ್ಷಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಬಲವಾದ ಪೆಟ್ಟು ಬಿತ್ತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಬಲ ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷವೊಂದು ತಲೆಯೆತ್ತುವುದಕ್ಕಿದ್ದ ಅವಕಾಶವನ್ನೇ ತಪ್ಪಿಸಿದಂತಾಯಿತು, ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಮಾದರಿಯ, ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಬಲ ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷ ಅನಿವಾರ್ಯ.

ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಕಾರಣಗಳಿರುವಂತೆಯೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೀಗಿರುವುದಕ್ಕೂ ಅಷ್ಟೇ ಸಬಲ ಕಾರಣಗಳಿರಬಹುದು. ಅಂದಾಗ ಭಾರತೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದಂತಹ ಬೇರೆಯೇ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪ್ರಜಾತಾಂತ್ರಿಕ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿ ನಮಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆಯೆ?

* * *

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಹಾಗೂ ಹೈಕಮಾಂಡ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಬ್ರಿಟಿಶ್‌ರು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಹೋದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ನಮಗೆ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬಂದದ್ದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ನಮ್ಮದು ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಸನಸಭೆಗಳು, ಬ್ರಷ್ಟಂಶ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಮಾತಿನ ಚಕಮಕಿ ಮಂಟಪಗಳಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಆಡಳಿತದ ಗಂಭೀರ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವೇದಿಕೆಗಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಜವಾಹರಲಾಲರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಸಂಸದೀಯ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಗೌರವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆಳುವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ 'ಹೈಕಮಾಂಡ್'ನೇ ಮುಖ್ಯ ವೇದಿಕೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸಿಗೆ 'ವರಿಷ್ಠಮಂಡಳಿ' ಅಥವಾ ಹೈಕಮಾಂಡ್ ಹೊಸದಲ್ಲವಾದರೂ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದು ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಂತರಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಎಂಬುದಾದರೂ ಎಷ್ಟಿತ್ತು? ವರಿಷ್ಠರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಕ್ಷದ ಕಾರ್ಯಸಮಿತಿಯದೇ ಕೊನೆಯ ನಿರ್ಣಯ. ಎರಡನೇ ಮತ್ತು ಮೂರನೇ ಸ್ತರದ ಮುಖಂಡರ, 'ಜೀ ಹುಜೂರ್' ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇಡೀ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ, ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಪಾಡೇನು? ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ವರಿಷ್ಠರ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸುಭಾಷಚಂದ್ರ ಬೋಸರನ್ನು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಕೊನೆಗೆ ಆದದ್ದು ಏನು? ವರಿಷ್ಠರ ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ತಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ತಾವೇ ಧಿಕ್ಕರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಹಿಂಬಾಲಕರು ಎಂಬ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಆಗಲೇ. ಪಕ್ಷ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಇರಲಿ, ಬಿಡಲಿ ಪಕ್ಷದ ಹೈಕಮಾಂಡ್, ಬೆರಳೆತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಷ್ಟನ್ನೆ ಮಾಡಬೇಕು; ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಹೈಕಮಾಂಡ್ ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ಹೈಕಮಾಂಡ್ ನಡುವೆ ಮಹದಾಂತರವಿದೆ. ಸುದೀರ್ಘ ತ್ಯಾಗ, ಸಮರ್ಥ ನಾಯಕತ್ವ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಹಾಗೂ ಪಕ್ಷದ ಹಿತಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೈತಿಕ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವ ಅಂದಿನ ವರಿಷ್ಠರಿಗೆ ಇತ್ತು. ಇಂದಿನ ವರಿಷ್ಠರಿಗೆ ಹೊಗಳು ಭಟ್ಟರು ಬೇಕು. ಅಧಿಕಾರದಾಹವಿದೆ, ಮೌಲ್ಯಾಧಾರವಿಲ್ಲ.

'ಪಾವೆಂ' ಅನೇಕ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರೆದು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸದೇ ಇದ್ದ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅವರ ಚಿಂತನೆ ಹಾಗೂ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ಪರಿಚಯ ಇದೆ. *

ಈಚೆಗಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಾಜಕೀಯ ಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವು ಪರ್ಯವಸಾನ ಹೊಂದಿದ ರೀತಿ ಆಲೋಚನೆಯುಳ್ಳ ಭಾರತೀಯರನ್ನೆಲ್ಲ ತುಂಬಾ ಕಂಗೆಡಿಸಿವೆ. ದುಃಸ್ವಪ್ನದಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕೊನೆಗೊಂಡು ಸುಪ್ರಭಾತ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದಾದ ಅವಸ್ಥೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ಹೊರಬಿದ್ದ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಜಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಚಕಿತಗೊಳಿಸುವಂತಿವೆ. ಅವು ಈ ದೇಶದ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವಂತಿವೆ. ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ, ಸರ್ವಸಮ್ಮತಿಯಿಂದೆಂಬಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ, ಕಂಡೂ ಕಾಣದಂತೆ, ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು? ನಾನೀ ಎಂಬಂಥ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರು ಬಾಲ ಮುದುಡಿಕೊಂಡೆಂಬಂತೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದರು? ಯುರೋಪಿನ ಕೆಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನೇ ತುಂಬ ಬಹುದಾದಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು ಇದೆಲ್ಲ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಹೇಗೆ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ನಿರ್ವಿಣ್ಣರಾಗಿ ಉಳಿದರು? ದೈವಯೋಗದಿಂದೆಂಬಂತೆ ಒಂದು ಸಲದ ವಿಪತ್ತು ಬಗೆ ಹರಿಯಿತು ನಿಜ; ಆದರೆ ಇದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮರುಕಳಿಸಲಾರದೆಂದು ಏನು ಭರವಸೆ?

ನಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಸೈ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಬೇರುಗಳು ಎಷ್ಟು ಬಲವಾಗಿದ್ದವು? ಆಂಗ್ಲೋ ಸ್ಯಾಕ್ಸನ್ ದೇಶಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ಈ ತರಹದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಅನುಭವವಾಗಲಿ, ಪರಂಪರೆಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಮಗ್ನಾ ಕಾರ್ಟಾ ಇಲ್ಲ; ನಾವು ಜನರ ಮೇಲೆ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಮಾಡಿದ ರಾಜರ ತಲೆ ಕಡಿದಿಲ್ಲ; ಜನರ ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ಆಳುವವರು ನಡುಗುವಂತೆ ಎಂದೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂವೆಲ್ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ರೋಬೆಸ್ಪಿಯರ್ ಆಗಲಿಲ್ಲ, ನೆಪೋಲಿಯನ್ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಬಂದದ್ದು ಒಂದೂವರೆ ಶತಮಾನ ನಮ್ಮನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವದ ದೆಸೆಯಿಂದ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷ ಹೊಂದಿದವರು ಓದಿಕೊಂಡ ಇತಿಹಾಸದಿಂದಾಗಿ ನಾವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾದೆವು. ಸ್ವತಃ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಕೈಯಿಂದ ಅಧಿಕಾರ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ಬೇರೆ ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ನಾವು

ವಿಚಾರಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರ ಹಸ್ತಾಂತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ತಂತಾನೇ ಎಂಬಂತೆ ನಮಗೆ ಹಸ್ತಗತವಾಯಿತು. ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಭವ ನಮಗೆ, ಅದೂ ಅತ್ಯಂತ ಮಿತವಾಗಿ, ೧೯೨೬ರಲ್ಲಿ ಗ್ರೆನ್ಸಿ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾರಂಭವಾಗಿ ೧೯೪೭ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಲಾಭವಾಗುವವರೆಗೆ ಹರಹರ ಎಂದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತಷ್ಟೇ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಮುಖ ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಅನುಭವ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ನಮಗೊಂದು ತತ್ವಜ್ಞಾನವಾಗಿ ಅಥವಾ ಸಿನಿಕತನದಿಂದ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಆಟದ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗಿ – ಕೈಗೆ ಬಂತು. ವಿಧಾನಸಭೆಗಳೂ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಮಾತಿನ ಮಂಟಪವಾಯಿತೇ ಹೊರತು ಆಡಳಿತದ ಗಂಭೀರ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಾನಗಳಾಗಲಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಪಂಡಿತ ಜವಾಹರಲಾಲರು ತಮ್ಮ ಸುದೀರ್ಘ ಆಳಿಕೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನಾವು ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡುವಾಗ ಇವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಳವಾದ ಬೇರುಗಳು ತಂದ ಪೋಷಣೆ ಕಾರಣವಾಗಿರದೆ ಮೇಲಿಂದ ಚಿಮುಕಿಸಿದ ನೀರು ಕಾರಣವಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೇ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಆಳುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗಿತ್ತು? ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಆರಿಸುವಾಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕೆಳಗಿನ ಒತ್ತಡಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಿನ – ಅಂದರೆ ಮಿಲಿಟರಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೈಕಮಾಂಡ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಈಗಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಸರಿಸಲ್ಪಡುವ – ಕಾರ್ಯ ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಸದಸ್ಯರ ಆಯ್ಕೆಯೇ ಬಲವತ್ತರವಾಗಿತ್ತು. ಹೈಕಮಾಂಡಿನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನು ಆರಿಸಿದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸುಭಾಷ್ ಬೋಸರದ್ದು. ಇದಕ್ಕೆ ಹೈಕಮಾಂಡಿನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಎಷ್ಟು ಉಗ್ರವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಅವರನ್ನು ಆರಿಸಿದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೇ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗಲೇ ಮುಂದಾಳುಗಳಷ್ಟು ಹಿಂಬಾಲಕರು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ ಎಂಬ ತತ್ವ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ನಂತರ ಕೂಡ ಮುಂದಾಳುಗಳ ಈ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಜಯಪುರ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನಲ್ಲಿ ಎ.ಐ.ಸಿ.ಸಿ. ಪಾಸು ಮಾಡಿದ ಭ್ರಷ್ಟಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗೊತ್ತುವಳಿಯನ್ನು ಹೈಕಮಾಂಡಿನ ಬೆದರಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಅದೇ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸಭೆ ವಾಪಸ್ಸು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತೆಂಬುದು ನನಗಿನ್ನೂ ನೆನಪಿದೆ.

ಆಗಿನ ಹೈಕಮಾಂಡು ಸುದೀರ್ಘ ತ್ಯಾಗ, ಕ್ಲೇಶಾನುಭವ, ಸಮರ್ಥ ನಾಯಕತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನೈತಿಕ ಪ್ರಭಾವ ಅದರ ಬಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು, ಎಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಅವರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿ ಮುಂದಿನವರಿಗೆ – ಅಂಥ ಯಾವ ನೈತಿಕ ಹಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ – ದಾರಿಯನ್ನು ಸುಗಮವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತೆಂದು ಹೇಳದೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ. ಮುಂದಾಳುಗಳನ್ನು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿಡುವ ಬದಲು ಅವರಿಗೆ ತಗ್ಗಿ ಬಗ್ಗಿ ನಡೆಯುವ ಅಭ್ಯಾಸ ನಮ್ಮ ಎರಡನೇ ಮೂರನೇ ಸ್ತರಗಳ ಮುಂದಾಳುಗಳಿಗೆ ಮೈಗೂಡಿ ಹೋಯಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠ ಹೈಕಮಾಂಡ್ ಸದಸ್ಯರ ಭಟ್ಟಂಗಿತನ ಮಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಇದರ ಚರಮ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಾವು 'ಇಂದಿರಾ ಅಂದರೆ ಇಂಡಿಯ; ಇಂಡಿಯ ಅಂದರೆ ಇಂದಿರಾ' ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಂತರಿಕ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರವನ್ನು (ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು) ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಳಿಸಿ ಹಾಕಿದ್ದೇ ಎಲ್ಲಾ ಅನಾಹುತಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಹಿಂಬಾಲಕರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಂದಾದರೂ ನಿಜವಾದ ಆಂತರಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಇತ್ತೇ ಎಂದು ತಮ್ಮನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳಿತು. ಮುಂದಾಳುಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ತಲೆಹಾಕುವ, ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ನುಂಗುವ ಮತ್ತು ನುಂಗಿದ್ದು ಮುಂದಾಳುಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಲ್ಲದಿದರೆ ಅದನ್ನು ಕಕ್ಕುವ ಅತ್ಯಂತ ವಿಧೇಯ ಸೇವಕತ್ವವನ್ನೇ ಶಿಸ್ತು ಎಂದು ನಾವು ಗ್ರಹಿಸಲಿಲ್ಲವೆ?

ನೈತಿಕ ಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳ ಮುಂದಾಳುಗಳು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ರಂಗದಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾದಂತೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಯಂತ್ರವನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಧಿಕಾರಪ್ರಿಯರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಧ್ಯೇಯವಾಯಿತು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗಾಗಲಿ, ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮತ್ತಾವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಕ್ಕಾಗಲಿ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸದಸ್ಯರ ಒಂದು ಯಾದಿಯಾಗಲಿ ನಿಜವಾದ ಚರ್ಚೆಯಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಧೋರಣೆಗಳಾಗಲಿ ನಿಜವಾದ ಚುನಾವಣೆಗಳಿಂದ ಮೇಲೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮುಂದಾಳುಗಳಾಗಲಿ ಈಚೆಗಿನ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಎಂದಾದರೂ ಇದ್ದಿತೇ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯದು, ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಸರ್ವವಿದಿತವಾಗಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಹಳೆಯ ತಲೆಯ ಮುಂದಾಳುಗಳು ಬಿದ್ದು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಹೈಕಮಾಂಡು ನಿಜವಾದ ಸಮರ ನಾಯಕರ ಸೇನಾಪತಿ ಮಂಡಲವಾಗಿದ್ದು ರಾಜಕೀಯ ಸೂತ್ರ ಚಾಲನೆಯಿಂದಲೇ ಮೇಲೇರಿದ 'ಯಜಮಾನರ ಮಂಡಳಿ'ಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಈ ನಾಟಕದಂಥ ಸಂಘಟನೆಯ ಮರ್ಮ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಂಧಿಯವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ತಿರುಳು ಏನು, ಹೂರಣವೆಂಥದು ಎಂದು ಬಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿ ಚಾತುರ್ಯವೂ ದೃಢ ಚಿತ್ತವೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಯಜಮಾನ ಶಾಹಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಯಂತ್ರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು

ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ದೇಶ ತುಂಬಾ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ನಟರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡರು, ಹೊರದೂಡಿದರು.

ಇದಿಷ್ಟು ಪಕ್ಷದ ಯಂತ್ರದ ಸಂಗತಿಯಾಯಿತು. ಚುನಾವಣೆಗಳಿಂದ ಆರಿಸಿ ಬಂದ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವು ಆರಿಸಿ ತೆಗೆದ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಇವರ ನಡವಳಿಕೆ ಹೇಗಿತ್ತು? ಇಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಷ್ಟು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ತಿರುಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜೆಗಳ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ತಲೆಬಾಗದೆ, ಕಾನೂನುಗಳ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನದ ನಿಯಮಗಳ ಶಾಬ್ದಿಕ ಸಂದಿಗಳಲ್ಲಿ ನುಸುಳುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ೧೯೩೭ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಾಂತಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯ ಕಾರಭಾರದಲ್ಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಉಂಟು. ಕೆ.ಎಫ್. ನರಿಮನ್ನರು ಸರದಾರ ಪಟೇಲರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿದ್ದಿಲ್ಲವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತದ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿತ್ವ ದಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಡಾ॥ ಖರೆಯುವರು ಕೂಡ ಸರದಾರರನ್ನು ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮಧ್ಯಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ರವಿಶಂಕರ ಶುಕ್ಲರಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿತ್ವ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಕೂಡ ಅನಿಷ್ಟ ಘಟನೆಗಳು ಮುಂದುವರಿದವು. ಇಂದು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ಪುನಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಅಧ್ವರ್ಯುವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಮುರಾರಜಿ ದೇಸಾಯಿಯವರೇ, ಮುಂಬಯಿ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಮಾಜವಾದಿ ಸಂಬಂಧಿಕ ಅಮೂಲ್ ದೇಸಾಯಿಯವರಿಂದ ಸೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂದರ್ಭ ಇಲ್ಲಿ ತತ್‌ಕ್ಷಣ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸೋತರೂ 'ಮೇಲಿನವರಿಗೆ ನನ್ನ ಸೇವೆ ಬೇಕೆನಿಸಿದರೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧ' ಎಂದರು. 'ಮೇಲಿನವರಿಗೆ' ಅವರು ಬೇಕಾದರು, ಸೋತರೂ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದು, ಆ ಮೇಲೆ ಬೇರೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಆರಿಸಿ ಬಂದರು ಅನ್ನಿ. ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಇದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಎಳೆ ಸಸಿಯ ದೃಢ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅದು ಹಿತಕಾರಿಯಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಲಾರದು, ಆಗಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನಿಜ.

* * *

ಚುನಾವಣೆಗಳ ಹೊಸಯುಗ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನೈತಿಕ ಅಧಃಪತನದ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಮತದಾರರ ಮನವೊಲಿಸಲು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಮತದಾರನನ್ನು ಭ್ರಷ್ಟಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಗೆ ಮಾರಕವಾದ ಅನಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿವೆ. ಅಧಿಕಾರಸ್ಥ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಚುನಾವಣೆ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ, ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಆಮಿಷ ಒಡ್ಡುವ, ಹೆದರಿಕೆ-ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕುವ ಅಲ್ಲದೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ಮಸಿ ಬಳಿಯುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಗೇನೂ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲ.

ಚುನಾವಣೆಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳು ಮೊದಲು ಸರಕಾರಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಆಡಳಿತ ವಹಿಸಬೇಕೆಂಬ ರಾಜಾಜಿಯವರು ಐದಾರು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಮಾಡಿದ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಪುರಸ್ಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಪರಿಪಾಠ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಕ್ರಮ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ರಾಜಾಜಿ ಮೊದಲಾದ ಮುತ್ಸದ್ಧಿಗಳು ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲಿಲ್ಲ.

ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸ್ವಾಯತ್ತಾಧಿಕಾರವುಳ್ಳ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವೇನೋ ಇದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಹಿರಿಯ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಆಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಇಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಚುನಾವಣೆ ಆಯೋಗ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು 'ಜಾತ್ಯತೀತ' ಎಂದು ಎದೆತಟ್ಟಿ ಹೇಳುವ ಪಕ್ಷಗಳೇ ಜಾತಿ ರಾಜಕಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಇದು ಹಿಂದೆಯೂ ಇತ್ತು. ಈಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ **'ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತ'** ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದು ಈ ವಿಚಾರಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಸಂಗತವಾಗಿವೆ.

೧೯೫೦ರಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ನಂತರ ಲೋಕಸಭೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳೂ ಒಂದು ಮಧ್ಯಾವಧಿ, ಚುನಾವಣೆಯೂ ಆಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣೆಗಳಾಗಿವೆ. (ಈ ಲೇಖವನ್ನು ಬರೆದ ಕಾಲದವರೆಗೆ) ಇವುಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ನಡೆಸಲು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಚುನಾವಣೆ ಆಯೋಗ ರಚಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಆಳುವ ಪಕ್ಷದಿಂದ ಕೆಲವು ಅಯೋಗ್ಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು। ಚುನಾವಣೆಗಳು ಹಂಗು – ಹೆದರಿಕೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದುಹೋಗಿವೆ. ಆಗಿನ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ಭೂಕಂದಾಯ ರದ್ದು ಪಡಿಸಿದ್ದು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದು ಫಲಿತಾಂಶದ ಮೇಲೆ ಇವು ಮಹತ್ವದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯಲಯದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆ ಅಕ್ರಮಗಳ ಆರೋಪ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಆಂಧ್ರದ ಚೆನ್ನರೆಡ್ಡಿಯವರಂಥ ಪ್ರಭಾವೀಧುರೀಣರು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಎರವಾದದ್ದೂ ಉಂಟು. ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಕಳೆದುಕೊಂಡದ್ದು ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿರತೆ ಎದುರಿಸಿದ್ದು ಮತದಾರ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಮತಾಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸಿದನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ.

೧೯೫೧–೫೨ರ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರೌಢಮತದಾನದಿಂದಾದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಚುನಾವಣೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಚುನಾವಣೆಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಮತಾಧಿಕಾರ ಕೆಲ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅರ್ಹತೆಗಳುಳ್ಳವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು. ೧೯೩೭ರ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತಾಧಿಕಾರ ೩ ಕೋಟಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿಗೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ನಿರಕ್ಷರಿಗಳೇ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿರುವ ಮತದಾರರಿರುವಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆ ಎಷ್ಟು ವಿವೇಕದ್ದಾಗಬಹುದು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆ. ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಮತಾಧಿಕಾರ ಕೊಡುವುದು ಏಕೆ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಪರ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿತ್ತೆಂದು ಹಿಂದೆ ಚರ್ಚಿಸಿದೆ. ಅವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಆಗಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ನಿರಕ್ಷರಿಗಳಿಗೆ ಮತಾಧಿಕಾರ ಬಂದದ್ದು ಅವರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯಲು ನೆರವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಕಡೆಗೆ ಮತ ಕೇಳಲು ಹೋದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹುರಿಯಾಳುಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯೆ – ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಜಾಗೃತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರೌಢನಿಗೆ (೨೧ ದಾಟಿದವನನ್ನು ಚುನಾವಣೆ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರೌಢನೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ) ಮತಾಧಿಕಾರವಿದ್ದರೂ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ನಾಗರಿಕನು ಮತಹಾಕಲೇಬೇಕು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದಂಡ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಿರ್ಬಂಧ ಭಾರತದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಹಕ್ಕನ್ನು ಜನ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದು ನೋಡುವುದು ಕುತೂಹಲದ್ದಾಗುವುದು.

೧೯೫೧–೫೨ ರ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ೧೭.೩ ಕೋಟಿ ಜನರಿಗೆ ಮತಾಧಿಕಾರವಿತ್ತು; ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೪೫.೭ ಜನ ಮತದಾನ ಮಾಡಿದರು. ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ ೧೯.೪ ಕೋಟಿ ಮತದಾರರ ಪೈಕಿ ೧೨ ಕೋಟಿ ಎಂದರೆ ಶೇ. ೪೭.೭ ಜನ ಮತಕೊಟ್ಟರು. ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ೨೧.೮ ಕೋಟಿ ಮತದಾರರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೫೫.೪

ಜನ ಮತಗಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಬಂದರು. ೧೯೬೭ ರಲ್ಲಿ ೨೪.೯ ಕೋಟಿ ಲೋಕಸಭಾ ಮತದಾರರಲ್ಲಿ ೧೫.೨೭ ಕೋಟಿ ಜನ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡಾ ೬೧.೩ ಜನ ಮತಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ೧೯೭೧ರ ಮಧ್ಯಾವಧಿ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೫೫.೨೭ ಮತಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಿದ್ದವು. ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಹಿಂದಿನ ಸಲಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ ೧೯೭೨ರ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಧಾರಿಸಿತು; ಸುಮಾರು ಶೇಕಡಾ ೫೯ ಮತದಾರರು ಮತದಾನ ಮಾಡಿದರು.

ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥೆ ವಹಿಸುವ ಜನರು ಕಡಿಮೆ ಎನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿದವರ ಪ್ರಮಾಣ ಚುನಾವಣೆಯಿಂದ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಏರುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದೂ (೧೯೭೧–೭೨ ಹೊರತು) ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮತದಾರನು ಉದಾಸೀನನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಮತಗಟ್ಟೆಗೆ ತರಲು ತುರುಸು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆಯೆಂದೂ ಈ ಏರಿಕೆಯ ಅರ್ಥಮಾಡಬಹುದು. ಆಯ್ಕೆಯಿಂದ ದೊರಕುವ ಅಧಿಕಾರ ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಕವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಹುರಿಯಾಳುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯತ್ನಪರರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತದಾನ ಪ್ರಮಾಣ ಅತಿಯಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದು ದೇಶ ಸಮಾಧಾನದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ; ಅತಿಯಾದರೆ ಅಸಮಾಧಾನ ಹೆಚ್ಚಿದೆಯೆಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ– ಎಂದು ಕೆಲ ಸಂಶೋಧಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ತಥ್ಯವಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ೧೯೬೭–೬೯ರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯಾವಧಿ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸೆಣಸುವವರು ಮೊದಲಿದ್ದವರನ್ನು ಹೊರತಳ್ಳಬಹುದೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದ ತೀವ್ರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆಂದೂ ಅರ್ಥಮಾಡಬಹುದು.

ಮತದಾನ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೂ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೂ ಸಂಬಂಧವಿರುವಂತಿದೆ. ತೀರ ಹಿಂದುಳಿದ ರಾಜ್ಯದ ಒರಿಸ್ಸಾದಲ್ಲಿ ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೨೭.೬ ಮಾತ್ರ ಮತಗಳು ಬಿದ್ದಿವೆ. ಸಾಕ್ಷರತೆ, ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಆ ವರ್ಷ ಶೇಕಡಾ ೨೦.೫, ಪಂಜಾಬಿನಲ್ಲಿ ಶೇ. ೬೫.೪, ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಶೇ. ೬೮.೭, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ಶೇ. ೫೬.೭ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ೧೯೬೯ರ ಪಂಜಾಬಿನ ಮಧ್ಯಾವಧಿ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮತದಾನ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇಕಡಾ ೭೨ ಕ್ಕೇರಿತ್ತು. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ೧೯೫೭ರಿಂದ ೧೯೭೨ಕ್ಕೆ ಮತದಾನದ ಶೇಕಡಾ ೫೩.೨ರಿಂದ ೬೨.೮ಕ್ಕೇರಿದೆ.

ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮತದಾನ ಮಾಡುವ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರರೂ ನಗರವಾಸಿಗಳೂ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸದಸ್ಯರೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೆಲ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದಿದೆ. ಆದರೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ

ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ರಾಜಕೀಯ ಜ್ಞಾನವಿರುವ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಮತ್ತು ತುಂಬಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಜನರು ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅನಾಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಸೋಜಿಗದ ಸಂಗತಿ. ರಾಜಕಾರಣ ಕೊಳಕು ವ್ಯಾಪಾರ, ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳೂ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಜನರನ್ನೇ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಮನೋಭಾವ ಇವರದು. ಅವರು ಇಡೀ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೇಲೆಯೆ ತಿರಸ್ಕಾರ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿನ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕೆಲ ಉಚ್ಚ ಜಾತಿಗಳ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರೂ ಖಂಡಿತ ಇವರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತಿರಸ್ಕಾರ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಂಖ್ಯಾಮಾನ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳೂ ಅವರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಶೇಷ ಯತ್ನ ಕೈಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅಶಿಕ್ಷಿತರ ಮೇಲೆಯೆ ಅವುಗಳ ಪ್ರಯತ್ನ ತೀವ್ರವಾಗಿದೆ.

ಮತದಾನ ಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಪ್ರಮಾಣ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚೆಂದೂ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿ ೧೯೭೧-೭೨ರ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮುಂದೆ ಬಂದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಸುಶಿಕ್ಷಿತರಲ್ಲದವರೂ ಹರಿಜನ, ಮುಸ್ಲಿಮರೂ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಗುಂಪಿನ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಮತದಾನ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡಿದೆ. ಈ ಗುಂಪು ಜಾತೀಯ ಸ್ವರೂಪ ತಾಳಬಹುದು. ಜಾತಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಬಲ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಜಾತ್ಯತೀತ' ಪಕ್ಷಗಳು ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನರೊಡನೆ ಜಾತೀಯ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿಯೇ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ಗೋಚರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಅನಿಷ್ಟವೇ. ಆದರೆ ಅಮೇರಿಕದಂಥ ಮುಂದುವರಿದ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಮೆರಿಕದ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಯಹೂದ್ಯರ ಮತಗಳಿಗಾಗಿ ಅಮೆರಿಕದ ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳೂ ಇಸ್ರೇಲಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಕೊಡುತ್ತಿವೆ.

ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಜನರು ಮತದಾನ ಮಾಡದಿರುವುದು ಇನ್ನೂ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿಂತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬೇಕು. ಕೆಲವೆಡೆ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಮತಗಟ್ಟೆಗೆ ಬಾರದಂತೆ ಮಾಡಲು ಬಲಾತ್ಕಾರ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬ ಆರೋಪ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ವಿರುದ್ಧ ಪಕ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ಬಂದಿದೆ. ೧೯೭೨ರ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಹರಿಜನ ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತಗಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಇನ್ನು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಂದ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಪಕ್ವತೆಯನ್ನು ನೋಡುವಾ. ೧೯೫೧-೫೨ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಚುನಾವಣೆಯಾದಂದಿನಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕುಗ್ಗಿದೆ. ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವ ಒಟ್ಟು ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿದೆ. ಐವರು ಮಿಕ್ಕಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ಮತದಾರ ಸಂಘಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ೩,೦೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ

೧೭,೦೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ೧೯೫೧-೫೨ರಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ್ದರೆ ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ೨೭೨೭ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ೧೨,೦೦೦ ಜನ ಮಾತ್ರ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ್ದರು.

ಪ್ರಥಮ ಮೂರು ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬಹುತರ ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗೆದ್ದುಕೊಂಡಿತು. ವಿಜಯಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರ ಶೇಕಡಾ ೭೩–೭೫ರ ನಡುವೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ಮತಪ್ರಮಾಣ ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿದ್ದ ಶೇ. ೪೭.೭ ರಿಂದ ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ೪೪.೭ಕ್ಕಿಳಿಯಿತು. ಇದು ಆಗಲೇ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಇಳಿಮುಖವಾದದ್ದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ, ಜನಸಂಘಗಳು ತಮ್ಮ ಮತ ಶೇಕಡಾವನ್ನು ಇಮ್ಮಡಿಸಿಕೊಂಡವು. ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಬಹುಮತ (೫೧೫ರಲ್ಲಿ ೨೭೯) ಇದ್ದರೂ ಅದರ ಬಲ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿಗಿಂತ ಶೇಕಡಾ ೨೦ರಷ್ಟು ಇಳಿದುಹೋಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟು ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೪೦.೭ ಮಾತ್ರ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಗೆದ್ದ ಒಟ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳು ೩,೪೫೩ರಲ್ಲಿ ೧೬೬೧ ಮಾತ್ರ. ಜನಸಂಘ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಶೇಕಡಾ ೩ ಮತಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಶೇ. ೯.೪ಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಸ್ವತಂತ್ರ ಪಕ್ಷ ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಶೇ. ೮.೭ ಮತ ಗಳಿಸಿತು.

ಮತದಾರ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಹಲ್ಲು ತೋರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಎಂದೂ ದೇಶದ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಚ್ಚಳ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕ ಮತ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಜವಾದರೂ ಅದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ತಪ್ಪೂ ಅಲ್ಲ, ಮತದಾರರ ತಪ್ಪೂ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತರವಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳ ಒಟ್ಟು ಮತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾವ ಪಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮತಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಲೇಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮತದಾರ ಕುರುಡಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಮತ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳಾಯಿತು. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅದರದೇ ಸರಕಾರ ಬಂದರೂ ಒಂಭತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಅಲ್ಪಮತ ಪಕ್ಷವಾಯಿತು. ಮೊದಲೇ ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕೇರಳ ಒರಿಸ್ಸಾ ಅಲ್ಲದೆ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ, ಬಿಹಾರ, ಬಂಗಾಲ ಈ ಜನದಟ್ಟಣೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳೂ ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಮತದಾರನಿಗೆ ಬದಲಾವಣೆ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಕೈಬಿಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡೊಂದರಲ್ಲಿ ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷ ನಿಚ್ಚಳ ಬಹುಮತ ಪಡೆದು ಸ್ಥಿರ ಸರಕಾರ ರಚಿಸಿತು. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವೊಂದು ಪಕ್ಷವೂ ನಿಚ್ಚಳ ಬಹುಮತ ಪಡೆಯದ್ದರಿಂದ ಸಂಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರಗಳು ಬಂದವು. ಈ ಪಕ್ಷಗಳ ಆಂತರಿಕ ಕಚ್ಚಾಟಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವು ರಚಿಸಿದ ಸರಕಾಗಳು ಸದಾ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಎರಡೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ

ಬಿಹಾರ, ಪಂಜಾಬ, ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾವಧಿ ಚುನಾವಣೆಗಳಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಚುನಾವಣೆಗಳಾದವು. ಇದರ ಫಲಿತಾಂಶವಾಗಿ ಅರಾಜಕತೆ ಬೆಳೆಯಿತೇ ಹೊರತು ಸ್ಥಿರ ಸರಕಾರ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಈ ನಡುವೆ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿನ ಬಹುಮತ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಡೆ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒಡೆದರು. ಮತ್ತು ವರ್ಷ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕೊಳೆ ಕೂಡಿಬೀಳಲು ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದ ಹಲವರನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೊಸ ಮುಖಗಳೊಡನೆ ಚುನಾವಣೆ ಕಣಕ್ಕಿಳಿದರು. ೧೯೭೧ರ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ೧೯೭೨ರ ರಾಜ್ಯವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮತದಾರನು ಮತ್ತೆ ಸ್ಥಿರ ಸರಕಾರದ ಭರವಸೆಯಿಂದ (ಇಂದಿರಾ) ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸನ್ನೇ ಆರಿಸಿದನು.

ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಚುನಾವಣಾನುಭವಗಳಿಂದ ಮತದಾರರಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಏನು ಕಾರಣದಿಂದ ಮತ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲ ಊಹೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಹಣದ ಬಲ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ; ಆದರೆ ಅರ್ಧ ಸತ್ಯ ಮಾತ್ರ. ಎಲ್ಲ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಣ ಹರಿಯುತ್ತದೆ; ಎರಡೂ ಕಡೆಯವರು ಅದನ್ನು ಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ೧೯೭೧, ೧೯೭೨ರ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅದು ಹರಿಯಿತು. ಬಡ ಮತದಾರರಿಗೆ 'ಲಂಚ'ದ ಆಮಿಷ ತೋರಿಸಲಾದದ್ದೂ ಸತ್ಯವಿರಬಹುದು. ಇದು ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಗೆ ಅಪಾಯಕರವೂ ಅನಿಷ್ಟವೂ ಆದ ವಿಷಯ. ಆದರೆ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಂತನಾದ ವರಿಷ್ಠ ಮುಂದಾಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಣ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಪಂಡಿತ ನೆಹರೂಗೆ ಆ ಜನಪ್ರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಇತ್ತು. ಅವರ ಮರಣಾ ನಂತರ ಆ ಕೊರತೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಸೋಲು ಬರಲು ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ತುಂಡರಸರಂಥ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಯಜಮಾನರನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಗೆದ್ದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಅಪ್ರತಿಮ ವಿಜಯವಾಯಿತು. ಮತದಾರನನ್ನದು ಸೆಳೆಯಿತು. ಇಂದಿರಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಚಾಣಕ್ಯತನಕ್ಕಾಗಲಿ ಹಣಕ್ಕಾಗಲಿ ಕೊರತೆ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಖಿಲ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಹೋಗಲಿ, ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಪರಿಚಿತನಾದ ಬೇರೊಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮುಂದಾಳು ಯಾವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೂ ಭಾವನೆ ಕೆರಳಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಎಂಥಾ ಪ್ರಚಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳವನನ್ನೂ ನಿರಸ್ತಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ೧೯೫೬ರ ನಂತರ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ಮಿಸದಿದ್ದುದರಿಂದ ನೆಹರೂ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸಹಾಯವಿದ್ದರೂ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರ ಭಾವನೆ ಉದ್ರೇಕಗೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸೋಲು ಬಂತು. ಜನಸಂಘಕ್ಕೆ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ

ಸಿಕ್ಕ ಬೆಂಬಲವೂ ಬಹುಶಃ ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿರುದ್ಧ ಹಿಂದೂ ಭಾವನೆಯ ಫಲವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ವಿಭಜನೆಯೊಡನೆ ಬಂದ ಕಗ್ಗೊಲೆಯ ಕ್ರೂರ ಅನುಭವವುಳ್ಳ ಜನಾಂಗ ಈಗ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಂ ವಿರೋಧಿ ಭಾವನೆಗಳ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಹೊಸ ಜನಾಂಗದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ಆಸಕ್ತಿಗಳೂ ಬೇರೆ. ಜನಸಂಘ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ; ಇನ್ನೂ ಗಮನಿಸದಿದ್ದರೆ ಅದು ಕಹಿ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಾದೀತು.

ಮತದಾರ ತನಗೆ ದೊರೆತ ಅನುಭವದಿಂದಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಹೊರಡಿಸುವ ಚುನಾವಣಾ ಘೋಷಣೆ, ಆಶ್ವಾಸನಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಲೆಕ್ಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆಶ್ವಾಸನಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವೊಂದು ಬರಬೇಕಲ್ಲ. ಆಗಲೆ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು, ಅದನ್ನು ಪೂರೈಸಬಲ್ಲದೆಂಬುದಕ್ಕೂ ಆತ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೆದ್ದಾರಿ, ನೀರಾವರಿ, ಶಾಲೆ, ಅವನ ಕೂಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಇಂಥ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು, ಸರಕಾರ ರಚಿಸಬಹುದಾದ ಪಕ್ಷವೇ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಒದಗಿಸಬಲ್ಲದೆಂದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಸಂಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರದ ಅರಾಜಕತೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲೆಂದೂ ಉತ್ತರಭಾರತದ ಮತದಾರ ಮನಗಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನೆಂದರೆ ಮತದಾರನೇ ಎಂದಲ್ಲ. ಅವನ ಮತವನ್ನು ಹುರಿಯಾಳಿಗೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಬಲ್ಲ ಊರಿನ ಮುಖಂಡರಿಗೆ ಇದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಈ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮತದಾರನ ಸಾಮೂಹಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದವರು ಈಗ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತರುಣರಿಗೆ ಅವಕಾಶಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗನಿಸುತ್ತಿದೆ. ೧೯೭೧ರ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಆಳುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ೪೪೨ ಜನರಲ್ಲಿ ೨೫೭ ಜನ ಹೊಸಬರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಜನ ೪೦ ರೊಳಗಿನವರೆಂಬುದೂ ಅದರ ಗೆಲವಿಗೊಂದು ಕಾರಣವಿರಬೇಕು. ಈ ಸಲ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಂತವರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಲೋಕಸಭೆಗಳಿಗೆ ಆರಿಸಿಬಂದಿದ್ದ ೧೯ ಜನ ಆಳುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರು ಸೋತರು.

ಒಂದು ಸೋಜಿಗವೆಂದರೆ ರಾಜಕಾರಣಿಯ ಲಂಚಗುಳಿತನವಾಗಲಿ ಅವನು ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ ಕರ್ತವ್ಯ ತತ್ಪರತೆಯಾಗಲಿ ಮತದಾರನನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳ ಅನೇಕರು ಆರಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ತುಂಬಾ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿ, ಲೋಬೋ ಪ್ರಭು ೧೯೭೧ರ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೋತರು. ಇದರ ಕಾರಣಗಳ ಶೋಧನೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಜನರು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ; ತಮ್ಮ

ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಶೀಲಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡುವವರಿಗೆ ಮತ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕಕ್ಕಿಂತ ವೈಯಕ್ತಿಕ 'ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡುವ'ವರು ಚುನಾವಣಾ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 'ಜನಪ್ರಿಯ'ರಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ಅಮೇರಿಕದ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ.

ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯ, ಗುಂಪಿನ ಹಿತಗಳಿಗೆ ಬರಬಹುದಾದ ಆಘಾತಗಳ ಭಯವೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನೂ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಜನರನ್ನೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತವೀಯಲು ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಒಡೆದು ಎರಡಾದ ನಂತರ ಧ್ಯೇಯ ಧೋರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಹೋಳುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಅಂತರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರನ್ನು ಉರುಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಸ್ಥಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು, ಜನಸಂಘ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಪಕ್ಷಗಳೊಡನೆ ಚುನಾವಣಾ ಮೈತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಘಾತಕವಾಯಿತು. ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರ ಹಿಂದೂ ಸಂಘಟನೆಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಜನಸಂಘಕ್ಕೆ ಹರಿಜನರೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮುಂತಾದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರೂ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದರು; ಸ್ವತಂತ್ರ ಪಕ್ಷ ಬಂಡವಾಳಗಾರ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮಂತರ ಪಕ್ಷವೆಂಬ ಹೆಸರಿದ್ದುದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅದನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವುಗಳೊಡನೆ ಮೈತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಸ್ಥಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಇವೆಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳ ಮತಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು. ಅತ್ತ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪಕ್ಷವೂ ಈ ಮೈತ್ರಿಯಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಮತಗಳಿಗೆರವಾಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲದರ ಲಾಭ ಆಳುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಇದು ಮತಕೊಡುವವರ ಮಾತಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರ ಮಾತೇನು? ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲ. ಪಕ್ಷಕಟ್ಟಿ ಹೋರುವುದು ಅನುಕೂಲಸಿಂಧು ಅಷ್ಟೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವವರು ಸಾಕಷ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ೨,೫೨೪ಳ ವಿಧಾನಸಭಾ ಸ್ಥಳಗಳಿಗಾದ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ೪,೯೫೫ ಸ್ವತಂತ್ರರು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಆರಿಸಿ ಬಂದವರು ೨೩೨ ಮಾತ್ರ. ಇಂದು ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೋರುವವರು ಸೇವಾಭಾವಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೂ ಅದರಿಂದ ಬರುವ ಲಾಭ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೂ ಆಶಿಸಿ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಪಕ್ಷ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸೇರದೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ಮಂತ್ರಿಗೂ ಇಂದಿನ ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಳೆ ಹಣ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ; ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣದಿಂದಾಗಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ನೌಕರರ ನೇಮಕದ ಮೇಲೂ ಮತ್ತು 'ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಪರ್ಮಿಟ್ ರಾಜ್ಯ'ದಿಂದಾಗಿ ಕೋಟ್ಯಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯಮಗಳ ಹಕ್ಕನ್ನು ವರ್ತಕರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ ನಿರಾಕರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಅಧಿಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ. (ಸಮಾಜವಾದದ ಗಂಧವಿಲ್ಲದ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸುವುದು ಇದರಿಂದಾಗಿಯೆ).

ಪಕ್ಷಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವಾಗ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೇಶ ಹಿತ ಸಾಧನೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಆದರ್ಶ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜಾತಿ ವರ್ಗರಹಿತ ಸಮಾಜ ರಚನೆಯೇ ಭಾರತದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಕ್ಷಗಳು ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಗುರಿ. ದೇಶಹಿತಕ್ಕೆ ಸಮಾಜವಾದ ತಾರಕವೆಂದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಮಾಜವಾದಿ ಪಕ್ಷಗಳು ಹೇಳಿದರೆ ಮುಕ್ತ ವ್ಯವಹಾರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇ ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಿತಕರವೆಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಷಗಳು ಭಾವಿಸುತ್ತವೆ. ಆಯಾ ಆದರ್ಶಸಾಧನೆಗೆ ಹೆಣಗುವೆವೆಂದು ಪಕ್ಷಗಳು ಜನರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಜನರು ತಮಗೆ ಸರಿದೋರಿದಂತೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಬಹುದು; ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಮತಕೊಡಬಹುದು.

ಆದರೆ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳು ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಸೇರುವಾಗ, ಅದರಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೆಣಗುವಾಗ ಈ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನೇ ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ದುರ್ದೈವ. ಆಗಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅಧಿಕಾರ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಆಕರ್ಷಣೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಚಾರಧಾರೆಯ ಜನ ಬಹಳವಾಗಿ ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ, ಅವರ ಧ್ಯೇಯ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರಿಸಿ ಬರುವುದು. ಬಂದು, ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೆ ಮಂತ್ರಿಯಾಗುವುದು. ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಲು ಹೆಣಗುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬವನು ಅಥವಾ ಈಗಾಗಲೇ ಆಗಿದ್ದು ಅದನ್ನುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸುವವನು ತನ್ನ ಗುರಿಗೆ ಪೋಷಕವಾಗುವಂತೆ ತನಗನುಕೂಲವಾದ ಜನರೇ ತನ್ನ ಪಕ್ಷದಿಂದ ಆರಿಸಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಪಕ್ಷದ ಟಿಕೀಟು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲೇ ಕೈವಾಡ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲೂ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಂಸತ್ಸಭೆಯವರೆಗೂ ಹಬ್ಬಿದೆ. ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಷ್ಟೇ.

ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾದವನು ಮಂತ್ರಿತ್ವದ ಆಮಿಷ ತೋರಿಸಿ ಗುಂಪುಗಳ ನಾಯಕರನ್ನು ಒಳಗು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಂತ್ರಿತ್ವದ ಹಂಬಲವುಳ್ಳವರು ಶಾಸಕವರ್ಗದಲ್ಲೂ ಹೊರಗೂ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅತೃಪ್ತ ಗುಂಪುಗಳು ಸರಕಾರದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಆತಂಕ ತರುವುದು, ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನೇ ಟೀಕಿಸುವುದು, ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಾಂತರ ಮಾಡುವುದು ಸಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜತ್ತಿ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ ಗುಂಪುಗಳು, ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಜೀವಯ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರೆಡ್ಡಿ ಗುಂಪುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು.ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಒಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಅನರ್ಥವಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು

ಒಂದು ಗುಂಪಿನ ನಾಯಕನನ್ನು ವರಿಷ್ಠ ನಾಯಕರು ಸಂಜೀವಯ್ಯನವರನ್ನು ಮಾಡಿದಂತೆ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಮಂತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿಯೋ ಗವರ್ನರನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಇದೂ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಶಾಶ್ವತ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸ್ವಪಕ್ಷೀಯನಾದರೂ ತಮ್ಮ ಗುಂಪಿಗೆ ಆಗದವನನ್ನು ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಲು ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದೂ ಇದೆ.

ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೂ ಆರಿಸಿಬರುವುದೇ ಮುಖ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಗುಂಪು ಕಟ್ಟುವವರು ಮತದಾರರಿಂದಲೇ ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿ-ಧರ್ಮ, ಜಮೀನುದಾರ - ರೈತ ಮೊದಲಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಹಿತಸಂಬಂಧಗಳು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾವನೆಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ರಾಜಕಾರಣಿಯ ಉಪಕರಣಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಡಾ. ಚೆನ್ನಾರೆಡ್ಡಿಯವರ ಗುಂಪಿನ ರಾಜಕೀಯ ನಿರಾಶೆ ತೆಲಂಗಾಣಾ ಚಳವಳಿಗೆ ಪುಟಕೊಟ್ಟು ಆಂಧ್ರ ರಾಜ್ಯ ತತ್ತರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆ; ಅಲ್ಲಿ ರೆಡ್ಡಿಗಳು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಮತ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದಕಮ್ಮಾಗಳು ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮತ ಕೊಡುವಂತೆ ಆಗಿದೆ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಿ.ಬಿ. ಗುಪ್ತ, ಚರಣಸಿಂಗ ಇವರ ಗುಂಪುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಗಳ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಒಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಆಯಾ ಮಂತ್ರಿಯ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಶಾಸಕರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಅವರ ಬೆಂಬಲಿಗರು, ಬೆಂಬಲಿಗ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ವರ್ಗಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಇವರೆಲ್ಲ ಸರಕಾರದ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಅನುಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಪರ್ಮಿಟ್ಟು, ವಿವಿಧ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ನೇಮಕ, ನೌಕರಿ ಚಾಕರಿ ಇತ್ಯಾದಿ) ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ; ಇದರಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಭೂಮಾಲೀಕರೇ ಮೊದಲಾದ ಹಿತಾಸಕ್ತ ಗುಂಪುಗಳು ಮಂತ್ರಿ ಶಾಸಕರಿಗೆ ಅವರ ರಕ್ಷಾಹಸ್ತಕ್ಕಾಗಿ 'ನಜರು ಕಾಣಿಕೆ'ಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ ರಾಜಕೀಯ ಬೆಂಬಲವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಪಕ್ಷದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರುವುದೂ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರನ್ನು ದಂಡಿಸುವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯ ಪ್ರಾಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೆಲ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕೆಲ ಪ್ರಮುಖ ಜಾತಿಗಳ ಗುತ್ತಿಗೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಆ. ಭಾ. ದರ್ಜೆಯ ವರಿಷ್ಠರಲ್ಲಿಯೂ ಗುಂಪುಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದು ವರಿಷ್ಠರಿಂದಲೂ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ೧೯೬೭ರಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ತೀರ ಅವನತಿ ಹೊಂದಲು ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣ.

ದೇಶದ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ದಿಳ್ಳಿಯವರೆಗಿನ ಜನತೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ತರಬೇತಿ ದೊರೆಯಬೇಕೆಂದೂ ಪ್ರತಿಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಮುಂದಾಳ್ತನ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕೆಂದೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ಯದ ಪುರಾತನ ಭಾರತೀಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನವೀನ

ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಸುವ ಧ್ಯೇಯ ನಿರ್ದೇಶಕತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಮೈಸೂರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯಗಳು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮುಂದುವರಿದಿವೆ. ಚುನಾಯಿತ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ, ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಂದ ಆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬ್ಲಾಕ್ ಪಂಚಾಯತಿ ಸಮಿತಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಮಿತಿಗಳು ಪಂಚಾಯತಿ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಉಪಕರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಕರ್ತವ್ಯ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳೂ ಅವುಗಳ ಆದಾಯದ ಬಾಬುಗಳೂ ಮಿತವಾಗಿವೆ. ರಸ್ತೆ, ಕೆರೆಭಾವಿಗಳ ದುರಸ್ತಿ, ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ, ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ತೀರ್ಮಾನ ಇವು ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಚುನಾವಣಾ ಹೋರಾಟಗಳ ಪ್ರಥಮ ಪಾಠ ಜನತೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಈ ಪ್ರಯೋಗ ಹಿತಕರವಾಗಿಯೆ ಫಲಿಸಿದೆಯೆನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೆಡೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಜಾತಿ ವೈಷಮ್ಯದ ರಾಜಕಾರಣ, ಹರಿಜನ ಮೊದಲಾದ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳ ದಮನ ಇಂಥ ಚರ್ಯೆಗಳಿಂದ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಪಂಚಾಯತಿ ಸ್ವರಾಜ್ಯವೆಂಬುದು ಸಂವಿಧಾನದ ಪವಿತ್ರ ಧ್ಯೇಯಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದದ್ದನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಅವುಗಳ ಅಧಿಕಾರಗಳು ತೀರ ಮಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಉದ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಾತ್ರವಹಿಸಲು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆ ಅಲ್ಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಚುನಾವಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಂದ ಬರುವ ಅಧಿಕಾರದ ಕಚ್ಚಾಟದಿಂದ ಏನಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿದೆಯೆ? ಅದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಣಗಳ ತೀವ್ರ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು ನಿಜವಾದರೂ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಲಭ್ಯ ಮತಕ್ಕೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಎರಡು ಬಣಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿದ್ದು ಕೆಲವೇ ಮತಗಳಿಗೂ ಮಹತ್ವ ಬರುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ತೀರ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರಾದವರನ್ನೂ ಹುರಿಯಾಳುಗಳು ಆರಾಧಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಬಲ ಜಾತಿಗಳು ಚಿಕ್ಕ ಅಥವಾ ದುರ್ಬಲ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಕಃಪದಾರ್ಥವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಈಚೀಚೆಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಹರಿಜನರೂ ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದರಿಂದಾಗಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದೋಸೆಯಲ್ಲಿನ ತಮ್ಮ ಪಾಲು ಪಡೆಯಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

* * *

ಚುನಾವಣೆ ಹಾಗೂ ಬದಲಾವಣೆ

ಮುಕ್ತ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟಾಗಿವೆ. ದೇಶದ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ದೊರೆಯುವುದು. ಅವುಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಮತದಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದೇಶದ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಮತದಾರರಿಗೆ ಉಂಟು. ಈ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ, ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರುವ ಶಕ್ತಿ ಮತದಾರರಿಗೆ ಇದೆ. ಚುನಾವಣೆಗಳು, ಮತದಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರುತ್ತವೆ. ಆರಿಸಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಸರಕಾರಗಳು ಮತದಾರನನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿವೆಯಾದರೂ, ಚುನಾವಣೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅವು ಅಲಕ್ಷಿಸಲಾರವು. ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಚುನಾವಣೆಯಿಂದ ಪಾಠ ಕಲಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲು ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯಲು ಹೊಸ ಹೊಸ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಾತಿ, ಪಂಥ, ಭಾಷೆ, ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಹೋದ ಜನರನ್ನು ಮತಾಧಿಕಾರ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಜಾತಿ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಔದಾರ್ಯ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮತದಾರರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳು ಸರಕಾರದ ಅವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಬಯಲಿಗೆ ತಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದೇ ಪಕ್ಷದ ನಿರಂತರ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಗೆ ಅನಿಷ್ಟಕರ ಎಂಬ ಸಂಕಟದ ಅರಿವು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಗತೊಡಗಿದೆ. ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆಗಳ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಜನರು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಚ್ಚಾಟ ಮತ್ತು ಅಸಂವಿಧಾನ ವರ್ತನೆ, ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಹಿತದ ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಮತದಾರನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿವೆ. ೧೯೭೦–೭೨ರ ಚುನಾವಣೆಗಳ ನಂತರ ಆಗತೊಡಗಿದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಪಿ. ವೆಂಕಟರಮಣಾಚಾರ್ಯರು ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತ, ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳ ಚಿಂತನೆಗೆ ಓದುಗರನ್ನು ಅಣಿಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೭೨ರ 'ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತ' ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಈ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.*

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಚುನಾವಣಾ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನೂ ಅವಲೋಕಿಸಲು ಇದು ಸಕಾಲ. ಸಕಲರಿಗೂ ಮತಾಧಿಕಾರವಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಗತವಾಗಿ ಬಂದ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿರುಕು ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಜಾತಿಗಳೇನೋ ಉಳಿದಿವೆ; ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಉಚ್ಚನೀಚ ಭೇದ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸಮಾನವೆನಿಸಿವೆ – ಇದು ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕೇವಲ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದರೂ ನೀಚ ಜಾತಿಗಳೆನಿಸಿದವರು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಈಗ ತನ್ನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ತನ್ನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ಸಂಘಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅದು ಜಾತೀಯವಿರಬಹುದು: ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರಬಹುದು, ಭಾಷಾಸಂಬಂಧವಾಗಿರಬಹುದು. ಜಾತೀಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ವರ್ಗೀಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ಮಹತ್ವ ಈಗ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಯತಿಗಳ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ವಾಮಿಗಳೊಬ್ಬರು ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಮಠಗಳ ಆಸ್ತಿ ಅಪಹರಣದ ವಿರುದ್ಧ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಧರ್ಮಗಳ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಒಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾನ್ ಗಜೆಟೆಡ್ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರರು ಸಂಘಟಿತರಾದಾಗ ಅವರ ಸಂಬಳ ಸಾರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದು ಅವರ ಮುಷ್ಕರ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಭಯದಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಲಕ್ಷಾಂತರ ಸಂಘಟಿತ ನೌಕರರ ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮತ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಭಯವೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿತ್ತು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಏಕೀಕರಣವಾಗದೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರು ಮತ ಕೊಡಲಾರರೆಂಬ ಭಯ ಆ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಕವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದು ನಡೆದಿರುವುದರಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಒಂದು ಹೊಸ ಸಮತೋಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಮತೋಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವರ್ಗವನ್ನೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಿಗೆ ಪಕ್ಷಗಳು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು, ಹುರಿಯಾಳುಗಳನ್ನು ಆರಿಸುವಾಗ ಅವರ ಯೋಗ್ಯತೆ, ಬೌದ್ಧಿಕ ಮಟ್ಟಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಆಕ್ಷೇಪವೊಂದಿದೆ. ಹಿಂದೆ ವಕೀಲರು ಡಾಕ್ಟರರೇ ಮೊದಲಾದ ಪಂಡಿತ ವೃತ್ತಿಯವರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನರಾಗಿದ್ದರೆ ಈಗ ಕಡಿಮೆ ಶಿಕ್ಷಣದ, ಕಡಿಮೆ ಬೌದ್ಧಿಕ ಮಟ್ಟದ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತೋರಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಗಮನಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಅಂಶ. ರಾಜ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಂತ್ರಿಗಳೇ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರಾದರೂ ದೇಶ ಕೋಟ್ಯಂತರ ವೆಚ್ಚದಿಂದ ಆರಿಸುವ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಕೇವಲ ಹೌದಪ್ಪ ಅಲ್ಲಪ್ಪಗಳಾಗದೆ ನಿರ್ಣಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುವಿಚಾರಿತವಾಗಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುವವರಾಗಬೇಕು. ಕೆಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಬಿರುಕು ಇದೆ. ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ

ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಭವಸ್ಥ ಮಿಲಿಟರಿ ತಜ್ಞರ ಕೊರತೆ. ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಾದರೂ ನಿವೃತ್ತ ಅಥವಾ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮಿಲಿಟರಿ ಕರ್ನಲ್ಲರಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಚೀನಿಯರನ್ನು ತಕ್ಕ ಸನ್ನಾಹವಿಲ್ಲದೆ ಮಿಲಿಟರಿ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುವ ಒತ್ತಾಯ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಬ್ರಿಗೇಡಿಯರ್ ದಳವಿಯವರ 'ಹಿಮಾಲಯ ಪ್ರಮಾದ' ಪುಸ್ತಕವೋದಿದರೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮತದಾರರ ಮನೋವೃತ್ತಿಗಳ ಚರ್ಚೆ ಆಯಿತು; ಆಯ್ಕೆ ಹೊಂದಿದ ಸಂಸತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆಗಳು ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಕಾನೂನು ಮಸೂದೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ನೇರ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಕಡಿಮೆ. ಸಂಸತ್ತಿನ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಮಂಡಲಗಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ಸರಕಾರ ತರುವ ಮಸೂದೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಗೋಹತ್ಯಾ ನಿರೋಧದಂಥ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಕೆಲ ಮಸೂದೆಗಳಷ್ಟೇ ಖಾಸಗಿಯವರಿಂದ ತರಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಮಂಡಲಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ರಬ್ಬರ್ ಮೊಹರಿನಂತೆ ವರ್ತಿಸಿವೆಯೆನ್ನಲು ಬಾರದು. ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ಸಮಯ ಖಾಸಗಿ ಸದಸ್ಯರ ಸ್ವಂತ ಸಮಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮಯವನ್ನು ಸದಸ್ಯರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿರೋಧಿ ಸದಸ್ಯರು – ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿರುವ ಗಂಭೀರ ಹುಳುಕುಗಳನ್ನು ಹೊರದೆಗೆಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್.ಐ.ಸಿ.ಯ ಗಂಭೀರ ಅವ್ಯಾಪಾರಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಟಿ.ಟಿ. ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರಿಯವರ ರಾಜೀನಾಮೆಯಲ್ಲಿ ಪರ್ಯವಸಾನ ಹೊಂದಿದ ಘಟನೆಗಳು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿನ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರದಿಂದಲೇ ಚಾಲನೆ ಪಡೆದವು. ಜಗಜೀವನರಾಮರ ಆದಾಯ ಕರದ ಗಲಾಟೆಯೂ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ಸಮಯದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು. ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷಗಳು ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಸದಸ್ಯರು ಆಳುವ ಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಎದುರು ಪಕ್ಷ ಎರಡರವರೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲಿಗರ ನಾನಾ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ವಶೀಲಿ ಹಚ್ಚಲು ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುವುದರಿಂದ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ತೀರ ಗೊಂದಲಕ್ಕೀಡು ಮಾಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಲು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಸಂಕೋಚವಾಗುತ್ತಿರಬಹುದು.

ಒಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತ ಸಭೆಗಳು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿನಷ್ಟು ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲದ ಶಿಸ್ತು ಸಂಯಮಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸರಕಾರ ಸದಸ್ಯರ ಹಕ್ಕನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ವರ್ತಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದಾಗ, ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೇವಲ ರೋಷದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧಿ ಸದಸ್ಯರು ಸಭಾಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮೀರುವುದುಂಟಾದರೂ

ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪಕ್ಷದ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಭವಿ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮವರನ್ನು ದಾರಿಗೆ ತರಲು ನೆರವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸದಸ್ಯನು ಕರ್ತವ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮರೆತು ಸ್ವಂತ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಚಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಹಿತಸಂಬಂಧಗಳ ಪರವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾದಾಗ ಅವನನ್ನು ಸಂಸತ್ತು ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿದ ಒಂದು ಘಟನೆಯೂ ನಡೆದಿದೆ. ಪಂ. ನೆಹರೂ ಜೀವಂತರಾಗಿದ್ದಾಗ ಸಂಸತ್ತನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವದಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಸತ್ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟರು. ಆದರೆ ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳೆಸಲಿಲ್ಲ.

ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಸದಸ್ಯರು ತಾವು ಯಾರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವರೋ ಆ ಜನತೆಯ ಪರವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ದೈನಂದಿನ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ 'ಹಿಂದಿನ ಬೆಂಚಿನ' ಸದಸ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದಂತೆ. ನಮ್ಮ ಯಾವ ಸದಸ್ಯನಿಗೂ ಅಷ್ಟು ಕೆಲಸದ ಹೊರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಂಬಲು ಕಾರಣಗಳಿವೆ.

ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಪಕ್ಷ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ್ದರಿಂದ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವಾದ ಕೆಲ ಒಲವುಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಆಶೆ ಸದ್ಯಕ್ಕಂತೂ ಇಲ್ಲವೆನಿಸಿದ ಅನೇಕ ಪಕ್ಷಗಳು ಹತಾಶೆಯಿಂದ ಸಭೆಯ ಹೊರಗೆ ಮತಪ್ರದರ್ಶನ, ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹಿಂಸಾಚಾರ ಇವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣರಾಗುತ್ತಿವೆ. ಸಭೆಯೊಳಗೂ ಸಭಾತ್ಯಾಗ ಮೊದಲಾದ ನಾಟಕೀಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕಾದರೂ ಕೋಲಾಹಲವೆಬ್ಬಿಸದೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬಷ್ಟು ಸರಕಾರಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಅಸಡ್ಡೆ ಕಾಣುವುದರಿಂದ ಜನ ಇಂಥ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಇಳಿಯಬಹುದು; ಆದರೆ ಆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಇಂಥವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದೆಂದರೆ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ತಮಗೇ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲವೆಂದೊಪ್ಪಿದಂತೆ. ಇಂಥ ಕೋಲಾಹಲಗಳಿಂದ ಸರಕಾರ ಒಂದೆಡೆ ತನ್ನ ವಿವೇಕಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೆ ಕಾಯದೆ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪೋಲೀಸುಬಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದು ಆ ಶಾಖೆಯಿಂದಾಗುವ ಅನ್ಯಾಯಗಳ ಕಡೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಗಲಾಟೆಗಳಿಂದ ವಿರುದ್ಧ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಆಗುವ ಲಾಭವೂ ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಸರಕಾರ ಇಂದಲ್ಲ ನಾಳೆ ತಲೆವಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸುತ್ತದೆ; ಆಮೇಲೆ ಜನ ಈ ಗಲಾಟೆಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದವರನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕಡೆಗೆ ಇದರಿಂದ ಉಳಿಯುವ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ಜನರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಹೊರಟುಹೋಗುವುದು.

ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರಕ್ಕೆ ನಾವು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆಯೆ? ಅದು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತಿಯನ್ನು ಪಡೆದೀತೆ? ಮೊದಲನೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಈ ಹಿಂದಿನ ಚರ್ಚೆ ಸುಮಾರಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದೆ: ೨೫ ವರ್ಷದ ಅನುಭವದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದಾದಷ್ಟು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಭಾರತೀಯರ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುವ, ಗೊಣಗಾಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಬಲವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ತಿ ಅವಕಾಶಕೊಡುವ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಪದ್ಧತಿ ಸಹ ವಿಫಲವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಆದರೂ ಎರಡನೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಇತ್ಥಂ ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಡುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ದುಡುಕಾದೀತು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶಕ್ಕೆ ಈವರೆಗೂ ಅಂಥ ಮಹಾ ಸಂಕಟ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಅನಾಹುತವಾದಲ್ಲಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಆಳುವವರು ತೀರ ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ, ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ತಕ್ಕ ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಸಂಘಟಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಪ್ರಬಲ ವರ್ಗಗಳ ಹಿತಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸರಕಾರ ಇಳಿದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ಕುಸಿದು ಬೀಳುವುದೆಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ರಶಿಯ, ಚೀನ, ಜರ್ಮನಿ, ಸ್ಪೇನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಅಂಥ ಅನಾಹುತವೊದಗಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಜನ, ಒಬ್ಬ ಬಲಿಷ್ಠ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸದಸದ್ವಿವೇಕವನ್ನು ಮಾರಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ಬೇರೂರಿದೆ ಎನ್ನುವ ಧೈರ್ಯ ನನಗಿಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡೇ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಕ್ರಾಂವೆಲ್ಲನ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿತ್ತೆಂದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೇನು? 'ಗಂಡಾಂತರ ದಶಕಗಳು' ಗ್ರಂಥದ ಕರ್ತ ಊಹಿಸಿದ ಹಾಗೆ ನೆಹರೂ ನಂತರ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರ ಇಲ್ಲವೆ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟೇತರ (ಹಿಂದೂ ಜಾತಿಯ ವಾದಿಗಳು) ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ತಲೆಯೆತ್ತಬಹುದೆಂಬುದು ಈ ವರೆಗಂತೂ ಸತ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಆ ಸಂಭವ ಲೆನಿನ್, ಮಾವೊ ಅಂಥ ಮುಂದಾಳಿನ ಉದಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬಹುದು.

ಬರ್ಮಾ, ಪಾಕಿಸ್ತಾನ, ಮೊದಲಾದ ಸುತ್ತಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಲಿಟರಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ಕೆಲಕಾಲ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಆಳಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಂಥಾ ಸರಕಾರ ಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರು ಆಶಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಆದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಅನುಭವ ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಅಂಥವರಿಗೆ ಭ್ರಮನಿರಸನವಾಗಿರಲೇಬೇಕು.

* * *

ಚುನಾವಣೆ, ಮತದಾರ ಇತ್ಯಾದಿ

ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಕೇರಳ, ಬಹುಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಅಂಕುಶ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ, ನೆಹರೂ ಸಂತತಿಗೆ ನಿಷ್ಠವಾಗಿದ್ದ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರ, ೧೯೮೩ರ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳ ಆಡಳಿತ ತಮ್ಮದೇ ಎನ್ನುವ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದುದು ಮತದಾರನ ಪ್ರೌಢಿಮೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ರಾಜಕೀಯ ದುರಂಧರರು ತಮಗೆ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದ ಮೋಸ, ಅವಮಾನ ಮತ್ತು ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಅವರು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಮ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ಆಂಧ್ರ ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟವು. ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನಂತೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ತುಂಬ ಅವಹೇಳನಕಾರಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತ್ತು. ಈಗ ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನ ಮಡಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ತನ್ನ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ವಿರೋಧವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯಪಾಲರನ್ನು ಛೂ ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನವಲದ್ಲ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಹುನ್ನಾರ ಮತದಾರರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ.

ತನಗೆ ಸೋಲಾದಾಗ ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಇನ್ನೂ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರ ಗದ್ದುಗೆಯಿಂದ ದೂರ ಇರುವುದೆಂದರೆ ಅದು ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರ ತೆಗೆದ ಮೀನಿನಂತೆ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೨೦೦೯ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೨೬ರಂದು ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುವ ವಿಫಲ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ನಗೆಗೀಡಾಯಿತು. ಇದು ರಾಜಕೀಯ ಅಪಕ್ವತೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿ. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಅಧಿಕಾರ ದಾಹಕ್ಕೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕುವ ಶಕ್ತಿ ಮತದಾರನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯ, ೧೯೮೩ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಬರೆದಿದ್ದ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಮತದಾರ ಗುತ್ತಿಗೆಗೆ ಸಿಗಲಾರನು ಎಂಬುದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.*

ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ನಡೆದ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳ ಫಲಿತಾಂಶದಿಂದ ಕೆಲವೊಂದು ನಿಗಮನಗಳು ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. ಉತ್ತರದ ರಾಜ್ಯಗಳು ನೆಹರೂ ಕುಟುಂಬದ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಮತ್ತೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿವೆ. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣದ ರಾಜ್ಯಗಳು ದಿಲ್ಲಿಯ ಅಂಕುಶವನ್ನು ತಮ್ಮ ಒಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ

ಮೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಒಂದನೇ ನಿಗಮನ. ಕೇರಳ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಈ ಒಲವು ಮೊದಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರದೊಡನೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುತ್ತ ಬಂದ, ಮತ್ತು ಉತ್ತರದ ರಾಜ್ಯಗಳು ದಿಲ್ಲಿಯ ದರ್ಪದ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೆದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ನೆಹರೂ ಕುಲಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಿದ್ದ ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರಗಳು ಈಗ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಆಳುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ನಿಗಮನ ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಬಾಯಿಲ್ಲದ ಜನಕೋಟಿ ಕೂಡ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭೃತಿಗಳು ಮಾಡುವ ಮೋಸ, ಅವಮಾನ ಮತ್ತು ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿಕ್ಕಿಂ, ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಇವು ಮೂರರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಮಾತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಚುನಾವಣೆಯಾದರೆ ಇದೇ ಫಲಿತಾಂಶ ಬಂದೀತು. ಸಿಕ್ಕಿಂತ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆದ ನರಬಹದೂರ್ ಭಂಡಾರಿಯವರ ಸರಕಾರವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಕುಟಿಲ ಮತ್ತು ಒಳಸಂಚಿನ ಸ್ವರೂಪದ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಕಿತ್ತೊಗೆಯಿತು. ಈ ಒಳಸಂಚಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಜನರಿಗೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೂ ಈಗ ತಕ್ಕ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಸಿಕ್ಕಿಂ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಲಿನ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಏಕಮಾತ್ರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸದಸ್ಯ ಆರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಉಪಾಯದಿಂದ ಎನ್.ಟಿ. ರಾಮರಾಯರ ಸರಕಾರವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿದರು. ಜನಪ್ರಿಯತೆಯಲ್ಲಿ ಜಾರತೊಡಗಿದ್ದ ರಾಮರಾಯರಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಕಾಯಕಲ್ಪವೇ ದೊರೆತಂತಾಯಿತು. ಕೇಂದ್ರದ ನಾಯಕರು ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಮೂಲಕ ಆಡಿದ ಈ ಆಟವನ್ನು ಆಂಧ್ರದ ಜನತೆ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಳಸಂಚಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಸ್ಥಳೀಯ ಪಕ್ಷದ್ರೋಹಿ ನಾಯಕರನ್ನು ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿತು; ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ಕೂಡ ಹಿಂದಿನ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತವಾಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಕಥೆ ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಹೆಗಡೆ ಸರಕಾರವನ್ನು ಉರುಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೂಡಿದ ತಂತ್ರಗಳು ಹೆಗಡೆಯವರ ಅಸಾಧಾರಣ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ವಿಫಲವಾದವು. ಅನಂತರವೂ ಈ ಸರಕಾರದ ಮೇಲೆ ನಿರಂತರ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಕೇಂದ್ರದ ನಾಯಕರು ತರುತ್ತಲೇ ಇದ್ದುದೂ ಅನ್ಯಾಯವಾದ ಆಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹೋದದ್ದೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ವಿಷವಾಯಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಅವಮಾನಗಳನ್ನು, ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ತೀರ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ, ತೀರ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ನನಗಂತೂ

ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಅನಿಸುತ್ತ ಇದೆ. ನಮಗೆ ಭಾಷಾವಾರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವ ವಿಚಾರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನರನ್ನು ಹೇಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡರೂ ದಕ್ಕುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೇಂದ್ರ ನಾಯಕರು ಭಾವಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ವಿಜಯನಗರ ಉಕ್ಕಿನ ಕಾರಖಾನೆಯ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ಯಾವೊಂದು ಹಿಂಜರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮುರಿದ್ದದು. ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಸರಂಜಾಮುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋದದ್ದು – ಇಂಥ ಮಾನಭಂಗಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಆಳುವವರು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ದುರ್ದೈವದಿಂದ ನಮ್ಮ ನಾಯಕರು ಈ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾ ಈ ಜನ ನರಸತ್ತವರು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಟ್ಟರು.

ಅಮರ್ಷ ಶೂನ್ಯೇನ ಜನಸ್ಯ ಜಂತುನಾ
ನ ಜಾತಹಾರ್ದೇನ ನ ವಿದ್ವಿಷಾದರಃ

–ಎಂದು ಭಾರವಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಸಲ್ಲುವಂಥಾದ್ದು. ಅನ್ಯಾಯ ಅಥವಾ ಅವಮಾನವಾದಾಗ ಸಿಡಿದೇಳದ ಜನಕ್ಕೆ ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಗೌರವ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಶತ್ರುಗಳೂ ಅವರನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನಮ್ಮ ನಾಯಕರು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ನೆರೆಯ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ತನ್ನ ಮತಗಳು ತಂತಾವೇ ಸಿಗುವ ಸರಕುಗಳಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಹೆದರಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ತಾವು ಜನ್ಮಕೊಟ್ಟ ಮಹಾಜನ ಆಯೋಗದ ವರದಿಯ ಮಗುವನ್ನು ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಂಧಿಯವರು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಿದರು. ಈ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಅರೆಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ಈಗ ಪೂರ್ಣ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕನ್ನಡ ಮತದಾರ ತನ್ನ ಅಮರ್ಷವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದೀಗ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕ್ಷಾತ್ರವುಳ್ಳ ನಾಯಕತ್ವ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಈ ಪಾಠವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮತದಾರನಾಗಲಿ ನಾಯಕತ್ವವಾಗಲಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಲಿ ಮರೆಯದಿದ್ದರೆ ಮೂವರಿಗೂ ಒಳಿತು. ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ಕಾಲ ಮೀರುವಾಗ ಪರಚಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ಕಾಲ ಮೀರುವಾಗ ಪರಚದಿದ್ದರೆ ಕಾಲ ಮೀರಿದ ಮೇಲೆ ಕಚ್ಚಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಳ್ಳೇ ರಾಜಕೀಯ ಸೂತ್ರ.

ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ರಾಜೀವ ಗಾಂಧಿಯವರಂಥ ರಾಜಕಾರಣದ ಹಸುಳೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೆನಿಸುವಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಎರಡೂ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಅಷ್ಟು ಜಾಣ್ಮೆಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ಪಕ್ಷದ

ಸರಕಾರವಿದ್ದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೇದಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕುಂಟಾಟವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಇದು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೂ ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳನ್ನು ಆರಿಸುವವರಿಗೂ ಇರುವ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಿಕ್ಕಿಂ, ಕಾಶ್ಮೀರ, ಆಂಧ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ನಡೆದ 'ಉರುಳಿಸುವ ಆಟ' ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಅದು ದ್ವಿಮುಖ ಭಯ ಪ್ರದರ್ಶನವೂ ಆಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನೀವು ಅರಿಸುವ ಸರಕಾರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಣವೊದಗಿಸುವದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕೆಲಸವಾಗದಿದ್ದರೆ ಆ ನೆವದಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಉರುಳಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ ಹಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಮಾತುಗಳು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಈಗ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿರುವ ಒಬ್ಬ ಮಹನೀಯರು ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರ ಮಕ್ಕಳಿಗೇ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಧಿಕಾರ ದರ್ಪದ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ರಾಜೀವರ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮೊಳಕೆಯಲ್ಲೇ ಚಿವುಟಿ ಹಾಕುವುದೊಳಿತೆಂದು ದಕ್ಷಿಣದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಅನಿಸಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು? ಅಂತೂ ಆ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಜನಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದಂತಾಗಿದೆ. ಇದು ಒಳ್ಳೇ ಸಂಗತಿ. ದೇಶದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಕಂದಾಯ ಸಂಗ್ರಹಾಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ವಿಧೇಯತೆಗೆ ಕೊಡುವ ಭಿಕ್ಷೆಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಸಲ್ಲದು.

ಚುನಾವಣಾ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಇನ್ನೊಂದು ಪಾಠವೆಂದರೆ, ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಹಗ್ಗ ಹರಿಯುವಷ್ಟು ಜಗ್ಗಬಾರದು ಎಂಬುದು, ಭಾರತೀಯ ಜನತಾ ಪಕ್ಷ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಏಕೀಕರಣ ಪಕ್ಷ ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಮಾತು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಹೆಗಡೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಭಾಜಪ ಕೊಟ್ಟ ಕರಾರು ರಹಿತ ಬೆಂಬಲದ ಔದಾರ್ಯವನ್ನು ಆ ಪಕ್ಷದವರು ಅಸಹ್ಯವೆನಿಸುವಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪುರಶ್ಚರಣೆ ಮಾಡಿ ಜನತಾ ಪಕ್ಷ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಚುನಾವಣೆ ಕಣಕ್ಕಿಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಭಾಜಪದಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಏಕೋಭಾವದ ಜನರನ್ನು ನೋಡಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಈ ಲೇಖಕನೊಬ್ಬ. ಆದರೆ ಮತದಾರನನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸೇವಾಭಾವ ಏಕನಿಷ್ಠೆ ಫಲಕಾರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾಜಪದವರು ತಮ್ಮನ್ನೇ ತಾವು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದೆ. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯುಳ್ಳ ಈ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಬೆಂಬಲ ಯಾಕಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಗುವ ವಿಷಯವಾದರೂ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಳಗಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಜಾತೀಯ ಸ್ತರದ ಜನರು ಭಾಜಪವನ್ನು ಯಾಕೆ ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಅವರು

ತಮ್ಮ ನೆಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಏಕೀಕರಣದವರು ಕುರುಡ ಹಿಡಿದದ್ದೇ ಬಡಿಗೆಯೆಂಬ ಗಾದೆಗೆ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವಸ್ತುತಃ ಆ ಬಡಿಗೆ ಈಗ ಕಾಣೆಯಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರು ಅವರಿಂದಲೇ ಕಲಿತ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವ ದಿನ ಬರುತ್ತಿದೆ.

ಆದದ್ದೆಲ್ಲಾ ಒಳಿತೇ ಆಯಿತು ಎನ್ನೋಣ, ಪಾಠಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಲಿತರೆ ಮಾತ್ರ. ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆಗಳ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಕೆಲ ದೊಡ್ಡ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿವೆ. ಪ್ರಥಮತಃ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ದೇಶದ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಲು ತಿಂದಿದ್ದರೂ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸ್ತರದ ಪಕ್ಷ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮತ್ತ್ಯಾವುದೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಚರಣಸಿಂಗರ ದಲಿತ ಮಜದೂರ ಕಿಸಾನ ಪಕ್ಷ ಸ್ಟಾರ್ಟ್ ಆಗದ ಗಾಡಿಯಾಗಿದೆ. ಭಾಜಪ ತನ್ನ ಬಲಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹ್ರಾಸ ಹೊಂದಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಬಿಟ್ಟರೆ ಜನತಾ ಪಕ್ಷ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಬಲ ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಪಕ್ಷ ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ – ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಚಂದ್ರಶೇಖರರು ಪ್ರಾರಂಭದ ಆಶೋತ್ತರವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಜನತಾ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರ ತಳಕಟ್ಟು ಇಲ್ಲ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ತಳಕಟ್ಟು ಹೆಗ್ಗಣಗಳ ಗೂಡಾಗಿರಬಹುದು. ಅದು ಜನರ ನಿಜವಾದ ಒಳಿತಿಗಿಂತ ಸಮಯಸಾಧಕರ ಮತ್ತು ಅಪಾಯಕರ ಹಿತಸಂಬಂಧಗಳ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದೋಷಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ ತಳಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸದೆ ಜನತಾ ಪಕ್ಷ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷವಾಗಲಾರದು. ಜನತಾ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಈಗ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಸತ್ಯವಾದಿಗಳೂ ಜನಹಿತ ದರ್ಶಿಗಳೂ ಆದ ಸ್ಥಾನಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಮತ್ತು ಅಪ್ರಿಯ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುವ ಮತ್ತು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವ ನಾಯಕರು. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರೊಬ್ಬರನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಪಕ್ಷ ನಿಜವಾದ ಬಲವನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾರದು. ಈಗಾಗಲೇ ಅವರನ್ನು ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಹೊನ್ನ ಶೂಲಕ್ಕೆ ಏರಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸದಿದ್ದರೆ ಜನತಾ ವಿಜಯ ಅರ್ಥಹೀನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ತಂತ್ರ ಕೇರಳದ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಸರಕಾರ ಉರುಳಿಸಿದಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ಅನುಭವದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಗಂಭೀರ ಪರ್ಯಾಲೋಚನೆ ಅಗತ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೆಂದರೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸುವ ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗೂ ವರ್ತನೆಗೂ

ಈಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಬೇಡವೇ ಎಂಬುದು. ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ನಿಷ್ಠೆ ಯಾರಿಗಿರಬೇಕು? ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರಕ್ಕೋ ಅಥವಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಆಳುವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೋ? ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸುವ ಪಕ್ಷದ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳನ್ನು ಪೀಡಿಸುವ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸುವ, ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸರಕಾರಗಳ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಪಾದ ಬೆಳೆಸಿ 'ಪಂಚಾಯತಿ' ಮಾಡುವ, ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಒಡೆಯುವುದಕ್ಕೆಂದು ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದವರನ್ನು ಸರಕಾರ ರಚಿಸಲು ಕರೆಯುವ, ಒಂದು ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸರಕಾರ ರಚಿಸಲು ಅಥವಾ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುವ ಶಕ್ತಿಯುಂಟೇ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಬದಲು ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುವಂತೆ ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರ ತಲೆಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಗೆ ಬೇಕೇ? ನಮ್ಮ ದೇಶದ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾದ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯದ ಅಧಿಕಾರವಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಆಳುವವರು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ತಡೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ ಅರ್ಥಹೀನವಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರೂ ಎನ್.ಟಿ.ರಾಮರಾಯರೂ ರಾಜ್ಯಪಾಲರೊಡನೆ, ಅಥವಾ ಕೇಂದ್ರದೊಡನೆ ಕಾಲು ಕೆರೆದು ಜಗಳ ಕಾಯುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ದೇಶದ ಐಕ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗಲು ದೇಶಹಿತವಾಗಲು ಅದು ಕೇವಲ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಮೀಸಲು ಹೊಣೆಯೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರು ಇನ್ನೂ ವರ್ತಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ ಪರಿಣಾಮ ಒಳ್ಳೇದಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

* * *

ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪದ್ಧತಿ : ಕೆಲ ಚಿಂತನೆಗಳು

ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನಕರ್ತರು ಅಳೆದೂ ಸುರಿದೂ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಸದೀಯ ಪದ್ಧತಿಯೆ ಸೂಕ್ತ ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಇಲ್ಲವೆ ಬೇರೆ ತರಹದ ಸರಕಾರ ರಚನೆ ಕುರಿತು ಆಲೋಚನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ; ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿ ಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಈಗಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಸಂಸದೀಯ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಬದಲಾವಣೆ ಬಯಸುವ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಉದ್ದೇಶವಿಲ್ಲ. ಈಗಿರುವ ಸಂವಿಧಾನದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆತಂಕವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು ಕೆಲವರ ವಾದವಾದರೆ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶ ಇನ್ನು ಕೆಲವರದು. ಹಿಂದೆ ಭಾರತೀಯ ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ ಧುರೀಣರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಸರಕಾರವೇ ಲೇಸು ಎಂದು ಪಕ್ಷದ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾದಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ನಾನಾ ಪಾಲ್ಕಿವಾಲಾ ಅವರಂಥ ತಜ್ಞ ನ್ಯಾಯವಾದಿ ಸಹ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ದತಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು.

ಹಿಂದು ಮತ್ತು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಸತ್ತೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾದ ಎರಡೂ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಪರಕೀಯವೇ. ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸದಿಕ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಅನುಭವ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ ಶಿಲ್ಪಿಗಳಿಗೆ ಇದ್ದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಅವರು, ಇದೇ ಪದ್ಧತಿ ಸುರಕ್ಷಿತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಬದಲಿಸಬೇಕೆನ್ನುವವರು, ಈಗಿರುವ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲೇ ಅವಕಾಶವಿರುವಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಏಕೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು, ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಬಯಸಿದ ಯಾವ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿಲ್ಲ? ಅಲ್ಲದೆ ಈಗಿನ ಸಂಸದೀಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರನ್ನು ಸಚಿವ ಸಂಪುಟಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ನಡು ನಡುವೆ ಜಾನ್ ಮಥಾಯಿ, ಚಿಂತಾಮಣಿ ದೇಶಮುಖ, ಡಾ॥ ವಿ.ಕೆ.ಆರ್.ವಿ. ರಾವ್, ಟಿ.ಎ. ಪೈ

ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಸಚಿವರನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಏಗುವುದು, ಕೇವಲ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಷ್ಟೇ ಆಗಿದ್ದ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ಸರಭಾವ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರು. ಆದರೂ ಸಂವಿಧಾನ ಸ್ವರೂಪದ ಬದಲಾವಣೆಯ ಚರ್ಚೆ ಇಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಆದರೆ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತಿಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವರಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಎಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದಾರೆ?*

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಮಾತುಗಳು ಈಗ ಬಹಳವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿವೆ.ಒಂದು ಪ್ರಧಾನವಾದ ಬದಲಾವಣೆಯೆಂದರೆ ಈಗಿನ ಸಾಂಸದಿಕ ಅಥವಾ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸುವುದು. ಈ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಇರಾದೆ ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯಾಗಿದೆ. ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದೂ ತಾವು ಮಾತುಕೊಟ್ಟ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಭೂಮಿಗಿಳಿಸಲಾರದ ಜನರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದೊಂದು ನೆವವಾಗಿದೆ. 'ಆಟ ಕುಣಿಯಲು ಬಾರದವನಿಗೆ ರಂಗಸ್ಥಳ ಓರೆ' ಎಂಬ ಗಾದೆಯಂತೆ ಅವರು ಸಂವಿಧಾನದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಒಳ್ಳೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆತಂಕವಾಗಿವೆ ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಸಾಧನೆ ಹೇಗೇ ಇರಲಿ, ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಅಲುಗಿಸಲು ಬರದ ಹಾಗೆ ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ತಂತ್ರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸದುದ್ದೇಶ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿಯೇ ಕೆಲವು ಜನ ಈ ಮಾರ್ಪಾಟನ್ನು ಬಯಸುವುದುಂಟು ಈಚೆಗೆ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಭಾರತೀಯ ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವರು ಪಕ್ಷದ ಅಧಿಕೃತ ನೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮತ ಭೇದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ ಏರಾಟದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಬೆಂಬಲಿಗರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನ್ಯಾಯವಾದಿ ನಾನಿ ವಾಲ್ಕಿವಾಲಾ ಅವರು ಕೂಡ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಅನುಕೂಲಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಯಾವೊಂದು ಪದ್ಧತಿಯೂ ತಂತಾನೇ ಪರಿಪೂರ್ಣವೆನ್ನಲು ಬಾರದು; ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ನಾವು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪದ್ಧತಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದವುಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಬಾರದೆಂದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೂ ಅಥವಾ ಮುಸ್ಲಿಂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಂತೆ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ರಾಜಸತ್ತಾಧೀನವಾಗಿ ಬಾಳಿದ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ – ಸಾಂಸದಿಕವಾಗಿರಲಿ, ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯವಾಗಿರಲಿ – ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಾಜಕೀಯ ಅನುಭವದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೂ ಪರಕೀಯವೇ ಎಂದು ನೆನೆದುಕೊಂಡರೆ ಸಂವಿಧಾನದ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಹಟಕ್ಕೆ ನಿಜವಾದ ಮಾನಸಿಕ ತಳಹದಿಯಿಲ್ಲೆಂದು ಒಪ್ಪಬೇಕು.

ಸಂಸದೀಯ ಪದ್ಧತಿ ದ್ವೀಪರಾಜ್ಯವಾದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ವಿಶೇಷ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಜನಸ್ವಭಾವದ ಫಲವಾಗಿ ಹಲ ಶತಮಾನಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ರೂಪುಗೊಂಡ ಪದ್ಧತಿ. ಒಬ್ಬ ಅರಸನನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ, ಒಬ್ಬನ ತಲೆ ಕಡಿದು, ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡ ಜನರು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಅಧಿಕಾರ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದು ಕೂಡ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲವ್ಯಯ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸಹಿಸದೆ ಒಬ್ಬ ಮಿಲಿಟರಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಧರ್ಮನಿಷ್ಟ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಬೀಗ ಬಡಿದಿದ್ದನೆಂದು ನೆನೆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಶಾಶ್ವತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗಿರಬಹುದಾದ ಕಣ್ಮಂಜು ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಈಗ ನಮಗೆ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಅಂಶಗಳು ಆ ದೇಶ ದೂರ ದೇಶಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ, ಶೋಷಣಪರವಾದ ವಸಾಹತು ಶಾಹಿಯಿಂದ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಉತ್ಸರ್ಪಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣತವಾದವುಗಳು. ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ನಾನಾ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇರಿದ್ದರೂ. ಈ ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ತಳಹದಿ ಹಾಕಿದ ಒಂದನೇ ಎಲಿಜಬೆತ್ತಳಂಥವರು ಹೆಚ್ಚುಮಟ್ಟಿಗೆ ತಮ್ಮಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಡೆದು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡರು. ನಿಜವಾದ ಅಧಿಕಾರೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತರಾದವರನ್ನು, ಅವರು ದಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ನಿರಂಕುಶಾಧಿಕಾರದಿಂದ ತಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ದ್ವೀಪಗಳ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳುವುದೇಕೆಂದರೆ, ಕೇವಲ ಸಂವಿಧಾನಗಳೂ ಪದ್ಧತಿಗಳೂ ನಿರಂಕುಶಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲವೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ನಾವು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡರೆ ಮರುಳರಾಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ, ನಾವು ಒಂದೂವರೆ ಶತಮಾನ ಕಾಲ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅದರ ಕಡೆಗಾಲದ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪದ್ಧತಿಯ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಮಟ್ಟಿನ ಅನುಭವವನ್ನೂ ಕೊನೆಯ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪದ್ಧತಿಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ತರಬೇತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದೆವೆಂಬುದು ಕಾರಣ. ಸಂವಿಧಾನಕರ್ತರು ಆ ಪದ್ಧತಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದವುಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಪರಿಚಿತವಾದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಎಳೆಯ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರವನ್ನು ಇಳಿಸಿ ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಹಿಂಜರಿದರು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದ ಅದರ ಬಿಳಿಯ ವಸಾಹತುಗಳ ಅನುಭವವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಜನರಿಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೂ ಕಾಲಧರ್ಮಾನುಸಾರಿಯಾದ ಆರ್ಥಿಕ,

ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಅದು ಸರಾಗವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲದೆಂಬ ಆಶಾಪರವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಅವರಿಗಿತ್ತು.

ಅದು ಪರಿಪೂರ್ಣವೆಂಬ ಭ್ರಮೆ ಅವರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪದ್ಧತಿಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಆಡಳಿತದ ಪರಮಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಆ ಸ್ಥಾನಾಪನ್ನನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಂಸತ್ತಿನ ಬಹುಮತದ ಬೆಂಬಲವಿರುವಷ್ಟು ಕಾಲ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯಾದವನಿಗೆ ಅವನ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ಅಶಕ್ಯಪ್ರಾಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯೇ ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾವೊಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯನಂತೆ ತನ್ನದೇ ಆಯ್ದ ಮತ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಆರಿಸಿ ಬಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮೇಲೆ ತಾನೇ, ಅದೂ ಪಕ್ಷದ ಬಹುಮತದಿಂದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿತ್ವಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಪದಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ, ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯಾದರೂ, ಇಡೀ ದೇಶದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಬಹುಮತದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ನೈತಿಕವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯೇ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆದವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಇರುವ ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾದ ಅಧಿಕಾರ ಅಲ್ಪ; ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯದು ಅಪಾರ. ಇದೊಂದು ನೈತಿಕ ವೈಪರೀತ್ಯ.

ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಕಾನೂನುಗಳೂ ಅವನ ಸ್ಥಾನವೂ ಸಂಸತ್ತಿನ ಅಂಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಬಹುಮತದ ಛಂದಾನುವರ್ತಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತನಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ ಎನಿಸುವ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ, ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ಹಿತ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸೆಳೆತಕ್ಕೊಳಗಾದ ಸಂಸತ್ತಿನ ಬಹುಮತ ಸಿಗಬಹುದೇ ಎಂದು ಹತ್ತು ಸಲ ಯೋಚಿಸಿಯೇ ಅವನು ಅಡಿಯೆತ್ತಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಸಂಸತ್ಸದಸ್ಯರಿಂದಲೇ ಅವನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಆರಿಸಬೇಕಾಗುವುದರಿಂದ ಆಡಳಿತದ ದಕ್ಷತೆ ಶಿಥಿಲವಾಗಬಹುದು. ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯನಾಗಿರುವವರೇ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿಯೂ ದಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ; ರಾಜಕೀಯ ಚಾಣಾಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ವಿಷಯ ಜ್ಞಾನವೂ ನಿರ್ಣಯ ಶಕ್ತಿಯೂ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಅಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಮತಿಕವಾಗಿ ನೇರ ಆರಿಸಿಬಂದವನಾಗಿರಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಂದ ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಆರಿಸಿಬಂದವನಾಗಿರಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅದ್ವಿತೀಯ ನೈತಿಕ ಬಲ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಂಸತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ

ವಿಷಯ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ದಕ್ಷತೆಯುಳ್ಳ ರಾಜಕೀಯ ಜನರಿಂದಲೂ ತನಗೆ ಬೇಕಾದವರನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಆಗದಿದ್ದರೆ ಕೈಬಿಡುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅವನಿಗಿರುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತದ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ; ಮೇಲಾಗಿ ಘೋರ ಅಪರಾಧ ಮಾಡದ ಹೊರತು ಅವರನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತ ಅವಧಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಕಿತ್ತುಹಾಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದರಿಂದ ಅವನು ಸಂಸತ್ತಿನ ದೈನಂದಿನ ಲಗಾಮಿಲ್ಲದೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಆಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅವನು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಬೆನ್ನಿಗೊಂದು ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದೆ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಮತ್ತು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಅ-ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಬಹುದಾದ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಲ್ಲ. ವಿಸ್ತಾರವೂ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವೂ ಶೀಘ್ರ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಜಟಿಲ ಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಫಲಪ್ರದವಾದ ಆಳ್ವಿಕೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿ ಅನುಕೂಲ ಎಂಬುದು ಅದರ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳ ವಾದ.

ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿ ಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ ವಾದಿಸುವ ಆ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಮುಂದೆ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಅಮೆರಿಕದ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಮಾದರಿ. ಅಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾದವನು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕವಾಗಿ ಯಾವನೊಬ್ಬ ರಾಜನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಧಿಕಾರ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಶಾಸನ ಸಭೆಯ ಎರಡು ಕವಲುಗಳಾದ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ಮತ್ತು ಸಿನೇಟ್ (ಮೇಲ್ಮನೆ) ಸಭೆಗಳಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಜವಾಬ್ದಾರನಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಗಿಂತ ನಳನಳಿಸಿ ಬೆಳೆದಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಂಶವೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಗಾಗಿ ಹುಯಿಲೆಬ್ಬಿಸುವ ವರ್ಗಗಳು ಅಮೆರಿಕದ ಮಾದರಿಯಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತರಾಗುವರೇ ಎಂಬುದೀಗ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಅಮೆರಿಕನ್ ಮಾದರಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅದರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಕೆಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಅದು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಪರಮಾವಧಿ ಸ್ಥಾನ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪತ್ರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪರಿಮಿತ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತಚಾರ (ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ) ವಿಭಾಗ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣ ವಿಭಾಗದ ಗುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ರಟ್ಟುಮಾಡಿ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ನಿಕ್ಸನ್ನರು ಬಲಿಯಾದನು. ಅನೇಕ ವರ್ಗೀಕೃತ (ರಹಸ್ಯ) ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಯಲಿಗೆಳೆದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಸುದ್ದಿಗಾರರನ್ನೂ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನೂ ನ್ಯಾಯಾಲಕ್ಕೆ ಎಳೆಯಲು ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿದ್ದರೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಆ ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದ ತಥ್ಯಗಳು

ಅಷ್ಟು ಕೊಳಕಾಗಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅಷ್ಟು ಉರಿದೆದ್ದಿತ್ತು. ದಿನ ಬೆಳಗಾದರೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೆದರಿಸುವ, ವರದಿಗಾರರನ್ನು ಬೈಯುವ ನಮ್ಮ ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳು ಇಂಥಾ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡಲು ಇಷ್ಟಪಡುವರೇ? (ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಂತರವಿಲ್ಲ. ಕೆಲ ತಿಂಗಳುಗಳ ಹಿಂದೆ ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖರು ಪತ್ರಿಕಾ ವರದಿಗಾರರನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ದರಾಡಿದ್ದರು!) ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಡಳಿತ ವಿಭಾಗವೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಮೇಲಿನವರ ಛಂದಾನುವರ್ತನೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನ್ಯಾಯಾಭಿಯೋಗ (Public prosecution) ಶಾಖೆಯವರು ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಪನ್ನರ ಇಷ್ಟವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ತಪ್ಪುಗಾರರನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಎಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲ ಅಭಿಯೋಗಗಳನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನಿಕ್ಸನ್ನರು ಮಾಡಿದ ಯತ್ನ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರರ ನಿರಾಕರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ವಿಫಲವಾಯಿತು.

ಟ್ರೂಮನ್ನರು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಸಮಾಜದ್ರೋಹಿ ತಂಡದ ನಾಯಕನನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಭಿಯೋಗದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವರು ಯತ್ನಿಸಿದರೆಂದೂ ಆದರೆ ದಿಟ್ಟನಾದ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್ ಒಪ್ಪದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಟ್ರೂಮನ್ನರ ಆಶ್ರಿತ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಜೈಲು ಕಾಣಲೇಬೇಕಾಯಿತೆಂದೂ ಹಿಂದೆ ವರದಿಯಾಗಿತ್ತು. ನ್ಯಾಯಾಡಳಿತವನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಹಿತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಇಂಥ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಲು ಇಷ್ಟಪಡುವರೇ? ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನುಗಳ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಭಾಗ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಮತ್ತು ಸಿನೇಟ್ ಸಭೆಗಳಿಂದಲೇ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ತಾವು ಬಯಸುವ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಈ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸಿನೇಟಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಹುಮತವಿಲ್ಲದೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಕೈಕಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಅವರ ಪಕ್ಷದ್ದೇ ಬೆಂಬಲ ಸಿಗದಿರುವುದುಂಟು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸುವ ಸಚಿವರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲೊಪ್ಪದೆ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುವುದುಂಟು. ಸರಕಾರಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಅವ್ಯಾಪಾರ ಸಿನೇಟು ಸಭೆಯ ಮನಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಬೇಕಾದವರನ್ನು ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಕರೆದು ತಪಾಸಣೆಗೊಳಪಡಿಸುವುದುಂಟು. ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಹೇಳಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ ಅದು ಅಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಚೋದನಾ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನಮ್ಮ ಉಚ್ಚ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ನಮ್ಮ ಸಂಸತ್ತಿನಿಂದ ಬಯಸುವರೇ?

ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಚುನಾವಣೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆ ಬಿದ್ದರೂ ಅವನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಕಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧಗಳು ಕೂಡ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಅಡ್ಡಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಫ್ರಾಂಕ್ಲಿನ್ ರೂಸವೆಲ್ಟರು ಬೆನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಆರಿಸಿ ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ನಾಳೆ ಇದು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಎಡೆಕೊಡಬಹುದೆಂದು ಹೆದರಿ ಎರಡು ಸಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅವಧಿಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಿಗೆ ನಿರಾಕಸಿರುವ ಕಾನೂನನ್ನೇ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಸಾಂಸದಿಕ ಅವಧಿ ಸಾಲದೆಂದು ಅದನ್ನು ಆರು ವರ್ಷಗಳಿಗೇರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದವರೂ ಆಜೀವ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಗೆ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಏರಿಸಿಕುಳ್ಳಿರಿಸುವ ಮಾತಾಡುವವರೂ ಈ ಬಗೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾರರೆ?

ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯೆಂದರೆ ಅಮೆರಿಕದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ, ಕಾನೂನು ರಚನೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಪ್ರತ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ ಧೋರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷನಿಗೆ ಆಡಳಿತದ ಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಅವನಿಗೆ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಧಿಕಾರ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಲ್ಲ; ಅವನಿಗೆ ಪೂರ್ತಿ ಹೊಣೆ ಹೊರಿಸಲಿಕ್ಕೆ. ಆಂಗ್ಲೋ ಸ್ಯಾಕ್ಸನ್ ಜನರ ಶತಮಾನಗಳ ಕಟು ಅನುಭವದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸಂಶಯದ ಫಲವಾಗಿ ಯಾರೂ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುವಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಅಂಕುಶಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ದಕ್ಷವಾಗುವ ಏರ್ಪಾಡು ಅದು. ಆಂಗ್ಲೊ – ಸ್ಯಾಕ್ಸನ್ನರು ಅತಿಯಾದ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಸಂಶಯದಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆನ್ನಲೂಬಹುದು. ಅಮೆರಿಕದ ಮಾದರಿ ಶೀಘ್ರ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡದ್ದಲ್ಲ. ನೀಗ್ರೋಗಳನ್ನು ಗುಲಾಮಗಿರಿಯಿಂದ ವಿಮೋಚಿಸಲು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾದರಿ ಯುದ್ಧವೇ ಆಗಬೇಕಾಯಿತು. ಆಮೇಲೂ ಅವರಿಗೆ ಸರಾಗವಾಗಿ ಮತಾಧಿಕಾರ ದೊರಕಿಸಲು ಶತಮಾನ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ವಿಳಂಬವಾಯಿತು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವ ಜನರು ಬೇರೆ ಮಾದರಿಗಳನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರಬೇಕೆನ್ನಿ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಫ್ರೆಂಚ್ ಮಾದರಿ. ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿನಂತೆ ಬಹುಪಕ್ಷಗಳ ಕಚ್ಚಾಟದಿಂದ ಸರಕಾರಗಳು ಅಸ್ಥಿರವಾಗುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಡಿ'ಗಾಲರು ಶತಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂಪುಟದ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುವ ಸಂವಿಧಾನದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತಂದರು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಶುದ್ಧ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯೆಂದು ಕರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷ ಪಂಗಡಗಳ ತಿಕ್ಕಾಟವೇನೇ ಇದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬ ದಕ್ಷವೂ ಸ್ವತಂತ್ರವೂ ಆದ ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಇದೆ. ಸರಕಾರಗಳು ಆರಾರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ

ತಲೆಕೆಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆಡಳಿತ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗದೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯಂತೆ ಅದು ಬರೇ ಆಜ್ಞಾಧಾರಕ ನರಗೇಡಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿಲ್ಲ.

ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ, ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಲ್ಲ. ಸಂವಿಧಾನದ ಯಾವುದೇ ಮಾದರಿ ನಮಗೆ ಆದರ್ಶವಾಗಿ ಸರಿಹೊಂದುವುದೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ – ಲಿಖಿತವಿರಲಿ ಅಲಿಖಿತವಿರಲಿ – ಮಾದರಿಗಳೆಲ್ಲ ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವುದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಿಂದ. ಯಾವ ಪರದೇಶವೂ ಭಾರತದಂತಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಜಾತಿಗಳು ಎಲ್ಲಿವೆ? ಇಷ್ಟು ಧರ್ಮಗಳು ಎಲ್ಲಿವೆ? ಇಷ್ಟು ಮೇಲುಕೀಳುಗಳು ಎಲ್ಲಿವೆ? ತಮ್ಮ 'ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ'ಗಳನ್ನು ಅವು ಕಠಿಣ ಮಾರ್ಗದಿಂದ – ಹಿಂಸಾಮಾರ್ಗದಿಂದ – ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇಂದು ಮುಂದುವರಿದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೀಶ್ವರವಾದವನ್ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಧರ್ಮಗಳ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವವರಿದ್ದರೂ ಮತದ ಕಾರಣದಿಂದ ಏಳುವ ತೀಕ್ಷ್ಣ ರಾಗದ್ವೇಷಗಳು ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಮೇಲು ಕೀಳುಗಳು, 'ಪರಸ್ಪರ ನೀರೊಸರದಂಥ ಖಾನೆ'ಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಸಮಾಜವನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಕ್ರಾಂತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಡತನದ ಘೋರತ್ವವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದೆ. ಜಾತಿ ಮತ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಎಳೆಗಳ ನಡುವೆ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಗ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡು ತೆಂಗಿನ ಚಾಪರಿಕೆಯಂಥ ರಚನೆಯನ್ನು ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಅಮೆರಿಕ ವಿಶಾಲ ದೇಶವಾದರೂ ನಮ್ಮಂತೆ ಸಹಸ್ರಮಾನಗಳ ಇತಿಹಾಸ ಭಾರ ಹೊತ್ತಿಲ್ಲ. ರಶಿಯ ಬಹುಭಾಷಾ ಬಹುಧರ್ಮ ದೇಶವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜನರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನಂತೆ ಮೇಲು ಕೀಳು ಇಲ್ಲ; ವರ್ಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಭೇದಗಳು ಜಡೆಗಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಚೀನ – ಜಪಾನುಗಳು ಕೂಡ ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ಅರಿಯವು. ಯಾವ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮಾದರಿಯೂ ಆದರ್ಶವಾಗಿ ನಮಗೆ ಸರಿಹೊಂದಲಾರದು. ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಚುನಾವಣಾ ರಾಜಕೀಯ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜನವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹಿಂದೆಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿದೆ. ಅಭಿಲಾಷೆಗಳ ಪೂರ್ತಿಗಾಗಿ ವಿಭಾಗಗಳ ನಡುವೆ ತೀವ್ರ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮತ್ತು ಮತ್ಸರ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಸಂಗಡಲೇ ಹಳೇ ಅನ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನೂ ಬೇಡುವ ಪ್ರಚಾರ ವೈಖರಿ ಇದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹಳೇ ಅಸೂಯೆಗಳೂ ಭೇದಗಳೂ ಆಧುನಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನಿರರ್ಥಕವೆನಿಸುವ ಬದಲು ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತಿವೆ. ನಾವು ಹಳೇ ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು

ಅಂಜತೊಡಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂದರೂ ಸಲ್ಲುವುದು. ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ದೇಶ ದಿವಾಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾದ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಗಿದೆ.

ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿರುವುದೇ ಇಂದಿನ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾರಣ ಹೊರತು ಸಾಂಸದಿಕ ಅಥವಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲ. ಒಂದು ವಿರೋಧಾಭಾಸವೆಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ವರ್ಗಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಸಾಧಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾದ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನೂ ಅಸೂಯೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಚೋದಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಜನಗಳೆ ಇಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ತಾವು ಎಬ್ಬಿಸಿದ ಕೋಲಾಹಲ ತಮ್ಮ ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನೇ ಅಲುಗಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ತಪ್ಪನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ ಕರ್ಮಫಲದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಾವು ಎಬ್ಬಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರೀಗ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿರುವುದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರತು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ಬಲವಾದ ಸಂಶಯ ಬರುತ್ತಿದೆ.

ಸಂವಿಧಾನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬದಲಿಸಬೇಕೇ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಬೇಕಾದರೆ ಈಗಿರುವುದರಿಂದ ಯಾಕೆ ಕೆಲಸ ಆಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗೂ ಮಹತ್ವದ ಸಾಮಾಜಿಕಾರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾನೂನುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮತಭೇದವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯಾದವನು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ತಂದ ಕಾನೂನಿಗೆ ಅಂಕಿತ ಹಾಕಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಎಷ್ಟು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ? ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಕೂಡಾ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯಾದವನು ಸದ್ದುಮಾಡದೆ ಅಂಕಿತ ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ರಾಜನಿಗೂ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿಗೂ ಒದಗಿದ ತಿಕ್ಕಾಟದಂಥವು ಇಲ್ಲಿ ಎದ್ದೇ ಇಲ್ಲ.

ಈಗಿದ್ದ ಸಾಂಸದಿಕ ಪದ್ದತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪುಟದ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತಜ್ಞರನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಆತಂಕವೆಲ್ಲಿದೆ? ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂಥವರನ್ನು ತಂದದ್ದೂ ಇದೆ. ಮತ್ತಾಯಿ, ದೇಶಮುಖ, ವಿ.ಕೆ. ಆರ್.ವಿ. ರಾವ್, ಟಿ.ಎ. ಪೈ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರೊಡನೆ ಏಗಲು ಆಗದೆ ಅವರನ್ನು ಕೈಬಿಡಬೇಕಾದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅವರ ತಜ್ಞತ್ವ, ದಕ್ಷತೆಗಳೇ ಅವರನ್ನು ಅಸೂಯೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿಸಿದ್ದೂ ಉಂಟು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದ್ದ ಭೂಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ತಡವಾದದ್ದೇಕೆ? ತಂದಾಗಲೂ ಅದು ಸಫಲವಾಗಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರಲಿಲ್ಲ ಏಕೆ? ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತರಲಾದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳ ಮೂಲಕ ತಂದು ಆಮೇಲೆ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲೋ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಲ್ಲೋ ಮಂಡಿಸಿ ಪಾಸುಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದೇಕೆ? ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲೇ ನಿಹಿತ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಗುಂಪುಗಳು ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಗಾಲು ಹಾಕಬಹುದೆಂದಲ್ಲವೇ? (ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳು ಹೊರಡಿಸಿದ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯೇ ಒಂದು ಒಳ್ಳೇ ರಾಜಕೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ವಸ್ತುವಾಗಬಲ್ಲದು). ಹರಿಜನರ ಮೇಲಿನ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಸಂಸದೀಯ ಸಂಪುಟ ಪದ್ಧತಿ ಅಡ್ಡ ಬಂತೆ? ಬರುತ್ತಿದೆಯೆ? ಪ್ರಬಲರಾದ ಜನರೂ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳೂ ಪೋಲೀಸ್ ಮತ್ತು ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥೆ ತಾಳಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದಾರೆಂದಲ್ಲವೇ ಹೀಗಾಗಿರುವುದು? ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಇದು ಹೇಗೆ ಬದಲಾಗಬಲ್ಲದು? ಆಳುವವರ ಹಿಂದೆ ಈ ಪ್ರಬಲ ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧಕ ವರ್ಗಗಳು ಈಗ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅಡ್ಡಗಾಲು ಹಾಕುತ್ತಿವೆಯೆಂದಾದರೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಆಡಳಿತದ ಹಿಂದೆಯೂ ಇವೇ ಶಕ್ತಿಗಳು ಕೈವಾಡ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ? ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸದುತ್ತರ ಕೊಡದೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಬೆಂಬಲಿಗರು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡುವ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾರರು.

ಶೀಘ್ರ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಮೇಲಿನ ಮತ್ತು ಇಂಥ ಇತರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಿಗುವ ಸತ್ಯಸಂಧ ಉತ್ತರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟು ಮಾಡಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದರೆ, ಸಂಸದೀಯ – ಸಂಪುಟ ಪದ್ಧತಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅಮೆರಿಕನ್, ಫ್ರೆಂಚ್, ಜರ್ಮನ್ ಯಾವುದೇ ಮಾದರಿಯಾಗಿರಲಿ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರವೇ ಸಮರ್ಥ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯವಿರಲಿ ಸಾಂಪುಟಿಕವಿರಲಿ ಯಾವ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲೇ ಆದರೂ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿಗಳು ಅವೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಮುರಿಯಬೇಕು ಎಂಬ ಕೊರೊಲರಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಬೇಡಿಕೆಯೊಡನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಶಾಸನ ಕರ್ತೃ ಸಭೆಗಳ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅಧ್ಯಕ್ಷನು ಹೆಚ್ಚು ಕಮ್ಮಿ ನಿರಂಕುಶನಾಗಬೇಕು.

ಇದೆಲ್ಲದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ ನಮಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೇರಿಕದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವಂಥ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಬೇಕು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಒಳ್ಳೇದು, ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ, ರಾಜತಂತ್ರ,

ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ, ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವ ಯಾವುದೇ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಿರಬೇಕು ಎಂದಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಬಹು ಜನರ ಹಿತ. ಅದು ಆಗುವುದಾದರೆ ಈ ಅವಾಂತರ ವಿವರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾಕೆ ತಲೆ ಚಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು?

ಪ್ರಶ್ನೆ ಉಚಿತವಾದ್ದೇ, ಆದರೆ ಇಂಥ ಆಡಳಿತವಾದರೂ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಆಳುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಪುರಾವೆ ಹುಡುಕಿದರೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕದ ಗಣರಾಜ್ಯಗಳು ನಮಗೆ ಏನೇನೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವೂ ಉತ್ಸಾಹದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ.

ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅವೇ ಆಗಿ ಉಳಿದಾಗ, ಅವುಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಗೆ ಇರುವ ಆತಂಕದಾಯಕ ಶಕ್ತಿಗಳು ಅವೇ ಆಗಿ ಉಳಿಯುವಾಗ ಪದ್ಧತಿ ಬದಲಾವಣೆ ನಿಜವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರುವುದು ಹೇಗೆ? ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಭಾರ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸುವವರು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರದ ಕಡೆ ಒಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ವಿರೋಧವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಟೀಕೆಗಳನ್ನೂ ಮೆಟ್ಟಿ ಹಾಕಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಂಸದಿಕ ಸಾಂಪುಟಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಿಂತ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರದತ್ತ ಸರಿಯುವ ಅನುಕೂಲತೆ ಹೆಚ್ಚು. ಏಕೆಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಂಬಳವನ್ನೂ ಕುಡುಗೋಲನ್ನೂ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿರುವುದು ಗಂಡಾಂತರ.

* * *

ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿ ಸೂಕ್ತವಹುದೆ?

ಹಿಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿರುವ ಲೇಖನ(ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪದ್ಧತಿ: ಕೆಲ ಚಿಂತನೆಗಳು)ದ ಮುಂದುವರಿದ ಭಾಗವಾಗಿ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಓದಿದರೆ ಒಟ್ಟು ಚಿತ್ರ ಹೊರಬೀಳಬಹುದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸದ್ಯ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂವಿಧಾನಿಕ, ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಯೊಡನೆ ಅಮೆರಿಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಫ್ರೆಂಚ್ ಮಾದರಿಯ ಮಿಶ್ರ ಜಾತಿಯ ಸರಕಾರವನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವುಗಳ ಗುಣಾವಗುಣಗಳನ್ನು 'ಪಾವೆಂ' ಆಚಾರ್ಯರು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಹಾಗೂ ಅಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಇವೆ. ನಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರಿಗೆ ಅಮೆರಿಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಿಗೆ ಇರುವ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು. ಆದರೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯವಾದಿ ನಾನಿ ಪಾಲ್ಕಿವಾಲಾರಿಗೆ ಇರುವ ಉದ್ದೇಶವೇ ಬೇರೆ. ಆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವ ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಅವರ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ. ಆದರೆ ಅಮೆರಿಕೆಯ ಸೆನೆಟ್ ಸಭೆ, ತನಗೆ ಸರಿ ಎಂದು ತೋರಿದಾಗ ಅಧ್ಯಕ್ಷನ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕಬಲ್ಲದು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರೇ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಬಲ್ಲರು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಲ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯಾಗಬಲ್ಲನು. ಅಮೆರಿಕೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಲ ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸದಂಥ ಕಾನೂನು ಅಲ್ಲಿದೆ.

ಫ್ರೆಂಚ್ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ನೇರವಾಗಿ ಆರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯ ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಯಾರೂ ಶಾಸನಾಂಗದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲ. ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಶಾಸನಾಂಗದ ಬಹುಮತದ ಅವಲಂಬಿ. ಅಧ್ಯಕ್ಷನಿಗೆ ಅದರ ದರಕಾರು ಇಲ್ಲ. ಶಾಸನಾಂಗಕ್ಕೆ ಹಣಕಾಸಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಪೂರ್ಣ ಹಿಡಿತವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷನೇ ಹಣಕಾಸಿನ ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡಬಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಿ ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತವಿದೆ. ಆಚಾರ್ಯರು ಈ ಲೇಖನ ('ಕಸ್ತೂರಿ' ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೮೪)ದಲ್ಲಿ, ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು ಎತ್ತಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಓದುಗರ ಮನತಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.*

ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮ ಪಾಟೀಲ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮತಿಯವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈಗಿರುವ ರಾಜ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಬದಲಿಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ

ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತರುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ (ಕಸ್ತೂರಿ, ಆಗಸ್ಟ್ ೧೯೮೪) ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಶಂಸಕರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದಿವಂಗತ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ಕಡು ಬೆಂಬಲಿಗರಿರುವಂತೆ ಅವರ ಕಡು ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ನ್ಯಾಯವಾದಿ ನಾನಿ ಪಾಲ್ಖಿವಾಲರಂಥವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಅರ್ಥಹೀನವೆಂದು ತೆಗೆದು ಹಾಕಲುಬಾರದು. ಸಾಧಕ ಬಾಧಕಗಳನ್ನು ಶಾಂತವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿ ಎಂದೊಡನೆ ಎಲ್ಲರ ತಲೆಗೆ ಹೊಳೆಯುವ ಮಾದರಿ ಅಮೇರಿಕದ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನದ್ದು. ಈ ಮಾದರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ದೇಶದುದ್ದಕ್ಕೂ – 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿ ನಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ಪಿಪಾಸು ಮತ್ತು ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಬೇಗನೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವಕ್ಕೆ ಜಾರುವುದು ಖಂಡಿತ ಎಂಬ ಶಂಕೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅಮೆರಿಕದ ಪದ್ಧತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ:

೧) ದುಮ್ಮಜಲಿನ ಶಾಸನಾಂಗ – ಸಿನೇಟ್ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ

೨) ನೇರವಾಗಿ, ಮತದಾರರಿಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮತದಾರ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಂದ ಆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಧ್ಯಕ್ಷ

೩) ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ನ್ಯಾಯಾಂಗ

ಶಾಸನಾಂಗ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವತಂತ್ರ. ಅದು ದೇಶದ ಹಣದ ಚೀಲದ ಮೇಲೂ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದಿದೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಆಡಳಿತಾಂಗದ ವರಿಷ್ಠ. ಅವನು ಸಚಿವರನ್ನಾಗಿ ಶಾಸನಾಂಗದ ಹೊರಗಿನಿಂದ ತನಗೆ ತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥರು ಎನಿಸುವವರನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅವರ ನೇಮಕಕ್ಕೆ ಸಿನೇಟಿನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಬೇಕೆಂಬ ಒಂದು ಸೂತ್ರ ಮಾತ್ರ ಶಾಸನಾಂಗದ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಆಡಳಿತ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೈಹಿಡಿಯುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಸಚಿವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಆತ ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ನೇಮಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಕಿತ್ತು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೂ ಅವನು ಸ್ವತಂತ್ರ. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಆರಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಧ್ಯಕ್ಷನ ಮೇಲೆ ಶಾಸನಾಂಗಕ್ಕೆ ಹಿಡಿತವಿಲ್ಲ. ಅವನು ದೇಶಕ್ಕೆ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ತೋರಿದರೆ ಆತನನ್ನು ಶಾಸನಾಂಗ ಮೂರಕ್ಕೆರಡು ಬಹುಮತದಿಂದ ವಿಚಾರಣೆಗೊಳಪಡಿಸಿ ಕಿತ್ತು ಹಾಕಬಹುದಷ್ಟೇ. ಅಮೆರಿಕದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆದದ್ದು ತೀರ ಅಪರೂಪ. ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿದ್ದು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ (ಅಪರೂಪ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಅಧಿಕಾರ ಕೂಡ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಅವನಿಗಿದ್ದರೂ) ಅವನು ಶಾಸನಾಂಗವನ್ನು ಹಣಕಾಸಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವಲಂಬಿಸಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಸನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಿಗೆ

ಬಹುಮತ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯ ಇಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಚುನಾವಣೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಿನೇಟಿನಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಬಹುಮತವಿದ್ದರೂ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನಡೆಯುವ ಸಿನೇಟಿನ ತೃತೀಯಾಂಶ ಸದಸ್ಯರ ಚುನಾವಣೆಯ ನಂತರ ಅವನ ಪಕ್ಷ ಬಹುಮತ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು. ಹೀಗಾದಾಗ ಅಧ್ಯಕ್ಷನು ಬೇಡುವ ಹಣವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅವನು ತುರ್ತಾಗಿ ಬೇಕೆನ್ನುವ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಿನೇಟು ಅಡ್ಡಗಾಲು ಹಾಕಿ ಅವನ ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದುಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅವನು ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುವೆಂದು ತೋರಿದರೂ ಶಾಸನಾಂಗದ ಸಂಗಡ ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದು ಮಟ್ಟದ ಸುಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿರಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನ ಪಕ್ಷದ ಬಹುಮತವೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅವನ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಶಾಸನಿಕ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಶಾಸನಾಂಗ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಯೇ ಪಾಸು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಇವೆರಡೂ ಅಂಗಗಳ ಸ್ವತಂತ್ರತೆಯ ಮೇಲೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಅಂಕುಶವಿದೆ. ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಶಾಸನವಾದ ರಾಜ್ಯ ಸಂವಿಧಾನದ ಅರ್ಥ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಪೂರ್ತಿ ಅಧಿಕಾರ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಕೈಲಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಬದಲಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಶಾಸನಾಂಗಕ್ಕೆ ಇದ್ದರೂ ಸುಮಾರು ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಾದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ತೀರ ಕಡಿಮೆ. ಆದವುಗಳು ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸರಕಾರದ ಕೈ ಬಲಪಡಿಸುವಂಥವುಗಳಲ್ಲ, ಸರಕಾರಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕೈ ಬಲಪಡಿಸುವಂಥವು. ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಸ್ಥಾನ ಖಾಲಿಯಾದಾಗ ಹೊಸಬರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಿಗಿದ್ದರೂ ನೇಮಕಗಳಿಗೆ ಸಿನೇಟಿನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆ ಬಿದ್ದರೂ ಅಮೆರಿಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷನ ಆಯ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಆಗಲೇಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಿತಿ ಹಾಕುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮನ್ನಾಳುವ ಪಕ್ಷದ ಪ್ರಭೃತಿಗಳಿಗೂ ಬೇರೆ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತಕರಿಗೂ ಅಮೆರಿಕನ್ ಪದ್ಧತಿಯ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿವೆಯೆಂದು ನಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಳುವ ಪಕ್ಷದ ಪ್ರಭೃತಿಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಆಕರ್ಷಣೆ ಅಮೆರಿಕನ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಿಗೆ ಇರುವ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರದ್ದಾದರೆ ಪಾಲ್ಕಿವಾಲರಂಥವರಿಗಿರುವುದು ಅದರಲ್ಲಿನ ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳದು. ತೋರಿಕೆಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ದಕ್ಷತೆಯ ಕಾರಣವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆನ್ನುವುದು ಬೇರೆ ಮಾತು. ರಾಜಕೀಯ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯೇ ಬೇರೆ. ಆಡಳಿತ ಸಾಮವೇ ಬೇರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸತ್ತಿನ ಭವನಗಳಲ್ಲಿ ಆರಿಸಿ ಬಂದವರು ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತಗಾರರು ತಾವು ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಲು

ಸಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆರಿಸಿ ಬಂದವರಿಂದಲೇ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ತನ್ನ ಸಹಕಾರಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದರಿಂದ ಅದು ದಕ್ಷತೆಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮಗಳಿಗೂ ಸಂಸತ್ತಿನ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿರುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಳ ಒಳಗಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ತ್ವರಿತ ಮತ್ತು ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಅಮೇರಿಕನ್ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷನ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಸ್ವತಂತ್ರ ನಿರ್ಣಯದಿಂದ ನಿತ್ಯ ವಿರೋಧಿಸೂತ್ರಚಾಲನೆಯ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತ ನೀಡಬಲ್ಲನು. ಇದು ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಬೆಂಬಲಿಗರ ವಾದ.

ಒಪ್ಪತಕ್ಕ ಮಾತು. ಮೇಲಾಗಿ ಈಗಿನ ನಮ್ಮ ವೆಸ್ಟ್‌ಮಿನಿಸ್ಟರ್ (ಬ್ರಿಟಿಶ್) ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಪದ್ಧತಿ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಅಖಂಡ ರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ರೂಪಿತವಾದದ್ದು: ನಮ್ಮದು ಬಹು ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಜ್ಯ. ಅಮೇರಿಕವೂ ನಮ್ಮಂತೆ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನ. ನಮ್ಮಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ದೇಶ. ಇದೂ ಸೈಯೇ.

ಆದರೆ ಇದು ಕೇವಲ ತೋರಿಕೆಯ ಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ತೋರಿಕೆಯ ಸಾಮ್ಯ. ಅಮೆರಿಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷನ ಅಪರಿಮಿತ ಅಧಿಕಾರ ಸದ್ಯದ ನಮ್ಮ ಆಳರಸರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಕ್ರಮಗಳಿಗಾಗಿ ಹಣಕ್ಕೆ ಸಂಸತ್ತಿನ ಮುಂದೆ ಕೈಯೊಡ್ಡಬೇಕು, ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಶಾಸನಾಂಗಕ್ಕೆ ದುಂಬಾಲು ಬೀಳಬೇಕು. ನೇಮಕಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಥಿಯರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಜಗತ್ತಿನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲ ಪುರುಷ. ಆದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ದೇವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಬಗೆಯುವ, ಅದನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಸದಾ ಜಾಗ್ರತವಾಗಿರುವ ಜನತೆಯನ್ನು ಅವನು ಒಳಗುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗುಲಾಮಗಿರಿಯನ್ನು ರದ್ದು ಮಾಡುವಂಥ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸದುದ್ದೇಶದ, ಮಾನವೀಯ ಕಾನೂನನ್ನು ತರಬೇಕಾದರೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಲಿಂಕನ್ ಒಂದು ಯಾದವೀ ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು; ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಕಾಲ ಅಪರಿಮಿತ ಯಾತನೆಯ ಯುದ್ಧವನ್ನು ದೇಶ ಭೋಗಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಗುಲಾಮಗಿರಿಯ ರದ್ದತಿ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಭಂಗಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನೆವದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದ ರಾಜ್ಯಗಳು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಹೂಡಿದ್ದವು.

ಅಮೆರಿಕನ್ ರಾಜ್ಯ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಮೊದಲನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಯಿತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತದ ನೆವದಿಂದ ಅವನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಲ್ಲ. ಅತ್ಯಂತ ತೀವ್ರವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ದೇಶವನ್ನು ಪಾರು ಮಾಡುವ ಧ್ಯೇಯದಿಂದ

ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಫ್ರಾಂಕ್ಲಿನ್ ರೂಜವೆಲ್ಟರು ಟೆನೆಸಿ ನದಿಯನ್ನು ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿಗಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಶಾಸನವನ್ನು ತಂದಾಗ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಭಂಗಿಸುತ್ತದೆಂದು ಅದನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಯಿತು. 'ಕ್ರೈಂ' ಎಂದರೆ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕುವ ನಮ್ಮ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರಗಳ ಪ್ರಭೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಅಮೇರಿಕನ್ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶವನ್ನು ಆಳುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕುವರು ಸ್ವಾಮಿ?

ಅಮೆರಿಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕೇಳಿ. ಫ್ರಾಂಕ್ಲಿನ್ ರೂಜವೆಲ್ಟರು ತಮ್ಮ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ಬೆನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಆರಿಸಿಬಂದರು. ಇದು ಅಧಿಕಾರದ ಶಾಶ್ವತಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡಬಹುದೆಂದು ಶಂಕಿಸಿ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಒಂದು ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತಂದು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬೆನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಲ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಕೂಡದೆಂದು ಶಾಸನ ಮಾಡಿದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕದ ಎರಡೂ ಪ್ರಧಾನ ಪಕ್ಷಗಳು ಒಂದಾಗಿದ್ದವೆಂದು ಮರೆಯಬಾರದು. ಒಬ್ಬನನ್ನು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಜೀವಂತನಾಗಿರುವಾಗ ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಆರಿಸುವ ಆಲೋಚನೆಯೇ ಷಷ್ಠ ಮಹಾಪಾತಕವೆಂದು ಬಗೆಯುವ ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷಗಳು ಅಮೇರಿಕದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವವೇ?

ಥಿಯರಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದ ಅಧಿಕಾರವೆಲ್ಲ ಅಧ್ಯಕ್ಷನ ಕೈಲಿದೆ. ಆದರೆ ವಾಟರ್‌ಗೇಟ್ ಹಗರಣದಲ್ಲಿ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಕದ್ದು ಕೇಳಲು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ನಿಕ್ಸನ್ನರ ತೈನಾತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಭಂಗದ ಆರೋಪಕ್ಕಾಗಿ ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಜಗತ್ತಿನ ಈ ಅತ್ಯಂತ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಪನ್ನ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಕ್ಷನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಿ ಲಿಖಿತ ಆಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ನಿಕ್ಸನ್ನರಿಗೆ ಥಿಯರಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಿ ಜನರ ಕೋಪ ಎದುರಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ನಿಕ್ಸನ್ನರಿಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ನಿಕ್ಸನ್ನರು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವಾದರೂ ಏನು? ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಏನು ಗುಟ್ಟಿನ ಮಾತು ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಪಂಚಾತಿಕೆಗಳನ್ನು ಕದ್ದು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಅವರ ಹೋಟೆಲ್ ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು, ಇದು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವವರ ಜನ್ಮಸಿದ್ಧ ಹಕ್ಕೆಂದು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಾದರೆ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೇ ಸಾಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎಂಥೆಂಥ ಮಹಾಪರಾಧ ಮಾಡುವವರನ್ನೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯದ ನಮ್ಮ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು (ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷದವರಾದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದೇ!) ಕೈಕಾಲು ಕಟ್ಟಿದ ಇಂಥ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಇಷ್ಟಪಡುವರೇ?

ಅಮೆರಿಕನ್ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿರೋಧಿಗಳು ಆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಿಗಿರುವ ಅಪರಿಮಿತ ಅಧಿಕಾರದಿಂದಾಗಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಬರುವುದು ಖಂಡಿತ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಮೆರಿಕನ್ ಪದ್ಧತಿಯ ಎಲ್ಲ ಲಿಖಿತ ಮತ್ತು ಅಲಿಖಿತ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳನ್ನು ಬಿಗುವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುವುದಾದರೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವಕ್ಕೆ ಅದು ಜಾರಲಾರದು. ಆದರೆ ಅಮೇರಿಕನ್ ಪದ್ಧತಿಯ ಅಲಿಖಿತ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಬಿಡಿ, ಲಿಖಿತ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳನ್ನಾದರೂ ನಮ್ಮ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಹೊಸ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವರೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ಸಂದೇಹವಿದೆ. ನಾನಾ ನೆವಗಳ ಹೊಗೆಯೆಬ್ಬಿಸಿ ಆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ನಿಹಿತವಾದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ದೇಶದ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ, ಬಡವರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಕೈ ಬಲಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ವಾದಿಸಿ ತಮಗಿರುವ ಸಂಖ್ಯಾಬಲದಿಂದ ಅನಿಯಂತ್ರಿತ ಅಧ್ಯಕ್ಷತ್ವವನ್ನೇ ತಾರದೆ ಇವರು ಬಿಡರು. ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕದ ರಾಜ್ಯಗಳೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಅಮೇರಿಕನ್ ಮಾದರಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಸಂವಿಧಾನಗಳಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವೇಳೆ ಮುಕ್ತಾಯ ಹೊಂದಿದವು.

ಶ್ರೀ ಪಾಟೀಲ ಮತ್ತು ಸುಮತಿಯವರು ಇನ್ನೊಂದು ಮಾದರಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದೆಂದರೆ ಫ್ರೆಂಚ್ ಮಾದರಿಯ ಮಿಶ್ರ ಜಾತಿಯ ಸಂವಿಧಾನ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ನೇರವಾಗಿ ಆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷನೇ ಆರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಚುನಾಯಿತ ಶಾಸನಾಂಗವೂ ಇದೆ. ಮಂತ್ರಿಗಳು ಯಾರೂ ಶಾಸನಾಂಗದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರಕೂಡದು. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಶಾಸನಾಂಗದ ಬಹುಮತ ಪಡೆದಿರಬೇಕು.

ಈ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಿಂತಲೂ ಬಲಶಾಲಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಶಾಸನಾಂಗದ ಬಹುಮತವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷನ ಮೇಲೆ ಶಾಸನಾಂಗದ ನೇರ ಹಿಡಿತವಿಲ್ಲ. ಶಾಸನಾಂಗ ಅಧಿಕಾರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಇವರಿಬ್ಬರಿಗಿಂತಲೂ ದುರ್ಬಲ. ಶಾಸನಾಂಗಕ್ಕೆ ಹಣಕಾಸಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಿಡಿತವಿಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾದವನು ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೆ ಹಣಕಾಸಿನ ವಿನಿಯೋಗವನ್ನೂ ಮಾಡಬಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಂದೆಂದರೆ, ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದೇಶದ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ತೀರ್ಮಾನ ಹೇಳಲು ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯ ಏರ್ಪಾಡು ಇದೆ.

ಈ ಏರ್ಪಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾದವನಿಗೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುವಾಗಲು ಅಮೆರಿಕದ ಏರ್ಪಾಡಿನಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶ ಇದೆ. ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅಧಿಕಾರದ ಆಕ್ರಮಣ ಹೊಸದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಕಾನ್ಸಲ್ ಆಗಿ ಆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸೇನಾಪತಿ ನೆಪೋಲಿಯನ್ ಬೊನಪಾರ್ಟ್ ದೇಶದ ಗಾಳಿ ನೋಡಿ ತನ್ನನ್ನು ಸಾಮ್ರಾಟನೆಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ವಂಶಾನುಗತ ರಾಜಸತ್ತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದಕನೆಂದು ನಟಿಸುತ್ತ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಲುಯಿ ಬೊನಪಾರ್ಟ್ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನನ್ನು ಸಾಮ್ರಾಟನೆಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಫ್ರೆಂಚ್ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುವ ಮುಂಚೆ ನಾವು ಫ್ರೆಂಚ್ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರಥಮತಃ ರಾಜಸತ್ತೆಯನ್ನು ರಕ್ತ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಮಗುಚಿ ಹಾಕಿ ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ (ರಿಪಬ್ಲಿಕ್) ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ನಂತರ ಫ್ರಾನ್ಸು ಅನೇಕ ಸಂವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಯಾವುದೊಂದೂ ಬಹಳ ಕಾಲ ತಾಳಲಿಲ್ಲ. ಮೂರು ಸಲ ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೆಡಹಿ ರಾಜಸತ್ತೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ನಾಲ್ಕನೇ ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ ಸಂವಿಧಾನ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಶಾರ್ಲ್ ದಗಾಲ್ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಬಲವಂತದಿಂದ (ಅದು ನೈತಿಕ ಬಲವಂತವಾಗಿತ್ತು ಅನ್ನಿ) ಸದ್ಯದ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ತುರುಕಿದರು.

ಈ ರಿಪಬ್ಲಿಕ್ ಸಂವಿಧಾನ ಸ್ಥಾಪನೆಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಹಳೆಯ ಸಂವಿಧಾನದ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಹಾಯುದ್ಧಗಳ ನಡುವೆ ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ಆರು ತಿಂಗಳುಗಳಿಗೊಂದರಂತೆ ಸರಕಾರಗಳು ಉರುಳಿ ಹೊಸ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಬಾಹುಳ್ಯ ಮತ್ತು ಅನೈಕ್ಯ. ಇದರಿಂದಲೇ ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಲರ್ ನೂಕಿದೊಡನೆ ದೇಶದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದು ಅದು ಶರಣಾಗತವಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಯುದ್ಧ ಮುಗಿದ ನಂತರವೂ ಫ್ರೆಂಚ್ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಯಲಿಲ್ಲ. ೧೯೪೬ರಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ೨೪ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲಗಳು ಎದ್ದವು, ಬಿದ್ದವು. ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನುಳ್ಳ ಹೊಸ ಸಂವಿಧಾನ ಬಂತು.

ಈಗ ಕೇಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದರೆ ಭಾರತದ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಇಂಥ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿದೆಯೆ? ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕೇರಳ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಹು ಪಕ್ಷಗಳ ಹಾವಳಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಆ ಪಕ್ಷದೊಳಗಿನ ಅನೈಕ್ಯ ಮತ್ತು

ಅರ್ಥಹೀನ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಸರಕಾರವನ್ನು ಅಲ್ಪಾಯುವಾಗಿ ಮಾಡಿದವಲ್ಲದೆ ಬಹುಮತದ ಅಭಾವವಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬಹುಪಾಕ್ಷಿಕ ಸರಕಾರಗಳು ಅನೈಕ್ಯ ಪೀಡಿತ ಸರಕಾರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೂ ಮುಂದಿನ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲೇ ಜನತೆ ಸ್ಥಿರ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಬಹುಮತವನ್ನು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ದಯಪಾಲಿಸಿತು. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರಿಗೆ ಬಹುಮತ ಕೊಟ್ಟಿತು.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಫ್ರಾನ್ಸು ಅಮೇರಿಕ ಹಾಗೂ ಭಾರತದಂತೆ ಬಹುರಾಜ್ಯಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಜ್ಯವಲ್ಲ. ಅದು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಂತೆ ಏಕರಾಜ್ಯ.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಫ್ರಾನ್ಸು ಏಕಧರ್ಮದ (ಕೆಥೋಲಿಕ್) ರಾಜ್ಯ. ಭಾರತದಂತೆ ಬಹುಧರ್ಮೀಯವಲ್ಲ.

ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ, ಫ್ರಾನ್ಸು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಶೇಕಡಾ ನೂರರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರರಿರುವ, ಔದ್ಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದ ದೇಶ. ಭಾರತದಂತೆ ನಿರಕ್ಷರಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಹಿಂದುಳಿದ ದೇಶವಲ್ಲ. ಸಂವಿಧಾನ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಇತ್ತವರು ದಗಾಲರಾದರೂ ದೇಶದ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಪ್ರಜೆಗಳು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಜನಮತಗಣನೆಯಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಹೊಸ ಸಂವಿಧಾನ ಅದು, ದಗಾಲರು ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ವೈಭವದ ಕನಸು ಕಂಡ, ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ಮನೋವೃತ್ತಿಯ, ಸೇನಾಪತಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ರಾಜಕಾರಣಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರಜಾಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಿಸುವ ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದರು. ಹಳೇ ಸಂವಿಧಾನದ ಅತಂತ್ರತೆಯಿಂದ ಬೇಸತ್ತು ಹಲ ವರ್ಷ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದಿದ್ದವರು ಅವರು. ಮನಃ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಮರಳಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಶರ್ತವಾಗಿ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಉಪಾಯದ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮೂಲಕ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ದೂರ ಪರಿಣಾಮಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಅವರು ತರಲಿಲ್ಲ, ತರಲು ಯತ್ನಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಪಾಟೀಲ ಮತ್ತು ಸುಮತಿಯವರು ಈಗಿನ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದೆಂದರೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯ ಮತಗಳಿಸಿ ಕೆಲ ಪಕ್ಷಗಳು ತಮ್ಮ ಮತಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಮೀರಿದ ಚುನಾಯಿತ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿರುವದು. ಅವರು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆಯೆಂಬಂತೆ ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ಕಳೆದ ೩೩ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಬಾಳಿದೆ. ಈಗೇಕೆ ಈ ಮಾತು? ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳೂ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಟೀಕಿಸದೆ ಇಲ್ಲ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ವಿರುದ್ಧ ಬಿದ್ದ ಮತಗಳು ಅದರ ಪರವಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಮತಗಳಿಗಿಂತ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆಯೆಂದೂ ಆದರೂ

ಅದು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಇದೆಯೆಂದೂ ಅವು ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಈಗಿನ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಾಗುವ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಜರ್ಮನಿ ಮತ್ತು ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ನಾವು ಚಿಂತಿಸಬಹುದು. ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯಷ್ಟು ದೂರ ಹೋಗುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜರ್ಮನ್ ಇಟಾಲಿಯನ್ ಪದ್ಧತಿ ಕೆಲ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಚಿಲ್ಲರೆ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ರಂಗದಿಂದ ಹೊರಪಡಿಸಲೂ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ, ನಮ್ಮ ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮೂಲಗಳೇನು, ಅವುಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಅಧಿಕಾರ ವಿಭಜನೆ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಬಹುದು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದು ಇಬ್ಬಗೆಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

ಪಕ್ಷಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳ ಬಾಹುಳ್ಯ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅನೈಕ್ಯ ಇದೊಂದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಪಾಲು ತತ್ವಭೇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಮದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ್ದು. ತನ್ನನ್ನು ದೊಡ್ಡವನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವ ಕುಗ್ಗಿದೆಯೆನಿಸಿದೊಡನೆ ಹೊಸ ಪಕ್ಷ ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ತಾವೇ ಅಥವಾ ತಮ್ಮಂಥ ಇತರ ಪಕ್ಷಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿ ಎಂದಾದರೂ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಆಶೆ ಈ ಪುಡಿ ಪಕ್ಷಗಳಿಗಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅವು ಒಟ್ಟೇ ಸರಕಾರ ನಡೆಯದಂತೆ ನಾನಾ ಕೀಟಲೆಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ದೇಶಕ್ಕೊಂದು ಸರಕಾರ ಅದು ಎಂಥದೇ ಇರಲಿ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರಗೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಅಂಥಾ ಉತ್ಕಟ ಕಾರಣಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪದ್ರವ ಕೊಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಇವು ಒಪ್ಪುವುದಕ್ಕೇ ಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲ.

ಈಗ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ೩೭ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆಳುತ್ತಿರುವ ಪಕ್ಷದ ಸಮಸ್ಯೆ ಇನ್ನೊಂದು ತರಹದ್ದು. ಅದು ಆಂತರಿಕ ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಬಲವಾದ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯ ಬಂಡವಾಳದಾರ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಿ ವರ್ಗದ ಹಿತಗಳೊಡನೆ ಅದು ನಿರಕ್ಷರಿ ನಿರ್ಗತಿಕ ಬಹುಸಂಖ್ಯರ ಹಿತವನ್ನು ಸರಿದೂಗುವ ಅಸಾಧ್ಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಡುವೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾಕವಾದರೂ ಸುಸಂಘಟಿತ ನಗರವಾಸಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರ ಮೇಲೆ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಆದರೆ ತತ್ವ ರಹಿತ, ಬಿಳಿ ಅಂಗಿಯ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗವನ್ನು ತೀರ ನೋಯಿಸದೆ ಉಪಕರಣವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೆಂದು ನಟಿಸುವವರನ್ನು ಮತ್ತು ನಿಜವಾಗಿ ಬಡವರ ಹಿತ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಾಧಿಸಬಹುದೆಂಬ ಆಸೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಕೆಲ ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಅದು ತನ್ನ ಬೈರಾಗಿ

ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಈ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಿತಗಳೇನು, ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಲ್ಲ ವರ್ಗ ಮೊದಲನೆಯದು ಮಾತ್ರ. ಆ ವರ್ಗ ಮಾತ್ರ ಈ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಉಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ಬುದ್ಧಿವಂತರೂ ಕರ್ತೃತ್ವಶಾಲಿಗಳೂ ಮೊದಲನೇ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಆ ವರ್ಗದ ಬಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಉಳಿದವುಗಳ ನೈಜ ಬಲವನ್ನು ಕುಂದಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಸರ್ವಾರ್ಥ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಆಗದೆ, ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ನಟನೆ ಹೂಡದೆ, ಯಾವ ಪಕ್ಷವೂ ತನ್ನ ಬಹುಮತವನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಮಾನದ ಸ್ಥಿರವಾದ ಆಡಳಿತವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಲಾರದೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಆಳುವ ಪಕ್ಷದ ನಡತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಬೇಕೆಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಇದೂ ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಜಾತೀಯ ಮತ್ತು ಮತೀಯ ಮಹಾತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಈ ದೊಂಬರಾಟದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ ಆಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಏರಿಸಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಪ್ರಧಾನ ದೊಂಬನು ಆಟವನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಆಟ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹಸಗೆಟ್ಟು ಪ್ರಧಾನದೊಂಬನಿಗೇ ವಿಪತ್ತು ಬರುತ್ತದೆ. ೧೯೭೫ರ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಘೋಷಣೆ ಇಂಥ ವಿಪತ್ತಿನ ಫಲವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಂಧಿಯವರು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳ ಚಳವಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೆದರಿ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದರೆಂದೆಣಿಸಿದರೆ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಅತಿಯಾದ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕೊಟ್ಟಂತಾಗುವುದು. ಹಲವು ಡಜನ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಎಂ.ಪಿ.ಗಳು ಬಂಡಾಯವೇಳಲು ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಸುಭದ್ರತೆಗೆ ಅಪಾಯ ಕಂಡು ಇಂದಿರಾ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು.

ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ನಡುವೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತರುವ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಆಳಿಕೆಯು ಸಮಸ್ಯೆ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕವಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಲೇಬೇಕಾದ ನಾನಾ ಹಿತಸಂಬಂಧಗಳ ಪರಸ್ಪರ ವಿಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಈ ವಿಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಿಸುವ ಕೋಟಲೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುವುದಷ್ಟೇ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಲ್ಲದ ಬೇರೊಂದು ಪಕ್ಷ ಬಂದರೂ ಬೇಗನೇ ಅದು ಈ ಅಂತರ್ನಿಹಿತ ವಿಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂವಿಧಾನದ ಬದಲಾವಣೆ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸದುತ್ತರವಲ್ಲ. ಯಾವ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವಿಸಂಗತಿಗಳ ಪೀಡೆ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ವಿಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾದಾಗ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲೇ ಬದುಕು ಕಾಣುವವರು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸರಿಯುತ್ತಾರೆ.

ನಾವು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಆದರ್ಶ ಪರಿಹಾರ ಪಡೆಯಲಾರೆವು. ಬ್ರಿಟನ್, ಅಮೆರಿಕ ಮತ್ತು ಈಗ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಇವು ತಾನೆ ನಮ್ಮ ಎದುರಿಗಿರುವ ಮಾದರಿಗಳು.

ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಚರಿತ್ರೆ ನೋಡಿ:

ಇಂಗ್ಲೆಂಡು ಎಂಟು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ತನ್ನೊಬ್ಬ ರಾಜನನ್ನು ಫಜೀತಿ ಮಾಡಿ 'ಮಗ್ನಾಕಾರ್ಟ'(ಪ್ರಜೆಗಳ ಮಹಾ ಸನ್ನದು)ಕ್ಕೆ ಅವನಿಂದ ಅಂಕಿತ ಪಡೆಯಿತು. ಒಬ್ಬ ರಾಜನ ತಲೆ ಕಡಿದು, ಇತರರನ್ನು ನಡುಗಿಸಿ, ಜನತೆಯ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಲಿಖಿತ ಸಂವಿಧಾನರಹಿತ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತ ಚಲಾಯಿಸಿದ ದೇಶ ಅದು.

ಅಮೆರಿಕದ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನವೊಂದು ರಕ್ತರಂಜಿತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನೇ ಪರಮ ಧರ್ಮವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿದ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ತನ್ನನ್ನು ಆಳುವವರ ಮೇಲೆ ಜನ ಸದಾ ಅಂಕೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಅವರ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಇಲ್ಲ.

ಫ್ರಾನ್ಸು ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಂದೂ ಕಂಡು ಕೇಳಿರದ ರಕ್ತ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಾಜ ರಾಣಿಯರ ತಲೆ ಕಡಿದು ಪ್ರಜೆಗಳ ಶಕ್ತಿ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಂದು ತೋರಿಸಿದ ಮತ್ತು ಅನಂತರ ಕೂಡ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಹಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ದೇಶ.

ಅವೆಲ್ಲ ಔದ್ಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದ ದೇಶಗಳು; ಧಾರ್ಮಿಕ ವೈವಿಧ್ಯಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದವುಗಳು. ಖಚಿತವಾದ ವರ್ಗ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಪ್ರಜಾಧಿಕಾರ ಪರಂಪರೆ ನಮಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ಬರುವುದು ಬಲು ಸುಲಭ.

ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವೆಂದೊಡನೆ ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಿಗುವ ಸರಕಾರ ಕಟ್ಟ ಕಡೆಗೆ ಅದರ 'ಹಣೇಬಾರ'ಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೀತಷ್ಟೇ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಗಳೂ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡಲಾರವೆಂದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನೇ ವಿಕೃತಗೊಳಿಸಿ ಉಪಾಯದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಗಳು ನಾಗರಿಕವಿರಲಿ, ಮಿಲಿಟರಿ ಇರಲಿ, ಜನಹಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾರವು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವ ವಾಸಿ.

* * *

ಚಳುವಳಿಗಳು ಮತ್ತು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ

ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರ ಚಳುವಳಿಗಳು ಕೊನೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಘಾತಕವಾಗಬಹುದೆಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಪಾಡಿಗಾರ ವೆಂಕಟರಮಣ ಆಚಾರ್ಯರು ೩೭ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಅದು, ಮುಂದೆ ಘಟಿಸಲಿದ್ದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಿಗೆ ಪೀಠಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇಂದು ಭಾರತ ಬಂದ್, ಮುಷ್ಕರ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಗೊಂದಲ, ಗಲಭೆಗಳ ಗೂಡಾಗಿದೆ. ಬಂದ್ ಹಾಗೂ ಮುಷ್ಕರಗಳು, ತಮ್ಮ ಹಿತಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮಾತ್ರ ಬಳಸುವ ಅಸ್ತ್ರಗಳಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ ಹಕ್ಕು, ಈಗ ಸಮಾಜ ದ್ರೋಹಿಗಳಿಗೆ, ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕದಡುವ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ. ಜಟಿಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎದುರಿಸಲು ಹಿಂದೆ ಸರಕಾರ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ವಿಶೇಷ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಅಂಜಿ, ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಲೇ ಆದಷ್ಟು ಮೃದುವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬರಬರುತ್ತ ಶಾಂತಿ ಕದಡುವ, ಇಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಲುಕಿಸುವ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿದಾಗ ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ಒತ್ತಡ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ, ಸರಕಾರ ದಂಡೋಪಾಯಗಳ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ೧೪೪ನೇ ಕಾಲಮಿನ ಪ್ರಕಾರ ಹೊರಡಿಸುವ ನಿಷೇಧಾಜ್ಞೆಯೂ ಒಂದು. ಈಗ ಅದರ ಉಪಯೋಗ, ಅಗತ್ಯವಿರಲಿ – ಬಿಡಲಿ, ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಸರಕಾರ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳು ಈಗ ನಿತ್ಯದ ಮಾತಾಗಿವೆ.

ಮುಷ್ಕರ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳಿಗೆ ಈಗ ಭಾಷಾ ಗಲಭೆ, ಗಡಿಗಲಭೆ, ಕೋಮು ಗಲಭೆಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಸರಕಾರದ ಯಾವ ಕ್ರಮಗಳಿಗೂ ಸಮಾಜವಿರೋಧಿ ಚಳವಳಿಗಳು ಬಗ್ಗಲಾರವು. ಆದುದರಿಂದ ಸರಕಾರಗಳು ಕೂಡ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಸರಕಾರಗಳು ಅಪಾರ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವುಗಳು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೇ ಶರಣು ಹೋಗುವುದರಿಂದ, ಇವೆರಡರ ನಡುವೆ ನಜ್ಜುಗುಜ್ಜು ಆಗಿರುವ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೇನು ಮಾಡಬೇಕು? 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯ ೧೯೭೪ರ ಜೂನ್ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಏನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ?

ಇದನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ರೇಲ್ವೆಯ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮುಷ್ಕರ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ನ್ಯಾಯವಿಮರ್ಶೆ ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ.

ಆದರೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯದ ಒಂದು ವಿಷಯ ಈ ಲೇಖನಕ್ಕೆ ಪ್ರಚೋದನೆ ನೀಡಿದೆ. ಅದೆಂದರೆ, ಸಂಬಳ ಸಂದಾಯದ ಕಾನೂನಿನ ಕೆಲ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ರೇಲ್ವೆ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ಸರಕಾರಿ ಘೋಷಣೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರಖಾನೆಯೂ ಅದರ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿತ ತಾರೀಖಿನೊಳಗೆ ಹಿಂದಣ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿತೀರಬೇಕೆಂದು ಸಂಬಳ ಸಂದಾಯ ಕಾನೂನು ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ತಪ್ಪಿದರೆ ಕಾರಖಾನೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ದಂಡನಾರ್ಹರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆಲ ಅನಿವಾರ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಮಿನಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾರಖಾನೆಗಳಿಗೆ ವಿನಾಯತಿ ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ರೈಲ್ವೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮುಷ್ಕರದ ನೋಟೀಸು ಕೊಡುವಾಗ, ಮುಷ್ಕರಾರಂಭದ ಗಡುವನ್ನು ತಿಂಗಳ ಎರಡನೇ ವಾರಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತು ಪಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಬಹುಶಃ ಆಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳ ಕೈಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ, ಸಂಪಿನ ಅವಧಿಯನ್ನು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಭಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು – ಎಂಬ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವಾಗಿರಬಹುದು. ಸರಕಾರ ತನ್ನ ವಿನಾಯತಿ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ಈ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಧಾರಣಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ. ರೈಲ್ವೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಈ ವಿನಾಯತಿ ಕೊಟ್ಟಾಕ್ಷಣ ಸಂಬಳ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ ಎಂದು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡಿದ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಗಾಬರಿಗೊಳಿಸಲು ಇದೊಂದು ಕ್ರಮ ಎನ್ನದೆ ವಿಧಿ ಇಲ್ಲ.

ಈ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಕೊನೆಗೆ ಸಫಲವಾಗುವುದೆಂಬುದು ಬೇರೆ ಮಾತು. ಆದರೆ ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡಿದ ಅಥವಾ ಹೂಡಲು ಹೊರಟ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಅವರು ಆಗಲೆ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸದ ಸಂಬಳವನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸುವೆವೆಂದು ಹೇಳುವ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಸರಕಾರ ಇಟ್ಟ ಹಾಗಾಗಿದೆ.

ಸಂಬಳ ಸಂದಾಯ ಕಾನೂನಿನ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ವಿನಾಯತಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರ ಉದ್ದೇಶ ಬೇರೆಯೇ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇರುವುದರಿಂದ ಸರಕಾರದ ಈ ಹೊಡೆತದ ವಿರುದ್ಧ ಯಾರೂ ಏನೂ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಸಾಧಾರಣ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಈ ಅನಿಷ್ಟವಾದ, ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ, ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಧೈರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಡೀ ದೇಶದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೇ ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿ

ಬಿಡಬಹುದಾದ ಮುಷ್ಕರದಿಂದ ಎದುರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಪಾಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಈ ಆಯುಧಕ್ಕೆ ಕೈಚಾಚಿತು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಗಂಡಾಂತರ ನೋಡಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಂದಲೂ ಇದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ, ಕಾರ್ಮಿಕರೂ ಇದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು.

ಸರಕಾರವನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಒತ್ತುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಷ್ಟನಿಷ್ಠುರಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ತಾನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವ ದಂಡೋಪಾಯಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನೈತಿಕ ಭಯ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಅಂಜಿಕೆ –ಇವುಗಳಿಂದ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ತೀರ ಸಂದುಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಾಗ ನೈತಿಕ ಭಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಭಯವೊಂದೇ ನಿಜವಾಗಿ ಸರಕಾರವನ್ನು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿಡತಕ್ಕದ್ದು. ಅಪಾಯ, ದೇಶಕ್ಕೇ ವಿಪತ್ತು ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೇ ವಿಪತ್ತು ಎನ್ನುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೇರಿದಾಗ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅದು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಇರಬಹುದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕರನ್ನು ಅದು ಕೆರಳಿಸಲಾರದ ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿ ಇದ್ದಾಗ ಸರಕಾರ ಸಂಶಯಾಸ್ಪದ ದಂಡವನ್ನೆತ್ತಲು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲ ಸಲ ಅಕ್ರಮಕ್ಕಿಳಿಯುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಮನಸ್ಸು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತದೆ. ಅದು ದಕ್ಕಿದರೆ ಆಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ತರದ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಚಪಲ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ತನಗೆ ಒಲ್ಲದವರ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ, ಅಥವಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ, ಮುಂದೆ ಅದನ್ನು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಸಂಬಳ ನಿರಾಕರಣೆಯೂ ಬರಬರುತ್ತ ನಿತ್ಯರೂಢಿಯಾಗಿ, ಮೊದಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರಂಗದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಸರಕಾರದ ವರದ ಹಸ್ತವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮುಷ್ಕರಗಳನ್ನು ಮುರಿಯುವ ಒಂದು ಆಯುಧವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವುಂಟು.

ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಸಾಮೂಹಿಕ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಆಂದೋಲನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸರಕಾರ ತುಂಬಾ ಪೇಚಾಡಿಕೊಂಡಿತಂತೆ, ಹಿಂಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸರಕಾರವನ್ನು ರಾಜಾರೋಷಾಗಿ ಎದುರಿಸಲು ಹೊರಟ ಜನರನ್ನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೇ ಬ್ರಿಟಿಶರ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ತೈಲಬುದ್ಧಿಯ ಯಾವನೋ ಸರಕಾರಿ ವಕೀಲ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಒಂದುಪಾಯ ಹೇಳಿದನಂತೆ, ದಂಗೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಯೋಜಿಸಲಾದ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಪ್ರೊಸೀಜರ್ ಕೋಡಿನ ೧೪೪ನೇ ನಿಯಮವನ್ನು ಜಾರಿಮಾಡಿ ಐದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿರಿ. ಅವರು ಸಭೆ ಸೇರಿದರೆ ಕಾನೂನು ಮುರಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವರ

ಮೇಲೆ ಪೋಲೀಸರನ್ನು ಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಕಾನೂನಿನ ಬಲ ಬರುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸರಕಾರ ೧೪೪ನೇ ನಿಯಮವನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲು ಅರೆಮನಸಿನಿಂದಲೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿತಂತೆ. ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸಲೀಸಾಗಿ ಅದರ ಬಲದಿಂದ ಆಂದೋಲನಗಳನ್ನು ಮುರಿಯುವುದು ನಡೆಯತೊಡಗಿತು. ಆಗ ೧೪೪ನೇ ನಿಯಮವನ್ನು 'ಕರಾಳಶಾಸನ'ವೆಂದು ಕರೆದ ನಾವೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ನಂತರ ಕಾನೂನು ಸಂಹಿತೆಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮನ್ನು ಈಗ ಆಳುವವರು ಅದನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಜನಕ್ಕೂ ಅದು ರೂಢಿಯಾಗಿಹೋಗಿದೆ, ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೂಡ ಈಗ ನಮಗೆ ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ದಡ್ಡು ಬಿದ್ದ ರೋಗವೆಂದು ನಾವು–ಅಂದರೆ ಕಾನೂನನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು–ಅಸಡ್ಡೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಈ ನಿಯಮ ಜನರ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೀಗ ನೆನಪಿಗೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಯಾವ ಸರಕಾರವೂ ಒಮ್ಮೆ ಹಾಕಿದ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಒಮ್ಮೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಬಡಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಂಥ ಸುಜಾಗೃತ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆಯನ್ನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮಿತಗೊಳಿಸಲು ಜನರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಭಾರತದಂಥ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಹೊಸದಾದ ದೇಶವನ್ನು ಬಿಡಿ, ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಜನರಿಂದ ತುಂಬಿದ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸರಕಾರಗಳ ಮಂಗಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನವಶ್ಯಕ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವುದುಕಷ್ಟವೇ ಆಗಿದೆ. ಸರಕಾರಗಳ ಸ್ವಭಾವವೇ ಹಾಗೆ.

ತೆರಿಗೆಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ ಹೇಗೋ ಅಧಿಕಾರದ ವಿಸ್ತರಣೆ ಕೂಡ ದೇಶಕ್ಕೆ ಯುದ್ಧ ಮೊದಲಾದ ಅಪಾಯಕರ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಎದುರಾದಾಗ ಆಗುತ್ತದೆ. ದೇಶದ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ವಿಪತ್ತು ಇರುವಾಗ ಜನರು ತಮ್ಮ ನಾಗರಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಿತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗಿಯೇ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಬಂಗ್ಲಾ ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಯೇ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಚಾರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಂಧನದಲ್ಲಿಡುವುದೇ ಮೊದಲಾದ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆವು. ವಿಪತ್ತು ದಾಟಿದ ನಂತರ ಈ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ನೆವದಿಂದ ಅದನ್ನು ಸರಕಾರ ಹಾಗೆಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ದೇಶದ ಬಾಹ್ಯ ವಿಪತ್ತು ಕಳೆದರೂ ಆಂತರಿಕ ತೊಂದರೆಗಳು ಗಂಭೀರವಾಗಿವೆಯೆಂಬುದು ಒಂದು ಸಬೂಬು, ಆ ಕಾನೂನುಗಳು ಇನ್ನೂ

ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ರೈಲ್ವೆ ಮುಷ್ಕರವನ್ನು ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವೆಂದು ಸಾರಲು ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಾಳುಗಳನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ವಿಚಾರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು.

ಮೇಲಿನ ಚರ್ಚೆಯಿಂದ ವಿಚಾರವಂತ ನಾಗರಿಕರು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು, ಸರಕಾರದ ಕೈಲಿ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ತುಂಬಾ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಬೇಕೆಂಬುದೊಂದು: ಆದರೆ ಇದು ಯಾವಾಗಲೂ ವ್ಯವಹಾರ್ಯವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ದೇಶಗಳನ್ನು ಆಳುವ ಕೆಲಸ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಜಟಿಲವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸರಕಾರಗಳ ಅಧಿಕಾರಗಳೂ ವಿಸ್ತರಣೆ ಹೊಂದುತ್ತಾ ಇವೆ. ಅಧಿಕಾರಗಳಿದ್ದರೂ ಯಾವುದೇ ಸರಕಾರ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಜನರನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವಂತೆ ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಲು ಹಿಂದೆಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಆಳಿಕೆಗಳು ಕೂಡ ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಜನರು ಕೈಮೀರಿ ಹೋಗುವಷ್ಟು ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸರಕಾರಗಳು ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗವಾಗತೊಡಗಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೇ ಗಂಡಾಂತರ ಬರುವಂತೆ ಆಗುವುದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಸಿಂಹಳ ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ.

ಹೀಗಾಗಬಾರದೆಂದಿದ್ದರೆ ನಾಗರಿಕರು ಕಾನೂನುಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ತಮ್ಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಶತಶಃ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಕಾನೂನುಗಳ ಚೌಕಟ್ಟು ದಾಟಿದರೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ದರ್ಪವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಪರಕೀಯ ಸರಕಾರವಿರಲಿ ಸ್ವಕೀಯವಿರಲಿ, ಈ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಸರಕಾರವನ್ನೇ ಆರಿಸಿದರೂ ಕರಾಳ ಶಾಸನಗಳು ಅದರ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಲ್ಲೂ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಭಾರತದ ಜನತೆ ಅಥವಾ ಅದರ ನಾಯಕರು – ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಯಮದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳದೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ. ಪ್ರಥಮತಃ ಜಾತೀಯ ಗಲಭೆಗಳಾದವು. ಅದಾದ ನಂತರ ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಜನತೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಕಾನೂನು ಮುರಿದು ನಡೆಯುವುದು ದಿನ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾದ ಆಪತ್ಪ್ರಸಂಗವಿದ್ದಂತೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಅತ್ಯಂತ ವಿಚಾರದ ನಂತರ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಕಾನೂನು ಭಂಗದ ಆಯುಧವನ್ನು ನಿತ್ಯವೆಂಬಂತೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವೆಂದು ಕರೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇಶ ಮಾತ್ರವೇಕೆ, ಜನರ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಆಳಿಕೆಯೆಂಬುದು ಬೇಕೇ ಬೇಕು, ಆಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಪ್ರಪಂಚಧಾರಣೆ ಇಲ್ಲ, ಅರಾಜಕತೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಗತಿಯೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಆಳಿಕೆ ಜನರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದವರಿಂದ ಆಗಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೆ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ತಮ್ಮ ಆಳಿಕೆ ಹೇರಿದವರಿಂದಾದರೂ ಆಗಬಹುದು. ಆಳಿಕೆ ಮಾತ್ರ ಅನಿವಾರ್ಯ, ಆಳಿಕೆಯೆಂಬುದು ನಿಯಮ ಅಥವಾ ಕಾನೂನುಗಳ ಬಲದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕಾನೂನುಗಳು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ದಂಡವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ. ನಾವೇ ಆರಿಸಿ ಕಳಿಸಿದ ಸರಕಾರವಾದರೂ ಅದು ನಿಲ್ಲುವುದು ದಂಡ ಬಲದಿಂದ. ಯಾವ ಸರಕಾರವಾದರೂ ಕಾನೂನು ಮೀರಿದವರ ಮೇಲೆ ದಂಡಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾನೂನುಗಳ ಭಂಗ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ದಂಡಪ್ರಯೋಗ ನಿತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬರಬರುತ್ತ ಅದು ಬರಿ ದಂಡವಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ದೂರು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದೆ. ಹೌದು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರವೂ ನಮ್ಮ ಪೊಲೀಸು ಆಡಳಿತದ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾತುಮಾತಿಗೆ ಬೀದಿಗಿಳಿದು ಗೊಂದಲ ಹಾಕುವ ಜನರಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸರ ದರ್ಪ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸರಕಾರದ ದಂಡಸ್ವರೂಪಿಗಳು. ಜನಕ್ಷೋಭವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಯಾವಾಗಲೂ ಅವರನ್ನು ಸರಕಾರಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಅವರೂ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಮುಂಗೈ ಕಸುವನ್ನು ತೋರಿಸದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಪೊಲೀಸರು ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಹಿಂಸಾಚಾರ ಮಾಡಿದರೂ ಸರಕಾರಗಳಿಗೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗಿಸಿದರೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಾಳೆ ದುಷ್ಟರು ಊರನ್ನೇ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದರೂ ಅವರು ನಮಗೇಕೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಿರಬಹುದು. ಹಲವೆಡೆ ಹೀಗೆ ಆಗಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ಪೊಲೀಸರನ್ನಾಗಲಿ ಇತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯ ಮಿತಿಯೊಳಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವರು ಲೋಕಕಂಟಕರಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕಾದರೆ ಜನಕ್ಷೋಭೆ ಇರಬಾರದು, ಜನರು ಮಾತುಮಾತಿಗೆ ಬೀದಿಗಿಳಿದು ಗೊಂದಲ ಹಾಕಬಾರದು.

ಕಾನೂನಿನ ಅಂಕೆ ಮೀರಿ ಜನರು ಯಾವಾಗಲೂ ಗಲಭೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳು ಹೇಗೆ ಮೊಟಕುಗೊಳ್ಳುವವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಆಗಲೇ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಿಗತೊಡಗಿವೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಲದ 'ಜನತಾ ಸರಕಾರ'ವೇ ಹೈಕೋರ್ಟುಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಜಕೀಯ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಜೈಲಿನ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ಪುನಃ ಬೇರೆ ನೆವದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿದೆ. ಪೊಲೀಸು ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಲು ಅನೇಕ ಸಲ

ಸರಕಾರಗಳು ನಿರಾಕರಿಸಿವೆ. ವಿಚಾರಣೆಯಾದರೂ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ದಡ್ಡು ಬಿದ್ದರೆ ಅದೇ ಒಂದು ತರಹದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವಾದೀತು.

ಹಾಗಾದರೆ ಕುರುಡು, ಕಿವುಡು, ಕುಂಟು ಸರಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಜನರಿಗೆ ಏನು ಇಲಾಜು? ಜನರು ಈ ಅಕ್ಷಮ ಸರಕಾರವನ್ನು ಹಾಗೇ ಸೈರಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕೆ? ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡಿದ ಬಿನ್ನಪಗಳಿಗೆ, ಚಳವಳಿಗಳಿಗೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಿವಿಗೊಡುವವರೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಈಚೀಚೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಸರಕಾರಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಧಾರಾಳವಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅತಿ ಹಳೆಯ ಸರಕಾರಿಕೈಗಾರಿಕೆಯಾದ ರೈಲ್ವೆಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸರಕಾರ ಅವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ಯಾವ ಧರ್ಮ? ಗಲಭೆ ಮಾಡದೆ ಸರಕಾರ ಎಂದೂ ಮಣಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡಿ ದೇಶದ ಬದುಕನ್ನೇ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತಗೊಳಿಸದ ಹೊರತು ಸರಕಾರ ನ್ಯಾಯ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವೇನು ಮಾಡೋಣ?

ಹೌದು, ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ನ್ಯಾಯವಾದವುಗಳೇ ಆದರೆ ನಾಗರೀಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳ ಉಳಿವು ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಯಾರಿಗೆ? ಸರಕಾರಕ್ಕೋ ಜನತೆಗೋ? ನಾಗರಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳ ಹರಣದಲ್ಲಿ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಪರ್ಯವಸಾನ ಹೊಂದುವಂತೆ ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಗಳ ಮತ್ತು ದಮನ ನೀತಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ನೆವ ಒದಗಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗುಂಪುಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗೆ ಅಣಿಯಾದರೆ ಮೊದಮೊದಲು ಅದು ಅವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೂ ಕೊನೆಗೆ ಎಲ್ಲ ತರಹದ ಆಂದೋಲನಗಳನ್ನೂ ನಿಗ್ರಹಿಸುವಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರ ಸರಕಾರದ ಕೈಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗದೆ ಬಿಡದು. ಹೀಗಾಗಬಾರದಾದರೆ ಕಾನೂನುಗಳ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ನಾವು ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎರಡರಲ್ಲೊಂದು ಪರಿಣಾಮ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದು: ಅರಾಜಕತೆ ಅಥವಾ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ. ಎರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಘಾತಕವೇ.

ಕಾನೂನುಗಳ ಭಂಗ ಅತ್ಯಂತ ಅನಿವಾರ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಷ್ಟೇ ಎತ್ತಬಹುದಾದ ಆಯುಧ. ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಅದರ ಭಯವಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು ಆ ಭಯವನ್ನು ದಿನಾಲೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಮೂಲಕ ವಾಡಿಕೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕಾನೂನು ಭಂಗದ ಧ್ಯೇಯವೇ ಉಪಹಾಸಕ್ಕೀಡಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ದಿನಾ ಎತ್ತಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

* * *

ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳು

ಆಳುವ ಪಕ್ಷಗಳ ಅಧಿಕಾರದಾಹ ಹಾಗೂ ಉದ್ಧಟತನ ಮತ್ತು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಎಳಸುತನ ಹೇಗೆ ಸಾಂಸದಿಕ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯನ್ನು ಅವಹೇಳನ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳು ಬೇಕಾಬಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಸರಕಾರಗಳು ತಮ್ಮ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ಆವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳಿಗೆ, ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲರುಗಳಿಗೆ, ಕಾನೂನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡೇ, ಸಲಹೆ ನೀಡಿ ಅವರಿಂದ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದು ಆ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾನಗಳ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮೂರು ಕಾಸಿಗೆ ಮಾರಿಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯವಿಧಾನ ಮಂಡಳಗಳಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಸಂಖ್ಯಾಬಲದಿಂದ, ತನ್ನ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೊಂದಿರುವವರನ್ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯಪಾಲರನ್ನಂತೂ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳೇ ಸರಕಾರದ ಸಲಹೆಯಂತೆ – ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಗಂಡಾಂತರದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಅದನ್ನು ಎದುರಿಸಲು, ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಲು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸಂಸತ್ ಅಧಿವೇಶನ, ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಾನಸೌಧ ಅಧಿವೇಶನ ಕೆಲವೇದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಲಿದ್ದಾಗ, ಕಾನೂನಿನ ಬದಲು, ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಾದರೂ ಏನು? ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ, ೧೪ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಡಿಸಿದ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ, ಒಂದು ಕೆಟ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅತಿಕೆಟ್ಟ ಉದಾಹರಣೆ. ಇಂಥ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಲೇ ಬಂದಿವೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಸ್ಥಾನದ ಅವಹೇಳನ ಆಗುತ್ತದೆ. ೧೯೭೫ರ ಜೂನ್ ೨೫ರಂದು, ದೇಶದಲ್ಲಿ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಘೋಷಿಸಲು, ಆಗಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ವಿದೇಶ ಪ್ರವಾಸದಿಂದ ಧಡಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಮರಳಿದ ಪ್ರಸಂಗ, ದೇಶದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಪ್ಪುಚುಕ್ಕೆ. ಆಗಿನ ಪ್ರಧಾನಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ಈ ಮೂಲಕ ದೇಶದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿದರು. ೧೯೭೪ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 'ಕಸ್ತೂರಿ' ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನವಿದು.*

ಸಂಸತ್ ಸಭೆ ಸೇರುವ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳ ಮೊದಲು ಈಚೆಗೆ ಭಾರತ ಸರಕಾರ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ಕೆಲವು ತುರ್ತು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ದೇಶವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅತಿಪ್ರಸರಣ, ಬೆಲೆಯೇರಿಕೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ತರುವ ಸಲುವಾಗಿ ಎಂದು ಸರಕಾರದ ಪರವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೇ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ, ನಿಸ್ಸಂದಿಗ್ಧವಾಗಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ದುಡಿಯುವ ಜನರ ವಿರುದ್ಧ ಎತ್ತಿದ ಗದೆಯೇ ಸೈ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಬಳ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ತುಟ್ಟಿಭತ್ಯೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಅರೆವಾಸಿಯನ್ನು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕಡ್ಡಾಯದ ಠೇವು ಆಗಿ ಜಮಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯ ಸಾರಾಂಶವಾಗಿದೆ. ಇದರ ನಂತರ ಬಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ೧೫,೦೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಆದಾಯವುಳ್ಳವರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂಥಾದ್ದು. ಈ ಜನರು ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆಯನ್ನಲ್ಲದೆ ಶೇಕಡಾ ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಡ್ಡಾಯದ ಠೇವು ಇಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಇಂಥವೇ ಇನ್ನೂ ಕೆಲ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳು ಹೊರಟಿವೆ.

ಈ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳು ಅತಿಪ್ರಸರಣವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗುವವೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ಮೊನ್ನೆ ಫೆಬ್ರವರಿಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ಹೊಸ ಮುಂಗಡ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಆದಾಯವುಳ್ಳವರಿಗೆ ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ರಿಯಾಯತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ, ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ಜನರ ಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ಒತ್ತಡ ಹೇರುವುದು ನ್ಯಾಯವೇ ಎಂಬುದನ್ನಾಗಲಿ, ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸುವುದು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಅದೆಂದರೆ, ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಬಗೆಯ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂಬುದು; ಮತ್ತು ಸರಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಪರಂಪರೆ ಹೇಗೆ ಬಂತು ಎಂಬುದು. ಸಂಸತ್ತು ಜುಲೈ ೨೨ ರಂದು ಸೇರಿದ ಕೂಡಲೆ ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷಗಳ ಸದಸ್ಯರು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಏಕಕಂಠದಿಂದ ಸಂಸತ್ತನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿ ಹೀಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು. ಸಂಸತ್ತು ಇನ್ನೇನು ಸೇರಲಿದೆ ಎನ್ನುವಾಗ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವಷ್ಟು ತುರ್ತು ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವರು ವಾದಿಸಿದರು.

ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಕಾರ, ಸಂಸತ್ತು ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎದ್ದರೆ ಸಂಸತ್ತು ಸೇರುವವರೆಗೆ ಕಾಯದೇನೇ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಬಹುದು. ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎದ್ದರೆ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಏಕೆ. ಕೆಲ ತಾಸುಗಳಲ್ಲೇ ಸಂಸತ್ತು ಕೂಡಲಿದ್ದರೂ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಬಹುದು. ಜಗತ್ತಿನ ಅಧಿಕಾಂಶ ಸಂವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ

ಆಡಳಿತಗಾರರಿಗೆ ಇಂಥ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಲು ಅಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗೆ ಈ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಡುವುದು ಆಡಳಿತ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಹೊರ ನೋಟಕ್ಕೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸಂಸತ್ತು ವರ್ಷವೆಲ್ಲ ಮತ್ತು ದಿನವೆಲ್ಲ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಸತ್ತು ರಜೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉದ್ಭವಿಸಬಾರದೆಂದಿಲ್ಲ. ಆತ್ಯಂತಿಕ ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದನ್ನು ಕೊಡಬಹುದಾದರೆ, ಯುದ್ಧ. ಯಾವಾಗ ಯಾರು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಮುಂದಾಗಿ ಹೇಳಲಾದೀತೆ? ಇನ್ನೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಬೇಕಾದರೆ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಕ್ರಾಂತಿ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯ ಉದಾಹರಣೆ ಬೇಕಾದರೆ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ತಲೆದೋರಿದ ಆರ್ಥಿಕ ಉತ್ಪಾತ. ಇಂಥಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸರಕಾರ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಕಾನೂನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಿದ್ದರೂ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗೆ ಈ ಬಗೆಯ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿರುವ ಗಂಡಾಂತರ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಕರ್ತರ ನಜರಿಗೆ ಬಾರದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಸಂವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಡಾ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದರೇ ಆ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಶಂಕೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಚಿಂತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯಾದವನು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವನ್ನು ಕೇಳದೆ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ತಾನೇ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಾದರೇನು ಗತಿ ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂವಿಧಾನದ 'ಮನು'ವಾಗಿದ್ದ ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರರು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಕಲಮುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಲಹೆ ಇಲ್ಲದೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ವಿವರವಾಗಿ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೂ ಅವರು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ಸಲಹೆಯ ಪ್ರಕಾರವೇ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ಸೇರಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ತಾವು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸಂವಿಧಾನ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗಬಹುದೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತವಾದ ಕಲ್ಪನೆ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಗೆ ಹೊಸತಾದ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ಪ್ರಬಲವಾಗುವುದೋ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಪ್ರಬಲನಾಗುವನೋ ಹೇಳುವುದು ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ನುರಿತ ಅವರಿಗೆ ಸಂಸತ್ತಿನ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ಪ್ರಬಲವಾಗುವುದು ಇಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೂ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ತೀರ ಅಕ್ಷಮವಾಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನೇ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಪನ್ನನಾದರೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ದೇಶಕ್ಕೆ ಅರಾಜಕತೆ ಬರುವುದು ತಪ್ಪಿದರೆ ಸಾಕು – ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯ ಕೈಗಳನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ಆಳುವುದಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೂ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ನಿರ್ದೇಶದಂತೆ ನಡೆಯುವವನಾದರೆ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ಅಂದರೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯೇ ಈ ಅಧಿಕಾರದ ಬಲದಿಂದ ಸಂಸತ್ತನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಆಳುವ ಭಯ ಇದ್ದಿಲ್ಲವೇ? ಈ ಭಯ ಯಾರನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಪೀಡಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಏನಿದ್ದರೂ ಸಂಸತ್ತಿನ ಒಂದು ಅಧಿವೇಶನ ಮುಗಿದು ಆರು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಮುಂದಿನ ಅಧಿವೇಶನ ಸೇರಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ. ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸಂಸತ್ತು ಸೇರಿದೊಡನೆ ಅದರ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಆರು ವಾರಗಳೊಳಗೆ ಅದನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ತಂತಾನೆ ರದ್ದಾಗುವುದು ಎಂದು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಅಧಿಕಾರ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಎಡೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ಅವರಿಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂಬಂಧದ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರರು. 'ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾನೂನುಗಳಿಂದ ನಿಸ್ತರಿಸಲಾರದಂಥ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ (ಸಂಸತ್ತು ರಜೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ) ಉದ್ಭವಿಸಬಹುದು. ಆಗ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲೇಬೇಕಲ್ಲವೆ?' ಎಂದು ಪದೇ ಪದೇ ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿ. ಸಂಸತ್ತು ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗೆ ಈ ಅಧಿಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅವನು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ಸಲಹೆಯಂತೆಯೇ ಇಂಥ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದರಿಂದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರದ ಗಂಡಾಂತರ ಇಲ್ಲ – ಎಂದು ವಾದಿಸಿದರು. ಅವರ ಈ ಆಶ್ವಾಸನದ ನಂತರವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ ೧೨೩ನೇ ಕಲಮು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲರುಗಳಿಗೆ ಅಂಥದೇ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಡುವ ೨೧೩ ನೇ ಕಲಮು ಸ್ವೀಕೃತವಾದವು.

ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ವಾಸ್ತವಿಕ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇ ಬೇರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಈ ೨೩ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದೂರದೂರವೇ ಹೋಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವ ಪಕ್ಷಗಳ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅಂದರೆ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉಪಕರಣವಾಗಿ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞಾಧಿಕಾರವನ್ನು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತ ಬಂದುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅಧಿವೇಶನ ರಜೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ 'ತುರ್ತು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆಯೆಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗೆ (ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯಪಾಲನಿಗೆ) ಅನಿಸಿದರೆ' ಅವನು ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಮೂಲಕ ಕಾನೂನು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ೧೨೩ (೨೧೩)ನೇ ಕಲಮು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುವವರು ಯಾರು? ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎಂದರೇನು? ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂವಿಧಾನ

ಮೌನವಾಗಿದೆ. ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ (ರಾಜ್ಯಪಾಲ)ನೇ ಅಂದರೆ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವೇ – ಅಂದರೆ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯೇ (ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ) ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಿಜವಾಗಿ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸರಕಾರ ಏನೂ ಪ್ರಮಾಣ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅನೇಕ ಸಲ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸರಕಾರಗಳ. ಅಂದರೆ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲಗಳ ಕೈಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿವೆ.

ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವಲ್ಲದೆ ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆಗಳನ್ನು ಅಧಿವೇಶನದ ನಡುವೆಯೇ ಮುಂದೂಡುವ ಅಧಿಕಾರ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗೆ (ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಗೆ) ಇದೆ. ಇದನ್ನೂ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲಗಳ ಸಲಹೆಯಂತೆಯೇ ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಎರಡೂ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಸರಕಾರಗಳು ಏನೇನು ಮಾಡಿವೆ ಎಂದು ನೋಡಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ವಿಕಟವಾದಾಗ ವಿಧಾನಸಭೆಯನ್ನು ತುರ್ತಾಗಿ (!) ಮುಂದೂಡಿ ಅನಂತರ ವಿಧಾನಸಭೆ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯ ಬಲದಿಂದ ಕಾನೂನು ಮಾಡುತ್ತ ಆಳಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹೈಕೋರ್ಟು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತೀರ್ಪು ಕೊಡುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲೆಂದೇ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಅಸ್ತು ಎಂದಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ತುರ್ತು ಕಾನೂನಿನ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಆಡಳಿತಾಂಗಕ್ಕೆ ಪೂರ್ತಿ ಅಧಿಕಾರವಿದೆಯೆಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಅವು ಒಪ್ಪಿವೆ. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಲೆಂದೇ ಸಂಸತ್ತಿನ ಅಧಿವೇಶನವನ್ನು ಮುಂದೂಡುವುದು ಕೂಡ ಕ್ರಮಬದ್ಧವೆಂದು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ತೀರ್ಪಿತ್ತದ್ದೂ ಇದೆ!

ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಸನ ಸಭೆಗಳಿಗೇ ಇದೆ – ಅವು ಒಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಧಿವೇಶನ ಕೂಡಿದ ನಂತರ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಸಂವಿಧಾನ ಹೇಳುತ್ತದೆ ತಾನೆ. ಇದು ದೊಡ್ಡ ಭರವಸೆ ಎಂದು ಸಂವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಮಿನ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು ವಾದಿಸಿದರು. ಭೂಸುಧಾರಣೆ ಮೊದಲಾಗಿ ಅನೇಕ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲಗಳು ಮೊದಲು ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ಜಾರಿಮಾಡಿ ಆಮೇಲೆ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತಲೆದೋರಿತ್ತೆಂದಾಗಲಿ ಹಾಗೆ ತಕ್ಷಣ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಉತ್ಪಾತವೇಳುತ್ತಿತ್ತೆಂದಾಗಲಿ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂಥ ಕಾನೂನುಗಳು

ಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಾಸನದ ಕಲಮುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಳುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಐಕಮತ್ಯವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಕಾರಗಳು ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ; ಆಮೇಲೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯದ ಮಾಘಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುತ್ತವೆ! ಇಲ್ಲಿ ತುರ್ತು ಇರುವುದು ದೇಶಕ್ಕಲ್ಲ, ಆಳುವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ. ಇಂಥ ಕ್ರಮಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಸಭೆಗಳು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ತಲೆಹಾಕುವ ಸಭೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಸ್ವಾರಸ್ಯವೆಂದರೆ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾನೂನು ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಡಲು ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷಗಳು ಯಾವುದೇ ಗಂಭೀರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡದಿದ್ದುದು. ಆಳುದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿನ ಒಡಕುಗಳೇ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಆಳುವ ಪಕ್ಷದ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ವಿರೋಧಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಈವರೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ವಿರೋಧ ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ಪ್ರತಿಗಾಮಿಗಳೆನಿಸಿದ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವಾದಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಪರ ಎನಿಸಿದ ಪಕ್ಷಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮೀಲು ಆದವುಗಳೇ ಎನ್ನಬೇಕು. ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಷ್ಟೇ. ಅನೇಕ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳು 'ಪ್ರಗತಿಪರ', 'ಸಮಾಜವಾದಿ' ಕ್ರಮಗಳೆಂಬ ತಲೆಪಟ್ಟಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ಇಂಥ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಕೊಡುವುದು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಮಾಜವಾದ ಬೇಕೆಂದು ತಾವು ಹಗಲಿರುಳೂ ಕೂಗುತ್ತಿರುವೆವಲ್ಲ ಎಂದು ಎಡ ಪಕ್ಷಗಳು ಭಾವಿಸುತ್ತವೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಅನಂತರದ ಘಟನೆಗಳು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಬ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಷಯ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಇತರ ಎಡ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚರ್ಚೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಸರಕಾರವೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲೆಂದು 'ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ'ಕ್ಕೆ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು ಒಳಪಡಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿತ್ತು. ಎಡ ಪಕ್ಷಗಳು ಇದು ಸಾಲದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಸರಕಾರ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು ಒಳಪಡಿಸಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಇನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ೧೪ ದೊಡ್ಡ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಿಸುವ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ಬ್ಯಾಂಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಬೇಕಾದ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಏನಿತ್ತು? ತುರ್ತು ಇತ್ತು ನಿಜ. ಆದರೆ ದೇಶಕ್ಕಲ್ಲ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಿತ್ತು. ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದು ಉಳಿಯದಿರುವುದು

ಸಂದಿಗ್ಧದಲ್ಲಿತ್ತು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಮತ್ತು ಅದರ ನಾಯಿಕೆ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ತುರ್ತನ್ನು ದೇಶದ ತುರ್ತೆ ಎಂದು ವಾದಿಸಿದರೂ ಬ್ಯಾಂಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣವೆಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ರಾಜಕೀಯ ತುರ್ತಿಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ! ಆದರೂ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಅದು ತುರ್ತೆಂದೂ ಆ ತುರ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಅಗತ್ಯ ಪರಿಹಾರವೆಂದೂ ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹಗಲಿರುಳು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಾಯುತ್ತಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಸರಕಾರಗಳೂ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಅಧಿಕಾರ ಬೇಕೆನ್ನುತ್ತವೆ. ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುವವರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಪಲ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕಾದ್ದು ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷಗಳು.

ಸಂಸತ್ತಿನ ಅಧಿವೇಶನ ಸೇರಲು ಇನ್ನು ಎರಡೇ ದಿನ ಇರುವಾಗ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟ ಈ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳು ಆಗ ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಿದವು? ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಪಕ್ಷಗಳೆಂಬ ಹಣೆಪಟ್ಟಿ ಹಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಎಲ್ಲ ಎಡ ಪಕ್ಷಗಳು ಅದನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದವು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣವೆಂಬುದು 'ಪ್ರಗತಿಪರ' ಕಾನೂನು. ಸಮಾಜವಾದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದದ್ದು. ಸಂಸತ್ತು ಸೇರಿದ ನಂತರವೂ ಅಲ್ಲಿ ಎಡ ಪಕ್ಷಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವಿತ್ತವು. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಎಡ ಪಕ್ಷಗಳ ಬೆಂಬಲದಿಂದಲೇ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಬ್ಯಾಂಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣದ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡರು (ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಒಡೆದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಬಹುಮತವಿರಲಿಲ್ಲ). ಈಗ ಅವೇ ಪಕ್ಷಗಳು, ಅಧಿವೇಶನ ಸೇರಲು ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಿರುವಾಗ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದನ್ನು ಟೀಕಿಸುತ್ತಿವೆ. ಏಕೆ? ಅವುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೇತನ ಮತ್ತು ತುಟ್ಟಿಭತ್ತೆ ಸ್ಥಗಿತದ ಈ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಬಾಧಕವಾದದ್ದು – ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಗತಿಪರವಲ್ಲ. 'ಪ್ರಗತಿಪರ' ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಏನೂ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಹೊರಡಿಸಲು ಅವುಗಳ ಆಕ್ಷೇಪವಿಲ್ಲ. 'ಪ್ರತಿಗಾಮಿ' ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಲು ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳ ವಿರೋಧವಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಗತಿಪರ ಯಾವುದು. ಪ್ರತಿಗಾಮಿ ಯಾವುದು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರ ವಿಚಾರಗಳು ಬೇರೆಯೇ ಇರಬಹುದು ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೇಕೆ ಹೊಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ?

ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಎಳೆಸುತನ, ಸಂದರ್ಭಸಾಧಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಮತ್ತು ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ಅಭಾವ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಿಸುವುದು. 'ಪ್ರಗತಿಪರ' ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಕತ್ತಿಯನ್ನು 'ಪ್ರತಿಗಾಮಿ' ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಬಳಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಯಾರ ಕೈಯಲ್ಲೂ ಇರಗೊಡಬಾರದು ಎಂದು ಅವರು ಯೋಚಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸುವ್ಯಕ್ತವಾದ

ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲದೆ ತುರ್ತು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ – ಆ ಆಜ್ಞೆ ಯಾತಕ್ಕೇ ಇರಲಿ, ತಡೆಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಅವುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇರುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ, ವೇತನ ಸ್ಥಾಗಿತ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಲ್ಲ. ನಿಜವಾದ ಗಂಡಾಂತರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವಾಗ, ಸರಕಾರಗಳಿಗೆ, ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆಗಳನ್ನು ಕೇಳದೆ, ಕಾನೂನು ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದು ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಉಳಿವಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹಿತ? ಮೊದಲು ಕಾನೂನು ಮಾಡಿ ಆ ಮೇಲೆ ಸಂಸತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆಗಳ ಮುಂದೆ ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪಾಸು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದರೆ. ಸಂಸತ್ತಿನ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆಗಳ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಇರುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಿದಂತಲ್ಲವೆ?

ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ವಿರೋಧಿ ಎಡಪಕ್ಷಗಳು ೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರವಾದಿಗಳೆನಿಸುವ ಪಕ್ಷಗಳು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು; ಮತ್ತು 'ನಾವೂ ಬ್ಯಾಂಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮತದವರೇ. ಆದರೆ ಸರಕಾರ ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಮಸೂದೆ ತರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಬದಲಿಗೆ ಸಭೆ ಇನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಲಿರುವಾಗ ಹೀಗೆ ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ ತುರ್ತು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಮೀಸಲು ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಲು ನಾವು ಬಿಡಲಾರೆವು. ನೀವು ಕಾನೂನು ಮಾಡಿ ಆಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ ನಾವು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಹೊತ್ತು ನಮಗಿಷ್ಟವಾದ ಕಾನೂನನ್ನು ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ತರಬಹುದು'. ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಪುಕ್ಕಲು ಅವರನ್ನು ಈ ದೂರದರ್ಶಿ ನಿಲುಮೆ ವಹಿಸಲು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರೆ ತಮ್ಮ ಬೆಂಬಲಿಗರು ಏನನ್ನುತ್ತಾರೋ ಎಂದು ಅವರು ಗಾಬರಿಯಾದರೇ ಹೊರತು ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಗಂಭೀರ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಅವರು ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ. (ಬಹುಶಃ ಇದರಲ್ಲಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಸೋತರೆ ಅವರು ಸಂಸತ್ತನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಹೊಸ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ಭಯವೂ ಅವರಿಗಿತ್ತು).

ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವರು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ನಾವು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ನೋಡಬಹುದು. ೧೯೪೫ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಂಡ ಬಹುಮತದಿಂದ ಆರಿಸಿ ಬಂದ ಲೇಬರ್ ಪಕ್ಷದ ಚುನಾವಣಾ ಘೋಷಣೆಯಲ್ಲೇ ಕಲ್ಲಿದ್ದಲಿ – ಉಕ್ಕು ಉದ್ಯಮಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣದ ಉದ್ದೇಶ ಸಾರಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೂ ಆಟ್ಲೆಯವರ ಲೇಬರ್ ಸರಕಾರ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮಸೂದೆ ತಂದೇ ಮಾಡಿತು. ಲೇಬರ್ ಪಾರ್ಟಿ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ಉಕ್ಕಿನ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲಾಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದರೂ ಆಟ್ಲಿಯವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಖಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಕಾನೂನನ್ನು ತುರ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ತಾವು ಮಾಡಿದರೆ ನಾಳೆ ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷದವರು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ಅವರೂ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ ವಿವೇಕ ಅವರಿಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥ ಪಕ್ಷಕ್ಕಿರುವ ಸದಸದ್ವಿವೇಕ ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ.

ಆಗ ಅವು ಆ ವಿವೇಕ ತೋರಿಸಿದ್ದರೆ ನಿಜವಾದ ಗಂಡಾಂತರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳ ಮೂಲಕ ಆಳುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ತಡೆ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಆಗ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಈಗಿನಂಥ ಪ್ರಚಂಡ ಬಲ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಿ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂದು ಒಮ್ಮೆ ಮನದಟ್ಟಾಗಿದ್ದರೆ ಆಳುವ ಪಕ್ಷ ಅಥವಾ ಪಕ್ಷಗಳು ಅದರ ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರಮಿಕ ವಿರೋಧಿ ಶಾಸನವನ್ನು ಸಂಸತ್ತು ಇನ್ನು ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲೆ ಸೇರಲಿರುವಾಗ ತಂದದ್ದು ಅನ್ಯಾಯ ಎಂದು ಈಗ ಗೋಗರೆಯುವ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಉಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಬೇಕಾದರೆ ಸುವ್ಯಕ್ತವಾದ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇರಬೇಕೇ? ಅಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆಯೆಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಬ್ಯಾಂಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯ ವಿರುದ್ಧ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣ ನಡೆದಾಗ ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳಿಂದ ಎತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಾದಿ ತಂದ ಬೇರೆ ವಾದಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಅವನಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕೊಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತರಿಸದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ನ್ಯಾಯಾಲಯವನ್ನು ದೂರುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಂಸತ್ತಿಗೂ ಸರಕಾರಕ್ಕೂ ಸೇರಿದ ಆಡಳಿತದ ಹೊಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಕೈಹಾಕಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಯ ಮೂಲಕ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಮಿತಿ ಹಾಕಿದರೆ ನಾಳೆ ನಿಜವಾದ ಗಂಡಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ಕೈ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗಬಹುದು. ಇಂಥ ಅಧಿಕಾರಗಳಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಬ್ರೇಕು ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯದ್ದು. ಜನರನ್ನು ಜಾಗ್ರತಗೊಳಿಸುವೆವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳೇ ಇಲ್ಲಿ ಜಾರಿವೆ. ಈಗ ಸರಕಾರವನ್ನು ದೂರಿ ಏನು ಫಲ?

ಆದರೂ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಲಂಗು ಲಗಾಮಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಡಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡಾಂತರಗಳಿವೆಯೆಂದು ಮನಗಾಣುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಇದನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿಯಗೊಟ್ಟರೆ ಸಂಸತ್ತು, ವಿಧಾನಸಭೆಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಲಕ್ಷಿಸಿ ನಡೆಯುವುದು ಸರಕಾರಗಳಿಗೆ ಚಟವಾಗಬಹುದು.

ಸಂಸತ್ತಿನ ಒಂದು ಅಧಿವೇಶನ ಮುಗಿದ ಆರು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಕರೆಯಲೇಬೇಕೆಂಬ ವಿಧಿ ಇದ್ದರೂ ಸಂಸತ್ತು, ವಿಧಾನಸಭೆಗಳನ್ನು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಸಭೆಗಳ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆರಡು ಸಲ ಸೇರಿ, ಸರಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ 'ಅಸ್ತು' ಅಥವಾ 'ನಾಸ್ತಿ' ಎನ್ನುವ ಸಭೆಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಇಳಿಸುವ ಭಯ ಇದೆ. ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿರುವ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರಾತ್ಮಕ ಪಕ್ಷಗಳು ಇನ್ನಾದರೂ ಇದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು.

ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ

ಈ ನುಡಿಗಟ್ಟು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ರಾಮಾಯಣದ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಸಂಗ ಇದಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನೆಲೆ. ರಾವಣನಿಂದ ಅಪಹೃತಳಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಹೊರಟ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಕಿಷ್ಕಿಂದೆಯಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವ ಭೇಟಿಯಾದ ತನಗೆ ಆತಂಕಕಾರಿಯಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ಶೌರ್ಯದ ಕಪಿವಂಶಜ. ಅಣ್ಣ ವಾಲಿಯನ್ನು ವಧಿಸಿ, ತನ್ನನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರಗೊಳಿಸಿದರೆ ತಾನು ಸೀತೆಯ ಬಂಧನ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಸುಗ್ರೀವ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ವಾಲಿಯ ವಧೆ ಆಯಿತು. ಆಗ ಸುಗ್ರೀವ ತನ್ನ ಕಪಿ... ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ– ಲಂಕೆಗೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ. ಈ ಆಜ್ಞೆ ಹೇಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಯಾರು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇರಬಾರದು ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಿತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಬೇಕು. ಈ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ತುರ್ತು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಾಸಕಾಂಗದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆಯದೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಜಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಹೊರಡಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆರು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ, ಶಾಸಕಾಂಗದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

* * *

ಶಾಸನಾಂಗದ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಸಂಸದೀಯ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸನಾಂಗದ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ ಹಲವಾರು ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ, ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಮಂಡಳಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ, ಸಭಾಪತಿಗಳ ಅಧಿಕಾರದ ಸೀಮೆ ಅವರ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತತೆ, ಅಸಂತೋಷ ಹಾಗೂ ಅನುಮಾನಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿವೆ. ಮಂತ್ರಿಗಳ ಹೆಡ್ಡತನದಿಂದ ಸರಕಾರಗಳು ಇಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಾಗ ಸಭಾಪತಿಗಳು, ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಆಳುವ ಪಕ್ಷದತ್ತ ವಾಲಿದಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದ ಪ್ರಸಂಗಗಳೇನೂ ಅಪರೂಪವಲ್ಲ. ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳು ಸರಕಾರವನ್ನು ಹಣಿಯುವ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ, ಸಭಾಪತಿಗಳ ತೀರ್ಮಾನ ಅವರನ್ನು ನಿರಾಸೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗ ಸಭಾಪತಿಗಳ ಅಧಿಕಾರದ ಸೀಮೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುವುದುಂಟು. ಸಭಾಪತಿಗಳು, ಒಮ್ಮೆ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ, ತಾವು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದ್ದ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತತನಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಸದೀಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯ. ಆದರೆ ಸರಕಾರದ ಅಧಿಕ ಪ್ರಸಂಗತನಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಆಳುವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಯಾವುದೋ ನಿಯಮದಡಿ ರೂಲಿಂಗ್ ನೀಡಿದರೆ ಅದು ನ್ಯಾಯ ಎನಿಸಲಾರದು.

ಇನ್ನು ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ವರ್ತನೆ. ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಗಳಿಗೆ ಮಿತಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅವರ ಭಾವನೆ. ಸದನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಆರೋಪ ಪ್ರತ್ಯಾರೋಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅಸಂಸದೀಯ ಭಾಷೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವರಾಡುವ ಮಾತುಗಳು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಹೊರತಾಗಿರುವ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಹೊರಗಿನವರು ಯಾರಾದರೂ ಟೀಕಿಸಿದರೆ, ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಶಾಸಕಾಂಗದ ಅವಮಾನ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಸದನಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿ ವಿಚಾರಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ದಂಡಿಸಬಯಸುತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಶಾಸನಾಂಗದ ಅಧಿಕಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಗಳ ನಡುವಿನ ತಿಕ್ಕಾಟದಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಮೇಲೂ,

ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳು ಸ್ಪೀಕರ್ ಮೇಲೂ ವಾರಂಟ್ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ್ದುಂಟು. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಉಂಟೆ? **೧೯೮೭ರ ಮೇ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.***

ನಾವು ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಸಾಂಸದಿಕ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಪದ್ಧತಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಿಗುಮಾನಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಒಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ-ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಪಾಲ - ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧಗಳು ಸಂವಿಧಾನ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಂದಿನಿಂದಲೂ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ಸಾಗಿಬಂದು ಇಂದಿಗೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತ ಇವೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ, ಕೇಂದ್ರವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಶಾಸಕಾಂಗದ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಗಳ ಸಭಾಪತಿಗಳ ಅಧಿಕಾರದ ಸೀಮೆ, ಅವರ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತತೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಸಂತೋಷ, ಸ್ವತಃ ಇಡೀ ಶಾಸಕಾಂಗಗಳೇ ತಮ್ಮ ಮೇರೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆಯೇ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ - ಇವು ಯೋಚನೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಕಳವಳವುಂಟು ಮಾಡುವಂತಿವೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಸದ್ಯ ಚರ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎರಡನೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ಹೇಳಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತುತದ ಪ್ರೇರಣೆಯೆಂದರೆ, ಈಚೆಗೆ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡು ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳು.

ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಸಪ್ತಾಹಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಲ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿದವು. ಎರಡು ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಹೆಡ್ಡು ಹೇಳಿಕೆಗಳೇ ಕೋಲಾಹಲಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದವು. ಮೊದಲನೆಯದು, ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ - ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಮನಸ್ತಾಪಗಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರೊಬ್ಬರ ಟೀಕೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವ ಚಪಲ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳೇ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ತಂದುಕೊಂಡರು. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳಿಗೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಿಗದಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ನಡೆವಳಿಗಳ ಮತ್ತು ಆಗುಹೋಗುಗಳ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸಂಸತ್ತಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಇದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ಪ್ರಧಾನಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರ ಹೇಗೋ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ತತ್‌ಕ್ಷಣವೇ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳು ಇದನ್ನೊಂದು ವಿವಾದದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೊಡ್ಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದವು. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ - ಪ್ರಧಾನಿ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯ ವಿಷಯವಾಗಬಾರದೆಂಬ ಸಂವಿಧಾನದ ನಿಯಮವನ್ನುದ್ಧರಿಸಿ ಆಳುವ ಪಕ್ಷ ಈಗ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಯತ್ನಿಸಿತಾದರೂ ಪ್ರಧಾನಿ ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಅದರ

ಸತ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹ ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಅದನ್ನು ಸಭೆ ಚರ್ಚಿಸಬಾರದೆಂಬ ಸಾಧನೆ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಭಾಪತಿಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನದಾಗುತ್ತದೆ. ಕಟ್ಟ ಕಡೆಗೆ ಎರಡೂ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಭಾಪತಿಗಳು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಅರ್ಥಯಿಸಿ ಸರಕಾರವನ್ನು ಪಾರು ಮಾಡಿದರು. ಅದು ಅನಿವಾರ್ಯವೂ ದೂರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಸೂಕ್ತವೂ ಆಗಿತ್ತೆನ್ನೋಣ. ಬೇರೆ ತರಹದ ನಿರ್ಣಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ-ಪ್ರಧಾನಿ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸತ್ತಿಗೆ ತಲೆ ಹಾಕಲವಕಾಶವಾಗಿ ಊಹಾತೀತ ಕಗ್ಗಂಟುಗಳುಂಟಾಗಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸರಕಾರವನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ಪೇಚಾಟದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದೇವೆಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬೇಟೆಯನ್ನು ತಮ್ಮಿಂದ ಬಿಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಭಾಪತಿಗಳು ಪಕ್ಷಪಾತ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಅನಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಸಭಾಪತಿ ಬಲರಾಮ ಜಾಖಡರ ವಿರುದ್ಧವೇ ಅವಿಶ್ವಾಸ ನಿರ್ಣಯ ಮಂಡಿಸಲು ಅವರು ಅಣಿಯಾದರು.

ಈ ಕೊಳ್ಳುದಿ ಇನ್ನೂ ಬುರುಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಫೇರ್ ಫಾಕ್ಸ್ ಪತ್ತೇದಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಶಾಖೆಯವರು ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟ ಹಣದ ಪತ್ತೆಗಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶಂಕಾಸ್ಪದ ಹೇಳಿಕೆಕೊಟ್ಟು ಮಂತ್ರಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತರು ವಿರೋಧಿಗಳ ಪಂಜಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡರು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಎದ್ದ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು ಸಾಕಷ್ಟು ಹೆಡ್ಡತನ ಮಾಡಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಡೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಆದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬಲರಾಮ ಜಾಖಂಡರು ಚರ್ಚೆಗೆ ಅನುಮತಿ ನಿರಾಕರಿಸಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಪಾರಾಗಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ವಿರೋಧಿಗಳು ಸೋಲಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಸಲ ಸಭಾಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಕೂಡ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿದರು! ಹೀಗೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಉಸಿರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಮಯ ಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣ ಫೇರ್ ಫಾಕ್ಸ್ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಆಯೋಗ ನೇಮಿಸುವುದಾಗ ಸಾರಿ ರಾಜೀವ ಗಾಂಧಿಯವರಿಗೆ ಬೀಸುವ ದೊಣ್ಣೆಯಿಂದ ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕ್ಷಮಿಸಲಾರರು.

ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಮಂಡಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಈಚೆಗೆ ಅಸಂತೋಷಕರ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳಿಗೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಧಾನಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರು ಧರಣಿ ಕೂತಾಗ ಸಭಾಪತಿ ಬಣಕಾರರೂ ಪೋತದಾರರೂ ತುಂಬಾ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ತಮಿಳುನಾಡು, ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರನ್ನು

ಸಂವಿಧಾನದ ದ್ರೋಹಕ್ಕಾಗಿ ಅನರ್ಹಗೊಳಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಉದ್ರೇಕ ಇನ್ನೂ ತಣಿದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ 'ಆನಂದ ವಿಕಟನ್' ಸಂಪಾದಕರನ್ನು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿದ ಪ್ರಕರಣ ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಎಷ್ಟಿರಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯ ಶಾಸಕಾಂಗಗಳ ಸಭಾಪತಿಗಳು ತುಂಬಾ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ ಮತ್ತು ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ ಸಭಾ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯ ಪ್ರಮಾಣದ ದೃಢತೆಯನ್ನೂ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವೊಂದು ಬಿಗುಮಾನದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಸರಕಾರವನ್ನು ವಿಪತ್ತುಗಳಿಂದ ಉಳಿಸಲು ಹವಣಿಸಿದರೆಂಬ ಆರೋಪಗಳು ಬಾರದೆ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕಠಿಣವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡರೆಂಬ ಆಕ್ಷೇಪಗಳೂ ಬಂದಿವೆ.

ಸಭಾಪತಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಗಳಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಣಿಕ ಉದ್ವೇಗದ ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ ದೂರಗಾಮಿ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಅನಾಹುತಕ್ಕೆಡೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ನಿರ್ಣಯಗಳು ಪಕ್ಷಪಾತದವುಗಳಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂಥ ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಭಾಪತಿಗಳು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದಾಗಿ ಕೋಲಾಹಲ ಶಾಂತವಾದ ಮೇಲೆ ವಿರೋಧಿಗಳಿಗೂ ಅನಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಸಭಾಪತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಅಕ್ಷುಣ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸವಿರುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಅವರು ಸ್ವತಃ ಶಾಂತ, ಉನ್ನತ ಚರಿತ್ರದವರಾಗಿದ್ದರೆ ದೂರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇದಿಷ್ಟೇ ಸಾಲುವುದಿಲ್ಲ. ಸಭಾಪತಿಗಳು ಬಹುತರವಾಗಿ ಆಳುವ ಪಕ್ಷದಿಂದ ಆರಿಸಿ ಬಂದು ಆಳುವ ಪಕ್ಷದ ಪರವಾಗಿಯೇ ಸಭಾಪತಿತ್ವಕ್ಕೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಸ್ಥಾನಾಪನ್ನರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಥಾನಾಪನ್ನರಾದ ನಂತರ ಅವರು ಪಕ್ಷದವರಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಿಜವಾದರೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಾಗಿ ಬಹುಮತ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಋಣಿಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪಕ್ಷಗಳು ಕೂಡ ಸಭಾಪತಿ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಆರಿಸ ಹೊರಟಾಗ ಅಪಾಯ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವವರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಇರಾದೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದವರು ಸಕ್ರಿಯ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮರಳುವುದೂ ಉಂಟು.

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸಭಾಪತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ತಟಸ್ಥರೆಂದು ಸರ್ವರಿಗೂ ಅನುಮತರಾಗಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ಮೊದಲ ಹಂತದಿಂದಲೂ ಸಭಾಪತಿಗಳು ಪಕ್ಷಾತೀತರಾಗಿಯೇ ಇರುವಂತೆ

ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟುಗಳ ತಾಯಿಯೆನಿಸಿದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸಭಾಪತಿ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಚುನಾವಣೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಯಾವ ಪಕ್ಷವೂ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಹುರಿಯಾಳನ್ನು ನೇಮಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಸ್ಪೀಕರನಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಸ್ವೀಕೃತನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಅವಿರೋಧವಾಗಿ ಆರಿಸಿ ತಂದು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಅವನನ್ನು ಆ ಪದವಿಗೆ ಆರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಅಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಸಭಾಪತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸದನಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ನಾಡಿಗೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಂಬಿಕೆಯುಂಟು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸರ್ವಸಮ್ಮತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ದುರ್ಲಭರಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಮನಸು ಮಾಡಬೇಕಷ್ಟೇ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಿಕರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ಒತ್ತಾಯ ತರಬೇಕು. ಇದರ ಒಂದು ಉಪ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸರಕಾರಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಜಾಗರೂಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ನಡೆ–ನುಡಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಾವು.

ಜನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿ ಆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಗೋಚರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅಧಿಕಾರ ಪಾರಮ್ಯದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅವರು ಅತಿರೇಕವಾದ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಜಾತಂತ್ರವೆಂಬುದು ಅಧಿಕಾರಗಳ ವಿಂಗಡಣೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದರೂ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕು – ಅಧಿಕಾರಗಳಿಗೆ ಮಿತಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಇವರಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಭಾರತಕ್ಕೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿಗೂ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಗಳಿಗೂ ನಡೆದ ತಿಕ್ಕಾಟದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟು ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಮೇಲೂ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಸ್ಪೀಕರರ ಮೇಲೂ ವಾರಂಟು ಹೊರಡಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಈ ಜಗ್ಗಾಟ ಕಡೆಗೂ ಪರಮಾಧಿಕಾರದ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿರ್ಣಯವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಹಸನದಲ್ಲಿ ಮುಗಿತಾಯ ಕಂಡಿತು.

ಈಚೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಪತ್ರಿಕಾ ಸಂಪಾದಕ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಕಾವಲು ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಪಾಟೀಲ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಸಭೆಗೆ ಅವಮಾನಕರವೆಂದು ಅನಿಸಿ ಅವರನ್ನು ದಂಡಿಸುವ ಸೂಚನೆಗಳು ಬಂದದ್ದುಂಟು. ತಮಿಳುನಾಡು ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಸಭಾಪತಿಗಳಿಗೂ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೂ ಮಾತಿನ ತಿಕ್ಕಾಟ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಪಾದಕರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಸಜೆ ವಿಧಿಸಿದ (ಮತ್ತು ಮರುದಿನವೇ ಅದನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದ) ಕ್ಲೇಶದಾಯಕ ಪ್ರಸಂಗ ಘಟಿಸಿತು.

ಶಾಸಕಾಂಗಗಳ ಪರಮಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಅತಿ ಕಠೋರವಾಗಿ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರಕ್ಕೇ ಅಪಾಯ ತರುವ ಭಯವಿದೆ. ಶಾಸಕರು ಸಭೆಯೊಳಗೆ ತಾವು ಯಾರನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಟೀಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಭೆಯೊಳಗೆ ಅವರಾಡುವ ಮಾತುಗಳು ನ್ಯಾಯ ವಿಚಾರಣೆಯಿಂದ ಅಬಾಧಿತವಾಗಿವೆಯೆಂಬುದು ಕಾನೂನು. ಇದೇನೋ ಒಳ್ಳೆಯ ನಿಯಮ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾರದ, ಆದರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ವಾಸ್ತವಿಕವಾದ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ದುರಾಚಾರಗಳು ತಾಂಡವವಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಸಭಾಧಿಕಾರದ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ನಿರಪರಾಧಿಗಳ ಮೇಲೆ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಹೊರಿಸುವುದು, ಮಾನಹಾನಿ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಸ್ವತಃ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಆರೋಪ ಮಾಡಿದವರ ಮೇಲೆ ದಂಡನೆಯ ಅಸ್ತ್ರ ಎತ್ತುವುದು ಇಡೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ಅಪಕೀರ್ತಿಗೆ ಗುರಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದು ಹೀಗೇ ಮುಂದುವರಿದರೆ ಎಂದಾದರೂ ಒಂದು ತರಹದ ಕಾಯಿದೆ ಭಂಗ ಚಳವಳಿಯೇ ತಲೆಯೆತ್ತಬಹುದು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಶಾಸನಾಂಗದ ದಂಡಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಿತಿ ಅಗತ್ಯವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈಗಿರುವಂತೆ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸದೆ, ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೇಳದೆ ಸಭೆ ನಾಗರಿಕನನ್ನು ದಂಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದು ನ್ಯಾಯವೆಂದು ಯಾರೂ ಸಾಧಿಸಲಾರರು. ಅದು ಅಧಿಕಾರ ದರ್ಪವೇ ಸೈ.

ನಾಗರಿಕರಿಂದ ಅಪ್ರತಿಭಟಿತವಾದ ಗೌರವವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ ಶಾಸನಾಂಗ ತಾನು ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯ. ಆದರೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಾಸಕರು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಭಾಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಸಭ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆನ್ನಲುಬಾರದು. ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನದ ಗುತ್ತಿಗೆಯುಳ್ಳವರಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸುವವರು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಶಾಸನಾಂಗ ಸದಸ್ಯರು ಸಂಯಮದಿಂದ ಕೂಡ ತಾವು ಅಬಾಧ್ಯರು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರುವಂತಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿದ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿರುವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಭ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ, ನ್ಯಾಯವರ್ತನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸಭಾಪತಿಗಳೇ ಒಂದು ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಸರ್ತಿ ಒಬ್ಬರಲ್ಲ ಒಬ್ಬರು ಸದಸ್ಯರ, ಕೆಲ ವೇಳೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಸಭಾ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತೊಡೆದು ಹಾಕಬೇಕಾದುದರ ಅರ್ಥವೇನು? ಅವರು ಸಭಾಮರ್ಯಾದೆ ಮೀರಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆಂದಲ್ಲವೇ? ಕೆಲ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗಳು ಚರ್ಚೆಯ ಸೀಮೋಲ್ಲಂಘನ ಮಾಡಿ ಚಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೀಮೆಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುವುದುಂಟು. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಅನುಪಮರೆಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ

ಅನ್ನಿ. ಹಿಂದೆ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರ ಆಸನಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಖಡ್ಗದ ಅಳಿವಿನಿಂದ ಹೊರಗಿರುವಂತೆ ದೂರ ದೂರ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಖಡ್ಗಧಾರಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಸದಸ್ಯ ಮಹೋದಯರು ಉತ್ಸಾಹಭರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಬಾರದಲ್ಲ, ಅಂತ! ವಾದದ ರೀತಿ ನೀತಿ ಹೀಗೇ ಮುಂದುವರಿದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಸದಸ್ಯ – ಸದಸ್ಯರ ನಡುವೆ ಚಾಳಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತೋ ಏನೋ.

ಸಭಾಸದಸ್ಯರ ಮಾತು ಮತ್ತು ರೀತಿಯನ್ನು ಮಿತಿಯಲ್ಲಿಡಲು ಸಭಾಪತಿಗಳು ಹೆಣಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಚರ್ಚೆಯ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಸೆನ್ಸಾರ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಇದು ಅವಶ್ಯವೇ ಎಂದು ಸಭಾಪತಿಗಳು ವಿಚಾರಿಸಬೇಕಾದ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ದಾಖಲೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ. ಪದವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ವರದಿ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರು ಯಾವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬುದರ ಕಲ್ಪನೆ ಮತದಾರರಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಭಾಪತಿಗಳು ಕತ್ತರಿ ಪ್ರಯೋಗ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿದರೆ ನಾಳೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನುಡಿಗಳು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ವರದಿಯಾಗುತ್ತವೆಂದು ಸಭಾಸದರು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಯಮದಿಂದ ವರ್ತಿಸಲಾರರೇ? ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರು ಸಭಾ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ದೂರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿರಬೇಕೆಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸಭಾ ನಡವಳಿಕೆಗಳ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ನೆರವಾಗಬಹುದೆಂದು ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ?

* * *

ಕೇಂದ್ರ – ರಾಜ್ಯ ಅಧಿಕಾರ ಹಂಚಿಕೆ ಪರಿಸಮನ

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳಿಗೆ ಸರಿಸಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ ದಯಪಾಲಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಕೈಹಾಕುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸಹ, ಕೆಲ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ, ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಬಹುಮತ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬದಲೀ ಸರಕಾರದ ರಚನೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ ಎಂದಾಗ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಚುನಾಯಿತ ಸರಕಾರವನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿ ಆಡಳಿತದ ಹೊಣೆ ತಾನೇ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರ (ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಆಳ್ವಿಕೆ) ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅದು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾವಣೆಗೆ ಕೊಡುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಕೊಡುವ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯೇ ಕೊನೆಯದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸುದೀರ್ಘ ಆಡಳಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕಿರುವ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಲಘುವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಪಿ.ವಿ. ಆಚಾರ್ಯರು 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯ ೧೯೭೩, ಆಗಸ್ಟ್, ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ (ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಮೂಲಕ)ವೇ ನೇಮಕ ಮಾಡಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಕೈಗೊಂಬೆಗಳಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿತ್ವದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಸೊರಗುತ್ತ ಸಾಗಿರುವುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಗಮನಿಸಿದೆ. ನಂತರವೂ ಸಹ, ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮುಂದುವರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ೧೯೮೯ರಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಆರ್. ಬೊಮ್ಮಾಯಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಬಹುಮತ ಇಲ್ಲ ಎಂದು, ಬಹುಮತ ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಪ್ರಸಂಗ ಕೇಂದ್ರದ ಅಧಿಕಾರ ದುರುಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ, ಸುಪ್ರೀಮ್ ಕೋರ್ಟು. ಕೇಂದ್ರದ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದರೂ, ಘಟಿಸಿದ ಪ್ರಮಾದ ಅಗಣ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದು ೨೪ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಹೇಗೆ, ಇಂಥ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ, ಬೇಕಾಬಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿತೆಂಬುದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಲೇಖದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. *

ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಕಾರ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಾಂತರ ಅಧಿಕಾರಗಳುಳ್ಳ ಘಟಕಗಳು. ಅರ್ಥಾತ್ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳು ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲ, ತಮಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವು ಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರವುಳ್ಳಂಥವು. ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ವರಿಷ್ಠನಾಗಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯು ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯ ಮೂಲಕ ದೇಶದ ಕಾರ್ಯಭಾರ ನಡೆಸುವ ಹಾಗೆಯೆ ರಾಜ್ಯಪಾಲನು ವಿಧಾನಮಂಡಳ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯಭಾರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ, ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಈ ತುಲನೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮುಗಿಯಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ರಾಜ್ಯಗಳು ಕೇಂದ್ರದೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಂತರ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವಾಗಲೂ ಕೆಲ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಲೋಕನಿಯುಕ್ತ ಸರಕಾರವನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿ ಆಡಳಿತದ ನೇರ ಹೊಣೆಯನ್ನು ತಾನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಬಾಹ್ಯ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವ ಹೊಣೆ ಕೇಂದ್ರದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವುದರ ಉದ್ದೇಶ ಗಂಭೀರ ಗಂಡಾಂತರಗಳಿಂದ ದೇಶವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆಯೆಂಬುದು ಸುಸ್ಪಷ್ಟ.

ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಗಣರಾಜ್ಯದ ೨೩ ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾದ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ತೀರ ಲಘುವಾಗಿಯೇ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವುದು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿ ಕೇಂದ್ರವು ಈ ೨೪ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ೩೨ ಸಲ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಆಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಾರಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ೧೬ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಲ ಕೇಂದ್ರ ಈ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಿತ್ತಾದರೆ, ಅವರ ಆಳಿಕೆಯ ಏಳೂವರೆ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ೨೨ ಬಾರಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಾ, ೧೯೫೧ರ ಜೂನ್ ೨೦ರಂದು ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಬಾರಿ ಪಂಜಾಬದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಆಗ ಆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಾಹ್ಯ ಆಕ್ರಮಣದ ಗಂಡಾಂತರವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಆಂತರಿಕ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ, ಡಾ. ಗೋಪೀಚಂದ ಭಾರ್ಗವರಿಗೂ ಪ್ರದೇಶ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರತಾಪಸಿಂಗ್ ಕೈರಾನರಿಗೂ ಕೂಡಿ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯ ಈ ಆಂತರಿಕ ಒಡಕು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಆಳಿಕೆ ಸಾರುವಷ್ಟು ಗಂಭೀರ ಕಾರಣವೇನಲ್ಲ. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಅಸಮರ್ಥನಾದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಆ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ರಚಿಸಲು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಕ್ರಮ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದಾಗ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸಿ ಹೊಸ ವಿಧಾನಸಭೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತವಾದ ವಿಧಾನ.

೧೯೫೪ರಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಟಿ. ಪ್ರಕಾಶಂ ರಾಜೀನಾಮೆಯಿತ್ತ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಇಬ್ಬರು ಸದಸ್ಯರು ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡೊಡನೆಯೆ ಬಹುಮತ ಹೋಯಿತೆಂದು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಇಬ್ಬರು ಸದಸ್ಯರು ಪಕ್ಷಾಂತರ ಮಾಡಿದಾಗ ವಿರೋಧಿಗಳಿಗೆ ಬಹುಮತ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿತ್ತು. ಆದರೂ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಳ ರಚಿಸಲು ಅವರಾರಿಗೂ ಅವಕಾಶ ನೀಡದೆ ಹೊರಬೀಳಲಿದ್ದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಸಲಹೆಯಂತೆ ತಟ್ಟನೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಆಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಾರಲಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ ಆ ಮುನ್ನ ಆಂಧ್ರದ ಪ್ರಥಮ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಂ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೆಲ ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಜಾಸಮಾಜವಾದಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು (ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಪದವಿ ತಮಗೇ ಸಿಗುವುದು ನಿಶ್ಚತವೆಂದಾದ ನಂತರ).

ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೋಕ ಸಭೆ ಅಥವಾ ವಿಧಾನಸಭೆಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುವ ಇಲ್ಲವೆ ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸುವಾಗ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಅಥವಾ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಸಲಹೆಯ ಪ್ರಕಾರವೇ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಇಲ್ಲವೆ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಂವಿಧಾನ ಸಮ್ಮತ ಮಾರ್ಗ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿಗೆ ಇರುವಂಥ ಹಕ್ಕುಗಳೇ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕೆಲ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಕೇಂದ್ರ ಗೃಹ ಶಾಖೆಯ ಅಧೀನ ಅಧಿಕಾರಿಯಂತೆ, ಕೇಂದ್ರ ಗೃಹಮಂತ್ರಿಯ ಆದೇಶಗಳಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಹುದ್ದೆಯ ಮೌಲ್ಯ ವಿಚ್ಛೇದನವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಿಗೆ ಜನರಿಂದಲೇ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡವರ ಅಧಿಕಾರ ಸಂವಿಧಾನ ನಿರ್ಮಾಪಕರ ಉದ್ದೇಶ ಮೀರಿ ಸಂಕುಚಿತಗೊಂಡಂತಾಗುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರವು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನಿರಾಕರಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ದೇಶ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಘಟಕಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಣರಾಜ್ಯ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಗೂ ವ್ಯತ್ಯಯವುಂಟಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗತೊಡಗುತ್ತವೆ.

ಪಕ್ಷ ರಾಜಕಾರಣದ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಕೇಂದ್ರವು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ದುರುಪಯೋಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ ೧೯೭೦ರ ಅಕ್ಟೋಬರಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದ

ಘಟನೆ. ಅದು ವರೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ಕ್ರಾಂತಿ ದಳದ ಚರಣಸಿಂಗರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದರು ಆದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ತನ್ನ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಂಡೊಡನೆಯೆ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಡುವಂತೆ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಇತರ ಪಕ್ಷಗಳ ಬೆಂಬಲ ತಮಗಿರುವುದರಿಂದ ತಾವು ಬಹುಮತಕ್ಕೆ ಎರವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಡಲು ಅವರು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಆಗ ವಿಧಾನಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬಲಾಬಲ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ಸಹ ಕಾಯದೆ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿದರು. ಆದರೆ ೧೬ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಗೊಂದಲ ನಡೆದು ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪುನಃ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಳ ರಚಿಸುವಂತೆ ಚರಣಸಿಂಗರನ್ನೇ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು.

ಒಂದು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ಉರುಳಿದಾಗ ವಿರೋಧಿಗಳಿಗೆ ಬದಲೀ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ರಚಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನಿರಾಕರಿಸಿದ ತೀರ ಇತ್ತೀಚಿನ ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ ಓಡಿಸಾದ್ದು, ನಂದಿನಿ ಸತ್ಪತಿ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ವಿಫಲವಾದಾಗ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಧುರೀಣನ ಆಯ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಆಹ್ವಾನಿಸಬಹುದಿತ್ತು.

ಇಂತಹ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಿಂದಲೂ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ರಚನೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿದರೆ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಹೊಸ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸುವುದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತವಾದ ಮಾರ್ಗ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಮಾಡದೆಯೆ ಅಧಿಕಾರಾರೂಢ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯ ಒಳಜಗಳವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಹಲವು ಸಲ ವಿಧಾನಸಭೆಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸದೆಯ ಬರಿ ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸುವುದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಇದೆಲ್ಲವೂ ಕೇಂದ್ರದ ಆದೇಶದಂತೆಯೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆಂಬುದು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಿಕ್ಕಾಗದಂಥ ಸತ್ಯ. ತಮಗಿರುವ ಸಂವಿಧಾನದತ್ತ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯಗಳು ಈ ರೀತಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಹಣಕಾಸಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವು ಕೇಂದ್ರದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿತವಾಗುತ್ತಿರುವುದೂ ಕಾರಣ. ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ತೂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲೋಸುಗ ಹೆಚ್ಚು ಕರಾಕರಣೆ ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತವೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರದ ಮೋರೆ ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರದ ಹಿಡಿತ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಹೋಗಿದೆ.

ಮೂಲ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ಇಬ್ಭಾಗವಾಗಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿಯ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಎರಡು ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತ ಬಹುಮತ ದೊರೆತ ನಂತರದ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಗೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಮಾರಕವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಅದೆಂದರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಧುರೀಣರ ಆಯ್ಕೆ. ಈ ಧುರೀಣರು ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರಿಂದಲೇ ಆರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾದದ್ದು ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಆಯ್ಕೆ ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲದಿದ್ದ ನಂದಿನಿ ಸತ್ಪತಿ, ಘನಶ್ಯಾಮದಾಸ ಓಝಾ, ಪಿ.ಸಿ. ಸೇಠಿಯವರನ್ನು ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿಸಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ನೆನೆಯಬಹುದು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆ ನಡೆದ ಪ್ರಸಂಗ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದು ಪಕ್ಷದಲ್ಲೆ ಬಹುಮತಕ್ಕೆರವಾದ ಕೇದಾರ ಪಾಂಡೆ ಒಮ್ಮೆ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದರು. 'ಅವರೇ (ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ) ನನ್ನನ್ನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿಸಿದರು; ಅವರು ಬೇಡವೆಂದರೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು. ಇದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪೂರಕ ಎಂಬುದು ವಿಚಾರವಂತರೆಲ್ಲರೂ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯ.

ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿಟ್ಟ ಸಂವಿಧಾನ ನಿರ್ಮಾಪಕರು ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಕ್ಷೀಣವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರದವು ಪುಷ್ಟವಾಗುವುದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸುವಾಗ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಹಣಕಾಸಿಗಾಗಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಬೇಡಬೇಕಾದ ಅವಸ್ಥೆ ಒಂದು ಕಾರಣ. ಆದರೆ ಅದೊಂದೇ ಅಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಮಾನ್ಯರಾದ ಹೊಸ ನಾಯಕರು ತಲೆಯೆತ್ತದಿರುವುದರಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಕೂಟಗಳಂತಾಗಿವೆ. ಕೇಂದ್ರ ನಾಯಕರು ಇವರನ್ನು ಕುಣಿಸುವುದೂ ನಾಯಕನ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೈವಾಡ ತೋರಿಸುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಾಗಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಜನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ತಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅರಿಯದೆ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುವುದು. ಇದು ಕೇಂದ್ರದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಚರ್ಯೆಗಳು ನಾಳೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯನ್ನು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಬಹುದೆಂಬ ಯೋಚನೆ ಇವರಿಗಿಲ್ಲ.

ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸಂಬಂಧಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಈ ರೀತಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಾರೆ ತನ್ನ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವಾಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗೋಜಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯಾಗಲಿ ಹೋಗಲೇಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಿದ ರೀತಿಯನ್ನೇ ನೋಡಬಹುದು. ಮುಂದಿನ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಲೋಕಸಭೆಯ ಅಧಿವೇಶನ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಲಿತ್ತು. ಆಗ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ

ವಿಧೇಯಕವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿ ಪಾಸು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಒಮ್ಮೆ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರವೇ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಅದು ತಿಳಿದದ್ದು. ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಿ ಆ ದಿನ ೧೪ ದೊಡ್ಡ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಿಸಿರದಿದ್ದರೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಗಂಡಾಂತರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ.

ಇಂತಹ ಕೃತಿಯಿಂದ ಮತ್ತೇನಾಗದಿದ್ದರೂ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಸರಕಾರ ನಡೆಸುವುದು ನಮ್ಮಿಂದಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಜನರಿಂದ ನಿಯುಕ್ತರಾದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಂಗಕ್ಕೆ ಇರಬೇಕಾದಷ್ಟು ಗೌರವ ವಿಶ್ವಾಸ ಇಲ್ಲವೆಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರವು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಆ ಕ್ಷಣದ ರಾಜಕೀಯ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳೇ ಪ್ರಚೋದನೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ಒಡಕಿನ ಅಂಚನ್ನು ತಲುಪಿತ್ತು. ಮುರಾರಜಿ ದೇಸಾಯಿ ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಇತರ ಹಳೆಯ ಧುರೀಣರ ವಿರುದ್ಧ ತಮ್ಮ ಸಮಾಜವಾದಿ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಲೇಬೇಕಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೈ ಹೆಚ್ಚು ಬಲ ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ರಾಜಕೀಯ ಉದ್ದೇಶ ದೇಶದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಪದ್ಧತಿಯ ಉಳಿವು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತೆಂದೇನೂ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಜಾತಂತ್ರವನ್ನು ಮೇಲಿನಿಂದ ಹೇರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ತೀರ ಕೆಳ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೇರುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು – ಒಂದು ಮರದ ಬೇರಿನಿಂದ ನೀರು ತುದಿಗೆ ಏರುವಂತೆ. ಆದರೆ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳು, ಕೇಂದ್ರವು ತಮ್ಮನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೀನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಿಕ ಸರಕಾರಗಳನ್ನು – ನಗರಸಭೆ ಪಂಚಾಯತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ನಿಯುಕ್ತರಾದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಅವರು ಪಂಚಾಯತಿಯ ಸದಸ್ಯರೇ ಇರಲಿ, ಲೋಕಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರೇ ಆಗಿರಲಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಒಳ್ಳೆಯವರೇ ಆಗಿರುವರೆಂದೇನೂ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗದು. ಅದೇನೇ ಇದ್ದರೂ ಅವರು ಲೋಕನಿಯುಕ್ತರೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯಾದರೂ ತಂತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ಪೂರ್ಣ ಅವಕಾಶ ಅವರಿಗೆ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಅದರ ಬದಲು ಕೈ ನಡೆಯುವಂಥ ಕೆಲವರ ಹಟಕ್ಕಾಗಿ ಅಥವಾ ತಾತ್ಪೂರ್ತಿಕ

ರಾಜಕೀಯ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಸ್ಥಾನಿಕ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿವೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘಟನೆಯನ್ನಿಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದು. ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ – ಧಾರವಾಡ ಮಹಾನಗರಸಭೆಯ ಮೇಯರ್ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅಲ್ಪಮತ ಪಕ್ಷದ ಹುರಿಯಾಳೊಬ್ಬ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಳುವ ಪಕ್ಷದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಆರಿಸಿಬಂದರು. ಆಗ ಈ ಘಟನೆಯಿಂದ ಅಸಂತೃಪ್ತರಾದ ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರೊಬ್ಬರು ಈ ನಗರಸಭೆಯ ಆಯುಷ್ಯ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಲ್ಲ, ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಇದು ಸರಕಾರದ ವಶವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೇ ಆಡಿಕೊಂಡರು ಇದು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಲೋಕನಿಯುಕ್ತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗಿರುವ ವಿಶ್ವಾಸದ ಆಳವೆಷ್ಟೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನವಷ್ಟೆ.

ಕೇಂದ್ರವು ಇಂಥ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಮೊದಮೊದಲು ಕೆಲ ನ್ಯಾಯವಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತ ಬಂದರೂ ನಂತರ ತಾತ್ಪೂರ್ತಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗೆ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತ ಬೆಂಬಲವಿರುವವರೆಗೆ ಸರಿ. ಆದರೆ ಪ್ರಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಕಸಭೆಯ ವಿಶ್ವಾಸ ಕಡಿಮೆಯಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ತೋರಿಬಂದಾಗ ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯು ತನ್ನ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೇನಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಸಂಸತ್ತು ಮಾತ್ರ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಬಲ್ಲದು. ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ೨/೩ ಬಹುಮತ ಅವಶ್ಯವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಲಿಕ್ಕಾಗದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಇಂದು ಸಂವಿಧಾನ ನೀಡಿರುವ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡೇ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯು ದೇಶವನ್ನು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದಿಂದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬಹುದು.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವುದು ಕಾಯದೆಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬರುವುದೂ ಅಷ್ಟೇ ಅವಶ್ಯ.

ಸಂವಿಧಾನ ನಿರ್ಮಾಪಕರು ಕಂಡ ಕನಸು ಏನೇ ಇರಲಿ, ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕೇರಳದ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಶಂಕರನ್ ನಂಬೂದ್ರಿಪಾದರು ಹೇಳಿದ್ದಂತೆ, 'ಈ ಸಂವಿಧಾನದ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ' ಕಾರ್ಯ ನಮಗರಿವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಇಂದು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

* * *

ನ್ಯಾಯಾಂಗ - ಕಾರ್ಯಾಂಗ ತಿಕ್ಕಾಟ

ಸಂವಿಧಾನದ ಯಾವ ಅಂಗದ ಅಧಿಕಾರ ಶ್ರೇಷ್ಠ? ಜನರಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಸಂಸತ್ತಿನದೋ? ನೇಮಕಗೊಂಡ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ್ದೋ? ನ್ಯಾಯಾಂಗ - ಶಾಸನಾಂಗ ಘರ್ಷಣೆ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಇದೆ. ಸಂಸತ್ತು ಪಾಸು ಮಾಡಿದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಬಾಹಿರವೆಂದು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ತೀರ್ಪು ಕೊಟ್ಟಾಗೊಮ್ಮೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಧುತ್ತೆಂದು ಏಳುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ಉಚ್ಚ (ಹೈಕೋರ್ಟ್) ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠ (ಸುಪ್ರೀಮ್ ಕೋರ್ಟು) ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ೧೯೭೩ರ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ಹಿಂದಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮುರಿದು, ಜ್ಯೇಷ್ಠತೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ರೇ ಅವರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದಾಗ ಹೊಸ ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಂದು ತಲೆ ಎತ್ತಿತು. ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ರೇ ಅವರಿಗಿಂತ ಸೇವಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠತೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೇಲಿದ್ದ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಶೇಲಾತ್, ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಹೆಗಡೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಗ್ರೋವರ್ ಅವರನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಮೂವರೂ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೊರಬಿದ್ದರು.

ಪರಂಪರೆಯಂತೆ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದರು. ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಏನೂ ಪಾವಿತ್ರ್ಯ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸರಕಾರ ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಕಾರಣ ಬೇರೆಯೇ ಇದೆ. ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಹಿಂದಿನ ಅನೇಕ ನಿರ್ಣಯಗಳು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಪರರಾದ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ನೇಮಕ ತನಗೆ ಸುಖವೆಂದು ಅದು ಭಾವಿಸಿತು. ಮೇಲಾಗಿ, ಎಂ.ಸಿ. ಸೀತಲವಾಡ, ಎಂ.ಸಿ. ಛಾಗಲಾ ಮತ್ತು ಪಾಲಕಿವಾಲಾ ಅವರಂಥ ನ್ಯಾಯಪಂಡಿತರು ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಕಾನೂನು ಆಯೋಗ, ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ನೇಮಕದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠತೆಯೊಂದನ್ನೇ ಮಾನದಂಡವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಮಾಡಿದ ಶಿಫಾರಸು ಸರಕಾರದ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಹಾಗಾದರೆ ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಅಧಿಕಾರ ವಿಪರೀತ ಬೆಳೆದಿರುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಏನು? ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಹಾಗೂ

ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಎರಡಕ್ಕೂ ಜಾಗೃತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಮೂಲಕ ವಿವೇಕದ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ, ೧೯೭೩ರ ಜೂನ್ 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯಲ್ಲಿ. *

ಪ್ರಶ್ನೆ: ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನೇಮಕದ ಬಗ್ಗೆ ಇತ್ತೀಚೆ ಎದ್ದಿರುವ ವಿವಾದ ಏಕೆ?

ಈ ಸಲ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ನೇಮಿಸುವಾಗ ಸೇವಾಜ್ಯೇಷ್ಠತ್ವವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದ್ದುದೇ ಸದ್ಯದ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ನಿಯಮಗಳು ಏನಿವೆ?

ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ಹೈಕೋರ್ಟುಗಳ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನೇಮಕದ ಅಧಿಕಾರ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು. ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನೇಮಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂವಿಧಾನದ ೧೨೪ (೨)ನೆಯ ಕಲಮಿನಲ್ಲಿ, ಇವರನ್ನು ನೇಮಿಸುವಾಗ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯು ತನಗೆ ಸರಿಕಂಡ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಹಾಗೂ ಹೈಕೋರ್ಟುಗಳ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸುವನು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಹಾಗೆಯೆ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನನ್ನುಳಿದು ಬೇರೆಲ್ಲ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ನೇಮಿಸುವಾಗ ಅವನು ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲೇಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಹಾಗಾದರೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಕನಿಷ್ಠದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು?

ಸಂವಿಧಾನ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂದಂದಿನಿಂದ ಇದುವರೆಗೂ ಪ್ರತಿಸಲ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ನೇಮಿಸುವಾಗ ಸೇವಾಜ್ಯೇಷ್ಠತ್ವವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಈ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಲ್ಲಿ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದವನನ್ನೇ ಈ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತರುವ ಪರಂಪರೆಯಿತ್ತು. ನ್ಯಾ.ಮೂ. ಗಜೇಂದ್ರಗಡಕರರನ್ನು ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೆಂದು ನೇಮಿಸುವಾಗ ಮಾತ್ರ (ಅವರಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯರಾಗಿದ್ದ ನ್ಯಾ.ಮೂ. ಇಮಾಮರು ಗಂಭೀರ ಅಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ) ಈ ಪರಂಪರೆಗೆ ವ್ಯತ್ಯಯ ಬಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮೊನ್ನೆ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾ.ಮೂ. ಸಿಕ್ರಿಯವರು ನಿವೃತ್ತರಾದ ನಂತರ ಸರಕಾರವು ಅವರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠತ್ವದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯವರಾದ ನ್ಯಾ.ಮೂ ಏ.ಕೆ. ರೇಯವರನ್ನು ನೇಮಿಸಿತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಹುದ್ದೆಗೆ ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನ್ಯಾ.ಮೂ. ಶೇಲಾತ್, ನ್ಯಾ.ಮೂ. ಹೆಗಡೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾ.ಮೂ. ಗ್ರೋವರರು ರಾಜೀನಾಮೆಯಿತ್ತು ಹೊರಬಿದ್ದರು. ಪರಂಪರೆಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರೆ ನ್ಯಾ.ಮೂ. ಶೇಲಾತ್ ಸುಮಾರು ಆರು ವಾರಗಳ ಕಾಲ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು; ಮುಂದೆ ಕೆಲಕಾಲ

ನ್ಯಾ.ಮೂ. ಹೆಗಡೆ ಆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನಂತರದ ಸರತಿ ನ್ಯಾ.ಮೂ. ಗ್ರೋವರರದಾಗಿತ್ತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಚಲಾಯಿಸಿದ್ದರೆ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು?

ಇದುವರೆಗೆ ನಡೆದುಬಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಮುರಿದು ಜ್ಯೇಷ್ಠತೆಯಿಲ್ಲದವರನ್ನು ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ನೇಮಿಸಿರುವುದು ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅಧಿಕಾರಾರೂಢ ಪಕ್ಷ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದೆ. ಅದೆಂದರೆ ಮುಂದಿನ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನ ನೇಮಿಸುವ ಮುನ್ನ ಸದ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಸಲಹೆ ಕೇಳುವುದು. ಸಂವಿಧಾನ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂದ ನಂತರ ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರತಿ ಸಲವೂ ಈ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಡತಿ ಕೊಡುವಾಗ ನಿವೃತ್ತರಾಗಲಿರುವ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೇಳುವ ಒಂದು ರೂಢಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಸಲ ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮನ್ನು ಒಂದು ಮಾತು ಸಹ ಕೇಳಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿವೃತ್ತ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಸಿಕ್ರಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಮೊದಲು ಪ್ರತಿ ಸಲವೂ ಮುಂದಿನ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಯಾರೆಂಬುದು ಸಾಕಷ್ಟು ಮೊದಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತಾದರೂ ಈ ಸಲ ಮಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾಂಗ ತನ್ನ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಕೊನೆಯ ಗಳಿಗೆಯವರೆಗೂ ರಹಸ್ಯವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ತಂತಮ್ಮ ಸರದಿಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿಗೆ ಆಘಾತವೇ ಉಂಟಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಸಲ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತತನದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಂಶಯಕ್ಕೆಡೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಏಕೆ ಮುರಿದರು?

ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯ ಸಲಹೆಯಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳು, ಅಂದರೆ ಅವರ ಸರಕಾರ, ಹೀಗೆ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರದ ಹೇಳಿಕೆಯೇನು?

ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಏನೂ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಸರಕಾರ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಳವಾದ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಅನೇಕ ನಿರ್ಣಯಗಳು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾನುಭೂತಿಪರರಾದ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿದರೆ ಸುಖವೆಂದು ಅದು ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಗಳಾದ

ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಅಮೆರಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಗಳು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನೇಮಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿವೆಯೆಂದೂ ಅದು ವಾದಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಸರಕಾರ ತಳೆಯುತ್ತಿರುವ ನೀತಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ನೀಡಬಲ್ಲ, ಹಾಗೂ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ನಾಯಕತ್ವ ನೀಡಬಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ಸರಕಾರದ ಧೋರಣೆಯೆಂದೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಸದ್ಯದ ಆಯ್ಕೆ ನಡೆದಿದೆಯೆಂದೂ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ತಮಗೆ ಬೇಕಿದೆಯೆಂದು ಅವರೆಲ್ಲ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಇದು ನಿಜವೆ?

ಹೌದು. ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಂದಲೂ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನೇಮಕ ಬಡತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಅಂದರೆ ಆಳುವ ಪಕ್ಷದ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಫ್ರಾಂಕ್ಲಿನ್ ರೂಜವೆಲ್ಟರು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆ ಖಾಲಿಯಾದ ಅನೇಕ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲರಾದವರನ್ನೇ ನೇಮಿಸಿದರು. ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಹೀಗೇ ಇದೆ.

ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಭಾರತವನ್ನು ಹೋಲಿಸುವುದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸರಿಯೆನಿಸದು. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿಯಂತೂ ಲಿಖಿತ ಸಂವಿಧಾನವೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹೋರಾಟದ ಫಲವಾಗಿ ಅಲಿಖಿತ ಸಂವಿಧಾನ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿರುದ್ಧ ಜನತೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದುದರ ಫಲವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜನ ಸರಕಾರದ ಅತಿಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾ ಜಾಗ್ರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಶಾಸನಾಂಗವಾಗಲಿ, ಕಾರ್ಯಾಂಗವಾಗಲಿ ತನ್ನ ಹಕ್ಕು ಮೀರಿ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಭವ ತೀರ ಕಡಿಮೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆಯೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗವೂ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದೆ. ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಿಯಂತೂ ಕಾರ್ಯಾಂಗ, ಶಾಸನಾಂಗ, ನ್ಯಾಯಾಂಗಗಳು ತಂತಮ್ಮ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವೇ ಆಗಿದ್ದು ನಿರಂಕುಶಾಧಿಕಾರ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಬೀಳದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷನು ಖಾಲಿಯಾದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿರುವವರನ್ನೇ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸುತ್ತಾನಾದರೂ ಅಂಥ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನ ನೇಮಕವನ್ನೂ ಶಾಸನಾಂಗವಾದ

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಮನ್ನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷನ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ತಳ್ಳಿಹಾಕಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತೀರ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನೇಮಕ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಹೊಣೆ. ಸಂಸತ್ತಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ನೇರ ನಿಯಂತ್ರಣ ಇಲ್ಲ. ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿರುವಷ್ಟು ಕಾಲ ಮಾತ್ರ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಇಂಥ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯ ನಡೆದಾಗ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಬಲ್ಲಂಥ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂಬುದೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮತ್ತು ಶಾಸನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ, ಇಷ್ಟೊಂದು ವಿರಸವುಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಶಾಸನಾಂಗಗಳ ಘರ್ಷಣೆ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದದ್ದೇ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಹಿಂದೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳುಂಟಾದ್ದೂ ಇದೆ. ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಯಾರ ಅಧಿಕಾರ ಶ್ರೇಷ್ಠ? ಜನ ಆರಿಸಿದ ಸಂಸತ್ತಿನದೋ ನೇಮಕ ಹೊಂದಿದ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ್ದೋ? ಸಂಸತ್ತಿನ ಕಾನೂನುಗಳು ನ್ಯಾಯಬಾಹಿರವೆಂದು ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಗಳು ಸಾರಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಈ 'ನ್ಯಾಯ' ಏಳುತ್ತ ಬಂದಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ನಮ್ಮ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯ 'ಪ್ರತಿಗಾಮಿ'ಯಾಗಿದೆಯೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ತಥ್ಯವಿದೆಯೆ?

ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆಯೆಂಬುದು ನಿಜ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಗೋಲಕನಾಥ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾಕ ತೀರ್ಪು ಅದರದೇ ಹಿಂದಿನ ತೀರ್ಪುಗಳಿಂದ ಹಿನ್ನಡೆಯಿತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತದ ಸಲುವಾಗಿ, ಅಥವಾ ದುರ್ಬಲ ಜನವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆಸ್ತಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸರಕಾರದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಈ ತೀರ್ಪು ತೀರ ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಿತು. ಕೆಲವೊಂದು ಭೂಸುಧಾರಣೆ ಕಾನೂನುಗಳೂ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ತೀರ್ಪುಗಳಿಂದ ತಡೆದುನಿಂತವೆಂಬುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಇದರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ತಲೆಗೇ ಕಟ್ಟಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲೇ ಪೂರ್ವಾಪರ ವ್ಯಾಹತಿ ಇದೆ. ಅದು ಸಮಾಜವಾದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರ ಎನ್ನಬಹುದಾದ 'ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ತ್ವಗಳ'ನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ; ಆದರೆ ಅದು 'ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು'ಗಳನ್ನೂ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದೆ. ಈ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕೂ ಸೇರಿದೆ. ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ತ್ವಗಳು, ಸಂವಿಧಾನ ಪ್ರಕಾರ ಕಡ್ಡಾಯವಾದವುಗಳಲ್ಲ–

ಅವುಗಳನ್ನು ಕೃತಿಗೆ ತರಲೇಬೇಕೆಂದು ಸರಕಾರವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲಾಗದು. ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಕಡ್ಡಾಯವಾದವುಗಳು. ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಕಾರ ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಸಂವಿಧಾನದ ಕಲಮುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥ ಹಚ್ಚುವಾಗ ಸರಕಾರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸುತ್ತದೆ ಎನಿಸಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಪ್ರಜೆಗಳ ತಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸರಕಾರಗಳ ಅಳತೆಗೆಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಲಗಾಮು ಹಾಕುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಲಗಾಮು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬಹಳ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರಬಹುದಷ್ಟೇ.

ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳೇ ಅಡಚಣೆಯಾಗಿವೆಯೆಂಬುದೂ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋಸಲ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಸರಕಾರ ಪ್ರಗತಿಪರ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು, ಮಾಡಿದವುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಅಪಾರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಸರಕಾರ ತೋರಿಸುವುದುಂಟು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಕಾನೂನುಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಹಿತಕ್ಕೆ ನಿಜವಾಗಿ ಅಗತ್ಯವೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಡಲು ಸರಕಾರಗಳು ಸಮರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಕಂಡಾಗೆಲ್ಲ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಲಗಾಮನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿಯೇ ಜಗ್ಗಿವೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಜನರಿಂದ ಆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಸತ್ತೇ ವರಿಷ್ಠವೆಂದೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಸಂಸತ್ತಿನ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಿಲ್ಲೆಂದೂ ವಾದವೊಂದುಂಟಲ್ಲ?

ವಾದ ಇದೆ, ಆದರೆ ಇದು ಅರ್ಧ ಸತ್ಯ ಮಾತ್ರ. ಸಂವಿಧಾನವೇ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಸಂಸತ್ತಿನ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಅಧಿಕಾರವೇ ನಮ್ಮನ್ನಾಳುವವರಿಗೆ ಬಗಲ ಮುಳ್ಳಾಗಿರುವುದು, ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಬದಲಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನೂ ಸಂವಿಧಾನ ಸಂಸತ್ತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆಯೆಂದು ವಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನೂ ವಿಮರ್ಶಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವೆಂದು ನ್ಯಾಯಾಲಯ ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ನ್ಯಾಯಾಂಗಕ್ಕೂ ಶಾಸನಾಂಗ – ಕಾರ್ಯಾಂಗಗಳಿಗೂ ಘರ್ಷಣೆ ಬರಲು ಕಾರಣ.

ಈ ಘರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಹೋರಾಟವಾಗಿ ಮಾಡದೆ ತನಗನುಕೂಲವಾಗಿ ಉಪಾಯದಿಂದ ಕೊನೆಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಈಗ ಕಾರ್ಯಾಂಗವು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು

ನೇಮಿಸುವ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮುರಿದಾದರೂ ತನ್ನ ಪರವಾಗಿ ತೀರ್ಪು ಕೊಡಬಹುದಾದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಮೇಲೇರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತವಾದದ್ದು. ಜ್ಯೇಷ್ಠತ್ವವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ 'ಸಮಾಜವಾದಿ ಒಲವಿನ' ನ್ಯಾಯ ಮೂರ್ತಿ ರೇ ಅವರನ್ನು ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಇದರಲ್ಲಿ ಏನು ತಪ್ಪು? ಜ್ಯೇಷ್ಠತ್ವವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲವಲ್ಲ? ಮೇಲಾಗಿ ಕಾಯದೆ ಆಯೋಗವೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠತ್ವಕ್ಕಿಂತ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯೆಂದು ಸರಕಾರದ ಪರವಾಗಿ ವಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ?

ಯೋಗ್ಯತೆ ನಿಸ್ಸಂದಿಗ್ಧವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೆ ತಪ್ಪೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜನರ ಆಶೋತ್ತರಗಳಿಗೆ – ಅಂದರೆ ಸರಕಾರದ ರಾಜಕೀಯ ಒಲವುಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವುದೇ ಯೋಗ್ಯತೆಯೆನಿಸೀತೆ? ಇನ್ನು ಕಾಯದೆ ಆಯೋಗ (ಲಾ ಕಮೀಶನ್)ದ ವರದಿ. ದೇಶದ ಹಿರಿಯ ನ್ಯಾಯ ಪಂಡಿತರೆನಿಸಿದ ಸರ್ವಶ್ರೀ ಎಂ.ಸಿ. ಸೀತಲವಾಡ, ಸಿಕ್ರಿ (ಇದೀಗ ನಿವೃತ್ತರಾದ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ), ಎಂ.ಸಿ. ಛಗಲಾ, ಪಾಲಕೀವಾಲಾ ಮುಂತಾದವರು ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಕಾಯದೆ ಆಯೋಗವು ಈ ಮಹತ್ವದ ಹುದ್ದೆಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಾಗ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನ ಜ್ಯೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಮಾನದಂಡವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಅನಗತ್ಯವೆಂದು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ್ದು ಹೌದು. ಆದರೆ ಈ ಆಯೋಗದ ವರದಿ ಕಳೆದ ೧೫ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸರಕಾರದ ಬಳಿಯಿದ್ದರೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿರುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದರ ಎಲ್ಲ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಸರಕಾರ ಇಡಿಯಾಗಿಯೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನಾದರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆಯೋ ಎಂಬುದಾವುದೂ ತಿಳಿಯದು. ಈಗ ೧೫ ವರ್ಷಗಳ ಅಜ್ಞಾತವಾಸದ ನಂತರ ಇದು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅದೆಂತು ಎದ್ದು ಬಂದಿತು ಎನ್ನುವುದೇ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ. ತನ್ನ ಕೃತಿಯ ಸಮರ್ಥನೆಗಾಗಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅಂಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸರಕಾರ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಹಲವರು ಆರೋಪಿಸಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಕಾರಣ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಬಡವರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಾಜವಾದಿ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವರನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ಮಾಡಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮೋಹನ ಕುಮಾರಮಂಗಲಂ ಮೊದಲಾದ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲವೇ?

ನ್ಯಾಯ ಎಂದು ತೋರಬಹುದು. ಆದರೆ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದದ ಛಾಯೆ ಇದ್ದರೂ ಅದು ಯಾವೊಂದು ರಾಜಕೀಯಾರ್ಥಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ.

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಆಳುವ ಪಕ್ಷವು ತನ್ನದೆಂದು ಹೇಳುವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಎರಡು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರಿಯೆನಿಸದು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ದೇಶದ ಕಾಯದೆಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಅರ್ಥಯಿಸಿ ನಿರ್ಣಯ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಯೆ ಹೊರತು ಯಾವುದೊಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಬದಲಾಗುವಂಥದ್ದು. ಈಗ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಈಗಿನ ಪಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪಕ್ಷ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೂ ಬದಲಾಗಬೇಕೆಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಅನುಕೂಲ ತೀರ್ಪು ಕೊಡುವವರನ್ನೇ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಪಾಠ ಬಿದ್ದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಸರಕಾರದ ಕೈಗೂಸಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅದು ಸರಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅಸ್ತು ಎನ್ನಲು ಕಲಿಯಬಹುದು. ಸಮಾಜವಾದದ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಸೆರೆಮನೆಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸುವುದೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೂ ಬರಬರುತ್ತ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಗೋಣು ಹಾಕಬಹುದು. ಈ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಲೂಬಹುದು. ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರದ ಬಲದಿಂದಲೇ ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ನಿರರ್ಥಕಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಆದರೂ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಖುಷಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಡಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬೇಕೇ ಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಹಾಗಾದರೆ ಸರಕಾರ ಹೇಳುವುದು ಶುದ್ಧ ತಪ್ಪೆ?

ಸರಕಾರದ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ದೇಶ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಕಲೆ ಬಿದ್ದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದೆ. ವೇಗವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕಾರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗದಿದ್ದರೆ, ಬಡವರಿಗೆ ಆಶೋತ್ತರ ಕಾಣಿಸದಿದ್ದರೆ ರಕ್ತಪಾತ, ಕ್ರಾಂತಿ ಆಗಬಹುದು. ಈ ಗೊಂದಲವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಹೊಣೆ ಸರಕಾರದ್ದಾಗುತ್ತದೆ ಹೊರತು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳದಲ್ಲ. ಅಪಕೀರ್ತಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಕೋಲಾಹಲದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳೇ ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಅಲಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ

ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಹತ್ತಿರ ಸೈನ್ಯ ಉಂಟೇ? ಪೋಲೀಸ್ ಉಂಟೇ? ಏತಕ್ಕೆ ಅದರ ತೀರ್ಪುಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳುವವರು ಬರಬಹುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮಾಜವಾದವನ್ನು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಮನ್ನಿಸದ ಮೂವರು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಜಾಣತನವಾಯಿತೇ?

ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವರು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಈ ಗಂಡಾಂತರಗಳ ಕಡೆ ಆಕರ್ಷಿಸಲು ನೆರವಾದರು. ಆದರೆ ಇವರು ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸುಖವೇ ಆಯಿತು. ಇನ್ನಷ್ಟು ಜನ ಅನುಕೂಲ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇವರೇ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಅಂತೂ ಕೊನೆಗೆ ಏನಂದಂತಾಯಿತು?

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಅಧಿಕಾರಗಳು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಅದನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ತಪ್ಪಿಸುವ ದಾರಿ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯ ರಕ್ಷಣೆ ಎಂದರೆ ಜಾಗ್ರತವಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಕಾರ್ಯಾಂಗಕ್ಕೂ ನ್ಯಾಯಾಂಗಕ್ಕೂ ವಿವೇಕದ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಲು ಅದೊಂದರಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯ. ಸಮಾಜವಾದದ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕಿನ ಪವಿತ್ರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಲಿ ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದೆ ನಂಬುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕಾಭಿಪ್ರಾಯದ ಬಿರುಗಾಳಿ ಎದ್ದರೆ ಅದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಳುವೇ ಸರಿ. ಸಮಾಜವಾದದ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳೆಂದು ಟೀಕಿಸುವವರು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭೂಮಾಲಿಕರು ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳಗಾರರ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಗಳೂ ಇವೆ ಎಂದು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ರೇ ಅವರ ಬಡತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಎದ್ದ ಕೂಗು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷಾದಕರವೇ ಆದರೂ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಸಾರ್ವಜನಿಕಾಭಿಪ್ರಾಯ ಉಗ್ರವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು ಒಳ್ಳೇ ಲಕ್ಷಣವೆನ್ನಬೇಕು.

* * *

ಮೈಸೂರು – ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗಡಿತಂಟೆ ಏನು, ಏಕೆ? – ೧

ಮೈಸೂರು – ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗಡಿತಂಟೆಗೆ ಸುದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸ ಇದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಅದರ ಬೀಜ ಮೊಳೆತು ಅದು ಹೆಮ್ಮರವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಮರಾಠಿ ಮಾತನಾಡುವ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ. ಭಾಷೆಯೊಂದನ್ನೇ ಆಧಾರವಾಗಿ ಹಿಡಿಯದೆ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ರಾಜ್ಯಪುನರ್ಘಟನಾ ಆಯೋಗ (೧೯೫೬) ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಗಡಿರೇಷ್ಮೆಗಳು ಎರಡೂ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಂಧನಕಾರಿ ಯಾಗಿವೆ. ಸಂಸತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಎಲ್ಲ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಆಯೋಗದ ವರದಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ. ತಂಟೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವಾದ ಬೆಳಗಾವಿಯನ್ನು ಫಜಲ್ ಅಲಿ ಆಯೋಗ, ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಂದಿನಿಂದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಇದನ್ನು, ತನ್ನ ಸಾವು – ಬದುಕಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಂಬಂತೆ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ.

ಗಡಿಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿದ ಯಾವುದೇ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇಕಡಾ ಎಪ್ಪತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ಆ ಭಾಷಾ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬ ತತ್ವದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ಘಟನಾ ಬೆಳಗಾವಿಯನ್ನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ನಿರಾಕರಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿತು. ಭಾಷೆಯೊಂದನ್ನೇ ಮೂಲ ಸೂತ್ರವಾಗಿ ಹಿಡಿದರೆ ಭಾಷಾ ಪ್ರಮಾಣ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅದು ಒಂದು ಸಲ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥ ಪಡಿಸಬಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ ಪರಿಹಾರ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಭಾಷೆಗೆ ಬಹುಮತವಿಲ್ಲದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಕೊಂಕಣಿ ಮರಾಠಿಯ ಉಪಭಾಷೆಯಾಗಿದ್ದು ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ತನಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ವಾದಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಕೊಂಕಣಿ, ಮರಾಠಿಯ ಉಪಭಾಷೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳೇ ತೀರ್ಮಾನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ, ಸ್ವತಃ ಕೊಂಕಣಿಗರೇ ಆಗಿದ್ದ ಜಗನ್ಮಾನ್ಯ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಿ ಡಾ॥ ಎಸ್.ಎಂ. ಕತ್ರೆಯವರೇ, 'ಕೊಂಕಣಿ, ಮರಾಠಿಯಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಾಷೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ತೀರ್ಪುಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಕೊಂಕಣಿಯ ಮೇಲೆ ಕರ್ನಾಟಕದ, ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಭಾವ ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ, ಕೊಂಕಣಿ ಮನೆಮಾತಿನ ಮಹನೀಯರಲ್ಲಿ ಪಂಜೆ ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ದಿನಕರ

ದೇಸಾಯಿ, ಬೆನಗಲ್ಲು ರಾಮರಾವ, ಗಿರೀಶ ಕಾರ್ನಾಡ, ಗೌರೀಶ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ, ಜಯಂತ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ ಕವಿ, ಕತೆಗಾರ ಚಿತ್ತಲ ಬಂಧುಗಳು ಮೊದಲಾದವರಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ಕೂಡ ಬೆಳಗಾವಿ ಕರ್ನಾಟಕದ್ದೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದೆ. ೧೯೨೯ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತಿಕ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕೋ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೇರಬೇಕೋ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದಾಗ, ಮರಾಠಿಗರೇ ಆಗಿದ್ದ ಎನ್.ಸಿ. ಕೇಳಕರ ನೇತೃತ್ವದದ ಐವರ ಸಮಿತಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಕನ್ನಡಿಗರದೆಂದು ತೀರ್ಪು ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಇಂದಿಗೂ, ಗಮನಾರ್ಹ. ನಂತರ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ದುರಾಗ್ರಹದಿಂದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಾರ್ಯಸಮಿತಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದಂತೆ ಏಕಸದಸ್ಯ ಮಹಾಜನ ಆಯೋಗದ ನೇಮಕ ಮಾಡಿತು. ಅದು ಕೂಡ, ಬೆಳಗಾವಿಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಕಾಲುಕೆದರಿ ಜಗಳ ಕಾಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು, ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಅದನ್ನು ಕೆದಕುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಹಿಂದೆ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಆರಿಸಿಬರುತ್ತಿದ್ದವರು ಮತ್ತು ಆರಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು ಈಗ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಕನ್ನಡಿಗರೇ ಆರಿಸಿಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಆಗ್ರಹಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಾಷಾಸೂತ್ರ ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ತನ್ನ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಸ್ವರೂಪ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಪಾಡಿಗಾರು ಆಚಾರ್ಯರು ಗಡಿತಂಟೆಯ ಜಾತಕವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ನಾಲ್ಕು ಲೇಖಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಲಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಈ ಲೇಖಗಳು ಇತ್ತೀಚಿನ ತಲೆಮಾರಿನ ಓದುಗರಿಗೆ, ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ, ಇತಿಹಾಸಕಾರರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿದು.*

ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗಡಿ ತಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಾಸ್ಪದವಾದ ಅಂಶಗಳಾವವು?

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ವಾಯುವ್ಯದಿಂದ ಈಶಾನ್ಯದವರೆಗೆ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಗಡಿಯುದ್ಧಕ್ಕೂ ೫೦೦ ಮೈಲು ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳು ತನಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ೬,೭೧,೦೦೦ ಜನರು ವಾಸವಾಗಿರುವ ೮೧೪ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಬೇಕು.

ತಂಟೆಯು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂರು ತಾಲೂಕುಗಳು, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರ ತಾಲೂಕುಗಳು, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಯಾವ ಆಧಾರದಿಂದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವು ಈ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದೊಡ್ಡಿದೆ?

ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕರು ಮರಾಠಿ ಅಥವಾ ಮರಾಠಿಯ ಉಪಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಆಧಾರದಿಂದ.

ಇದು ಸತ್ಯವೆ?

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವು ಕೇಳುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಮರಾಠಿ ಮಾತನಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ೩,೯೧,೦೦೦ ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ೧,೩೫,೦೦೦ ಮತ್ತು ಇತರ ಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ೧,೪೦,೦೦೦ ಇವೆ. ಮರಾಠಿಗರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಶೇಕಡಾ ೫೯ಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ ಅವರು ಕೇಳುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಈ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿಗರು ಇದ್ದಾರೆಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗಡಿಯ ಸಮೀಪದ ಕೆಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿಗರ ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇಕಡಾ ೭೫ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬಹುದು. ಒಳಗೊಳಗೆ ಬಂದತೆ ಅದು ಶೇಕಡಾ ೫೦ಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟೋ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹೋಗಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗಗಳ ಸಂಗತಿಯೇನು?

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ್ದೇ ಲೆಕ್ಕದ ಪ್ರಕಾರ ೩,೨೫,೦೦೦ ಜನವಸತಿಯುಳ್ಳ ೨೬೦ ಗ್ರಾಮಗಳು ಮೈಸೂರಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ೨,೦೬,೦೦೦ (ಶೇಕಡಾ ೬೩ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು) ಕನ್ನಡಿಗರೂ ೬೯,೦೦೦ ಮರಾಠಿ ಭಾಷಿಕರೂ ೪೯,೦೦೦ ಇತರರೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ೧೯೫೬ ರಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದಾಗಲೇ ಆಯಾ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಏಕೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ?

ಭಾಷಾವಾರು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವಾಗ ಇಡೀ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಭಾಷಾ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಹಂಚಬೇಕೆಂಬುದು ಮೂಲ ತತ್ವವಾಗಿತ್ತು. ಆದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಒಡೆಯಬಾರದು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಇತ್ತು. ಆಡಳಿತ, ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ವ್ಯಾಪಾರಾದಿ ಆರ್ಥಿಕ ದಿಕ್ಕು ದೆಸೆಗಳು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಅಖಂಡತ್ವಕ್ಕೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದು ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನೊಡೆದರೆ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ವ್ಯಾಪಾರಾದಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಭಗ್ನವಾಗಬಹುದು ಎಂಬ ಸುಯೋಗ್ಯ ತತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೂ ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಜನರ ಪ್ರಮಾಣ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಗಡಿಯಾಚೆಗಿನ ತಮ್ಮ ಭಾಷಾಬಾಂಧವರನ್ನು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆತುರವನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂಬುದಾಗಿ ಮುಂದೆ ಎಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಡಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೭೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಗಡಿಯಾಚೆಗಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವವರಿದಲ್ಲಿ ಆ ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನು ಆ ಭಾಷಾ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಬೇಕೆಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ಘಟನಾ ಸಮಿತಿಯು ಮಾನ್ಯಮಾಡಿತು. ಏನಾದರೂ ತಾಲೂಕುಗಳಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ಹಂಚಬಾರದೆಂಬುದು ಆಗಿನ ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸಲಾಯಿತು?

ಪ್ರಥಮತಃ ಆಂಧ್ರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಾಗ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆಲೂರು, ಆದವಾನಿ ರಾಯದುರ್ಗ ತಾಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಂಧ್ರಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಅನಂತರ ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಾಗ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಂದಗಡ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿಗರ ಪ್ರಮಾಣ ಸೇಕಡಾ ೭೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ದ್ವಿಭಾಷಾ ಮುಂಬಯಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೆ ಮದ್ರಾಸ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊಯಮತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲೂಕನ್ನು (೮೦% ಕನ್ನಡ) ಮೈಸೂರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಅಂತೆಯೆ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಿಲಂಗಾ ತಾಲೂಕನ್ನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು.

ಈ ತತ್ವದ ಪ್ರಕಾರ ದೊಡ್ಡ ಅನ್ಯಾಯವಾದದ್ದು ಕಾಸರಗೋಡು ತಾಲೂಕಿಗೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಲಯಾಳಿಗಳ ಬಹುಮತ ಕೇವಲ ಸೇಕಡಾ ೭೨.೧. ಈ ಬಹುಮತದ ಬಹುಭಾಗ ಚಂದ್ರಗಿರಿ ನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ಆ ನದಿಯ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತುಳು ಮಾತಾಡುವವರ ಬಹುಮತವಿತ್ತು. ತುಳುವರು ಅಂದೂ ಇಂದೂ ಕನ್ನಡಿಗರೊಡನೆ ಇರಬಯಸಿದವರು. ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾಗಿಯೂ ಘಟ್ಟದ ಭಾಗ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ದಕ್ಷಿಣದಷ್ಟು ನಿಬಿಡವಿರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಸೇಕಡಾ ತೆಗೆಯುವಾಗ ದಕ್ಷಿಣದ ನಿಬಿಡ ಪ್ರದೇಶವು ತಕ್ಕಡಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆ ತಗ್ಗಿಸಿತು. ಚಂದ್ರಗಿರಿಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೇ ಉಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ರಾಜ್ಯ ಘನರ್ಘಟನಾ ಆಯೋಗವು ತಾಲೂಕಾ ನಿಯಮವನ್ನು ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಇಡೀ ತಾಲೂಕನ್ನು ಕೇರಳಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿತು.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರು ಈಗ ಕೇಳುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ೭೦% ಇರುವ ತಾಲೂಕುಗಳಿವೆಯೆ?

ಇಲ್ಲ. ಅಂಥವುಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ಅವರಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿದೆಯಲ್ಲ.

ಹಾಗಾದರೆ ಅವರ ತಂಟೆ ಏನು?

ಅವರು ೭೦% ನಿಯಮವನ್ನಾಗಲಿ ತಾಲೂಕಾ ಘಟಕವನ್ನಾಗಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಹುಮತದ ಮೇಲೆಯೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮರು ವಿಂಗಡಣೆ ಆಗಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗಡಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಗ್ರಾಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ಭಾಷಾ ಬಹುಮತವನ್ನು ನೋಡಿ ೫೦% ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮರಾಠಿಗರಿದ್ದ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರ ವಾದ.

ಪಾಟಸ್ಕರ ತೀರ್ಪಿನಂತೆ ಮೈಸೂರು–ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗಡಿ ನಿರ್ಣಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರಲ್ಲ, ಪಾಟಸ್ಕರ ತೀರ್ಪೆಂದರೇನು?

ಮದ್ರಾಸ್ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಆಂಧ್ರವು ಬೇರ್ಪಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಉಭಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮಿಳು – ತೆಲುಗು ಭಾಷಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮರು ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ ಉಭಯ ರಾಜ್ಯಗಳು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವು. ಈ ಮರುಹಂಚಿಕೆಗೆ ಒಂದು ಸೂತ್ರವನ್ನು ಸೂಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀ ಎಚ್.ವಿ. ಪಾಟಸ್ಕರರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಅವರು ತಂಟೆಯ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನೇ ಘಟಕವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಭಾಷಾ ಬಹುಮತದ ಮೇಲೆ ಮರು ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಪುಕೊಟ್ಟರು. ಅದನ್ನು ಉಭಯ ರಾಜ್ಯಗಳೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಹಂಚಿಕೊಂಡವು.

ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದರಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಂತರವೇನು?

ಆಂಧ್ರ – ಮದ್ರಾಸ್ ಗಡಿ ತಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಟ್ಟಣಗಳಾವವೂ ಸೇರಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆಂಧ್ರದಿಂದ ಮದ್ರಾಸಿಗೆ ೩೨೦ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸಿನಿಂದ ಆಂಧ್ರಕ್ಕೆ ೩೧೦ ಚದರ ಮೈಲು ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕೈಬದಲಾದವು. ಸಮಸಮವಾದ ಈ ವಿನಿಮಯದಿಂದ ಆಯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟು ಬರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಂಧ್ರ ನಿರ್ಮಾಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಡಿ ಆಯೋಗ ನೇಮಿಸಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಇದು ಅಗತ್ಯವಾಯಿತಷ್ಟೆ. ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ, ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಆಂಧ್ರ ಅಥವಾ ಮದ್ರಾಸಿನ ಬೇರೆ ಯಾವ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಬೇಡಿಕೆ ಕೂಡ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮೈಸೂರು – ಆಂಧ್ರ ಗಡಿಗೆ ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಲು ಆಂಧ್ರರು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಆಂಧ್ರರು ಬಳ್ಳಾರಿ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬೇಡಿದ್ದರೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅಮೇಲೆ ಬೇಡಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಂಧ್ರರು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕ – ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ಎರಡೆರಡು ಆಯೋಗಗಳು ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದವು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ – ಮೈಸೂರು ಗಡಿಗಳಿಗೆ ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿದರೆ ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆಡಳಿತ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನವೇ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಪ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವು ಬೇಡುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ, ನಿಪ್ಪಾಣಿ, ಖಾನಾಪುರಗಳೆಂಬ ಮಹತ್ವದ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಬೆಳಗಾವಿಯು ಜಿಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಬೆಳಗಾವಿ ವಿಭಾಗದ ಕೇಂದ್ರವೂ ಆಗಿದೆ. ನಿಪ್ಪಾಣಿ, ಖಾನಾಪುರಗಳು ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ಹೋದರೆ ಉಳಿದ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅರ್ಥರಹಿತವಾದ ಒಂದು ಘಟಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾತೇನು? ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿಗರು ಬೇಡುವ ಭಾಗಗಳೆಂದರೆ ಕಾರವಾರ, ಹಳಿಯಾಳ ತಾಲೂಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸುಪಾ ಪೇಠಾ. ಕಾರವಾರ ಜಿಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿದೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಭಾಷೆಯೆಂಬುದು ಸತ್ಯವಲ್ಲ. ಕಾರವಾರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸೇಕಡಾ ೩, ಸುಪಾದಲ್ಲಿ ಸೇಕಡಾ ೧೨ ಮಾತ್ರ ಮರಾಠಿಗರಿದ್ದಾರೆ. ಹಳಿಯಾಳದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಸೇಕಡಾ ೫೩ ಮರಾಠಿಗರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮರಾಠಿಗರು ಹೇಗೆ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ?

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆ ಮರಾಠಿಯ ಉಪಭಾಷೆ ಎಂಬ ಆಧಾರದಿಂದ. ಕಾರವಾರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ೭೦%, ಸುಪಾದಲ್ಲಿ ೭೮% ಕೊಂಕಣಿಗರಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊಂಕಣಿ ಮರಾಠಿಯ ಕವಲು ಎಂಬುದು ನಿಜವೆ?

ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ನಿಜವಲ್ಲ. ಸ್ವತಃ ಕೊಂಕಣಿಗರೂ ಈಗ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಪುಣೆಯಲ್ಲೇ ನೆಲೆಸಿರುವವರೂ ಜಗನ್ಮಾನ್ಯ ಭಾಷಾ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೂ ಆದ ಡಾ. ಎಸ್.ಎಂ. ಕತ್ರೆಯವರು ಕೊಂಕಣಿಯು ಮರಾಠಿಯಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಾಷೆಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡೂ ಮೂಲ ಪ್ರಾಕೃತದಿಂದ ಪ್ರತಿಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಭಾಷೆಗಳೆಂದಷ್ಟೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಕನ್ನಡ ಕೊಂಕಣಿ ಬಾಂಧವ್ಯವೆಂತಹದು?

ಇವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷಾ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವಾದರೂ ಕೊಂಕಣಿಯ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಭಾವ ಸಾಕಷ್ಟಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಮೂಲ ಭೂತ ಕೊಂಕಣಿ ಶಬ್ದಗಳು ಕನ್ನಡದಿಂದ ಎರವಲು ಹೋದವುಗಳು. ಕೊಂಕಣಿ ಮನೆಮಾತಿನ ಅನೇಕ ಮಹನೀಯರು ಕನ್ನಡದ ಮುಖ್ಯ ಕವಿಗಳೂ ಸಾಹಿತಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಜೆ, ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಬೆನಗಲ್ಲು ರಾಮರಾವ್ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕರನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು.

ಇದಲ್ಲದೆ ಗೋವೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿಗರು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣದೊಡನೆ ಕೊಂಕಣಿಗರ ಏಕೀಕರಣವೂ ಆಗಿದೆ. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಗೋವೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಕೊಂಕಣಿಗರ ಪೂರ್ಣ ಏಕೀಕರಣವಾಗಿ ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುವುದು.

ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳೊಡನೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರ ಗಡಿ ಸೇರಿದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಭಾಷಾ ಬೆರಕೆ ಇಲ್ಲವೆ?

ಇದೆ. ಆಂಧ್ರ, ಗುಜರಾತ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶಗಳೊಡನೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಗಡಿ ಕೂಡುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಲ ಕೆಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ

ಪ್ರಧಾನ ಗ್ರಾಮಗಳು ಹೊರರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ. ಆದರೆ ಅವಾವುಗಳನ್ನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಚಳವಳಿ ಇಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಗಡವೇ ಏಕೆ ಅವರು ವಿವಾದಕ್ಕಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ?

ಇದಕ್ಕೆ ಮೂರು ಕಾರಣಗಳಿವೆ – ೧) ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಡಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮರಾಠಿಗರು ತಮ್ಮ ಮರಾಠಿತನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಜ್ಞಾಶೀಲರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದೊತ್ತಲು ಸುಲಭವಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳೆರಡೂ ಹಿಂದಿನ ಮುಂಬೈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗವು ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದು ಮರಾಠಿ ಪ್ರದೇಶವು ಮುಂದಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬಲವಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಆಂಧ್ರದೊಡನೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಗಡಿ ಹಿಂದಿನ ನಿಜಾಮ ಸತ್ತೆಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ನಿಜಾಮ ಸತ್ತೆಯಲ್ಲಿ, ಉರ್ದು ಭಾಷೆ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಜಾತಿಯ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿಗರಾಗಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರಾಗಲಿ, ಆಂಧ್ರರಾಗಲಿ ತಮ್ಮತನದ ಅರಿವನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

೨) ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಡಿಯೊಳಗೆ ಇರುವ ಮರಾಠಿ ಕೊಂಕಣಿ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧ ಪಟ್ಟಣಗಳಿವೆ. ಖನಿಜ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿನ ನಿಧಿಯೇ ಇದೆ.

೩) ಕಾರವಾರ, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಈ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟರೆ ಗೋವೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸುತ್ತುವರಿದಂತಾಗಿ ಗೋವೆಯ ಕೊಂಕಣಿಗರಿಗೆ (೮೯.೬% ಕೊಂಕಣಿಗರಿದ್ದಾರೆ) ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಗದೆ ವಿಧಿಯೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಮೈಸೂರಿನವರಿಗೂ ಗೋವೆಯ ಮೇಲೆ ಹಕ್ಕು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಎಡೆ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರಿನವರು ಗೋವೆಯನ್ನು ಬೇಡುವ ಸಂಭವವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ಗೋವೆ ಈಗಲೇ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು. ಗೋವೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಕೊಂಕಣಿ ಪ್ರಧಾನ ಭಾಗಗಳ ಜನರನ್ನು ಭಾಷೆ, ಜಾತಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಆಮಿಷ ಇವು ಮೂರರ ಬಲದಿಂದ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಅವರು ಲೆಕ್ಕಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಒಂದು ಕಾರಣವನ್ನೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಅದೆಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಕೀಯ ದೌರ್ಬಲ್ಯ. ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಅಂತಃಕಲಹಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆಯೂ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಬೆಳಗಾವಿಯ ಮಾತೇನು?

ಬೆಳಗಾವಿ ತಾಲೂಕನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ

ಭಾಷಿಕರು ೪೫.೭% ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಾರೆ. ಬೆಳಗಾವಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆ ೫೧.೬% ರಷ್ಟಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಈಚೆಗೆ ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಇಳಿದಿದೆ. ಮೇಲಾಗಿ ೧೯೫೧ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆ ಹಿಂದೆ ಜನಗಣನೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ಬೇಕೆಂದೇ ಕನ್ನಡ ಮನೆಮಾತಿನವರನ್ನೂ ಮರಾಠಿಗರೆಂದು ದಾಖಲೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದು ದೂರುಗಳು ಬಂದವು. ಇದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಮುಂಬಯಿ ರಾಜ್ಯದ ಸೆನ್ಸಸ್ ಸುಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟರಾಗಿದ್ದ ಬೋಮನ್ನರು ದೂರಿನಲ್ಲಿ ತಥ್ಯವಿದೆಯೆಂದೂ ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಷಾಭಾಷಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತಥ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗದೆಂದೂ ನಿರ್ಣಯ ಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಅಂಕೆಗಳೇ ಸರಿಯೆಂದುಕೊಂಡರೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊರಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ಮರಾಠಿಗರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಅವರ ಪ್ರಮಾಣ ನಗರದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೪೯.ಲಕ್ಕಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರು ಏನನ್ನುತ್ತಾರೆ?

ಅವರು ಜಾತೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೊದಲಾದ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿನವರ ಸಂಬಂಧ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರ ಸಂಗಡ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇದೆಯೆಂಬ ಹೊಸ ಅಂಶವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಪ್ರಚಾರ ಮಾತ್ರ. ಬೆಳಗಾವಿ ಶಹರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಯುಕ್ತ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವಾದಿಗಳು ಆರಿಸಿ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ 'ಜನರ ಇಚ್ಛೆ' ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದೇ ಆಗಿದೆ ಎಂದೂ ಅವರು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಇದು ನಿಜವೇ?

ನಿಜ. ಆದರೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಗರಸಭೆಯವೇ ಇರಲಿ, ವಿಧಾನಸಭೆಯವೇ ಇರಲಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಮತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಭಜನಾಕ್ರಮದಿಂದ ಮರಾಠಿಗಳಿಗೆ ಆರಿಸಿ ಬರುವುದು ಸುಲಭವಾಯಿತು. ಎದುರಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಕೆಲ ನೂರು ಮತ ಹೆಚ್ಚು ದೊರೆತರೂ ಆರಿಸಿಬರಬಹುದು. ರಾಜ್ಯಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪುನರ್ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇಂಥ ಚುನಾವಣೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಾದರೆ ಯಾವ ಶಾಶ್ವತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅತಂತ್ರವಾಗಿ ಹೋಗಬಹುದು.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ನಮಗೆ ಬರಬೇಕಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಿಚಾರವೇನು?

ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರು ೩,೨೫,೦೦೦ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ೨೬೦ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗೆ ಬರಬೇಕಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದದು ದಕ್ಷಿಣ ಸೊಲ್ಲಾಪುರ, ಅಕ್ಕಲಕೋಟೆ, ಜತ್ತಿ ಭಾಗಗಳು. ಇವು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಹೊಂದಿವೆ. ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಹೊಂದಿದ ದೇಗಲೂರು, ಹಾತಕಣಗಲೆ, ಮಿರಜ, ಕಾಗಲ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕನ್ನಡ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿವೆ.

ಬೇರೆ ಕಡೆ ನಮಗೆ ಬರಬೇಕಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಲ್ಲವೆ?

ಇವೆ. ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಅನಂತಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಡಕಶಿರಾ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೬೫.೭ ಕನ್ನಡಿಗರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರದ ದ್ವೀಪದ ಹಾಗೆ ಒಳಸೇರಿ ಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಅದು ನಮಗೆ ಸೇರುವುದು ಉಚಿತವಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ಅನಂತರ ಆಂಧ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಅಲೂರು, ಆದವಾನಿ, ರಾಯದುರ್ಗ ತಾಲೂಕುಗಳ ಗಡಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಧಾನ ಭಾಗಗಳಿವೆ.

ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಕೊಯಮತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗೋಪಿಚಟ್ಟಿಪಾಳ್ಯ ತಾಲೂಕಿನ ತಾಳವಾಡಿ ಫಿರ್ಕಾ, ಸೇಲಂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಸೂರು ತಾಲೂಕು, ನೀಲಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಗಡಿಗೆ ಹೊಂದಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಮಗೆ ಬರತಕ್ಕವುಂಟು.

ಕೇರಳಕ್ಕೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸೇರಿಹೋದ ಕಾಸರಗೋಡೂ ನಮಗೆ ಬರಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿನ ಕನ್ನಡಿಗರೂ ತುಳುವರೂ ಸೇರಿಯೇ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಸೇರಲು ಹಂಬಲಿಸಿ ಚಳವಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪಾಟಸ್ಕರ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಗಡಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಏನಾದೀತು?

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಟ್ಟಿಗಂತೂ ಅನರ್ಥವಾದೀತು. ಸಮೃದ್ಧ ಅರಣ್ಯ, ಔದ್ಯೋಗಿಕ, ಖನಿಜ, ರೇವು ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕೈಬಿಡುವವು. ಅಲ್ಲದೆ ಕೇರಳ, ಮದ್ರಾಸ್, ಆಂಧ್ರ ಎಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮೊಡನೆ ತಂಟೆ ತೆಗೆಯಬಲ್ಲವು. ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಮಲೆಯಾಳಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಕೇರಳದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಲ ಕೆಲವು ಕೊಡಗಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅವರು ಬೇಡಿಕೆ ಮುಂದೊಡ್ಡಲಾಪರು. ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ತಮಿಳರು ಕೇಳಬಲ್ಲರು. ಆಂಧ್ರರು ಇಡೀ ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ರಾಯಚೂರು, ಕಲುಬುರ್ಗಿ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗಡಿಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಬಹುದು. ಸಂಖ್ಯಾಬಲವೇ ಅಳತೆ ಕೋಲಾದರೆ ಮರಾಠಿಗರಿಗೆ ಬೆಳಗಾವಿ, ನಿಪ್ಪಾಣಿ ನಗರಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಹಕ್ಕಿಗಿಂತಲೂ ಆಂಧ್ರರಿಗೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಶಹರು ಮತ್ತು ಅದರ ಪೂರ್ವದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಕ್ಕುಂಟೆಂದು ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈವರೆಗೆ ಇವರಾರೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಜಗಳ ತೆಗೆದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಲು ತಡ ಹಿಡಿಯದು.

ಮೇಲಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆಯೇ ಈ ಗಂಡಾಂತರ ಏಕೆ ಬರಬೇಕು? ಗಡಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇರುವುದು ಕರ್ನಾಟಕ – ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಡುವೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಬಂಗಾಲಿಗಳು ಬಿಹಾರದ ಇಡೀ ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳೂ (ಸಿಂಗಭೂಮ, ಮಾನಭೂಮ) ಆಸಾಮದ ಭಾಗಗಳೂ ತಮ್ಮವೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಂಧ್ರ – ಒಡಿಸಾ, ಒಡಿಸಾ – ಬಂಗಾಲ,

ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ – ಒಡಿಸಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಭಾಷಾ ಪ್ರದೇಶ ಇನ್ನೊಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೀರ್ಮಾನಿಸಲು ಯಾರೂ ಪಾಟಸ್ಕರ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಮಾತ್ರ ಅದೇಕೆ?

ರಾಜ್ಯಗಳ ಗಡಿಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ – ಕೇವಲ ಭಾಷಾಧಾರವೊಂದರಿಂದಲೇ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಿಲುಮೆ.

ಇದು ಮುಗಿದು ಹೋದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಂದು ನಾವನ್ನುತ್ತೇವಲ್ಲ, ಯಾವ ಆಧಾರದಿಂದ?

ಬೆಳಗಾವಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅದೇ ಪ್ರಧಾನವೆಂದು ಮೇಲಿನ ಚರ್ಚೆಯಿಂದ ವಿದಿತವಾಗುತ್ತದೆ – ಈ ಮೊದಲು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಸರಕಾರಿ ಎರಡೂ ಅಂಗಗಳಿಂದ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತಿಕ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕೊ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲೋ ಎಂಬ ತಂಟೆ ಎದ್ದಾಗ ೧೯೪೯ರಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿಗರೇ ಆದ ನ.ಚಿ. ಕೇಳಕರರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಐದು ಜನರ ಸಮಿತಿಯು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಕನ್ನಡಿಗರದೆಂದು ತೀರ್ಪು ಕೊಟ್ಟಿತು. ಮರಾಠಿ ಪ್ರಧಾನ ತಾಲೂಕಿನ ಮೇಲೆ ಕೂಡ ಆಗ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುರು ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನು ಆಗಲೇ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅಂದರೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭಾಗಗಳ ಮೇಲೆ ಆಂಧ್ರದ ಹಕ್ಕಿದ್ದಷ್ಟೂ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಭಾಗಗಳ ಮೇಲೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರಿಗಿದ್ದಿಲ್ಲ ಎಂದಂತಾಯಿತು.

ಆ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯಪುನರ್ಘಟನಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದರ್ ಮತ್ತು ಫಜಲಲಿ ಅಯೋಗಗಳೂ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದವು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ೭೦% ಸೂತ್ರ ಅಂಗೀಕೃತವಾಗಿ ಚಂದಗಡ ತಾಲೂಕು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು. ರಾಜ್ಯಪುನರ್ಘಟನಾ ವಿಧೇಯಕವು ಸಂಸತ್ತಿನ ಮುಂದೆ ಬಂದಾಗ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸದಸ್ಯರು ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಘಟಕವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭಾಷಾ ಬಹುಮತದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮರು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲು ಒಂದು ಗಡಿ ಆಯೋಗ ನೇಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಂಡಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ಲೋಕಸಭೆ ನಿರಾಕರಿಸಿತು. ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಕಾರವಾರ, ಹಳಿಯಾಳ ತಾಲೂಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸುಪಾ ಪೇಠಾಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ಇಡೀ ಖಾನಾಪುರ ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿ, ಚಿಕ್ಕೋಡಿ, ಅಥಣಿ ತಾಲೂಕುಗಳ ಮರಾಠಿ ಪ್ರಧಾನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ಮೈಸೂರಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ಎರಡು

ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ತರಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳನ್ನೂ ಸಂಸತ್ತು ಕಿತ್ತುಹಾಕಿತು. ಆಮೇಲೆ ವಾದಗ್ರಸ್ತ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಪುನರ್ವಿಭಜಿಸಲು ಒಂದು ಆಯೋಗ ನೇಮಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಬಂತು. ಅದೂ ಸೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಂದಮೇಲೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇತ್ಯರ್ಥವಾದಂತಲ್ಲವೆ?

ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಎಂದು ಶ್ರೀ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಹೇಳುತ್ತಾರಲ್ಲ, ಅದೇನು?

ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ಘಟನಾ ಕಾಯದೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಗ ಗೃಹಮಂತ್ರಿ ಪಂಡಿತ ಗೋವಿಂದ ವಲ್ಲಭ ಪಂತರು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಗಡಿ ಪುನರ್ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ವಲಯ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಬಹುದು ಎಂದಿದ್ದರಷ್ಟೇ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವಾಗ ಅವರು ಶೇಕಡಾ ೭೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಬಹುಮತವುಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮರು ವಿಂಗಡಣೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಪಂತರು ಹೇಳಿದ ಮರುವಿರಂಗಡಣೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ವಲಯ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಎತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಈಗ ನಮ್ಮ ಸರಕಾರದ ನಿಲುಮೆಯೇನು?

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಇತಿಹಾಸ ಹೀಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಿರುವುದರಿಂದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದೊಡನೆ ನಮ್ಮ ವಿವಾದವನ್ನು 'ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಗಡಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ'ಗಳ ಮೂಲಕ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದು ನಮ್ಮ ಸರಕಾರ ಹೇಳುತ್ತದೆ. 'ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ' ಎಂದರೆ ಗಡಿಯ ಉಭಯ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ೧೦ ಮೈಲಿಗಿಂತ ದೂರವಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೭೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಷಾ ಬಹುಮತದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮಗಳ ಅದಲು ಬದಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪಟ್ಟಣವೂ ಸೇರುವಂತಿಲ್ಲ. ಸುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೀರು, ದೀಪ ಒದಗಿಸುವ ಯಾವುದೇ ನೀರಾವರಿ, ವಿದ್ಯುತ್ ಅಥವಾ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಯೋಜನೆಯ ಸ್ಥಳವು ೭೦% ರಷ್ಟು ಬಹುಮತದ್ದಿದ್ದರೂ ಅದು ಹಸ್ತಾಂತರವಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮರಾಠಿಗರು ಬೇಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಗಡಿಯೊಳಗೆ ೧೫೦ ಮೈಲುಗಳಷ್ಟು ಒಳಗಿನವರೆಗೂ ಇವೆ.

ನಮಗೆ ಬರಬೇಕಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರ ಏನು ಮಾಡಲಿದೆ?

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೇಲಿನಂತೆ ನಿಲುಮೆ ವಹಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕಾದಷ್ಟೇ ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಮಗೆ ಬರಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಸೊಲ್ಲಾಪುರ, ಅಕ್ಕಲಕೋಟೆ, ಜತ್ತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವದವು. ಅಲ್ಲಿನ ಜನರೂ ಜಾಗ್ರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ೧೦ ಮೈಲಿನ ನಿಯಮವನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳೂ ನಮಗೆ ಪೂರ್ಣ ಸಿಗುವುದು ಸಂಶಯ.

ಗಡಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಆತುರವುಳ್ಳ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶ ಕಾಸರಗೋಡು. ಅದನ್ನೂ ಆಂಧ್ರ, ಮದ್ರಾಸ್ ರಾಜ್ಯಗಳ ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೂ (ಇವುಗಳ ವಿವರ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಬಂದಿದೆ) ದೊರಕಿಸಲು ಸರಕಾರ ಆತುರವಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಮೇಲಿನ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಅಲ್ಪಲಾಭ ಮತ್ತು ಬಹಳ ನಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯುವುದು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವೆಂದು ವೇದ್ಯವಾದೀತು. ಇತಿಹಾಸದ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಬದಿಗೊತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಕನ್ನಡಿಗರು ಸುತ್ತಲಿನ ಭಾಷೆಗಳ ಜನರಂತೆ ವಿಸ್ತರಣಶೀಲರಾಗದೆ ಸಂಕೋಚ ಶೀಲರಾದುದರಿಂದ ಈ ಕಷ್ಟ ಬಂದಿದೆ. ನಾವು ತುಂಬ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನಾವು ಗಡಿ ಆಯೋಗವೇ ಬೇಡ ಎನ್ನುತ್ತಿರುವುದು. (ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರು ಅದು ಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿರುವುದೂ ಅದಕ್ಕೇ), ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಕಾಸರಗೋಡು, ಸೊಲ್ಲಾಪುರ, ಅಕ್ಕಲಕೋಟೆ, ಮಡಕಶಿರ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕನ್ನಡಿಗರು ಹತಾಶರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಧ್ಯಮಾರ್ಗವೆಂದು ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರ 'ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ' ಎನ್ನುತ್ತಿದೆ. ಸಮಸ್ಯೆ ಸುಲಭವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಉಭಯ ಸಂಕಟವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾವು ದೃಢತೆ ಒಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಹಾನಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಷ್ಟೇ.

* * *

ಗಡಿತಂಟೆ – ೨
ವಿವೇಕ ಮತ್ತು ಅವಿವೇಕ

ಚಂಡೀಗಡ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಬಿಡಿಸಿದ ರೀತಿಯಿಂದ ಮೈಸೂರು – ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗಡಿ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೂ ಪರಿಣಾಮ ಆಗಬಹುದೆ?

ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಂತ್ರಿ ಯಶವಂತ ರಾವ್ ಚವ್ಹಾಣರೂ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ವಸಂತರಾವ್ ನಾಯಕರೂ ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ – ಮರಾಠಿ ಗಡಿಪ್ರಶ್ನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಚಳವಳಿ ಹೂಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರಿಗೆ, ಚಂಡಿಗಡ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಗೆಹರಿಯಲಿ; ಆ ಮೇಲೆ ಮೈಸೂರು – ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬರ್ಥದ ಆಶ್ವಾಸನಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರು. ಬಿಡಿಸಲು ಸುಲಭ ಎಂದರೆ, ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಈ ಪರಿಣಾಮ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಬಹುದು?

ಚಂಡೀಗಡ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಂಶಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಒಂದು, ಚಂಡೀಗಡ ನಗರವನ್ನು ಪಂಜಾಬ್ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ; ಎರಡು, ಈ ವರೆಗೆ ಪಂಜಾಬದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲ ಹಿಂದೀಭಾಷಿಕ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಹರಿಯಾನಕ್ಕೆ (ಹರಿಯಾನ ಹಿಂದೀ ಭಾಷಿಕ ರಾಜ್ಯ) ವರ್ಗಾಯಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ನಿರ್ಣಯದಿಂದ ಎರಡು ಹೊಸ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಒಂದು, ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾದ ಉಚ್ಚಾಧಿಕಾರ ಆಯೋಗವೊಂದರ ಖಚಿತ ಸಲಹೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸರಕಾರ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಕೊಂಡದ್ದು. ಚಂಡೀಗಡ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶಹಾ ಆಯೋಗ ಚಂಡೀಗಡ ಭಾಷಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಿಂದೀ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಹರಿಯಾನಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತು. ಈಗ ಅದರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಆ ನಗರವನ್ನು ಪಂಜಾಬಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಪರಂಪರೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಮಹಾಜನ ಆಯೋಗದ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಬದಿಗಿರಿಸಿ ಬೆಳಗಾವಿಯನ್ನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಕೊಡಲು ಇನ್ನು ತಾತ್ವಿಕ ಅಡಚಣೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರ ಎಣಿಕೆ, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಮೊದಲು ಪಂಜಾಬದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಗಿದ್ದ ಹಿಂದೀ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಈಗ ಹರಿಯಾನಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಗಡಿ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನು

ಘಟಕವಾಗಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂಬ ಪಾಟಸ್ಕರ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಮತ್ತೆ ಒಪ್ಪಿದಂತಾಗಿದೆಯೆಂದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರು ಎಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡ – ಮರಾಠಿ ಗಡಿ, ಗಡಿ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಭಾಷಾ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ ತತ್ವದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕೆಂದು ತಾನೇ ಮರಾಠಿಗರು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು?

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರ ಈ ಆಶೆಗೆ ಆಧಾರವುಂಟೆ?

ಕನ್ನಡಿಗರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಾಗೆ ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಚಂಡೀಗಡ ಭಾಷಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹರಿಯಾನಾಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಪಂಜಾಬಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಸಾಮ್ಯದಿಂದ ಬೆಳಗಾವಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ಜನರ ಸಂಖ್ಯಾಧಿಕ್ಯವಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲೇ ಇಡುವುದಕ್ಕೆ ತಾತ್ವಿಕ ಅಡಚಣೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಕನ್ನಡಿಗರು ವಾದಿಸಬಲ್ಲರು. ಮೇಲಾಗಿ ಚಂಡೀಗಡ ನಿರ್ಣಯದ ಎರಡೂ ಅಂಶಗಳು (ನಗರ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳ ವಿಷಯ) ತತ್ವತ್ವೇನ ಅಂಗೀಕೃತವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಗಮನಿಸಿ ಎಚ್ಚರವಿರುವುದು ಒಳ್ಳೇದು, ಚಂಡೀಗಡ ನಿರ್ಣಯ ರಾಜಕೀಯ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿದೆ; ಅಂದರೆ ಆ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾನ್ಯಾಯಕ್ಕಿಂತ ರಾಜಕಾರಣದ (ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ಕೂಗುತ್ತಾರೆ, ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ಗಲಭೆ ಎಬ್ಬಿಸಬಹುದು; ಯಾರು ಈಗ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಆಳುವ ಗುಂಪಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಪಾಯಕಾರಿಗಳಾಗಬಹುದು ಇತ್ಯಾದಿ) ವಾಸ್ತವಿಕಾಂಶಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ದೊರೆತಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರಿಗಿಂತ ಮರಾಠಿಗರು ಹೆಚ್ಚು ಅಪಾಯಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಾರೂಢರಿಗೆ ಅವರ ಬೆಂಬಲದ ಅಗತ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂಬ ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೈಸೂರು – ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗಡಿ ನಿರ್ಣಯವಾಗುವುದೆಂದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರು ನಂಬಿರುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಇದು ಪೂರ್ಣ ಹುಚ್ಚು ನಂಬಿಕೆ ಎಂದು ಹೇಳಲುಬಾರದು.

ಮರಾಠಿಗಳು ನಂಬಿದ ಹಾಗೆ ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನು (ಅರ್ಥಾತ್ 'ಅನುಕೂಲ ಸಿಂಧು'ವನ್ನು) ಅನುಸರಿಸಿ ಗಡಿ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟರೆ ಏನಾಗಬಹುದು?

ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಡಿ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಹೊಸ ಕೋಲಾಹಲಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಾಗಬಹುದು. ಭಾರತದ ಯಾವ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನೆರೆಯ ಭಾಷಾ ಭಾಷಿಕರ ಅಧಿಕ್ಯವುಳ್ಳ ಗಡಿ ಗ್ರಾಮಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾಕ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು (೧೯೬೧ ರ ಜನಗಣನೆ) ನೋಡಿರಿ.

ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಬಿಹಾರ ಮತ್ತು ಅಸ್ಸಾಂನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಲಿ ಜನವಸತಿ ಇದೆ. ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿರುವ ಮಾನಭೂಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಂಗಾಲಿಗಳ ಹಕ್ಕು ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮೊದಲಿಂದ ಇದೆ; ಅಸ್ಸಾಂನಲ್ಲಿರುವ

ರಾಜ್ಯ	ಜನಸಂಖ್ಯೆ (ಲಕ್ಷ)	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಭಾಷಾ (ಲಕ್ಷ)
ಆಂಧ್ರ	೩೬೦	ತಮಿಳು	೫.೧
		ಕನ್ನಡ	೩.೮
		ಮರಾಠಿ	೨.೯
ಆಸ್ಸಾಂ	೧೧೯	ಬಂಗಾಲಿ	೨೦.೮
ಬಿಹಾರ	೪೬೫	ಬಂಗಾಲಿ	೧೨.೦
ಗುಜರಾತ	೨೦೬	ಹಿಂದಿ	೧.೯
		ಮರಾಠಿ	೧.೯
ಕೇರಳ	೧೬೯	ತಮಿಳು	೫.೦
ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ	೩೨೪	ಮರಾಠಿ	೯.೦
ಮದ್ರಾಸ್	೩೩೭	ತೆಲುಗು	೩೩.೬
		ಕನ್ನಡ	೯.೫
		ಮಲೆಯಾಳಿ	೪.೦
ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ	೩೯೬	ಹಿಂದಿ	೧೨.೩
		ಗುಜರಾತಿ	೧೧.೦
		ಕನ್ನಡ	೬.೩
ಮೈಸೂರು	೨೩೬	ಮರಾಠಿ	೧೦.೭
		ತೆಲುಗು	೨೦.೫
		ತಮಿಳು	೮.೫
		ಮಲೆಯಾಳಿ	೩.೦
ಓಡಿಸ್ಸಾ	೧೭೫	ತೆಲುಗು	೪.೦
		ಹಿಂದಿ	೧.೭
		ಬಂಗಾಲಿ	೧.೨
ರಾಜಸ್ಥಾನ	೨೦೨	ಹಿಂದಿ	೬.೫
ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ	೭೩೭	–	–
ಪಶ್ಚಿಮಬಂಗಾಲ	೩೪೯	ಹಿಂದಿ	೧೯.೦

೨೧ ಲಕ್ಷ ಬಂಗಾಲಿಗಳು ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಗಲಭೆಗಳು ಎದ್ದಿದ್ದವು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾಕರು ಇರುವ ಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಹೊಸತಾಗಿ ಚಳವಳಿಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುವ ಸಂಭವ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಇಂಥ ಚಳವಳಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದಾಕ್ಷಣ ಮುಂದೆ ಅದು ತಲೆ ಎತ್ತುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾವನೊಬ್ಬ ಬೆಂಕಿ ನವಾಬನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಡಿಯಾಚೆಗಿನ ತನ್ನ ಭಾಷಾ ಬಾಂಧವರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೊಕ್ಕರೆ ಸಾಕು. ಅವನು ಜನರನ್ನು ಉದ್ರೇಕಿಸಬಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಂದು ಅನಿಷ್ಟವಾದ ಒಲವನ್ನು ಯಾರೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅದೆಂದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋದ ಸ್ವಭಾಷಾ ಬಾಂಧವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕೊಡಿಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಭಾಷಾ ರಾಜ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಒಂದು ಭಾಷಾ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಜನ್ಮಸಿದ್ಧ ಹಕ್ಕು ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷಾ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಇದೆಯೆಂದ ಹಾಗಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬೆಳಗಾವಿಯ ಮರಾಠಿಗರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನಿಷ್ಟ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುವ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರಕಾರ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋದ ಕನ್ನಡಿಗರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಂಥದೇ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಲು ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಆಮಂತ್ರಣವಿತ್ತಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗಡಿಪ್ರದೇಶಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಒಳನಾಡಿಗೂ ಹಬ್ಬಬಲ್ಲದೆಂಬುದು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಸೇನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರಕಾರ ಮೌನ ಸಮ್ಮತಿ ಇತ್ತ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ಯಭಾಷಿಕರು ಭಯಗ್ರಸ್ತ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಕ್ತಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಯಾವುದಾದರೂ ತತ್ವವನ್ನು – ಗ್ರಾಮ ಘಟಕವನ್ನೋ ಇನ್ನಾವುದನ್ನೋ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಬಿಡುವುದು ಲೇಸಲ್ಲವೆ?

ಲೇಸು ಎನ್ನಬಹುದಿತ್ತು – ಸಮಸ್ಯೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ. ಆದರೆ ಹಾಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಔದ್ಯೋಗಿಕ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದೆಡೆಯ ಜನ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ ಒಮ್ಮೆ ಗ್ರಾಮಘಟಕವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಹೊಸ ಗಡಿ ರೇಖೆ ಎಳೆದರೂ ಇನ್ನು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಾರು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಿಕ ತಕ್ಕಡಿಯ ಒಲೆತ ಬದಲಾಗಬಹುದು. ಪ್ರತಿ ಚುನಾವಣೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಸ ತಳಹದಿಯಲ್ಲಿ ಗಡಿ ಬದಲಾವಣೆಯ ಬೇಡಿಕೆ ಬರಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಇದಲ್ಲದೆ ಯಾವ ರಾಜ್ಯವೂ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನಾಳೆ ಗಡಿಯಾಚೆಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತೇವೆಂದು

ಚಳವಳಿ ಎಬ್ಬಿಸಬಹುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನು ಸರಕಾರಗಳು ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರನ್ನು ಗಡಿಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಓಡಿಸುವ, ಇಲ್ಲವೇ ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಮಾತೃಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸದಂತೆ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳತೊಡಗುತ್ತವೆ. (ಈಗಾಗಲೇ ನಮ್ಮ ನೆರೆಯ ನಾಲ್ಕು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಇಂಥ ಆರೋಪಗಳು ಇವೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವಾದರೂ ಸತ್ಯವಾಗಿವೆ) ಇದು ಭಾರತವೆಲ್ಲ ಒಂದು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಸತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡುವುದು. ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಈಗಿರುವ ಗಡಿ ಶಿಲಾಶಾಶ್ವತವೆಂದಿದ್ದರೆ ಆ ಚಿಂತೆ ದೂರವಾಗಿ ಅನ್ಯ ಭಾಷಾ ಜನರನ್ನು ಯಾವ ಒತ್ತಡಕ್ಕೂ ಒಳಪಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋದ ಕನ್ನಡ ಗಡಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಈಚೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಉಗ್ರ ಚಳವಳಿಯ ವಿಚಾರವೇನು?

ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನಾಡುವ ಕೆಲ ಪ್ರದೇಶಗಳು ತಮಿಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವುದು ನಿಜ. ಅಲ್ಲಿ ತಮಿಳೀಕರಣದ ನೀತಿಯನ್ನು ಈಗಿನ ಸರಕಾರ ವಹಿಸಿದ್ದೂ ಸತ್ಯ. ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥ ಭಾಗಗಳು ಇವೆ. ಅವು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದು ಇಷ್ಟವೂ ಹೌದು. ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಗ್ರ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗುವುದು ವಿವೇಕವಾದೀತೆ? ಅದು ಜೇನುಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕೋಲು ತುರುಕಿದಂತಾಗದೇ? ಎಂದು ನಾವು ಮೊದಲು ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಅದೇನು?

ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ೧೦ ಲಕ್ಷ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರಲ್ಲದೆ ೨೦ ಲಕ್ಷ ತೆಲುಗರೂ ೮ ಲಕ್ಷ ತಮಿಳರೂ ಇದ್ದಾರೆಂದು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಅಸ್ಸಾಂ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮತ್ತಾವ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಔದಾರ್ಯದಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಈ ಸಂಬಂಧ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಇದ್ದದ್ದಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಬಾಂಧವ್ಯ ಮಧುರವಾಗಿದೆ. ಅನೇಕರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಾವು ನೆರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಲಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಅವರೂ ನಮ್ಮ ಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆ ಆರಂಭಿಸಬಹುದು. ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗಡಿಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಮಿಳರೂ, ಕೋಲಾರ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರರೂ ಗಡಿಯಾಚೆಯಿಂದ ಪ್ರಚೋದಕ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬಹುದು. ನಾವು ಕನ್ನಡ ಪ್ರಧಾನ ಫಿರ್ಕಾಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ತಮಿಳರು (ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ) ಗ್ರಾಮ

ಘಟಕದ ಬೇಡಿಕೆ ಮುಂದೊಡ್ಡಬಹುದು. ಆಂಧ್ರರು ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನೇ ಕೇಳಬಹುದು. ಈ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಪಡೆದದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಲೂಬಹುದು.

ನಾವು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಅವರು ನಾಳೆ ಈ ಬೇಡಿಕೆ ಮಂಡಿಸುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಾದೀತು? ಈಗಾಗಲೇ ಕಾಸರಗೋಡು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕೇರಳ ಸರಕಾರವೂ ತಾಳವಾಡಿ ಮೊದಲಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡು ಸರಕಾರವೂ ಹಿಂದೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿ ಈಗ ಆಂಧ್ರಕ್ಕಾಗಿರುವ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರ ಸರಕಾರವೂ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕನ್ನಡತನವನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವ ವಿದ್ಯಾನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿವೆಂಬ ದೂರುಗಳಿವೆ. ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪೂರ್ಣ ಅಳಿದೀತು. ಆಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಉದಾರ ನೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಗಡಿಯೊಳಗೆ ಉಳಿದಿರುವ ತಮ್ಮವರನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಯತ್ನಿಸಿದರೆ?

ಆ ಭಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲ ಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಡುವವರೆಲ್ಲ ನಮಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಭಾಷಾಭಿಮಾನಿಗಳೆಂಬುದು ನಮಗೆ ಅಷ್ಟು ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ತಾರದ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ನಾವಾಗಿ ಇಂದೇ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಬೇಕೇ ಎಂದು ನೋಡಬೇಕಾದ್ದಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಗಡಿಯೊಳಗಿರುವ ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾಕರನ್ನು ಗಾಬರಿಪಡಿಸುವಂಥ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

ಆದರೆ ಗಡಿಯಾಚೆಗಿನ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಅವರ ಅದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕೆ?

ಹಾಗಲ್ಲ, ಯಾವುದೇ ಸರಕಾರ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು ಯತ್ನಿಸುವುದು ನಾಳೆ ಅವರು ಗಡಿಯಾಚೆಗಿನ ಜನರೊಡನೆ ಸಾಮೀಲಾದಾರು ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ. ಆ ಭಯ ಹೋದರೆ ಪೀಡಕ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಶಾಶ್ವತವೆಂದು ಸಾರುವುದು ವಿಹಿತವೆಂದು ಹೇಳುವುದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಗಡಿಯಾಚೆಗಿನ ಜನರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಭಾಷಾತ್ಮಕ ಹಿತ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಆಯಾ ಸರಕಾರಗಳು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಒಡಂಬಡಿಕೆಗೆ ನಿಶ್ಶಂಕ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದು. ಯಾವುದೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸ್ಥಳಾಂತರ ಪರಸ್ಪರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಂದಾಗುವುದಾದರೆ ಅದು ಸರಿಯೇ.

ಕನ್ನಡಿಗರ ದೌರ್ಬಲ್ಯವೆಂದರೆ ಅವರು ಹೊರಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಬದಲು ಒಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವವರು. ಹೊರಗಿನವರೇ ಇತ್ತ ಕಾಲು ಚಾಚುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಚಾಚಿದರೂ ಬೇಗ ಅವರ ಭಾಷಾಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಜನಗಣನಾ ಅಂಕಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಸಂಖ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಯೂ

ಇತರರಿಗಿಂತ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ೧೯೫೧-೬೧ರ ನಡುವೆ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಜನಸಂಖ್ಯಾವೃದ್ಧಿ ಶೇಕಡಾ ೨೧.೫ ಇದ್ದರೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಸಂಖ್ಯಾವೃದ್ಧಿ ೨೦ಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯಷ್ಟೇ.

ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗಡಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ರಾಜಕೀಯ ನಿರ್ಣಯ ಹೇರಿದರೆ?

ಕನ್ನಡಿಗರು ಇದನ್ನು ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಎದುರಿಸಬೇಕು. ಗ್ರಾಮ ಘಟಕ ಮೊದಲಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ತರ್ಕಬದ್ಧ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಏನೇನಾಗಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಜನರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವಂತೆ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹೊರಗೂ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರಕ್ಕೂ ಇಂಥ ರಾಜಕೀಯ ನಿರ್ಣಯಗಳಿಂದ ಆಗಬಹುದಾದ ದೂರಗಾಮಿ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬೇಕು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಿಂಸೆಯ ಬಲದಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇತರರಿಗೂ ಆ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಿತ್ತಂತಾಗುವುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಉತ್ತರದವರ ನ್ಯಾಯ ಬುದ್ಧಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲೇ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಶಂಕೆಗಳೇಳುವಂತಾಗಬಹುದು. ಈಗಾಗಲೆ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ರೂಢ ಮೂಲವಾಗಿರುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಮನೋವೃತ್ತಿಯ ಕರೆಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಂಬಲಿಗರು ದೊರೆಯಬಹುದು – ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ತಿಳಿಹೇಳಬೇಕು.

* * *

ಮಹಾಜನ ವರದಿಯ ದುರದೃಷ್ಟ - ೩

ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೮ರಂದು ಸಂಸತ್ತಿನ ಚಳಿಗಾಲದ ಅಧಿವೇಶನ ಮುಗಿಮುಗಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ, ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ, ದಿನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಚನೆ ಕೊಡದೇನೇ, ಮೈಸೂರು - ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಮೈಸೂರು - ಕೇರಳ ಗಡಿವಿವಾದವನ್ನು ಕುರಿತ ಮಹಾಜನ ವರದಿಯನ್ನು ಎರಡೂವರೆ ಕೋಟಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ವಿರೋಧವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಸಂಸತ್ತಿನ ಎರಡೂ ಸದನಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಉಭಯ ಸದನಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಶತ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಈ ಅಪೂರ್ವ ಕ್ರಮದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮೈಸೂರು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತಮ್ಮ ಕರಿ ನೆರಳು ಚಾಚಬಹುದೆಂಬುದು ಅತರ್ಕ್ಯವಾದದ್ದು.

ಈ ಗಡಿತಂಟೆಗಳ ಕಥೆ ಈಗ ಹಳೇ ಕಥೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಪುನರುಕ್ತಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಎಡೆ ಇದೆ. ಇಡೀ ಬೆಳಗಾವಿ, ಇಡೀ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಕನ್ನಡದ ಅಂಗವೆಂಬುದು ಸುಮಾರು ಈ ಶತಮಾನದ ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆಯುವ ವರೆಗೂ - ಈಗ ಜಗಳ ಮಾಡುವವರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಸರ್ವರಿಗೂ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮೇಲೆ ಬೆಳಗಾವಿ ನಗರ ಮತ್ತು ಅದರ ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಮರಾಠಿ ಭಾಷಿಕರ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವುಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶಗಳೂ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಂಕಣೀ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರದೇಶಗಳೂ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಕೂಗು ಕೇಳಿಸತೊಡಗಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಕಾಸರಗೋಡು ತಾಲೂಕಿನ ಮೇಲೆ ಮಲೆಯಾಳಿಗಳು ಹಕ್ಕು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಪ್ರಥಮತಃ ಇದನ್ನು ಯಾರೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಗಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಏಕೀಕೃತ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಾಗ ಮರಾಠಿ ಭಾಷಿಕರ ಬಹುಮತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಂದಗಡ ತಾಲೂಕನ್ನು ಸಂಯುಕ್ತ ಮುಂಬಯಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಕನ್ನಡಿಗರು ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದಾಗ ಕನ್ನಡ - ಮರಾಠಿ ಗಡಿ ತಂಟೆಗೆ ಇದು ತಮ್ಮಿಂದ ಬೇಡಲ್ಪಡುವ ಕೊನೆಯ ತ್ಯಾಗ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಕಾಸರಗೋಡಿನ ವಿಚಾರ ಭಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಆ ತಾಲೂಕನ್ನು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಗಡಿ ಆಯೋಗದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಬಲ ಮಲೆಯಾಳಿ ಮಹನೀಯರು ಇದ್ದದ್ದು ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು.

ಕಾಸರಗೋಡಿನ ಬಹುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಹುಮತವುಳ್ಳ ಕನ್ನಡಿಗರ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಈ ಹಸ್ತಾಂತರವಾಯಿತು.

ಆದರೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರು ದಿನ್ನೆ ನುಂಗಿ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಕೈ ಚಾಚಿದರು. ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ, ಆ ನಗರವನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಮರಾಠಿಗರ ಅಲ್ಪ ಬಹುಮತವುಳ್ಳ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಭಾಗಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಕದಾಚಿತ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಗಡವೇ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪುನಃ ಇಷ್ಟು ಜೋರಾಗಿ ಏಳುತ್ತಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ! ಆದರೆ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಜವಾಹರಲಾಲರು ಮತ್ತು ಇತರ ಕೆಲವರು ಮರಾಠಿಗರಿಗೂ ಗುಜರಾತಿಗಳಿಗೂ ಸಹಜೀವನದ ಪಾಠವನ್ನು ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ತುರುಕಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ದ್ವಿಭಾಷಾ ಮುಂಬಯಿಯ ವಿಷ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದರು. ಮುಂಬಯಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಘೋರ ಹಿಂಸಾಚಾರ ರಕ್ತಪಾತಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗುಜರಾತ್ ವಿಭಜನೆಗೆ ಒಪ್ಪದೆ ನಿರ್ವಾಹ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಚಳವಳಿ ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳಿಂದ ಗುರಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಮಾತು ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಉತ್ತಮ ಉಪಾಯವೆಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ನೆಹರೂ ನಿರ್ಗಮನದಿಂದ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ದುರ್ಬಲಗೊಂಡ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರ ಒತ್ತಡದ ಒತ್ತರವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಈ ಗಡಿ ತಂಟೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಆಯೋಗ ನೇಮಿಸಿದರು.

ಈ ಆಯೋಗ ನೇಮಕದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನೂ ಪುನಃ ನೆನೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕನ್ನಡಿಗರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಮುಂಬಯಿ ಅಧಿವೇಶನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸೇನಾಪತಿ ಬಾಪಟರು ಗಡಿತಂಟೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಕೆದಕುವವರ ಬೆಂಬಲಕ್ಕಾಗಿ ಅದೇ ನಗರದಲ್ಲಿ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಉದಾರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ, ಆಮರಣ ಉಪವಾಸ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಅಧಿವೇಶನ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮುಂಜಾನೆ ಆಗ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಕೆ. ಕಾಮರಾಜರು ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಏನಾದರೂ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೆದಕುವ ಉದ್ದೇಶ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಸಂಜೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನಾಯಕರು ಹೇಗೋ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರನ್ನು ಪುಸಲಾಯಿಸಿ ಬಾಪಟರನ್ನು ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಮುದುಕನ ಉಪವಾಸದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹೆಂಗರುಳು ನೊಂದಿತೇನೊ, ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನಲ್ಲಿಯ ತಮ್ಮ ಸಹಕಾರಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಮಾತೂ ಕೇಳದೆ ತಂಟೆಯ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಆಯೋಗ ನೇಮಿಸುವ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಮರಾಜರು ತಲೆಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೂತರು. ಆದರೆ ಅವರು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಸಮ್ಮತಿಯ ಮುದ್ರೆ ಒತ್ತಿದರು. ಆ

ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಹುಲಿಯನ್ನು ಏರಿದಂತಾಯಿತು. ಈಗವರಿಗೆ ಇಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿವೃತ್ತ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಮಹಾಜನರನ್ನು ಉಭಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಮ್ಮತಿಯಿಂದ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಆಯೋಗದ ವರದಿಯನ್ನು ತೀರ್ಪು ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಮೂರೂ ಒಪ್ಪಿದವು. ಆದರೆ ಈ ಸಂಬಂಧ ಸರಕಾರ ಹೊರಡಿಸಿದ ಆಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಾಬ್ದಿಕ ಸಂದಿಗ್ಧವನ್ನು ಉಳಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೊನೆಯ ಮಾತು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಇದೇ ಮುಳುವಾಯಿತು. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ. ಈ ಸಂದಿಗ್ಧವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು, ತಾನು ಬಯಸಿದ್ದು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ವರದಿಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿತು. ಕನ್ನಡಿಗರು ಅದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂದರು.

ಮಹಾಜನ ವರದಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗರು ಲಾಭ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಶುದ್ಧ ಅಸತ್ಯ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳುಳ್ಳ ನಿಪ್ಪಾಣಿ, ಖಾನಾಪುರಗಳನ್ನು ವರದಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಅದು ಸೂಚಿಸುವ ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭಾಗಗಳು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹೊರೆಯೇ ಹೊರತು ಕಣಜವಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾವು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿದ್ದೇವೆ ಹೊರತು ನಮಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೇ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದಲ್ಲ.

ಗಡಿಯ ಪುನರ್ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಉಭಯ ಸಮ್ಮತ ಹಾದಿ ಹುಡುಕಬೇಕೆಂದು ದಿಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಳುವವರು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ನಿಟ್ಟಿನವರೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನ ತಳ್ಳಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅವರ ಈ ಅರೆಬರೆ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಗೆಲ್ಲುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಮೂರು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಈ ವರದಿಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಇಟ್ಟು ಈಗ ಸಂಸತ್ತಿಗೆ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಅದು ಎತ್ತಿಕೊಂಡವರ ಕೂಸು.

ಕನ್ನಡಿಗರು ಈ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಏಕೆ ವಿರೋಧ ಒಡ್ಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಈ ಆಯೋಗವನ್ನು ಸರಕಾರ ನೇಮಿಸಿತು. ಅವರ ಉದ್ದೇಶ ಗಡಿ ತಂಟೆಯ ಕೊನೆಯ ಪರಿಹಾರ. ಆಯೋಗದ ವರದಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅದನ್ನು ಆಚರಣೆಗೆ ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಮಸೂದೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಇದನ್ನು ಸಂಸತ್ತಿನ ಮುಂದೆ ತರಬೇಕು. ಏನೂ ನಿರ್ಣಯವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯಂಥ ವರದಿಯಲ್ಲ.

ಆಯೋಗದ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾನೂನು ಮಾಡುವುದು ಅದನ್ನು ಬೇಡಿದವರ ಮತ್ತು ನೇಮಿಸಿದ ಪ್ರಧಾನಿಯ ಸ್ವಂತ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಆಗಲೂ ಇದ್ದರು. ಆಯೋಗದ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಮಾತುಕೊಟ್ಟದ್ದರಲ್ಲಿ ಇವರೆಲ್ಲರ ಪಾಲೂ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡುವುದು ಅವರ ನೈತಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಂಧಿಯವರಿಗೆ ಇದು ಉಭಯ ಸಂಕಟದ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ವರದಿಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡಿದರೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಅವರ ಬೆಂಬಲ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು. ಅದನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿದರೆ ಮೈಸೂರನ್ನು ಅವರು ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಂಡಂತಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರು ಬೇಡಿ ಇದನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅದರ ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಕೆಲಸ.

ಸಂಸತ್ತು ತನಗೆ ಸರಿದೋರಿದಂತೆ ಮಾಡಲಿ ಎಂಬುದು ಬರೇ ಕಾಟಾಚಾರದ ಮಾತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳೆಲ್ಲ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ತಿಳಿದಿವೆ ಹೊರತು ಸಂಸತ್ತಿಗಲ್ಲ. ಆಯೋಗ ನೇಮಿಸುವಾಗ ಸಂಸತ್ತನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಣಯದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅದೇಕೆ ಹೊರಬೇಕು? ಈ ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಗಡಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಕಾರವೇ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಕೊಂಡು ಸಂಸತ್ತಿನ ಒಪ್ಪಿಗೆಗೆ ಮಂಡಿಸಿತ್ತು. ಈಗ ಹೊಸ ಕ್ರಮ ಏಕೆ?

ಸಂಸತ್ತೇ ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ಪ್ರತಿ ಸದಸ್ಯನು ತನ್ನ ಪಕ್ಷದ ವ್ಹಿಪ್ ಇಲ್ಲದೆ ತನಗೆ ಸರಿದೋರಿದಂತೆ ಮತ ಕೊಡುವುದು. ಹೀಗಾದಲ್ಲಿ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳು ತಕ್ಕ ಮತ್ತು ತಗದ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೂಡುವುವು. ಹೀಗೆ ಹೊರಟ ನಿರ್ಣಯ ಸರಕಾರವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಪೇಚಿಗೆ ತಳ್ಳಬಹುದು.

ಮಹಾಜನ ವರದಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ತಿ ನ್ಯಾಯ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರಿಗಿರಬಹುದು; ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಏನಿದೆಯೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಯೋಗದ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ತಲೆಬಾಗುವುದಾಗಿ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿರುವಾಗ ಇದನ್ನು ತೀರ್ಪೆಂದು ಅವರು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಕಚ್ಛ ರಣದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಪಾಕ್ ಗಡಿ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯೋಗ ಭಾರತದ ವಿರುದ್ಧ ನಿರ್ಣಯ ಕೊಟ್ಟರೂ ನಾವು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆವು. ಪಳಗಿದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಕೂಡ ಆಗ ಈ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಭಾರತ ಬಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಸರಕಾರ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಅದನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು.

ಈಗ ನಮ್ಮ ದೇಶದೊಳಗೇ ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಣ ಗಡಿ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಪು ತಮಗೆ ಸರಿದೋರಲಿಲ್ಲವೆಂದಾಕ್ಷಣ ಅದನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ?

ಸಂಸತ್ತಿನ ಇಚ್ಛೆಯಂತಾಗಲಿ ಎನ್ನುವುದು ಈಗಿನ ಸರಕಾರದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧೋರಣೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸೈಗುಟ್ಟಬಹುದಿತ್ತು. ತನಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಸರಕಾರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ಈಗ ಮಹಾಜನ ವರದಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಂಸತ್ತನ್ನು ಖೊಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು ಯಾವ ನ್ಯಾಯ? ರಾಜಕೀಯ ಗಾಳಿಕೋಳಿತನಕ್ಕೆ ಮಿತಿ ಬೇಡವೆ?

ನಾಳೆ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾಜನ ವರದಿಯ ಗತಿ ಏನಾಗುವುದೋ ದೇವರೆ ಬಲ್ಲ ಸಂಸತ್ತಿನ ಪರಮಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಚಳವಳಿ ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳು ವ್ಯರ್ಥ ಶಕ್ತಿಹ್ರಾಸ; ರಾಷ್ಟ್ರದ ತಳಕಟ್ಟನ್ನು ಅವು ಚಲವಿಚಲಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ದೇಶದ ಚುಕ್ಕಾಣಿ ಹಿಡಿಯುವ ಹೊಣೆ ವಹಿಸಿಕೊಂಡವರು ಜನರ ಭಾವನೆಗಳೊಡನೆ ಚೆನ್ನಾಟವಾಡುವುದರಿಂದ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಚೋದಕ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಬಲ ಬರುತ್ತದೆಂದೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದಿಂದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಬಲಿತರೆ ದೇಶವನ್ನು ಒಂದಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಕೀಲುಗಳು ಶಿಥಿಲಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಈಗಾಗಲೇ ಕೇಂದ್ರದ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವಾದಿಸುವ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಕೂಗು ರಾಜ್ಯ ರಾಜಧಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಾಗಿ ಕೇಳಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಪ್ರಬಲರ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ದುರ್ಬಲರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಅದರ ಚರ್ಯೆಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಈ ಕೂಗಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಬಹುದು. ಕೆಲ ನೂರು ಚದರ ಮೈಲುಗಳು ಈಚೆ ಆಚೆ ಆಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಈ ಭಾವನೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಂಡಾಂತರದ್ದಾಗುವುದು.

* * *

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಗಡಿತಂಟೆ – ೪

ಮರಾಠಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸತ್ಯವನ್ನು ರಾಜಕಾರಣದ ವೇಶ್ಯೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿವೆ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿ ಮಹಾರಾಜರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಕೆಡಹಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮುಂಬಯಿಯ ಜನಪ್ರಿಯ ಮರಾಠಿ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ಆದರೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅದು ಲೆಕ್ಕಿಸಲಿಲ್ಲ. ಜನರನ್ನು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕೆರಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಧುರೀಣರು ನಿಪುಣರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದಿ ಮಧು ದಂಡವತೆ ಮತ್ತು ಅಸಮಾಜವಾದಿ ಬಾಳ ಠಾಕ್ರೆ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ. ಕನ್ನಡಿಗರ ಸಹನೆ ಮತ್ತು ವಿವೇಕವನ್ನು ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದ ಮರಾಠಿ ಧುರೀಣರಿಗೆ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಆಘಾತ ಕಾದಿತ್ತು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ (ಮಧು ದಂಡವತೆ ಪ್ರಚೋದಿತ) ಈ ಗಲಾಟೆಖೋರರ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲು, ಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯವಹಿಸಿ ಬಿಗುವಿನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿತು. ಇದು ಮರಾಠಿಗರಿಗೆ ಮಹಾಪಾತಕದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮರಾಠಿಗರೇ ಇಂಥ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾದರು. ಬೆಳಗಾವಿಯನ್ನು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟರೂ, ಮರಾಠಿಗರು ಕಾರವಾರದತ್ತ ಕಾಲು ಚಾಚದಿರಲಾರರು. ಅವರ ಮನೋಧರ್ಮ ಬದಲಾಗದು. ಆಚಾರ್ಯರು ಸಾಣೆ ಹಿಡಿದ, ಅವರ ನೀತಿಯ **ಗಂಡಾಂತರ ಈ ಲೇಖನ(೧೯೭೪, ಫೆಬ್ರವರಿ ಕಸ್ತೂರಿ)ದಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತವಾಗಿದೆ.***

ಕರ್ನಾಟಕ – ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗಡಿತಂಟೆ ಕಳೆದ ವರ್ಷಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ತನ್ನ ರುದ್ರಲೀಲೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿತು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೇನೂ ಮಾಡಲು ಇಲ್ಲದಾಗ ಈ ತಂಟೆಯನ್ನು ಕೆದಕಿ ಕೋಲಾಹಲವೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಒಂದು ಹಾಬಿಯಾದ ಹಾಗಿದೆ. ಅವರು ಮುಂಬಯಿಯಿಂದಲೋ, ಪುಣೆಯಿಂದಲೋ ಬೆಳಗಾವಿಗೆ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಮರಾಠಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಒಣ ಕಥೆಯ ಹಸಿ ನೆನಪುಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ಸ್ಥಳೀಯ ನಾಯಕರನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿ ಉಪದೇಶ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಗಾವಿಯ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರು ಈ ಚಿತಾವಣೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟು ಉಪಟಳವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಲಾಟೆಯ ಸುದ್ದಿ ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿತು ಎಂದು ಖಾತ್ರಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಿಯೋಗಗಳನ್ನು ಒಯ್ಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಘನರ್ಘಟನೆಯಾದಂದಿನಿಂದಲೂ ಈ ಮಾದರಿ ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಹೊಂದುತ್ತಾ ಇದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೊಸ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯೊಡನೆ ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಉಗ್ರವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರಿಗೆ ಆಗುವ 'ಅನ್ಯಾಯ'ಗಳನ್ನು ಕತೆಕತೆಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸತ್ಯವನ್ನು ರಾಜಕಾರಣದ ವೇಶ್ಯೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿವೆ. (ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿ ಮಹಾರಾಜರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಕೆಡಹಲಾಗಿದೆಯೆಂದು ಮುಂಬಯಿಯ ಮರಾಠಿ ಜನಪ್ರಿಯ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅದು ಲೆಕ್ಕಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ). ಗಡಿಯಾಚೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬೂದಿಯೊಳಗಿನ ಕೆಂಡವನ್ನು ಕೆದರುವವರ ಮೇಲೆ ಏನೊಂದೂ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಕರ್ನಾಟಕದ ಸರಕಾರಗಳು ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತ ಬಂದಿವೆ.ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದರೆ ಗಡಿಯಾಚೆಗೂ ಕನ್ನಡಿಗರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆ; ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಇರುವ – ಕೆಲ ವೇಳೆ ಅದೇ ಒಂದು ಮನೋಜಾಡ್ಯವೋ ಎನಿಸುವ – ಅಪಕೀರ್ತಿ ಭಯ ಇನ್ನೊಂದು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದೊಳಗಿರುವ ಬೆಳಗಾವಿ ನಗರದಲ್ಲಿಯೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ವಿತ್ತ ಮರ್ಯಾದೆಗಳಿಗೆ ಭದ್ರತೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಸ್ಥಿತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರವೂ ಯಾವುದನ್ನು ವಿವೇಕ ಎಂದು ಬಗೆಯುತ್ತಾರೊ ಅದನ್ನು ಮರಾಠಿ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳು ದೌರ್ಬಲ್ಯವೆಂದು ಬಗೆಯುವುದರಿಂದ ಅವರ ದುರ್ಧೈರ್ಯ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ.

ತೀರ ಮೊನ್ನೆಯ ಗಲಾಟೆಯನ್ನು ಕೆದಕಿ ಹೋದವರು ಮಧು ದಂಡವತೆಯವರು. ಅವರು ಸಮಾಜವಾದಿ ಪಕ್ಷದ ರಾಜಕಾರಣಿ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳ ದುರ್ದೈವವೆಂದರೆ, ಈ ದೇಶವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಕಡೆಗೆ ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಅವರಿಗೆ ಪುರುಸೊತ್ತು ಇಲ್ಲ; ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಜನರನ್ನು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕೆರಳಿಸಿ ಸುಡುವ ಬಣವೆಯಿಂದ ಹಾರು ಅರಳನ್ನು ಮೆಲ್ಲಲು ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ತುದಿಗಾಲ ಮೇಲೆ ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾರಸ್ಯವೆಂದರೆ, ಅತ್ಯಂತ ಸಮಾಜವಾದಿ ದಂಡವತೆಯವರೂ ಅತ್ಯಂತ ಅಸಮಾಜವಾದಿ ಬಾಳ ಠಾಕರೆಯವರೂ ಒಂದಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸುವ ಇಂಥ ಹಾವಳಿಗಳಿಂದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಆಳುವ ಪಕ್ಷ ತುಂಬಾ ಸಂತುಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಅವರೇಕೆ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಬಾರದು ಹೇಳಿ? ರಾಜ್ಯದ ಜನರನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರುವ ನಾನಾ ಕಠಿಣ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕಡೆಯಿಂದ ಜನರ ಚಿತ್ತಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಆದರೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸುವ ಅಪ್ರಿಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವರ ಎದುರಾಳಿ ಪಕ್ಷಗಳು ಅವರಿಗಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕರು ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮೂಕ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟು ಮೂಕವಲ್ಲದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಕೊಡುತ್ತ ಇದ್ದಾರೆ.

ಆದರೆ ಈ ಸಲ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದದ್ದು ನಡೆಯಿತು. ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸರಕಾರ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಗೊಂದಲಬಡಕರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾಳಿದ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ತುಸು ಬದಲಿಸಿ ಹಿಂಸಾಚಾರಕ್ಕಿಳಿಯುವವರನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಬಿಗಿಯಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಂಡಿತು. ಇದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಹಿಂಸಾಮಾರ್ಗಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚ ಮಹಾಪಾತಕಗಳಲ್ಲೊಂದೆಂದು ಕಂಡಿತು. ಕನ್ನಡಿಗರೂ ಕನ್ನಡಿಗರ ಸರಕಾರವೂ ಹೇಡಿಗಳೆಂದೂ ಮರ್ದ್ ಮರಾಠರಿಗೆ ಅವರು ನಡುಗುತ್ತಾರೆಂದೂ ಅವರು ತಮ್ಮನು ತಾವೇ ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಸಮಜಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಹೇಡಿಗಳೆಂದು ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದವರು ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮೀರಿ ಸಿಡಿದೆದ್ದು ನಿಂತರೆ ಅದು ಮಹಾ ಅನ್ಯಾಯವೆಂದು ನಮಗೆ ಅನ್ನಿಸುವುದು. ಮರಾಠಿಗರು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅನೇಕ ನಗರಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕನ್ನಡಿಗರ ಮೇಲೆ, ಅವರ ಸೊತ್ತು ಸಂಪತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ದಾಳಿ ಮತ್ತು ಹೊಡೆದ ಕೊಳ್ಳೆ ಈಚೆಗಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಅದ್ವಿತೀಯವಾಗಿದೆ.

ನಾಗರಿಕವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ಸರಕಾರವೆಂಬುದು ಇರುವಲ್ಲಿ ಇಂಥ ನಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟ ಸುಲಿಗೆ ಮತ್ತು ಧ್ವಂಸ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ? ಸುಲಿಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮರಾಠಾ ಸೈನ್ಯದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳದೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯಾದ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಹುದುಗಿ ಹೋದ ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ತಲೆಯೆತ್ತಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲ ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಶಿವಸೇನೆಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ವಿರೋಧಿ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಲೂಟಿಗಳಾದ ನಂತರ ಕಳವಾದ ಅನೇಕ ಸರಕುಗಳು ಗುಂಡಾ ಜನರ ಹತ್ತಿರವಲ್ಲದೆ ಮರ್ಯಾದೆವಂತ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗೀಯರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದವು.

ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಸರಕಾರಗಳು ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ತಕ್ಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಅದರ ಕಥೆ ಗಾಂಧೀ ಕೊಲೆಯ ನಂತರ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕೆಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಕೊಳ್ಳೆ ಘಟನೆಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ಕೊಂದವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂಬುದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿರುದ್ಧ ಹಿಂಸೆ, ಸುಲಿಗೆ, ಕೊಳ್ಳೆಗಳು ನಡೆದವು. ಇವು ತಹಬಂದಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ಮುಂಬಯಿ ಸರಕಾರ ಸಂತ್ರಸ್ತರಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನೇನೋ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಿತು. ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು 'ಉದಾತ್ತ' ನೆವದಿಂದ, ಯಾವ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದರೂ ದಕ್ಕುತ್ತದೆಂಬ ಪಾಠವನ್ನು ಇದು ಜನರಿಗೆಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಶಿವಸೇನೆಯ 'ದಾಳಿ'ಯ ನಂತರ ಮುಂಬಯಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇದೇ ಮಾತು ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿತು.

'ತಾಯ್ನಾಡಿನ ಈ ಭಕ್ತ'ರ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಲು ಯಾವ ಹಿರಿಯ ಪಕ್ಷವೂ ಮುಂದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ವಾತಾವರಣವಿರುವಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸರು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಣ್ಣು ಕಿವಿಯಿಲ್ಲದವರಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದುಃಖದ ಮಾತೆಂದರೆ ಈವರೆಗೆ ಈ ಬಗೆಯ ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ದೂರವಿರುತ್ತಿದ್ದ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೂ ಈ ಸಲ ಈ ಅಂಟು ಜಾಡ್ಯ ಹಬ್ಬಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಣ್ಣ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರ ಸೊತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಯಾಯಿತು. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅಪಹರಣವೂ ಆಯಿತು. ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ಹುಳುಕು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ನಾವು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರ ಶಿಷ್ಯರಂತೆ ಈ ತಪ್ಪನ್ನು ಗುಂಡಾಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿದರೂ ಕೆಲವೆಡೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳಾದವರು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವುಂಟು ಈ ತರದ ಘಟನೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಾದಂತೆ ಇದು ಪೂರ್ವ ಯೋಜಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಚಳವಳಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಇರುವ ಈ ಲೇಖಕನಿಗೆ ಈ ಸಲದ ಚಳವಳಿಗಳು ಅನಾಯಕವಾಗಿಯೂ ಸ್ವಪ್ರೇರಿತವಾಗಿಯೂ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತ ಉಗ್ರ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿವೆಯೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿವೆ. ಮುಂದಿನ ಸಲ ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೆ ಇನ್ನೂ ಘೋರವಾದ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆಯುವ ಭಯವಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ – ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗಡಿ ತಂಟೆಯ ಕಥೆ ಎಷ್ಟು ಜನಜನಿತವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ವಾದಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುವುದೇ ನಿರರ್ಥಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ತೊಂದರೆಗಳು ಬೆಳಗಾವಿ ನಗರದ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿವೆಯೆಂಬುದು ಈಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅರ್ಧ ಶತಮಾನ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೇಳ್ಕರ ಒಪ್ಪಂದ ಪ್ರಕಾರ ಬೆಳಗಾವಿ ಕರ್ನಾಟಕದ್ದೆಂದು ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ನಂತರ ನೇಮಕವಾದ ಅನೇಕ ಸಮಿತಿಗಳು, ಆಯೋಗಗಳು ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರವಾಗಿಯೇ ತೀರ್ಮಾನ ಕೊಟ್ಟಿವೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾವು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು 'ಕೊನೆಯ' ತೀರ್ಪಿನ ನಂತರವೂ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರು ಹೊಸತಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ತೆಗೆದು ನ್ಯಾಯಮಂಡಲಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಯೋಗದೊಡನೆ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕಾದ 'ವಿಜಯ'ದೊಂದಿಗೆ ಒಂದೊಂದೇ ತುಂಡು ನೆಲ ಕೈಬಿಡುತ್ತಿದೆಯೆಂದೂ ನಾವು ಮರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಮೊದಲು ಚಂದಗಡವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದಾಯಿತು. ನಾವು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಕುಣಿದಾಡುವ ಮಹಾಜನ ಆಯೋಗದ ಐತೀರ್ಪು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅತಿ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ತಾಲೂಕುಗಳೆರಡನ್ನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ದಾನ ಕೊಡುವೆನೆಂದಿತೆಂಬುದನ್ನಾಗಲಿ

ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಏನು ಬಿರುಕು ಬಿಡಬಹುದೆಂದಾಗಲಿ ನಾವು ಚಿಂತಿಸಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾವಿ ನಗರ 'ಉಳಿಯಿತು' ಎಂಬುದನ್ನೆ ನಾವು 'ವಿಜಯ'ವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ತಾನೇ ಇದರ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಣಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗುತ್ತಿದೆ; ಖಾನಾಪುರದ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಾನಗಳು ಕೈಬಿಡುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಗಳ ಕೊರಳು ಹಿಸುಕಿದಂತಾದೀತೆಂದು ಯೋಚನೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮಹಾಜನ ಐತೀರ್ಪನ್ನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿತು ಈ ತೀರ್ಪೇ ಕೊನೆಯದು ಎಂದು ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮೊದಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ತನಗೆ ಪೂರ್ತಿ ತೃಪ್ತಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲೆಂದು ತೀರ್ಪನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಲು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಯಾವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೂ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಮನಸ್ಸಾಕ್ಷಿ ಕಟೆಯಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ತೀರ್ಪೂ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ತಿ ತೃಪ್ತಿ ಕೊಡಲಾರದೆಂಬ ವಿವೇಕಕ್ಕೆ ಮರಾಠಿಗರು ಕಿವಿಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಈಗ ಪುನಃ ರಾಜಿ ಪಂಚಾಯತಿ, ಪುನಃ ಆಯೋಗ, ಅಥವಾ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದ ತೀರ್ಮಾನ ಈ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿವೆ. ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು (ಬೆಳಗಾವಿ ನಗರ ಹೊರತು) ಬೇರೆ ಕೆಲ ರಿಯಾಯತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾತಾಡಿದರು. ಇದು ವ್ಯರ್ಥ ಆಸೆ; ಅಪಾಯಕಾರಿ ಕೂಡ. ಉಭಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಸೇರಿ ರಾಜೀ ಸೂತ್ರ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೂ ಅದನ್ನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಗ್ನಿಭಕ್ಷಕ ಪುಢಾರಿಗಳು ಆ ಮೇಲೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರೆ ತಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸಿಯೇ ತೀರುವೆವೆಂಬ ಹಿಮ್ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕರಲ್ಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ಖಚಿತವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಬೆಳಗಾವಿಯನ್ನೇ ಅರ್ಧವೋ ಇಡಿಯೋ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೂ ಮರಾಠಿಗರ ಬೇಡಿಕೆ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕಾರವಾರದವರೆಗೂ ಕಾಲುಚಾಚಿದ ಹೊರತು ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಗೋವೆಯನ್ನು ಸುತ್ತುಗಟ್ಟುವುದು ಬೇಕಾಗಿದೆ. 'ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಕೊನೆಯ ಮಾತು ಎಂಬುದಿಲ್ಲ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಮರಾಠಿ ನಾಯಕರು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಇನ್ನೊಂದೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ನಾಯಕರು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದಾಗಿಯೂ ಅವರಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು. ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ತುಂಬಾ ನ್ಯಾಯಸ್ಥರೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರೂ ಶಂಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ಹಲವಾರು ಹೊಣೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತ ರಾಜಕಾರಣಿಯೆಂಬುದನ್ನೂ ಮರೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಇದ್ದದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ತೊಂದರೆಗಳು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮಹಾಜನ ತೀರ್ಪಿಗೆ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳು ಮುನ್ನೊಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕೆಂದು ಅವರು

ಹೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಏಕೆ? ಅವರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಅವರ ಪಕ್ಷ ಮತಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಹಿಂಸಾಚಾರವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದೀತು. ಅವರೇ ಹೊಸ ನಿರ್ಣಯ ಕೊಡುವುದೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಕಡೆ ಜನಪ್ರಿಯತೆಗೆ ಎರವಾಗುವುದೇ ಎಂದು ಅವರು ಬಲ್ಲರು. ಆ ಅಪಾಯವನ್ನು ಈಗ ಎದುರಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇ ಅವರು ನೀವೇ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಎನ್ನುವುದು.

ಒಂದು ಮಾತನ್ನಂತೂ ಕನ್ನಡಿಗರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಹಾಜನ ಐತೀರ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರಿಯಾಯಿತಿ, ಅಥವಾ ಅದರ ಬದಲು ಬೇರೊಂದು, ರಾಜೀ ಸೂತ್ರ ಎಂದರೆ ಕನ್ನಡಿಗರು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ಒಕ್ಕಟ್ಟಿನ ನಾಯಕತ್ವವೂ ಖಂಡತುಂಡವಾದ ನಿಲುಮೆಯೂ ಅವಿಚಲವಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕಾಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಸಂಗಡಲೇ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನ್ಯಾಯವಾದರೆ ಕನ್ನಡಿಗರು ಕ್ಷಮಿಸುವುದಿಲ್ಲೆಂಬ ಭಯವೂ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಈ ರಾಜಕಾರಣದ ಶಕುನಿ ಪಗಡೆಯಾಟದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನುಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಉಳಿದೀತು.

* * *

ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವುದೇನು?

ಬಲಿಷ್ಠ ರಾಜಕೀಯ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶವೂ ಒಂದು. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತೆಲಂಗಾಣಾ ರಾಜ್ಯದ ಬೇಡಿಕೆ ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ಘಟನಾ ಆಯೋಗ ರೂಪಿಸಿದ ಭಾಷಾವಾರು ರಾಜ್ಯದ ಮೂಲತತ್ವಕ್ಕೇ ಕೊಡಲಿಪೆಟ್ಟು ಹಾಕಿದೆ. ಈ ಬೇಡಿಕೆಯಿಂದ ಇಡೀ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶವೇ ಕ್ಷೋಭೆಗ್ರಸ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಆಂಧ್ರರಿಗೆ ಆಂಧ್ರರೇ ಹಾಕಿರುವ ಸವಾಲು. ರಾಜಧಾನಿ ಹೈದರಾಬಾದವೇ ತೆಲಂಗಾಣಾ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಖ್ಯ ಸ್ವತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಭುಗಿಲ್ಲೆಂದು ಉರಿದ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಜ್ವಾಲೆ ತೆಲಂಗಾಣ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿರುವ ಹತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಆವರಿಸಿದೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಇನ್ನೆರಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿರುವ ರಾಯಲ್ (ರಾಯರ) ಸೀಮೆ ಮತ್ತು ಸರಕಾರಿ ಆಂಧ್ರ ಎಂದು ಹಿಂದೆ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಕರಾವಳಿ ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾ ವಿರೋಧಿಗಳು ಪ್ರತಿ ಹೋರಾಟ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ತಣ್ಣಗಾಗಿರಬಹುದು. ಬೇಕಾದಾಗ ಭುಗಿಲ್ಲೆನ್ನುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತೆಲಂಗಾಣದ ಬೇಡಿಕೆ ಹೊಸದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾವಾರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಮೊಳೆತದ್ದೆ ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ (ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ). ೧೯೧೧ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಗುಂಟೂರಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯ ನಾಯಕ ಕೊಂಡಾ ವೆಂಕಟಪ್ಪಯ್ಯ ಇದರ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿದವರು. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತೆಲಗು ಪ್ರಾಂತರಚನೆಗೆ ಧ್ವನಿ ಕೊಟ್ಟ ಅವರ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಲು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ವಿಫಲವಾಗಿ ೧೯೧೭ರಲ್ಲಿ ತೆಲುಗು ಪ್ರಾಂತ ರಚನೆಗೆ ತನ್ನ ಆಶೀರ್ವಾದ ನೀಡಿತು. ಪೊಟ್ಟಿ ಶ್ರೀರಾಮುಲು ೫೮ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಹುತಾತ್ಮರಾದುದೇ ತಡ ಆಗಿನ ಪ್ರಧಾನಿ ಅವರ ಬೇಡಿಕೆ ಈಡೇರಿಸಿದರು. ೧೯೫೩ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನೂಲು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಆಂಧ್ರ ರಾಜ್ಯ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಇಂದಿನ ಸಂಯುಕ್ತ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿವೆ. ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಫಜಲ್ ಅಲಿ ನೇತೃತ್ವದ ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ಘಟನೆ ಆಯೋಗ ವಿಲೀನದ ನಂತರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಘಟಕವಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಹೈದರಾಬಾದ್ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ ಎಂಟು (ಈಗ ಗ್ರೇಟರ್ ಹೈದರಾಬಾದ ಜಿಲ್ಲೆ ಒಳಗೊಂಡು ಹತ್ತು) ತೆಲುಗು ಭಾಷಿಕ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಆಂಧ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿತು. ಇದೇ ತೆಲಂಗಾಣಾ. ಆಗ ಬರಪೀಡಿತ ರಾಯಲ್ ಸೀಮಾ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಕರಾವಳಿ ಆಂಧ್ರ ಸೇರಿ ಒಂದೇ ರಾಜ್ಯ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲಾಂಧ್ರವಾಗಿ

ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾಗಿದ್ದ ಕಲಬುರ್ಗಿ, ರಾಯಚೂರು ಹಾಗೂ ಬೀದರ (ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ) ಮೈಸೂರಿಗೆ ಸೇರಿದವು.

ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತೆಲಂಗಾಣಾ ರಾಜ್ಯದ ಬೇಡಿಕೆ ಇಟ್ಟು, ಆಂದೋಲನಕ್ಕೆ ಮರುಜೀವ ನೀಡಿದ ಚಂದ್ರಶೇಖರರಾವ್ ಆಂಧ್ರ ವಿಧಾನಸಭೆ ಮತ್ತು ಲೋಕಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡಾಗ ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾ ಚಳವಳಿಗೆ ಬಲ ಒಗ್ಗೂಡಿ ಬಂತು. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಅವರು ದಿ. ವೈ.ಎಸ್.ಆರ್. ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಯು.ಪಿ.ಎ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡರು. ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರಗಳೆರಡೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತೆಲಂಗಾಣಾ ಚಳವಳಿಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಗಾಗಿ ತುಟಿ ಬಿಚ್ಚಿದವೇ ಹೊರತು ಯಾವುದೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ರಮ ಕೈಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಮನಮೋಹನಸಿಂಗ್ ಹಾಗೂ ಸೋನಿಯಾ ಗಾಂಧಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ, ಆಂದೋಲನ ತಂತಾನೇ ಬಿದ್ದು ಹೋಗುವುದೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ರಾವ್ ಅವರನ್ನು ಸಂತೈಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ೨೦೦೪ರಲ್ಲಿ ಯುಪಿಎ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ತೆಲಂಗಾಣಾ ರಚನೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕನಿಷ್ಠ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದ್ದರೂ ಬೇಡಿಕೆಯ ಈಡೇರಿಕೆ ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಂದೋಲನದ ರಭಸ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತೇ ಹೊರತು ಬಿಸಿ ಆರಲಿಲ್ಲ.

ಚಂದ್ರಶೇಖರರಾವ್ ಸರಕಾರದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಆಂದೋಲನ ಬಂದ್ ಹಾಗೂ ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳಿಂದ ಉಗ್ರ ರೂಪ ತಳೆಯಿತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಾಲೇಜುಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಬೀದಿಗೆ ಇಳಿದರು. ರಾವ್, ಎರಡು ದಿನಗಳ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಉಪವಾಸ ಕೊನೆಗೊಳಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೂ, ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾವಾದಿಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಾವ್ ಅವರನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಉಗ್ರಸ್ವರೂಪದ ಆಂದೋಲನ ಮುಂದುವರಿಸುವುದಾಗಿ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದರು. ಅವರು ಉಪವಾಸ ಸತ್ತರೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕೈಮೀರುವುದೆಂಬ ಆತಂಕದಿಂದ, ತನ್ನ ಸದಸ್ಯರೇಅದರಲ್ಲಿ ಧುಮುಕುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗೆ ಬೆದರಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ಪೊಳ್ಳು ಆಶ್ವಾಸನದ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ, ಹನ್ನೊಂದನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಉಪವಾಸ ಕೊನೆಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ, ಬೇಡಿಕೆ ಈಡೇರಿಸುವತ್ತ ಒಲವು ತೋರಿದ್ದ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಸಾವಧಾನದ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಸೇರಬಾರದೆಂದು ತನ್ನ ಸಂಸತ್ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವಿಧಾನಸಭೆ ಸದಸ್ಯರು ಪಕ್ಷ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ, ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿಲ್ಲ, ಕಗ್ಗಂಟು ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಬೇಡಿಕೆಯ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಸಮಿತಿ ನೇಮಿಸುವುದಾಗಿ ಗೃಹಮಂತ್ರಿ ಚಿದಂಬರಂ

ನೀಡಿದ ಹೇಳಿಕೆ ಆಂದೋಲನಕಾರರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಕಾಲ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, 'ಏನಾಗುವುದೋ ಮುಂದೆ ನೋಡೋಣ' ಎನ್ನುವ ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷದ ನೀತಿ ಬಹುಕಾಲ ಟಿಕಾಯಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನೂ ಬಿಗಡಾಯಿಸುವ ಹಂತದಲ್ಲಿತ್ತು. ಒಂದು ಮಾತು ಅಂತೂ ನಿಜ. ತೆಲಂಗಾಣ ಆಂಧ್ರದಿಂದ ಒಡೆದು ಹೋದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಪಂ. ಬಂಗಾಲ, ಪಂಜಾಬ ಮತ್ತು ಅಸ್ಸಾಂದಲ್ಲೂ ಒಡಕಿನ ಧ್ವನಿ ಬಲಪಡುತ್ತದೆ. ಭಾವನೆಗಳು ಕೆರಳುತ್ತವೆ.

ಪಿ.ವಿ. ಆಚಾರ್ಯರು ೧೯೭೩ 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ 'ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವುದೇನು' ಎಂಬ ಲೇಖದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಸಾದ್ಯಂತ ಸಮೀಕ್ಷಿಸಿ ಅವರ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರುವರೆ ದಶಕಗಳ ನಂತರವೂ ಅದರ ವಿಚಾರಗಳು ಸಮಯೋಚಿತ. ಅವರ ದೂರದೃಷ್ಟಿಗೆ ಈ ಲೇಖನ ಸಾಕ್ಷಿ.*

ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆದ ರಾಜಕೀಯ ಚಳವಳಿಗಳೇ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ತುಂಬಾ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಳೆದ ವರ್ಷಾಂತ್ಯದಿಂದ ಸತತವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮುಲ್ಕಿ ವಿರೋಧಿ ಮತ್ತು ಪತ್ಯೇಕಾಂಧ್ರ ಆಂದೋಲನ ಅರ್ಥವಾಗದಷ್ಟು ವಿಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಜಟಿಲವಾಗಿದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಂಡ ಬಹುಮತದೊಡನೆ ಆರಿಸಿಬಂದ ಪಕ್ಷದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಭೇದ್ಯವೆನಿಸಿದಂಥ ಒಂದು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ತಲೆ ಕೆಳಗಾಯಿತು; ರಕ್ತತರ್ಪಣ ಕೊಟ್ಟು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಂಥಾ ಒಂದು ಭಾಷಾ ರಾಜ್ಯ ಒಡೆಯುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವೆನಿಸುವಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿತು; ಈ ರಾಜಕೀಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಎನ್.ಜಿ.ಓ.ಗಳಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಗೆಜೆಟೆಡ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಡಾಕ್ಟರುಗಳು, ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕಡೆಕಡೆಗೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಕೂಡ ಸಂಪು ಹೂಡಿದ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದನ್ನು ಕಾಣುವಂತಾಯಿತು. ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆಯಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸರಕಾರಿ ಕೆಲಸದವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳೂ ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಂತುಹೋದವು. ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದು ಕೇಂದ್ರದ ಪೋಲೀಸ್ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಸೈನ್ಯದ ನೆರವು ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಗಲಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಡಜನ್‌ಗಟ್ಟಳೆ ಜನ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು; ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಗಾಯಗೊಂಡರು. ಆದ ಒಟ್ಟು ಆರ್ಥಿಕ ಹಾನಿ ಎಷ್ಟೆಂದು ಇನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಬೇಕಷ್ಟೇ. ಆದರೂ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆದದ್ದೇಕೆ ಎಂದು ಆಂಧ್ರದ ಹೊರಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿಗೆ ಅರ್ಥವೇ ಆಗಿಲ್ಲ.

ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ರಾಜಕೀಯ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತೆಲುಗರು ಭಾಷೆಯ ಅಭಿಮಾನದಲ್ಲಿ ತಮಿಳರಷ್ಟು ಅತಿರೇಕದವರಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮತನದ ಅರಿವುಳ್ಳವರು; ತಮಿಳರಷ್ಟಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತರಣಶೀಲ ಇತಿಹಾಸವುಳ್ಳವರು;

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಪರಭಾಷಾ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ಇತಿಹಾಸವುಳ್ಳದ್ದಾದರೂ ತೆಲುಗು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ಜಾತಿಕಟ್ಟಿನ ಪರಂಪರೆ ಇದೆ. ಪ್ರಮುಖ ಜಾತಿ ರೆಡ್ಡಿಗಳದು. ಇವರು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ರೈತರು. ಅನಂತರ ಪ್ರಬಲರಾದವರು ಕಮ್ಮೆಗಳು. ಇವರು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಂಧ್ರದ ಕರಾವಳಿ (ಸರ್ಕಾರ) ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಬಲರಾದ ರೈತರು ಮತ್ತು ಈಗ ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂದುವರಿದವರು. ಇವೆರಡೂ ಸಮಾಜಗಳು ಸಂಖ್ಯಾಬಲದಲ್ಲಿಯೂ ಧನಬಲದಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಳ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದು ರಾಜಕಾರಣದ ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಈ ಜಾತಿಗಳೊಳಗಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುದುಂಟು.

ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾರಾಜ್ಯಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಮೊದಲು ಹೂಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇ ತೆಲುಗರಲ್ಲಿ. ೧೯೧೧ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮತಃ ಮೂಡಿದ ಈ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಬೇಗನೆ ರೆಕ್ಕೆಮೂಡಿ ಗುಂಟೂರಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿಯ ನಾಯಕ ಕೊಂಡಾ ವೆಂಕಟಪ್ಪಯ್ಯನವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತೆಲುಗುಪ್ರಾಂತದ ಚಳವಳಿ ಬಲಗೊಂಡಿತು. ೧೯೧೭ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ತೆಲುಗು ಭಾಷಿಕ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಆಶೀರ್ವಾದವಿತ್ತಿತು.

ಆಗ ತೆಲುಗು ಮಾತಾಡುವ ಅಧಿಕಾಂಶ ಪ್ರದೇಶಗಳು ತಮಿಳು, ಮಲೆಯಾಳ, ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮದ್ರಾಸ್ ಆಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದವು. ಆಂಧ್ರ ಪ್ರಾಂತ ಬೇರೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಚಳವಳಿಗೆ ಬೇಗ ಬಲ ಬಂದದ್ದು ಮದ್ರಾಸ್ ಆಧಿಪತ್ಯದ ಪೂರ್ವ ಕರಾವಳಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ. ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಜನ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದರು. ಗೋದಾವರಿ, ಕೃಷ್ಣಾ, ಪೆನ್ನಾರ್ ನದಿಗಳ ಮುಖ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಭತ್ತದ ಕಣಜವನ್ನಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲಿನ ರೈತರನ್ನು ನೀರಾವರಿ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸೀಮರನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದ ತಮಿಳರು ಆಗಲೇ ಮದ್ರಾಸ್ ಆಡಳಿತದ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದುದರಿಂದ ಆಂಧ್ರದವರಿಗೆ ಹೋಳಿಗೆಯ ಪಾಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಆಂಧ್ರಪ್ರಾಂತದ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರಲ್ಲಿ ಬಲ ಬರಲು ಇದೂ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.

ಆಂಧ್ರ ವೈಭವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಆದರ್ಶ ಎಲ್ಲ ತೆಲುಗರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಂಧ್ರರಿಗೆ ಇದರಲ್ಲಿದ್ದಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹ ಮದ್ರಾಸ್ ಆಧಿಪತ್ಯದ್ದೇ ತೆಲುಗು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ, 'ರಾಯಲ ಸೀಮಾ' (ರಾಯರ ಸೀಮೆ– ಹಿಂದೆ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ಮದ್ರಾಸ್ ಒಳನಾಡಿನ ಅನಂತಪುರ, ಕಡಪಾ, ಕರ್ನೂಲು, ಚಿತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು) ಇದರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಬರಗಾಲ ಪ್ರದೇಶವೂ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದದ್ದೂ ಆದ ರಾಯಲಸೀಮೆಯಲ್ಲಿನ ಜನರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ

ಆಂಧ್ರಪ್ರಾಂತ ತಲೆಯೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿಯ ಆಂಧ್ರರು ತಮ್ಮನ್ನು ಶೋಷಿಸಬಹುದೆಂದು ಭಯಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟಿಶರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಆಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದು ಪ್ರತ್ಯೇಕಾಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಡಬಹುದೆಂಬುದು ಅವರ ಶಂಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಭಯನಿವಾರಣೆಗೆ ೧೯೩೭ರಲ್ಲಿ ರಾಯಲ ಸೀಮಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಒಪ್ಪಂದವೊಂದು ರಾಯಲಸೀಮಾ ಮತ್ತು ಕರಾವಳಿ ಆಂಧ್ರ ನಾಯಕರ ನಡುವೆ ಆಯಿತು. ಹೀಗೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಆಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರಾಗಿ ಒಮ್ಮತದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರಾಂತದ ಬೇಡಿಕೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ನೆನೆಗುದಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಾಂಧ್ರ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪೊಟ್ಟಿ ಶ್ರೀರಾಮುಲು ಅವರು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ರಕ್ತಪಾತವಾಗಿ ೧೯೫೩ರಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರ ರಾಜ್ಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂತು. ಆಗಲೂ ರಾಯಲಸೀಮೆಯವರ ಭಯ ಹಿಂಗಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಯಲಸೀಮೆಯವರಿಗೆ ೧೯೩೭ರ ಒಪ್ಪಂದ ಪ್ರಕಾರ ವಿಶೇಷ ಆಶ್ವಾಸನಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ರಾಯಲಸೀಮೆಯಲ್ಲಿನ ಕರ್ನೂಲನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಜಿಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳವಾದ ಕರ್ನೂಲಿಗೆ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗುವ ಅರ್ಹತೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲ; ಆಗಲೇ ದೊಡ್ಡ ನಗರವಾಗಿದ್ದ ವಿಜಯವಾಡವೇ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ಆಗಲೇ ಅನೇಕ ಕರಾವಳಿ ಆಂಧ್ರರು ಕರ್ನೂಲು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗುವುದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದರು. ಈಗಂತೂ ಅವರು ವಿಜಯವಾಡವೇ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಆಗ ಪಟ್ಟುಹಿಡಿಯದ್ದು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪಾಯಿತೆಂದು ಗೋಳಾಡುತ್ತಾರೆ.

ತೆಲಂಗಾಣಾ

ಅಂತೂ ಮದ್ರಾಸ್ ರಾಜ್ಯದ ತೆಲುಗು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಆಂಧ್ರ ರಾಜ್ಯ ತಲೆಯೆತ್ತಿತ್ತು. ರಾಯಲಸೀಮೆ ಮತ್ತು ಕರಾವಳಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಹಿತಸಂಬಂಧಗಲ್ಲಿ ಎಂಥ ತಾಕಲಾಟ ಬರಬಹುದಾಗಿತ್ತು, ಒಪ್ಪಂದಗಳು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡಬಹುದಿತ್ತೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಇತಿಹಾಸದ ಉತ್ತರ ದೊರಕುವ ಮೊದಲೇ ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಪೂರ್ತಿ ಬರ್ಖಾಸ್ತಿನ ರಾಜಕೀಯ ನಿರ್ಣಯವಾದ್ದರಿಂದ ಹೈದರಾಬಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ ಅದರ ಎಂಟು ತೆಲುಗು ಭಾಷಿಕ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಆಂಧ್ರಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಹೈದರಾಬಾದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗಲೇ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಹೈದರಾಬಾದ ಮತ್ತು ಅದರ ಅವಳಿ ನಗರವಾದ ಸಿಕಂದರಾಬಾದ್ ಈಗ 'ವಿಶಾಲಾಂಧ್ರ'ಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅದೇ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಕರ್ನೂಲು ಪುನಃ ತನ್ನ ತೂಕಡಿಸುವ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರದ ಸ್ಥಾನಮಾನಕ್ಕೆ ಮರಳಿತು. ವಿಜಯವಾಡ ತನ್ನ ಛಾನ್ಸನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು.

'ತೆಲಂಗಾಣಾ' ಎಂದು ನಿಜಾಮರು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹೈದರಾಬಾದಿನ ಈ ಎಂಟು ತೆಲುಗು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ರಾಯಲಸೀಮೆಗಿಂತಲೂ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಿಂದೆ, ಸದಾ ಬರಗಾಲದ ಬವಣೆ. ಮುಂದುವರಿದ ಕರಾವಳಿ ಆಂಧ್ರರು ತಮ್ಮನ್ನು ಶೋಷಿಸಬಹುದೆಂಬ ಭಯ ಅವರಿಗೆ ರಾಯಲಸೀಮೆಯವರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕರಾವಳಿ ಆಂಧ್ರರು ಭಯ ನಿವಾರಣೆಯ ಆಶ್ವಾಸನವಿತ್ತರು. ತೆಲಂಗಾಣಾದ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಕ್ರಮ ಕೈಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಮಿತಿ ರಚಿಸುವುದಾಗಿ 'ಜಂಟಲ್ಮನ್' ಒಪ್ಪಂದವಾಯಿತು. ತೆಲಂಗಾಣಾದ ಜನರಿಗೆ ಹಲವು ವಿಶೇಷ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲೊಪ್ಪಿದ್ದಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲಾಂಧ್ರ ರಾಜ್ಯ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾರತದ ಅತಿ ವಿಸ್ತಾರ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಧಿಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂತು.

ತ್ರಿಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸದಾಶಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೂಡಿಸಿದರೂ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ತಥ್ಯಗಳನ್ನು ಅವು ಸರಿದೂಗಿಸಲಾರವೆಂದು ವಿಶಾಲಾಂಧ್ರದ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ನಾವು ಕಲಿಯಬಹುದು. ತೆಲಂಗಾಣಾದವರಿಗೆ 'ಜಂಟಲ್‌ಮನ್ ಒಪ್ಪಂದ'ದ ಮೂಲಕ ಆಂಧ್ರರಿತ್ತಿದ್ದ ಆಶ್ವಾಸನಗಳು ಮಾತಿನಲ್ಲೇ ಉಳಿದುವು. ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಆಂಧ್ರದ(ತೆಲಂಗಾಣಾ ಹೊರತುಪಡಿಸಿದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಆಂಧ್ರ ಎಂದು ಸಂಕೇತ)ವನಾದರೆ ಉಪಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ತೆಲಂಗಾಣಾವದವನಾಗಿರಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಿಶಾಲಾಂಧ್ರದ ಪ್ರಥಮ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಂಜೀವರೆಡ್ಡಿ ಉಪಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯನ್ನೇ ನೇಮಿಸಲಿಲ್ಲ. ತೆಲಂಗಾಣಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಆ ಪ್ರದೇಶದವರಿಗೇ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದು ಪುಸ್ತಕದ ಬದನೇಕಾಯಿಯೇ ಆಗಿ ಉಳಿಯಿತು. (ಮುಲ್ಕಿ ನಿಯಮಗಳೆಂದರೆ ಇವುಗಳೇ) ಲಂಚ, ವಶೀಲಿಗಳಿಂದ ಸುಳ್ಳು ಮುಲ್ಕಿ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಆಂಧ್ರದವರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇತರ ತೆಲಂಗಾಣಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಮಂತ ಕರಾವಳಿ ಆಂಧ್ರರು ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಭೂಮಿ ಕೊಂಡು ಇಡೀ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ವಸಾಹತನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ತೆಲಂಗಾಣಾದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಉಳಿದ ಆಂಧ್ರಕ್ಕಿಂತ ಅರ್ಧವೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ದೂರುಗಳನ್ನು ಬಲವತ್ತರವಾಗಿ ಒತ್ತಲು ಅವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಂಧ್ರ ಕಡೆಯವರೂ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ರೆಡ್ಡಿಗಳೇ; ತೆಲಂಗಾಣಾದವರೂ ಅವರೇ. ಆದರೂ ಇವರನ್ನವರು ಶೋಷಿಸಲು ಅದು ಅಡ್ಡಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ೧೩ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ತೆಲಂಗಾಣಾದವರು ಉಗ್ರವಾಗಿ ಸಿಡಿದೆದ್ದರು. ಆಂಧ್ರದಿಂದ ತೆಲಂಗಾಣಾವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬೇಡಿಕೆಯೊಡನೆ ನಡೆದ ಈ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ

ಸುಮಾರು ೩೦೦ ಜನ ಪ್ರಾಣತೆತ್ತ ಮೇಲೆ ರಾಜಿಯಾಗಿ ತೆಲಂಗಾಣಾಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಆಶ್ವಾಸನಗಳನ್ನು ಆಂಧ್ರರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೀಡಿದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತೆಲಂಗಾಣಾ ಚಳವಳಿ ಶಾಂತವಾಯಿತು.

ಆದರೆ ಈ ಆಂಧ್ರರೇ ಈಗ ತೆಲಂಗಾಣಾವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರತ್ಯೇಕಾಂಧ್ರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಿರಿ ಎಂದು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಅಪ್ರತಿಮವಾದ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಹೂಡಿದ್ದಾರೆನ್ನುವುದು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುಲ್ಕಿ

ಈ ಕೋಲಾಹಲದಲ್ಲಿ ಜಾತೀಯ, ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ, ನಾಯಕರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಹಿತಗಳ ಕಲಸುಮೇಲೋಗರ ಇದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲವಾದರೂ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ರೂಪುಗೊಂಡಿತೆಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂಶಯ.

ಚಳವಳಿಗೆ ಚಾಲನೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯವಿತ್ತ ಒಂದು ತೀರ್ಪು. ೧೯೬೯ರ ರಾಜೀ ಸೂತ್ರದನ್ವಯ ತೆಲಂಗಾಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 'ಮುಲ್ಕಿ'ಗಳಿಗೆ (ಅಂದರೆ ತೆಲಂಗಾಣ) ಪ್ರದೇಶದವರಿಗೆ ನೌಕರಿಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಿಡಲಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೇ. ಇದು ಕಾನೂನಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂದು ವಾದಿಸಿ ಒಂದು ವ್ಯಾಜ್ಯ ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಯಿತು. ಆಂಧ್ರ ಹೈಕೋರ್ಟು ಮುಲ್ಕಿ ನಿಯಮಗಳು ಆಂಧ್ರ ಆಂಧ್ರರಲ್ಲಿ ಭೇದವೆಣಿಸುವುದರಿಂದ ನ್ಯಾಯಬದ್ಧವಲ್ಲವೆಂದು ತೀರ್ಪುಕೊಟ್ಟಿತು. ಆಂಧ್ರ ಸರಕಾರ ಈ ತೀರ್ಪಿನ ವಿರುದ್ಧ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಅಪೀಲು ಮಾಡಿತು. ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ತೀರ್ಪನ್ನು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿ ಮುಲ್ಕಿ ನಿಯಮಗಳು ಕ್ರಮಬದ್ಧವೆಂದು (ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೩, ೧೯೭೨) ಸಾರಿತು.

ಇದರಿಂದ ತೆಲಂಗಾಣೇತರ ಆಂಧ್ರದ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರಿಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಸಂಪಾದಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಲ್ಕಿ ಕಾನೂನನ್ನೇ ರದ್ದುಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಚಳವಳಿ ಸುರುವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಚಳವಳಿ ಇಷ್ಟು ಉಗ್ರವಾಗಿ ಸಿಡಿದೇಳಬಹುದೆಂದು ಕೇಂದ್ರ, ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳಾಗಲಿ ಕೊನೆಗೆ ಚಳುವಳಿಯ ಬೆಂಬಲಿಗರೇ ಆಗಲಿ ಮೊದಲು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಂಧ್ರರು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಇಷ್ಟೇಕೆ ಸಿಡಿದೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತೆಂದೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಲ್ಕೀ ಕಾನೂನು ನಿಜಾಮರ ಕಾಲದಿಂದ ೧೯೧೮ರಿಂದಲೂ ಇತ್ತು. ೧೯೬೯ರ ಮುಲ್ಕೀ ಚಳುವಳಿಯ ನಂತರ ತೆಲಂಗಾಣಾದವರಿಗೆ 'ಆಂಧ್ರ' ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಾಯಕರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೊಂದು ಕಾನೂನು ಆಗಿತ್ತು. ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಯಾವ ಗೊಣಗಾಟವೂ ಆಗ ಕೇಳಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ತೆಲಂಗಾಣಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಾನೆ ತೆಲಂಗಾಣಾದವರಿಗೆ ನೌಕರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಕೊಡುವುದು? ಇದರಲ್ಲಿ ಇತರ ಆಂಧ್ರರಿಗೆ

ಆಕ್ಷೇಪವೇಕಿರಬೇಕು? ನಿರಂತರವಾಗಿ ತೆಲಂಗಾಣಾದವರನ್ನು ಶೋಷಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಇವರು ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಹೇಗೆ?

ವಿಷಯ ನಿಜವಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಸರಳವಿಲ್ಲ. ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಸಮಸ್ಯೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಇರುವಾಗ ತುಂಬಾ ವಿವೇಕದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವುದು ಮೊದಲೇ ಬಿಸಿ ನೆತ್ತರಿಗಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಆಂಧ್ರದ ತರುಣರಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸತಕ್ಕ ಮಾತಲ್ಲ. ಆಂಧ್ರರ ನಿಲುಮೆಯನ್ನು ಟೀಕಿಸುವವರು ಒಂದು ಮುಖ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜಧಾನಿ ಹೈದರಾಬಾದು ತೆಲಂಗಾಣಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ಮುಲ್ಕಿ ಕಾನೂನು ಊರ್ಜಿತದಲ್ಲಿ ಉಳಿದರೆ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ನೌಕರಿಗಳು ತೆಲಂಗಾಣೇತರ ಆಂಧ್ರರಿಗೆ ಸಿಗಲಾರವು. ಇದು ನಿಜವಾಗಿ ಅನ್ಯಾಯವೇ ಸೈ. ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಚಳುವಳಿ ಕೈ ಮೀರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಒಂದು ರಾಜೀ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮುಲ್ಕಿ ನಿಯಮಗಳು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ಸಾರಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂಸತ್ತು ೧೯೮೦ರವರೆಗಷ್ಟೇ ಮುಲ್ಕಿ ನಿಯಮಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿನ ನೌಕರಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅದೇನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಇಂದಿರಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಮುಲ್ಕಿ ವಿರೋಧಿ ಚಳವಳಿಯ ನಾಯಕರು ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉಗ್ರಗೊಳಿಸಿದ ಮೇಲೆ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿನ ನೌಕರಿಗಳನ್ನು ಮುಲ್ಕಿ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಹೊರಗಿಡುವ ಆಶ್ವಾಸನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಆಂಧ್ರರು ಹಿಂದಿರುಗಲಾರದಷ್ಟು ದೂರ ಹೋಗಿದ್ದರು. ತಮಗೆ ತೆಲಂಗಾಣಾವೇ ಬೇಡ, ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರತ್ಯೇಕಾಂಧ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿರಿ ಎಂದವರು ಕೂಗಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕಿರಬಹುದಾದ ಒಂದು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಇಂಥ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಮಯ ನಿರ್ಬಂಧವಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಶಾಶ್ವತಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆಂಬುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಅದ್ಭುತ ಜನ ಬೆಂಬಲ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಆಂಧ್ರ ಭಾಗದ ನಾಯಕರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯವಾದರೆ ತಮಗೆ ಸಿಗಬಹುದಾದ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳ ಕನಸುಗಳನ್ನೂ ಈಗ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೇಂದ್ರದ ಸಂಧಾನ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು.

ಇಂದಿರಾ ನೀತಿ

ಚಳುವಳಿ ಇಷ್ಟು ಅತಿರೇಕ ಮಾರ್ಗ ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವು. ಅವು ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಪಂಥ ಮುಕ್ತವಾದ, ಶೀಘ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕಾರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರುವೆವೆಂದು ಹುಮ್ಮಸಪಡುವವರಿಗೆ ಪಾಠ ಕಲಿಸುವಂತಿದೆ.

ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟ ಪ್ರಬಲ ಜಾತಿಗಳ ಕೈಯಿಂದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದು ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ನೀತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ನೀತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಆರಿಸಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಆಂಧ್ರದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಪದವನ್ನು ರೆಡ್ಡಿ ಜಾತಿಯ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರಿಂದ ಕಸಿದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದ ಪಿ.ವಿ. ನರಸಿಂಗರಾಯರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯವರಾದರೂ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸಲು ಆಧಾರವಾದ ವಿಶಾಲವಾದ ಬೆಂಬಲಿಗ ಜನವರ್ಗಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರಂತೆ ಅವರಿಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆಂಧ್ರ ರಾಜ್ಯ ಆದಂದಿನಿಂದಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಲವೆಲ್ಲ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಪದವನ್ನು ರೆಡ್ಡಿಗಳೇ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದು ಈಗ ಆ ಸ್ಥಾನ ಗೌರವ ತಪ್ಪಿದ್ದನ್ನು ಅವರು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ನರಸಿಂಗರಾಯರು ತಮ್ಮ ಈ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಯೆತ್ತಿದ್ದರೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಬಹುದಿತ್ತೇನೊ. ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಿರೋಧಿ ಭಾವನೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ತೀವ್ರವಾಗಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೇ ಹಿತವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಂದಿರಾ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೇರಿದ ಅವರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೂ ತಮ್ಮ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ ಬದಲು ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿದರು. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಂಗಡವೇ ಅವರ ಸಂಪರ್ಕ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಮಂತ್ರಿಗಳು ಒಳಗೊಳಗೆ ಕುದಿಯತೊಡಗಿದರು. ಮುಲ್ಕಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಆಂಧ್ರ ಹೈಕೋರ್ಟು ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿದಾಗ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಅಪೀಲು ಮಾಡುವ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ನರಸಿಂಗರಾಯರು ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಕೇಳದೇನೇ ಕೈಕೊಂಡದ್ದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕೇಡಾಯಿತು.

ಇಂದಿರಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಗರಾಯರು ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ಸಂಪನ್ನ ಭೂಮಾಲಿಕರ ರಾಜ್ಯವಾದ ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿತಿಯನ್ನು ಇಳಿಸುವ ಕಾನೂನನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಆಂಧ್ರ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಮೊದಲಿಗರಾಗಿದ್ದರು. ಚುನಾವಣಾ ಘೋಷಣೆ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಗಣಿಸದಿರಲು ಅಭ್ಯಸ್ತರಾದ ಆಂಧ್ರದ ಶ್ರೀಮಂತ ರೆಡ್ಡಿ – ಕಮ್ಮೆ ಎರಡೂ ಜಾತಿಗಳ ಭೂಮಾಲಿಕರಿಗೆ ನರಸಿಂಗರಾಯರ ಈ ಕ್ರಮ ಆಘಾತವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಜಮೀನಿನ ಬೇನಾಮಿ ಹಸ್ತಾಂತರವನ್ನು ತಡೆಯಲುಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಮೊದಲೇ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಭೂಮಾಲಿಕರಿಗೆ ಮಿಸುಕುವುದೂ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ತಮ್ಮವರ ಅಧಿಕಾರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹುತರ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತು ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪದಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತ ರೆಡ್ಡಿಗಳು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಭೂಮಾಲಿಕರ (ಮತ್ತು ರೆಡ್ಡಿಗಳ) ಅಧಿಕಾರದ ಮೂಲ

ಸ್ತೋತ್ರಗಳಾದ ಈ ಸ್ಥಾನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನರಸಿಂಗರಾಯರು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಸ್ಥಾನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನೇ ರದ್ದುಪಡಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ರೆಡ್ಡಿಗಳಿಗಲ್ಲದೆ ಅವರ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಾದ ಕಮ್ಮೆಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ರೋಷವೆದ್ದುದು ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವಲ್ಲ. ಕಮ್ಮೆಗಳು ಭೂಮಾಲಿಕರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಬಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಧಿಕಾರಮೂಲಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡುವುದು ಯಾವುದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ ನಿಜ. ಆದರೆ ಸ್ವತಃ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರ ಮೂಲಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದ ನರಸಿಂಗರಾಯರು ತಮ್ಮೀ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಯ ಮಾರ್ಗ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೆಣಕಿದಂತಾಯಿತು. ಹಿಂದಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರೆಡ್ಡಿಯವರನ್ನೂ ತೆಲಂಗಾಣಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲರಾಗಿದ್ದ ಡಾ. ಚೆನ್ನಾರೆಡ್ಡಿಯವರನ್ನೂ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಈ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ನರಸಿಂಗರಾಯರು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದುದಾಗಿತ್ತೇನೋ. ಅವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಈ ನಡುವೆ ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ತೀರ್ಪು ಬಂತು. ಇದರಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ಎದ್ದ ಅಸಂತೋಷವನ್ನು ಈ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳೂ ದೇವರೇ ಒದಗಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದುವು. ಪ್ರಥಮತಃ ಗಲಾಟೆ ಎಬ್ಬಿಸಿದವರು ಅವರೆ. ಅವರು ಕರ ನಿರಾಕರಣವನ್ನು ಸಾರಿದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎನ್.ಜಿ.ಓ.ಗಳು ಸೇರಿದ ಮೇಲಂತೂ ಚಳವಳಿಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಬಂತು. ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಗೆಜೆಟೆಡ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಅವರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಕರಾವಳಿ ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಿಸಿಯೇರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅತ್ತ ತೆಲಂಗಾಣಾದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಚಳವಳಿಗೆ ಪುನಃ ಜೀವ ಬಂತು. ಇಡೀ ಆಂಧ್ರದ ಆಡಳಿತವೇ ಮುಷ್ಕರ ಹರತಾಳ ಬಂದ್‌ಗಳಿಂದ ಸ್ಥಗಿತವಾಗಿ ಹೋಯಿತು.

ಕಾಣದ ಕೈ

ಪ್ರತ್ಯೇಕಾಂಧ್ರ ಚಳವಳಿಯ ನಾಯಕರು ಇದನ್ನು ಅಪಪ್ರಚಾರವೆಂದು ಖಂಡಿಸಿದರೂ ಈ ಚಳವಳಿಯ ಹಿಂದೆ ಭೂಮಾಲಿಕರ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರ ಬಲವಾದ ಕೈವಾಡ ಇದೆಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಳೆ ಸಂಬಳವಿಲ್ಲದೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ನೌಕರರು ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡುವುದು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದೆ ನೀಗುವ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ. ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಎನ್.ಜಿ.ಓ. ನ ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕಾಣದ ಕೈಗಳು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಕರಾವಳಿ ಆಂಧ್ರದ ಕೇಂದ್ರ ವಣಿಕ್ಸಂಘ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಜಿಲ್ಲಾ ವಣಿಕ್ ಸಂಘಗಳೂ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೇ ಚಳವಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಆಂಧ್ರ ಇಬ್ಭಾಗವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ತಮ್ಮ

ಹಿತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಗಂಡಾಂತರವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಬಹುದೆಂಬುದು ಅವುಗಳ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಜನರ ವರ್ತನೆ ಬಹಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದೆ. ಚಳವಳಿಗೆ ಜನಸಂಘ, ಸಂಸ್ಥಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪಕ್ಷಗಳು ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಬೆಂಬಲ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಅವರು ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ರಾಜಕೀಯ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಯಸುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಅವರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದೂ ಅನುಕೂಲವಂತ ರೈತ ಮತ್ತೆ ವ್ಯಾಪಾರಿವರ್ಗವನ್ನೇ. ಆದರೆ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೇ ಈ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗಿನವರೆಗೆ ಇಬ್ಭಾಗವಾಗಿರುವುದು ಸೋಜಿಗ. ಪಿ.ವಿ.ನರಸಿಂಗರಾಯರ ಸಂಪುಟದ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಶಾಸಕರು ಬೇಕಾದ್ದು ಬಂದರೂ ತಾವು ಪಕ್ಷಕ್ಕೂ ಪಕ್ಷ ನಾಯಕರಿಗೂ ನಿಷ್ಠವಾಗಿರುವುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇದಾಗಿ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಚಳವಳಿ ಸರಕಾರದ ಹಿಡಿತ ಮೀರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ತೆಲಂಗಾಣೇತರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಶಾಸಕರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಸಭೆಗೂಡಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಾಂಧ್ರವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿದರು. ಉಪಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಸುಬ್ಬಾರೆಡ್ಡಿಯವರೂ ಇತರ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳೂ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮುರಿದರು. ಇದರಿಂದ ನರಸಿಂಗರಾಯರನ್ನು ಈ ವರೆಗೆ ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರಿಗೆ ಅವರಿಂದ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಡಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಆಳಿಕೆಯನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡದೆ ಗತ್ಯಂತರವೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಉಪಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಸುಬ್ಬಾರೆಡ್ಡಿಯವರೇ ಇಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕಾಂಧ್ರ ಚಳುವಳಿಯ ಬಾಯಿ (ಮತ್ತು ಬಹುಶಃ ತಲೆ) ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಧ್ಯೇಯ ಸಿದ್ಧಿಸಿದರೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕಾಂಧ್ರಕ್ಕೆ ಅವರೇ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಬಹುದು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯ ಆಂಧ್ರವಾದಿಗಳಾದವರು ಈಗ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಆಂಧ್ರ ಕೊನೆಗೂ ಇಬ್ಭಾಗವಾಗುವುದೇ? ಯಾವೊಂದು ಅಘಟಿತ ಘಟನೆಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದು ಈಗಂತೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ಸಂಪುಟದ ಯಾವ ಮಂತ್ರಿಯೂ ಆಂಧ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊರಲೊಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದರಿಂದಲೇ ಗಾಳಿಯ ದಿಕ್ಕು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕಾಂಧ್ರ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಆಂಧ್ರ ಜನತೆಯನ್ನು ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬಹು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪೂರ್ತಿ ಶಾಂತಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗದೇ ನಿರ್ಣಯ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವಂತೆ ಶಾಂತಿಯುತ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಯಾರೂ ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಆಂಧ್ರರು ಮರೆಯುವ ಲಕ್ಷಣವಿಲ್ಲ.

ಆಂಧ್ರವನ್ನು ಒಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಹಿಂಜರಿಯಲು ಕಾರಣವಿದೆ. ಆಂಧ್ರದ ವಿಭಜನೆ ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ತರಹದ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುವುದು ಖಂಡಿತ. ವಿದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಚಳವಳಿಯೊಂದು ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯ ಕೇಳುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳ ಹುಟ್ಟು ರಾಜ್ಯವೂ ರಾಷ್ಟ್ರದ ರಾಜಕಾರಣದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಾದ ಘಟಕವೂ ಆದ ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಎರಡಲ್ಲ ಮೂರಾಗಿ ಒಡೆಯಬೇಕಾದೀತು. ರಾಜಕೀಯ ಅಸಂತುಷ್ಟರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ದೂರವಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಅದು ಅಸಂಭವವಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಂಧಿಯವರು ಹೀಗೆ ಮುಂದಿನ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಇದನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕಾದೀತು. ಈಗ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ಅವರಿಗಿರುವ ಬೆಂಬಲ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕುಂದಿ ಹೋಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಅವರ ವಿರೋಧಿಗಳು ಅದನ್ನೇ ಹಾರೈಸುತ್ತಿದ್ದಾರೋ?

ಆಂಧ್ರ ಒಡೆದರೆ ಏನು? ಅದೂ ಹೊಸ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸದೆ ಬಿಡದು. ತೆಲಂಗಾಣಾ ಎಂಟೇ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಿಂದುಳಿದ ರಾಜ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಭಾರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುದು. ವಿಭಜನೆಯ ವಿವರಗಳೇ ಹೊಸ ಜಗಳಗಳನ್ನು ತರಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ತೆಲಂಗಾಣಾ–ಆಂಧ್ರಗಳ ಗಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಾಗಾರ್ಜುನ ಸಾಗರ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಯಾರ ಕೈಲಿರಬೇಕು? ಕೃಷ್ಣಾ ನೀರಿನ ವಿವಾದ ಆಗ ಕರ್ನಾಟಕ–ತೆಲಂಗಾಣಾ ವಿವಾದವಾಗಬಹುದು. ತೆಲಂಗಾಣಾ ಬೇರೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹಿಂದುಳಿದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಾಲ್ಕು ರಾಯಲಸೀಮಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲವೇಳಲೂಬಹುದು. ಜಾತೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರೆಡ್ಡಿ – ಕಮ್ಮಾ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಬಿರುಸಾಗಬಹುದು.

ಅದು ಹೇಗೇ ಇರಲಿ, ಆಂಧ್ರದ ಚಳವಳಿಯ ಸ್ವರೂಪ ನಮಗೆ ಅನೇಕ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು, ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸುವ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳೆಷ್ಟೇ ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರೂ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ವಿಶಾಲವಾದ ಶಕ್ತಿಮೂಲಗಳು ಇಲ್ಲದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯ ಜಾತಿಯವರನ್ನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇರಿದರೆ ಅವರು ತಾಳುವುದು ದುಷ್ಕರ. ಇದಕ್ಕೆ ನರಸಿಂಗರಾಯರ ಬಲಿ ಮೊದಲನೇ ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ ಒಡಿಸ್ಸಾದಲ್ಲಿ ನಂದಿನಿ ಸತ್ಪತಿಯವರ ಸೋಲು ಎರಡನೇ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಖ್ಯಾಬಲ ಅಲ್ಪವಾಗಿರುವ ಜಾತಿಯವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಲಳವಲ್ಲ. ಎರಡು, ಮತಾಧಿಕಾರ ಸಕಲ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಇರುವುದರಿಂದ

ಅನುಕೂಲವಂತರನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಬಡವರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೆಲುವು ತರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಡವರೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರಭಸದಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವವನು ಮೂರ್ಖನೆನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಹಣವಂತರು ತಮ್ಮ ಬಲಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಶಿಖಂಡಿ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲರು. ಬಡವರು ತೀರ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಅಸಂಘಟಿತರೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಹಿತ ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸದು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ನಿಹಿತ ಸ್ವಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಬೀಳುವಂತಿದ್ದರೆ ಭಾಷಾಬಾಂಧವ್ಯ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಾರದು. ದೇಶಭಕ್ತಿ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಾರದೋ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕಾಂಧ್ರಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ಭಾರತದಿಂದ ಸಿಡಿದುಹೋಗುವ ಮಾತನ್ನು ಕೂಡ ಕೆಲವರು ಆಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ!

ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರಿಗೆ ಅಥವಾ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆನ್ನುವವರಿಗೆ ಈಚೆಗಿನ ಆಂಧ್ರ ಹಾಗೂ ಒಡಿಸ್ಸಾ ಘಟನೆಗಳು ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಪಾಠವನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮದಿಂದ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಪಾದಿಸುವ ಹಂಬಲದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಬೇರುಬಿಟ್ಟ ನಿಹಿತ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅವರು ಎಂದೂ ಈ ಧ್ಯೇಯಗಳು ಕಾರ್ಯಗತವಾಗಲು ನೆರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿಕ್ಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೈ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬಯಸುವವರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೇ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದತ್ತ ಪಕ್ಷಾಂತರ ಮಾಡುವವರನ್ನು ನಂಬಿದರೆ ಯಾವ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವೂ ಆಗದು.

* * *

ಭಾರತದ ನೆರೆ - ಹೊರೆ

ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ, ಭಾರತದ ನೆರೆ ಹೊರೆಯ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧ್ಯಾಯ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ, ಅರ್ಧ - ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಎಂದರೆ ಕಾಲುಭಾಗವನ್ನಾದರೂ ಮೀಸಲಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮಗ್ಗಲು ಮುಳ್ಳಾಗಿರುವ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಹಾಗೂ ಚೀನ. ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಪ್ರಚೋದಿತ ಜಿನ್ನಾ ಸಾಹೇಬರ ಭಾರತ ವಿರೋಧಿ ನೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ವೈರತ್ವದ ವೈರಸ್‌ಗಳಿದ್ದವೆಂಬುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ೧೯೬೫ರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಭಾರತ, ಮರುಕಪಟ್ಟು ಅಥವಾ ರಶಿಯದ ಪರೋಕ್ಷ ಸಂಚಿನಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರೂ ಅದು ಉಪಕಾರ ಸ್ಮರಿಸಲಿಲ್ಲ. ೧೯೭೧ರ ಬಾಂಗ್ಲಾ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಧಾರೆ ಎರೆದು ಬಂಗಾಲಿ ಭಾಷೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟರೂ ಬಾಂಗ್ಲಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ವಿರೋಧ, ಗಡಿನುಸುಳುವಿಕೆ ಇಂದಿಗೂ ಅಬಾಧಿಕ. ಮೈನಮಾರ(ಬ್ರಹ್ಮದೇಶ)ದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯಾಡಳಿತವಿದೆ. ಆದರೂ ಭಾರತದೊಂದಿಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ನೇಪಾಳ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಭಾರತದ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥಾನದಂತೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅದನ್ನೆ ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತ ಬಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಏಕಮೇವ ಘೋಷಿತ ಹಿಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಚೀನೀ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರ ದುರುಳ ನೀತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ.

ಇನ್ನು ಚೀನಕ್ಕೆ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ನೈತಿಕ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದ, ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಚೀನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಕೊಡಿಸಲು ಹೋರಾಡಿದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅದು ಮರಳಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನು? ಮಿತ್ರದ್ರೋಹ ಮಾತ್ರ. ಭಾರತವನ್ನು ಅಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಚೋದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾಕ್- ಚೀನಾ ಸ್ನೇಹ, ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕೆಗೆ ಇರುಸು ಮುರಿಸು ಉಂಟುಮಾಡಿದರೂ ಅಮೆರಿಕೆ ಅದನ್ನು ಈಗ ತನ್ನ ಹಿತಕ್ಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂಬಂತೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದೆ. ಚೀನ, ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಉಪಕಾರ ಎಂದರೆ, ೧೯೬೨ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೦ರಂದು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ನಡೆಸಿದ ಆಕ್ರಮಣ, ಅತಿಕ್ರಮಣ. ತಾನೇ ಆರಂಭಿಸಿದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನ ನಂತರ ತಾನೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಚೀನದ ಗತ್ತು ಏನಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಭಾರತ ಬೆಲೆತೆತ್ತು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು.

ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಭಾರತದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿರುವ ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ ತನ್ನದೆಂದು ಚೀನ ದುರಾಗ್ರಹತೊಟ್ಟಿದೆ. ಭಾರತದ ಧುರೀಣರು ತಮ್ಮದೇ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಿದೆ. ಲಡಖದಲ್ಲಿ ಒಂದೂವರೆ ಕಿಲೋಮೀಟರ್‌ವರೆಗೆ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದ ಚೀನೀ ಸೈನಿಕರು ಅಲ್ಲಿಯ ಬಂಡೆಗಳಿಗೆ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣ ಬಳಿದುಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅರುಣಾಚಲದ ಶಾಂತಿಧಾಮವಾಗಿದ್ದ ತವಾಂಗ್ ಚೀನೀಯರ ಮಿಲಿಟರಿ ಮಹತ್ವಕಾಂಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಗಡಿಯ ಆಚೀಚೆ ಎರಡೂ ಸೇನೆಗಳು ಸನ್ನದ್ಧ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಭಾರತದ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭೆಟ್ಟಿ ಕೊಡಕೂಡದೆಂದು ದುರಾಗ್ರಹತೊಟ್ಟ ಚೀನಕ್ಕೆ, ಭಾರತದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿರುವ ಈ ರಾಜ್ಯದ ಜನರೇ ಇತ್ತೀಚಿನ ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. ೭೦ರಷ್ಟು ಮತದಾನ ಮಾಡಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಶ್ಮೀರವೊಂದೇ ಭಾರತ – ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ನಡುವಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲ. ಇದು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಕಿರಿಕಿರಿಯಾದರೂ, ಇಡೀ ದೇಶದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸವಾಲಾಗಿರುವ ಭಯೋತ್ಪಾದಕರ ಹಿಂಸಾಕೃತ್ಯಗಳು ಮುಂದುವರಿದುಕೊಂಡೇ ಬಂದಿವೆ. ಹಿಂಸೆ, ವಿದ್ರೋಹಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಭಾರತ ಜಮ್ಮು ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಮುಕ್ತ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದೇ ತಡ, ಹಿಂಸಾಕೃತ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ.

ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ೧೯೭೨ರ ಕೃತಿ 'ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತ'ದಲ್ಲಿ ಈ ನೆರೆಹೊರೆಯನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಒಂದು ವಾಸ್ತವಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಮುಂದಿನ ೩೯ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸಂಕಟಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತವೆಂದು ಅವರು ಊಹಿಸಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಇಂದಿಗೂ ಯಾವುದೂ ಬಗೆಹರಿದಿಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಉಲ್ಬಣಗೊಂಡಿದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯಗಳು ಎಂದೂ ಬದಲಾಗಲಾರವು.*

ಭಾರತ ದೊಡ್ಡ ರಾಷ್ಟ್ರ. ಅದಕ್ಕೆ ಜಗತ್ತಿನ ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಉದಾಸೀನಭಾವ ತಾಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಂಡಿತ ನೆಹರು ಅವರು ಅದೆ ತಾನೇ ಜನ್ಮತಾಳಿದ ಸಂಯುಕ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಶಾಂತಿಸೌಹಾರ್ದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳ ಯುಗವೊಂದನ್ನು ಯುದ್ಧದಿಂದ ನೊಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ, ಅದು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು. ಆಗಲೇ ಜಗತ್ತು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದ ಎರಡು ಪ್ರಬಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಾದ ಅಮೆರಿಕ ಮತ್ತು ರಶಿಯ ಇವುಗಳ ಸುತ್ತ ಎರಡು ಬಣಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡ ಹೊಂದುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಭಾರತ ಈ ಎರಡೂ ಬಣಗಳಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದು ತನ್ನ ಪಾತ್ರ ಆಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿತು. ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಬಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವೂ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ನೆರೆ–ಹೊರೆ

ಏಶಿಯದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪಾತ್ರ ಸಾಕಷ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಯೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟನ್ನು ಭಾರತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೂ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದ ಇನ್ನೂ ಸಾಯಲು ಸಿದ್ಧವಿರಲಿಲ್ಲ. ಡಚ್ಚರು ಜಪಾನಿ ದಾಳಿಯಿಂದ ಇಂಡೋನೇಶಿಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಾರದೆ ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದರೂ ಕೊನೆಗೆ ಮಿತ್ರಪಕ್ಷ ಜಯಹೊಂದಿದೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವಗೊಳಿಸಲು ಸಶಸ್ತ್ರವಾಗಿಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ೧೯೪೮ರಲ್ಲಿ ಇಂಡೋನೇಶಿಯದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಾಯಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು. ಅಮೆರಿಕ ಸ್ವತಃ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಯುದ್ಧಕಾಲದ ಮಿತ್ರರ ಈ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಯಿತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದದ ಈ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಪ್ರಯತ್ನದ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಭಾರತ ಕೈಕೊಂಡ ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಸಂಯುಕ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಅದು ನಡೆಸಿದ ಸಂಧಾನಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಡಚ್ಚರು ಇಂಡೋನೇಶಿಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೊಡಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ಇಂಡೋಚೀನದಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚರ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನದ ವಿರುದ್ಧವೂ ಭಾರತ ಸಾಕಷ್ಟು ಶ್ರಮಪಟ್ಟಿತು. ಫ್ರೆಂಚರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾದಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕ ಸೋಲನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಇಂಡೋಚೀನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಬೇಕಾದಾಗ ಅದರ ಭಾಗವಾದ ವಿಯತ್‌ನಾಂ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ನೇಮಕ ಹೊಂದಿದ ತಟಸ್ಥ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮಂಡಲಿಗೆ ಭಾರತ ಅಧ್ಯಕ್ಷನೆಂದು ಆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದು ಭಾರತ ಆಗಲೇ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಂಡೋಚೀನ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಅಮೆರಿಕ ವಹಿಸಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಇಂದಿಗೂ ಆ ಸಮಸ್ಯೆ ಹಾಗೆಯೆ ಉಳಿದಿದೆಯೆಂಬ ಮಾತು ಬೇರೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ೧೯೫೧ರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಆಳಿಕೆಗೊಳಪಟ್ಟ ಉತ್ತರ ಕೋರಿಯಕ್ಕೂ ಅಮೆರಿಕದ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದ ದಕ್ಷಿಣ ಕೋರಿಯಕ್ಕೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕ ಮತ್ತು ಅದರ ಮಿತ್ರರಾಷ್ಟ್ರಗಳೊಂದೆಡೆ ಮತ್ತು ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಚೀನವೊಂದೆಡೆ ನೇರವಾಗಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿ ಘೋರ ಜಾಗತಿಕ ಸಂಗ್ರಾಮವೇ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಭಾರತ ನೇರವಾಗಿ ಚೀನ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕಗಳ ಸಂಗಡ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಂಯುಕ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ನಡೆಸಿದ ಸಂಧಾನದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಏಶಿಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಆಫ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಇತರತ್ರ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ವಿರುದ್ಧ ಭಾರತ ಯಾವಾಗಲೂ ದನಿಯೆತ್ತಿದೆ. ಆಫ್ರಿಕದ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳು ಬ್ರಿಟಿಶ್, ಫ್ರೆಂಚ್, ಬೆಲ್ಜಿಯಂಗಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದಿ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದಾಗೆಲ್ಲ ಭಾರತ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಅರಬರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದದ ವಿರುದ್ಧ ಹೂಡಿದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿಯೂ ಭಾರತ ನಿರಂತರವಾಗಿ ತನ್ನ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟನ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಇಸ್ರೇಲ್ ಸೇರಿ ಸುಯೇಜ್ ಕಾಲುವೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಜಿಪ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿದಾಗ ಭಾರತ ಇದನ್ನು ಆಕ್ರಮಣವೆಂದು ಖಂಡಿಸಿದ್ದೂ ಅನಂತರ ಅದು ಕೈಕೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳು ಈ ತ್ರಿರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಹಿಂದೆಗೆಯಲೇಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ನೆರವಾದವು. ಇದು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಇಜಿಪ್ತಿನ ಸುದೀರ್ಘ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುವಾಗಲಿದ್ದ ಚೀನಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಸಂಯುಕ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಲು ಭಾರತ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿತು.

ಭಾರತ ಸಂಯುಕ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತನಗೊಪ್ಪಿಸಲಾದ ಅನೇಕ ಹೊಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಮತ್ತ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ಕೊರಿಯ ಯುದ್ಧದ ಚೀನಿ ಕೈದಿಗಳು ಯಾವ ಕಡೆ (ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಅಥವಾ ಚಿಯಾಂಗ್) ಹೋಗಬಯಸುತ್ತಾರೆಂದು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಅವರ ವಿತರಣೆ ಮಾಡಲು ಭಾರತ ಆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಕಾಂಗೋವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಲೆಸ್ತೈನಿನಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಂತಿ ರಕ್ಷಕ ತಟಸ್ಥ ಪಡೆಗಳಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸೈನಿಕರು ತಮ್ಮ ಪಾತ್ರವನ್ನು (ತಮ್ಮ ಜೀವಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಅಪಾಯವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ) ಸರಿಯಾಗಿ ಆಡಿದರು. ಸಂ.ರಾ. ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ಶಾಂತಿ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅನೇಕ ತೆರೆಮರೆಯ ಸಂಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಭಾಗವಹಿಸಿದೆ.

ನಮ್ಮ ನೆರೆಯವರ ಕಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುವ ನಮ್ಮ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಹಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದೊರೆತ ಫಲಗಳೇನು? ಲಾಭದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವು ಸ್ವಲ್ಪ ನಿರಾಶಾದಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಇಂಡೋನೇಶಿಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ನಮ್ಮ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮರೆತು ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸುಕರ್ನೋರ ಕೊನೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಚೀನದೊಡನೆಯೂ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದೊಡನೆಯೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬಹಿರಂಗ ವಿರೋಧವನ್ನೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ಅರಬ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ನಾವು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆತು ಅವು, ೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದೊಡನೆ ನಮಗೆ ಹೋರಾಟವೊದಗಿದಾಗ ನಮ್ಮನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ ವರೆಗೂ ಮುಂದುವರಿದವು. ೧೯೭೧ರ ಬಂಗ್ಲಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅವುಗಳ ವರ್ತನೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತುರ್ಕಿ ಮತ್ತು ಇರಾಣಗಳೊಡನೆ ನಮಗಾವ ಮತ-ಹಿತ ಭೇದವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವು ಎರಡೂ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವು. ಬಂಗ್ಲಾ ಹೋರಾಟಕ್ಕಿಂತ ಕೆಲವೇ ತಿಂಗಳುಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಿಂಹಳದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರವನ್ನು ಉರುಳಿಸುವ

ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ದಂಗೆಗಳು ಎದ್ದಾಗ ಅವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಭಾರತವು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಬಂಡಾರನಾಯಕೆಯವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ನೀಡಿತು; ಇದಾಗಿ ಕೆಲವೇ ವಾರ ಕಳೆಯುವುದರೊಳಗೆ ಬಂಗ್ಲಾ ದೇಶಕ್ಕೆ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಸಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅದೇ ಶ್ರೀಮತಿ ಬಂಡಾರನಾಯಕೆಯವರು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು; ಉತ್ತರದ ನಮ್ಮ ನೆರೆ ರಾಷ್ಟ್ರವಾದ ನೇಪಾಳದಲ್ಲಿ ದೊರೆ ತ್ರಿಭುವನರನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಣಾ ಕುಟುಂಬದವರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಪಾರು ಮಾಡಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಲು ಭಾರತ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು; ಅನಂತರ ನೇಪಾಳದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹತ್ತಾರು ಕೋಟಿ ಹಣವನ್ನು ಸುರಿಯಿತು. ಆದರೂ ತ್ರಿಭುವನರ ಮಗ ಮಹೇಂದ್ರರು ಭಾರತದೊಡನೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ವರ್ತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಚೀನದೊಡನೆ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳಸಿದರು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಯುದ್ಧಗಳ ವಿಷಯ ಸಂಯುಕ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಗೊತ್ತುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನೇಪಾಳ ತಟಸ್ಥವಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು. ಆಫ್ರಿಕದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿಲ್ಲ. ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದಿಗಳ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಆ ನೀತಿಯಿಂದ ಯಾವ ಹಾನಿಯೂ ಆಗದೆ ಅದು ಎರಡೂ ಕಡೆಗಳ ಸ್ನೇಹ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ!

ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ನಮ್ಮ ವಿದೇಶ ನೀತಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲೇ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ಸರಿಯಾದ ತತ್ವಗಳನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರೂ ಅದು ಪಂ. ಜವಾಹರರಿಗೆ ವಿದೇಶಿ ನಾಯಕರೊಡನಿದ್ದ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕ ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಸರಿಯಾದ ಯತ್ನವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ವಿದೇಶ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಿದೇಶೀಯರೊಡನೆ ಆತ್ಮೀಯತೆಯನ್ನು ಬೆಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅರಬ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ದೇಶಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದೊಡನಿದ್ದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬಾಂಧವ್ಯ ಭಾರತ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ತೂಕದ್ದಾಯಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಒಲವಿನ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕರು ಕೂಡ ಇಸ್ಲಾಂನ ಕರೆಯನ್ನು (ಇಷ್ಟಪಟ್ಟರೂ) ನಿರಾಕರಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮಧ್ಯಪೂರ್ವದ ಅನುಭವವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ದಿನೇಶ ಸಿಂಗರು ಈಚೆಗೆ ಒಂದೆಡೆ ಬರೆದಂತೆ, ಮೊರೊಕ್ಕೋವಿನಿಂದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದವರೆಗಿನ ಇಸ್ಲಾಂ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದು ಸಕಲ ಇಸ್ಲಾಂ ಕೂಟವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಕತ್ತಿ ಮಸೆಯುವ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಯತ್ನವನ್ನು ನಮ್ಮ ಅರಬಪರನೀತಿ ವ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಿದೆಯೆಂಬುದು ಗಮನಿಸತಕ್ಕ ವಿಷಯ.

ನೇಪಾಳ, ಸಿಂಹಳ ಮತ್ತು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಬರ್ಮಾದ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಮೇಲಿನ ಭಯವೂ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಸಿಂಹಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ಭಾರತೀಯ ವಲಸೆಗಾರರು ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ಸಿಂಹಳದಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕರಾಗಿ ಸಿಂಹಳೀಯರನ್ನೇ ಹತ್ತಿಕ್ಕಬಹುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಸಿಂಹಳ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಮರಳಿ ಕಳಿಸಲು ಹವಣಿಸಿತು, ಭಾರತ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೂ ಅವರು ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಮರಳಿ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಲಾಲ್‌ಬಹಾದೂರ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಕೇವಲ ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಚಿಲ್ಲರೆ ಭಾರತೀಯ ಮೂಲದವರಿಗೆ ಸಿಂಹಳದ ನಾಗರಿಕತ್ವ ಕೊಟ್ಟರೆ ಉಳಿದವರನ್ನು ಹಿಂದೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಾಗಿ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಸುಧಾರಿಸಿತು. ಆದರೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಇನ್ನೂ ಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಸಿಂಹಳ, ಬರ್ಮಾ, ಇಂಡೋಚೀನ, ಮಲಯ, ಸಿಂಗಾಪುರ, ಪೂರ್ವ ಆಫ್ರಿಕ ಮೊದಲಾದ ಯಾವೆಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾರತೀಯ ಮೂಲದವರ ಹಿತ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದೊಂದು ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ಸೋಲು. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಅವರು ಒತ್ತಡಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಿಟಿಶರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಯಾಳುಗಳಾಗಿಯೋ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾಗಿಯೋ ಹೋದವರು ಅಥವಾ ಅವರ ಸಂತತಿಯವರು ಇವರು. ಸ್ಥಳೀಯರು ಗೌರವಿಸಬಹುದಾದ ಅಥವಾ ಪ್ರೀತಿಸಬಹುದಾದ ಅಥವಾ ಕೊನೆಗೆ ಅಂಜಬಹುದಾದ ವ್ಯವಸಾಯಗಳು ಇವರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ! ಭಾರತವನ್ನು ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳದೆ ಇವರ ನಾಗರಿಕತ್ವ, ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಯಾ ದೇಶಗಳ ಸರಕಾರಗಳು ಅಪಹರಿಸಿವೆ.

ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಾರತ ತನ್ನ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಮಾತಿನ, ಪ್ರಚಾರ ಅಥವಾ ಸಂಧಾನದ ಸೇವೆಯ ಹೊರತು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಅಥವಾ ಮಿಲಿಟರಿ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸಹಾಯವೇ ಇಂದು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಪ್ರಬಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅಮೇರಿಕ, ರಶಿಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಮೃದ್ಧ ಯುರೋಪಿಯನ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲದೆ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಚೀನ ಕೂಡ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಮಿಲಿಟರಿ ನೆರವಿನ ಆಮಿಷವನ್ನು ದೂರದ ಆಫ್ರಿಕದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿವೆ; ನಮಗೆ ಅಂಥಾ ಸಹಾಯ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾರತದ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ಅವು ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ದಾನ – ದಂಡಗಳ ಬೆಂಬಲಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸಾಮ–ಭೇದ ನೀತಿಗಳು ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳ ದೂರ ಹೋಗಲಾರವೆಂದೇ ನಮ್ಮೀ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಮಾಡಬೇಕಷ್ಟೇ.

ಪಾಕಿಸ್ತಾನ

ನಮ್ಮ ನೆರೆಹೊರೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಹೊರೆಯಾಗಿಯೆ ಪರಿಣಮಿಸಿದ್ದು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ. ಕಾಶ್ಮೀರ ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಂದೇ ನಮ್ಮ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಮನಃಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಅದು ತಪ್ಪು. ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ನೆವಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಇದ್ದವು, ಭಾರತೀಯ ನಾಯಕರು ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ; ಹಿಂದುಗಳು ಪುನಃ ಎಂದಾದರೂ 'ಅಖಂಡ ಭಾರತ'ವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ಭಯ ಅದಕ್ಕಿದ್ದಿತು. ಭಾರತವನ್ನು ಸದಾ ದುರ್ಬಲವಾಗಿಡುವುದರಲ್ಲೇ ತನ್ನ ಹಿತ ಅಡಕವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಭಾವಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಾಶ್ಮೀರ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಸೇರ್ಪಡೆ ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ ಆತುರ ಭಾರತೀಯ ನಾಯಕರಿಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಸರಕಾರದ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಜನರು ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಮಹಾರಾಜ ಹರಿಸಿಂಗರು ಕೇಳಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ, ಅದೂ ಶೇಖ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾರ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ, ನೆಹರೂ ಕಾಶ್ಮೀರ ಸೇರ್ಪಡೆಗೆ ಒಪ್ಪಿದರು. ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಸೇರ್ಪಡೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಕಾಶ್ಮೀರವನ್ನು ದಾಳಿಗಾರರಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿ ಸೈನ್ಯದಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಭಾರತ ದೂರನ್ನು ಸಂ.ರಾ. ಸಂಘಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ರಾಜಕೀಯ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕ ಮೊದಲಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ರಶಿಯದ ವಿರುದ್ಧ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷ ಬಲಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀಯ ಬೆಂಬಲ ಕೊಟ್ಟು ದೂರನ್ನು ನೆನೆಗುದಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಭಾರತವೇ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ತಂದವು. ಪೇಚಿಗೆ ಗುರಿಯಾದ ಭಾರತ ಬೆಂಬಲಕ್ಕಾಗಿ ರಶಿಯದ ಮುಖ ನೋಡಬೇಕಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ತಾಟಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಇರಬೇಕಾದಷ್ಟು ತಟಸ್ಥವಾಗುಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರ ಕೊಳ್ಳಕ್ಕೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಗುಪ್ತದಾಳಿಗಾರರನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನೇರ ಯುದ್ಧವೇ ಆಗಿ ಮನಃಕಷಾಯ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬೆಳೆಯಿತು.

ಪಾಕಿಸ್ತಾನದೊಡನೆ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಅದು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾಶ್ಮೀರ ಭಾಗವನ್ನು ಅದಕ್ಕೇ ಬಿಡುವುದಾದರೆ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಅದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಿತ್ತೆಂದು ನಂಬಲಾಧಾರಗಳಿವೆ. ಆಗ ನಾವು ಅದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರರನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಶೇಖ ಅಬ್ದುಲ್ಲರು ಬಣ್ಣ ಬದಲಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಇಡೀ ಕಾಶ್ಮೀರವನ್ನೇ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅದು ಆ ತರಹದ ರಾಜಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ

ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು. ಮೇಲಾಗಿ ಎರಡೂ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಿಗೆ ಪ್ರಬಲ ರಾಜಕೀಯ ವಿರೋಧ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂತು.

ಬಹುಶಃ ನೆಹರೂ ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಹಾಗೆ ವಿವೇಕಿ ಮತ್ತು ಇಡೀ ದೇಶದ ನಿಷ್ಠೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ನಾಯಕನೊಬ್ಬ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವನ್ನು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಆಳಿದ್ದರೆ ರಾಜಿ ಸುಲಭವಾಗಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಜಿನ್ನಾರ ಅಕಾಲ ಮರಣ, ಲಿಯಾಕತ್ ಖಾನರ ಹತ್ಯೆ, ಅನಂತರದ ಅಸ್ಥಿರ ಆಳಿಕೆಗಳು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ರಾಜಿಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಅಸಾಧ್ಯಗೊಳಿಸಿದವು. ಇಸ್ಲಾಂ ಹೊರತು ಬೇರಾವ ಸಮಾನ ಗುಣಸ್ವಭಾವಗಳೂ ಇಲ್ಲದ ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಗಳ ನಡುವೆ ಒಳಗುದಿಗಳು ೧೯೫೦ರ ಮೊದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದವು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಈ ಎರಡು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಒಂದಾಗಿಡಲು 'ಹಿಂದೂ' ಭಾರತದ ದ್ವೇಷವೊಂದೇ ಸಾಧನವೆಂದು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಎಣಿಸಿದರು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರತಿಗಾಮಿ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಭಾರತದ ಪ್ರಗತಿಪರ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ 'ವಿಷ' ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೂ ಹಬ್ಬಬಹುದೆಂಬ ಭಯವಿತ್ತು. ಅಮೆರಿಕದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಸಹಾಯ ಬಂದ ಮೇಲಂತೂ ಭಾರತವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಇಡೀ ಕಾಶ್ಮೀರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವೆವೆಂಬ ಸುಳ್ಳು ಧೈರ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಬಂತು.

ಆದರೂ ಸೌಹಾರ್ದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಕ್ಷಣಗಳೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ೧೯೫೮ರಲ್ಲಿ ಸಿಂಧೂ ನದೀ ನೀರಿನ ವಿವಾದದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಔದಾರ್ಯದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದಾಗ ಕೆಲಕಾಲ ಹಿತಕರ ವಾತಾವರಣ ಇತ್ತು. ಜನರಲ್ ಆಯೂಬರು ಮಿಲಿಟರಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ಮೇಲೂ ಸೌಹಾರ್ದದ ಮಾತಿನಿಂದಾರಂಭಿಸಿದರು. ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ಚೀನ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಭಾರತದ ಕಷ್ಟಕಾಲದ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆದು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಕೀಟಲೆಯೆಬ್ಬಿಸಬಾರದೆಂಬ ಅಮೆರಿಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಕೆನ್ನೆಡಿಯವರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಆಯೂಬರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು; ಆಗ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಕ್ಷಣಿಕ ಅವಕಾಶಗಳು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ಭಾರತದ್ವೇಷಿ ಶಕ್ತಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಶಾಂತಿವಾದಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕೊನೆಗೆ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದವು. ಭಾರತ – ಚೀನ ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಅಮೆರಿಕದ ಸ್ನೇಹ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆನೇ ಚೀನದ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯಲು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದರಿಂದ ಶಾಂತಿ ವಿರೋಧಿಗಳ ಕೈ ಇನ್ನೂ ಬಲವಾಯಿತು. ೧೯೬೫ರ ಭಾರತ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಮಿಲಿಟರಿ ಶಕ್ತಿಯ ಪರಿಚಯ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕಾಯಿತಾದರೂ ಬುದ್ಧಿ ಬರುವಷ್ಟು ಪ್ರಚಂಡ ಪೆಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಪಂಜಾಬಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಲಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟ ಅತಿಯಾದ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಮುಳುವಾದದ್ದು. ಪೂರ್ವಪಾಕಿಸ್ತಾನದ

ಬಂಗಾಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಹಿಂದೂ ಪಕ್ಷಪಾತವೆಂದು ಬಗೆದು ಅದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮೆಟ್ಟಿಹಾಕುವುದರೊಡನೆ, ಒಂದು ಕೋಟಿ ನಿರಾಶ್ರಿತರನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟುವ ಮೂಲಕ ಭಾರತವನ್ನು ತಾಳಲಾರದ ಆರ್ಥಿಕ – ರಾಜಕೀಯ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಈಡುಮಾಡುವ ರಾಕ್ಷಸೀ ಹಿಂಸೆಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೃತಿಗಿಳಿಸಲು ಹೋಗಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ದೊಡ್ಡ ವಿಪತ್ತನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡಿತು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ದುರ್ದೈವಕ್ಕೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದೃಢಚಿತ್ತದ ನಿರುದ್ವೇಗಿ, ನಿರ್ಭಯ ಮತ್ತು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಹೆದರದ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂಗ್ಲಾದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಡಿಸೆಂಬರದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಮಿಲಿಟರಿ ಕ್ರಮದ ಶೀಘ್ರ ಮತ್ತು ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಜಯದಿಂದ ಪೂರ್ವ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಯಿತಲ್ಲದೆ ಉಳಿದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವನ್ನು ಭಾರತದ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾತ್ರದ ರಾಜ್ಯದಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಈ ಮಿಲಿಟರಿ ವಿಜಯದ ನಂತರವೂ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವನ್ನು ಭಾರತ ಔದಾರ್ಯದಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಸಿಮ್ಲಾ ಒಪ್ಪಂದ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಕಾಶ್ಮೀರ ಸಮೇತವಾಗಿ ಭಾರತ – ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಡಿಸುವ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಯಾದೀತೇ ಎಂಬುದು ಕಾಲವೇ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯ. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಯುದ್ಧೋತ್ಸಾಹಿಗಳಿದ್ದೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಿತ್ರರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಷ್ಟದ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನ ಕಟ್ಟಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಾದರೂ ಭಾರತ ಏಶಿಯದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಅತ್ಯಂತ ಬಲಿಷ್ಠ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗುವ ಸಂಭವವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮೆಚ್ಚುವವೋ ನೋಡಬೇಕಷ್ಟೇ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಬಂಗ್ಲಾದೇಶ ಕೂಡ ನಮಗೆ ಎಷ್ಟು ತಲೆನೋವುಗಳನ್ನು–ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ – ತರುವುದೋ ನೋಡಬೇಕು.

ಚೀನ

ಭಾರತದ ವಿದೇಶ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ನಿರಾಶಾಯಕವೂ ಹೃದಯಭೇದಕವೂ ಆದದ್ದೆಂದರೆ ಚೀನದ್ದು. ಚೀನದ ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಚಿಯಾಂಗ್ ಕೈಶೇಕರೊಡನೆ ತುಂಬಾ ಸೌಹಾರ್ದದ ಸಂಬಂಧ ಪಂಡಿತ ಜವಾಹರಲಾಲರಿಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ೧೯೪೯ರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ಚಿಯಾಂಗರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಸೋಲಿಸಿ ಪೆಕಿಂಗಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಳಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಾಗ ಹೊಸ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕೂಡಲೇ ಮನ್ನಣೆಕೊಟ್ಟ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಎರಡನೆಯದಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ನೆರೆಯ ಈ ಪ್ರಚಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರ ಹೊಸ ಸರಕಾರದೊಡನೆ ವಾಸ್ತವ ಸಂಬಂಧ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೂ ಹಿತವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನೂ ಮನಗಂಡ ಜಾಣ್ಮೆಯ ಕ್ರಮ ಅದಾಗಿತ್ತು. ಇದಾದ ನಂತರ ಭಾರತ ೧೯೬೨ರವರೆಗೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಂಯುಕ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಚೀನಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತು. ಈ ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿಗಾಗಿ ಅಮೆರಿಕದ ಟೀಕೆಗಳನ್ನೂ

ಪ್ರತೀಕಾರಗಳನ್ನೂ ಸಹಿಸಿತು. ಪ್ರಬಲ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಚೀನವನ್ನು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನಂತೆ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದಾಗ ೧೯೫೫ರಲ್ಲಿ ಬಾಂಡುಂಗಿನಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಆಫ್ರೋ ಏಶಿಯನ್ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಚೀನಿ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಚೌ-ಎನ್-ಲೈಯವರನ್ನು ಜವಾಹರಲಾಲರು ಕರೆತಂದರು.ಕೋರಿಯ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಚೀನ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಾಗಲೂ ಭಾರತ ತನ್ನ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಚೀನಕ್ಕೆ ನೆರವಾಯಿತು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪಂ. ನೆಹರೂ ಅವರನ್ನು 'ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದದ ಬಗಲಬಚ್ಚಾ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಚೀನದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಬರಬರುತ್ತ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ನೇಹಪರವಾಗಿ ಬರೆಯತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಸ್ನೇಹ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನಿಸತೊಡಗಿತ್ತು ೧೯೫೪ರಲ್ಲಿ ಚೌ-ಎನ್-ಲೈಯವರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಭೆಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಆದ ಪಂಚಶೀಲ ಒಪ್ಪಂದದ ಸಮಯದಲ್ಲಿನ 'ಹಿಂದೀ-ಚೀನಿ ಭಾಯಿಭಾಯಿ' ಘೋಷಣೆಗಳ ನಂತರವಂತೂ ಉಭಯ ದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳ ಮೈತ್ರಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತೆಂಬ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅದೇ ಔದಾರ್ಯದಿಂದ ಟಿಬೇಟಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತಕಿದ್ದ ಕೆಲ ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೂ ೧೯೬೨ ಅಕ್ಟೋಬರ್-ನವಂಬರ್ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತ ತನ್ನದೆಂದು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದ ವಾಯವ್ಯ-ಈಶಾನ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮೇಲೆ ಚೀನ ಪ್ರಬಲ ದಾಳಿ ಮಾಡಿತು. ಇಂಥ ದಾಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಿರದಿದ್ದ ಭಾರತದ ಸೈನ್ಯಗಳ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಕುಸಿದುಬಿದ್ದು ಆಸಾಂ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೇ ಗಂಡಾಂತರ ಕಂಡಾಗ ನೆಹರು ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಅತ್ಯಂತ ಹೃದಯವಿದ್ರಾವಕ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಕಾಶವಾಣಿ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು.

ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಮಗೊದಗಿದ ಸೋಲಿನ ಕಾರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನರಿಂದ ಸಾವಿರಗಟ್ಟಳೆ ಪುಟಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೇ ವಿನಾ ಮೂಲ ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತಭೇದವಿಲ್ಲ. ಚೀನೀಯರು ರಭಸದ ದಾಳಿ ಮಾಡುವರೆಂದು ನಮ್ಮ ನಾಯಕರು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನೆದುರಿಸುವ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮಿಲಿಟರಿ ಸಾಗಾಣಿಕೆಗೆ ರಸ್ತೆಗಳು ಕೂಡ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಚೀನಿಯರು ತಮ್ಮದೆಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಅತಿಕ್ರಮಣಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಲು ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಚೀನೀಯರು ಮೊದಲೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪ್ರಬಲ ಸೈನ್ಯ ನಮಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೆ ಬಲವಾದ ಪೆಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ನೆಹರೂ, ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜನರಲ್ ಕೌಲ್ ಅಥವಾ ಜನರಲ್ ಥಾಪರ್ ಅಥವಾ ಹಿಮಾಲಯ ಪ್ರದೇಶದ ನಮ್ಮ ಗುಪ್ತಚಾರ ದಳ, ಅಥವಾ ಪೆಕಿಂಗಿನಲ್ಲಿದ್ದ ನಮ್ಮ ರಾಜದೂತರು, ಅಥವಾ ಕೃಷ್ಣ ಮೆನನ್ ಎಂಬುದು ಇನ್ನೂ ಅನಿಣೀತವಾಗಿದೆ.

ಚೀನೀಯರು ತಮ್ಮದೆಂದು ಸಾಧಿಸುವ ಮತ್ತು ನಾವು ನಮ್ಮದೆಂದು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಂಬುವ ಹಿಮಾಲಯ ಪ್ರದೇಶದ ೫೦,೦೦೦ ಚದರ ಮೈಲುಗಳ ವಿವಾದದಲ್ಲಿ ಯಾರದೆಷ್ಟು ಸರಿ ಎಂಬುದೂ ವಿದೇಶೀ 'ತಜ್ಞ'ರಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಈಶಾನ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಶರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೂ ಟಿಬೇಟಿಗೂ ನಡುವೆ ಗಡಿರೇಖೆಯೆಂದು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ 'ಮೆಕ್‌ಮಹೋನ್ ರೇಖೆ'ಗೆ ಟಿಬೇಟಿನ ಆಗಿನ ಸರಕಾರ ಅಂಕಿತ ಹಾಕಿದ್ದರೂ ಟಿಬೇಟಿನ ಮೇಲೆ 'ಅಧಿರಾಜತ್ವ'ಹೊಂದಿದ್ದ ಚೀನಿಸಾಮ್ರಾಟನು ಈ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಾಯುವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರಕ್ಕೂ ಟಿಬೇಟಿನ ಆಗಿನ ಸರಕಾರಕ್ಕೂ। ಆದ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ (ಅಕ್ಸಾಯಿಚಿನ್ ಪ್ರದೇಶದ) ಗಡಿ ಒಪ್ಪಂದದಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ಚೀನಿ ಸಾಮ್ರಾಟನೂ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದ. ಏನೇ ಇದ್ದರೂ ನಿರ್ಮತ್ಸರವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸುವಯಾವುದೇ ಸಮಿತಿಗೂ ಕೆಲ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೊರತು ಭಾರತದ ವಾದ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಮೆರಿಕದ ಜಾನ್ ಕಾಲಂಡ್ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತ ಚೀನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಚೀನವನ್ನು ನಂಬಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಚೀನಿ ಗಂಡಾಂತರದ ಎಚ್ಚರ ಭಾರತಕ್ಕಿದ್ದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ತಪ್ಪು. ಹಿಮಾಲಯ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಸಿಕ್ಕಿಂ, ಭೂತಾನ, ನೇಪಾಳಗಳೊಡನೆ ಸಂರಕ್ಷಣ ಒಪ್ಪಂದ, ನೇಫಾ ಪ್ರದೇಶದ ಗುಡ್ಡಗಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ನೇರ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಾರಂಭ ಇವುಗಳು ಜವಾಹರರು ನಿದ್ರಿಸಿದ್ದ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲ. ಟಿಬೇಟನ್ನು ಚೀನಿಯರು ನೇರವಾಗಿ ಆಕ್ರಮಿಸಬಹುದು, ಅದರಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವುಂಟೆಂದು ಅರಿತು ಟಿಬೇಟಿನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಸಹಾಯವೊದಗಿಸುವ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಭಾರತ ಮಾಡಿತ್ತು. ಆದರೆ ದಲಾಯಿ ಲಾಮಾರ ಸಲಹೆಗಾರರು ಇದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ಜಗತ್ತು ಟಿಬೇಟಿನ ಮೇಲೆ ಚೀನದ ಅಧಿರಾಜತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಟಿಬೇಟಿಗೆ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಭಂಗಿಸಿ ಚೀನಿ 'ವಿಮೋಚನಾ' ಸೈನ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಸಂ.ರಾ. ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಟಿಬೇಟಿನ ದೂರನ್ನು ಮಂಡಿಸಲು ಯಾವ ಪ್ರಮುಖ ರಾಷ್ಟ್ರವೂ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಚೀನಕ್ಕೆ ನಾವು ಮಾತಿನ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೂ ಚೀನಕ್ಕೆ ಭಾರತದ ಸ್ನೇಹದ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಾಗಲೆ, ಟಿಬೇಟಿನಲ್ಲಿದ್ದ ನಮ್ಮ ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವ ಮುಂಚೆ, ಮೆಕ್‌ಮಹೋನ್ ಮತ್ತು ಅಕ್ಸಾಯಿಚಿನ್ ಗಡಿರೇಖೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚೀನದಿಂದ ಖಚಿತ ಆಶ್ವಾಸನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಮೆಕ್‌ಮಹೋನ್ ಗಡಿರೇಖೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತವಾಗಿದ್ದ ಭಾರತ ಅಕ್ಸಾಯಿಚಿನ್ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಂ ಠಾಣೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸದಿದ್ದುದರಿಂದ

ಕಾಶ್ಮೀರದ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಚೀನಿ ಸಾಮ್ರಾಟನು ಒಪ್ಪಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಚೀನೀಯರು ಟಿಬೇಟಿನಿಂದ ಸಿಂಕಿಯಾಂಗಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ರಸ್ತೆಯ ಸುದ್ದಿ ಮರು ವರ್ಷದವರೆಗೂ ಭಾರತ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಚೀನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಳಿಕೆ ಭದ್ರವಾಗಿ ಭಾರತದ ಸ್ನೇಹದ ಅಗತ್ಯ ತಪ್ಪಿದಮೇಲೆ ಚೀನ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳಿಗೆ ಧಾರ್ಷ್ಟ್ಯದ ಉತ್ತರ ಕೊಡತೊಡಗಿತು. ಆದರೂ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲ ಬೆರಗಾಗುವ ಹಾಗೆ ಚೀನ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಭಾರಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ್ದೇಕೆ ಮತ್ತು ಅನಂತರ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ಹೋದದ್ದೇಕೆ? ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚೀನಕ್ಕೆ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಏಶಿಯದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಭಾರತವನ್ನು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿ ಅದರ ಗೌರವವನ್ನು ಇಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ? ಅಥವಾ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರವನ್ನು ಅಲುಗಿಸಿ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೆ? ಅವರು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ಈ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಭಾರತ ಕುಸಿದುಬೀಳುವ ಬದಲು ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಐಕ್ಯ ತೋರಿಬಂದದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಅವಸರದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿದುಹೋದರೆ?

ಮೊದಲನೆಯದು ಅವರ ಇರಾದೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಾಧಿಸಿದರೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಭಾರತದ ಮುಖಭಂಗ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಯಿತು. ಅದು ಆವರೆಗೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದ ಅಮೇರಿಕದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ತಾನಾಗಿ ಕೈಯೊಡ್ಡಬೇಕಾಯಿತು.

ಆದರೆ ಅದು ನಮ್ಮನ್ನು 'ಕನಸಿನರಾಜ್ಯ'ದಿಂದ ವಾಸ್ತವ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿ ತಂದು ಒಳಿತನ್ನೂ ಮಾಡಿತು. ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯಕ್ಕಾದ ಅವಮಾನದಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸುಧಾರಣೆಗಳಾದವು. ಹಿಮಾಲಯ ಗಡಿ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಸಿಕ್ಕಿತು. ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ೧೯೬೫ರ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಂಶತಃ ತಿರುಗಿ ಗಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ೧೯೭೧ ಡಿಸೆಂಬರಿನ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಯುದ್ಧದ ಫಲವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯ ತನ್ನ ಮತ್ತು ದೇಶದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಹಿಂದೆಂದೂ ಇಲ್ಲದಷ್ಟು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿತು. ಮಾವೊತ್ಸೆ ತುಂಗರು ಪುನರುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ 'ಬಂದೂಕಿನ ಕೊಳವೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ', ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಸತ್ಯವೂ ನಮಗೆ ಮನಗಾಣುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಣ ವೆಚ್ಚ ಮೂರುಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿ ಅಗತ್ಯ ಆರ್ಥಿಕ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯೂ ಆಗುತ್ತಿದೆ.

ಬಂಗ್ಲಾದೇಶದ ಉದಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ದೊರೆಯುವ ಸಂಭವ ಹೆಚ್ಚಾದುದನ್ನು ಚೀನೀ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕಾಣುವರೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗದು. ಅಮೆರಿಕದೊಡನೆ ಅವರಸಂಬಂಧ ಸುಧಾರಿಸಿದ್ದರ ಫಲವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅವರ ಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚಲೂಬಹುದು. ಹಿಮಾಲಯ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಭೂತಾನ ಮತ್ತು ಸಿಕ್ಕಿಂ ಮೇಲೆ

ಭಾರತದ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಅವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ.ನೇಪಾಳದೊಡನೆ ನಮಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂರಕ್ಷಣ ಒಪ್ಪಂದವಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾಲುಚಾಚಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಕುತಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಅವರು ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವೀಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಂಹಳದಲ್ಲಿ ನೌಕಾ ನೆಲೆಗಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಚೀನದೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಸುಧಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಭಾರತ ತೋರಿಸಿದ ಆಸಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಈವರೆಗಂತೂ ಎದುರುಗಡೆಯಿಂದ ವಿಶೇಷ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಇತರ ದೇಶಗಳ ಪೈಕಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ತಾಕಲಾಟ ಬಂದವುಗಳೆಂದರೆ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಪೋರ್ತುಗಾಲ್. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಶರೊಡನೆ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ್ದ ಕುರುಹಾಗಿ ಪಾಂಡಿಚೇರಿ, ಮಾಹೆ ಮೊದಲಾಗಿ ಐದು ಚಿಕ್ಕ ಕರಾವಳಿ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚರ ಮತ್ತು ಕೊಂಕಣ ಕರಾವಳಿಯ ಗೋವಾ ಮತ್ತು ಗುಜರಾಥ್ ಪ್ರದೇಶದೊಳಗಿನ ದೀವ್, ದಮನ್ ಎಂಬ ಚಿಲ್ಲರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪೋರ್ತುಗೀಸರ ಆಳಿಕೆ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟಿಶರು ಬಿಟ್ಟುಹೋದರೂ ಫ್ರೆಂಚರಾಗಲಿ ಪೋರ್ತುಗೀಸರಾಗಲಿ ಈ ಚಿಕ್ಕವಸಾಹತುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವ ಒಲವನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚರು ಸಂಧಾನದಿಂದ ತಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಬಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ 'ವಾಸ್ತವಿಕ ವರ್ಗಾವಣೆ' ಮಾಡಿ ಹೋದರು. ಪೋರ್ತುಗೀಸರು ಗತ ಆದರೆ ಹತ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾವನಾಪರ ಜನರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಮಾತುಕತೆಗಳಿಗೇ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಿದೇಶಿ ವಸಾಹತುಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೇರದೆ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗದು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾಗಿತ್ತು. ಯಾವುದೇ ಭಾವಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಪೋರ್ತುಗಾಲ್ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋವಾದ ಬಂದರನ್ನು ಭಾರತದ ವಿರುದ್ಧ ಸೈನಿಕ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಉಪಯೊಗಿಸುವ ಭಯ ಇಲ್ಲದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾರತ ಚುನಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಕೆಲವೇ ವಾರಗಳಿರುವಾಗ ಗೋವೆಗೆ ಸೈನ್ಯ ಕಳಿಸಿ ಅದನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಇದು ಅನವಶ್ಯಕ ಕ್ರಮವಾಗಿತ್ತೆಂದೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಟೀಕೆಗಳು ಕೇಳಿಬಂದವು. ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಂತೂ ಇದು ನಿಷ್ಕಾರಣ ಆಕ್ರಮಣವೆಂಬ ಕೋಲಾಹಲವೆದ್ದು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸಂ.ರಾ. ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಣದ ದೂರೂ ಸಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಗೋವೆಯನ್ನು ಆಗ ವಿಮೋಚನೆಗೊಳಿಸಿರದಿದ್ದರೆ ಬಹುಶಃ ಮುಂದೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೃಷ್ಣಮೆನನ್ನರ ವಿರೋಧಿಗಳೂ ಈಗ ಒಪ್ಪಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ೧೯೬೨ರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಚೀನಿ ದಾಳಿಯಾಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ನಾವು ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಜಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಗಣರಾಜ್ಯವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡರೂ ರಾಜಸತ್ತೆಯಾದ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದದ್ದು ಅಪೂರ್ವ ಕಾರ್ಯವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟನ್ ಕೂಡ ಗಣರಾಜ್ಯವೊಂದನ್ನು ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ ಕಾನೂನು ಮಾಡಿತು.ಇದು ಉಭಯತರಿಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು. ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲ ವ್ಯಾಪಾರ ಸೌಲತ್ತುಗಳು ಇದ್ದವು. ನಾವು ಕಾಮನ್ ವೆಲ್ತಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಅದರಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದರೆ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಪರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ಮತಕೊಡಲು ಬ್ರಿಟನ್ನಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ನೆವ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಯೇಜ್ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಬ್ರಿಟನ್ನನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದ್ದು. ೧೯೬೫ರ ಭಾರತ ಪಾಕ್ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿಯೆಂದು ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಲೇಬರ್ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ವಿಲ್ಸನ್ನರು ಟೀಕಿಸಿದ್ದು, ಮೊದಲಾದ ಕಟು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಜರುಗಿದ್ದರೂ ಬ್ರಿಟನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ದೇಶವಾಗಿದೆ.

* * *

ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ನಾವೇಕೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ?

'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯ ಅಕ್ಟೋಬರ್, ೧೯೬೫ರ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಾವೆಂ ಕೇಳಿದ್ದ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತ. ಆರು ದಶಕಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲದಿಂದ ನಮ್ಮ ಜೀವ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಅವಿವೇಕ, ಭಯೋತ್ಪಾದಕತೆ ಆತಂಕವಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಆತಂಕಗಳ ನಡವೆಯೇ ಭಾರತ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಲು ಕೈಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ಯಶಸ್ಸು ಉತ್ತೇಜಕವಾಗಿದೆ. ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಳವಾದ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು. ೧೯೪೭ರಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಭಾರತವೇ ಸುರಕ್ಷಿತ ಎಂದು ಮಹಾರಾಜ ಹರಿಸಿಂಗ್ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಶೇಕ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾರ ಸಮ್ಮತಿಯೊಂದಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಸೇರ್ಪಡೆ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಅಂಕಿತ ಹಾಕಿದಾಗಲೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಗೆಹರಿದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಈ ಸೇರ್ಪಡೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಜನಮತಗಣನೆಗೆ ಸಂ.ರಾ. ಭದ್ರತಾಮಂಡಳವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿತು. ಆದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಯುದ್ಧ ವಿರಾಮದ ಕರಾಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಭಾರತ ತನ್ನ ಬಲಹೀನಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಜನಮತಗಣನೆ ನಡೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅದು ಇಂದಿಗೂ ಅದೇ ಹಳೆಯ ರಾಗವನ್ನೇ ಹಾಡುತ್ತಿದೆ. ಭದ್ರತಾಮಂಡಳಿಯ ಗೊತ್ತುವಳಿ ಎಂದೋ ತನ್ನ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಭಾರತ ಅಂದಿನಿಂದ ಸತತವಾಗಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು, ಭಯೋತ್ಪಾದಕರ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾ ವಾದಿಗಳು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಪಿಸಲು ಪರದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತನಗೆ ಚೀನದ ಕುಮ್ಮಕ್ಕು ಇದೆ ಎಂದು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದೆ. ಪಾಕಿಸ್ತಾನೀ ಭಯೋತ್ಪಾದಕರು, ಕಾಶ್ಮೀರಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತೀಯ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಎಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆಚಾರ್ಯರು ಕಾಶ್ಮೀರ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಹುಟ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಈ ಲೇಖದಲ್ಲಿ ಮನಂಬುಗುವಂತೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದು, ಅದು ಹಿಂದೆಯೂ ಇತ್ತು, ಇಂದೂ ಇದೆ, ಮುಂದೆಯೂ ಇರುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಪಾವೆಂ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಇಡೀ ಕಾಶ್ಮೀರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ವಾಸ್ತವಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೋಪಾನದಂತಿದೆ.*

ವಿಶ್ವಮೋಹಕವಾದ ನಿಸರ್ಗ ಶೋಭೆ, ಅಸಾಧಾರಣ ಪ್ರತಿಭೆ ಪಾಂಡಿತ್ಯಗಳಿಂದ ಮೆರೆದ ಜನ, ಶೌರ್ಯ ಔದಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಕ್ರೌರ್ಯ ಹಿಂಸೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ರಾಜಕೀಯ. ಇದು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಇತಿಹಾಸ. ಈಚೆಗಿನ ಭೂಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಯುಗದವರೆಗೂ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಕೊಳ್ಳ ಒಂದು ಮಹಾಪರ್ವತ ವಲಯಿತ ಸರೋವರವಾಗಿದ್ದು, ಅನೇಕ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಯಾವುದೋ ಭೂಗರ್ಭ ಉತ್ಪಾತದಲ್ಲಿ ಸರೋವರ ಬರಿದಾಗಿ ಕೊಳ್ಳವಾಯಿತೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಪುರಾಣಗಳ ಮತ್ತು ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೆಂಬಲವಿದೆ. ಸರೋವರವು ನೆಲವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗ ದೇವದುರ್ಲಭವಾದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅರಳಿಸಿತು.

ಕಾಶ್ಮೀರವು ಇತಿಹಾಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತೊಟ್ಟಿಲಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಶೈವ ಧರ್ಮಗಳು ನವೀನ ಪಥಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡವು. ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಶೈವಪಂಥ ದಕ್ಷಿಣದವರೆಗೂ ಬಂತು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಶೈವಪಂಥಗಳ ಮೂಲ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನುವ ವಿದ್ವಾಂಸರಿದ್ದಾರೆ. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಜಯಭೇರಿ ಹೊಡೆದ ನಂತರವೇ ಅವರ ಜಗದ್ಗುರುತ್ವವು ಸರ್ವಮಾನ್ಯವಾಯಿತು. ಕಾಶ್ಮೀರದ ಪಂಡಿತರು ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಮನುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಧ್ವನಿಪ್ರಸ್ಥಾನದ ಆನಂದ ವರ್ಧನ, ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾಶದ ಮಮ್ಮಟ ಮತ್ತು ಹತ್ತಾರು ಇತರ ಕಾಶ್ಮೀರಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಾಕಿದ ಗೆರೆಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಕವಿಗಳು ಈ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ದಾಟಲು ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕಾಶ್ಮೀರಿ ಕವಿ ಬಿಲ್ಹಣ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಚಾಲುಕ್ಯ ವಿಕ್ರಮನ ಕವಿಮಿತ್ರನಾಗಿ ವಿಕ್ರಮಾಂಕ ದೇವ ಚರಿತವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬರೆದ. ಕಾಶ್ಮೀರಿ ಕವಿ ಬಿಲ್ಹಣ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆದ ಪ್ರಥಮ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ದಾರಿಯನ್ನು ತುಳಿದು ಇತರ ಕವಿಗಳು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಂ ಆಳಿಕೆಯ ಮಧ್ಯದವರೆಗೂ ತಂದರು.

ಕಲ್ಹಣ ಹೇಳುವ ಕಾಶ್ಮೀರದ ರಾಜಕೀಯ ಕಥೆ ಸುಖ-ದುಃಖ, ದಯೆ-ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳು ಪರಮ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ಆಖ್ಯಾನವಾಗಿದೆ. ಬೌದ್ಧ, ಹಿಂದೂ ರಾಜರು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷ ಆಳಿದ ನಂತರ ೧೪ ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ಉದಯನ ದೇವನನ್ನು ಕೊಂದು ಅವನ ವಜೀರ ಅಮೀರ ಶಾಹ ಪಟ್ಟವೇರಿದ. ಶಾರದಾ ದೇವಿ ಕಾಶ್ಮೀರ ಪುರವಾಸಿನಿಯಂತೆ. ಇಂಥ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ಹಬ್ಬಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಮೊಗಲರು ಅದನ್ನು ಗೆದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಪಂಚದ ಅಪೂರ್ವ ಉದ್ಯಾನಗಳೆನಿಸಬಹುದಾದ ಕೆಲವು ಉದ್ಯಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಇಂದಿಗೂ ತಮ್ಮ ನೆನಪಿನ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಮಳಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅನಂತರ ಅದು ಅಫಗಾನರ ಕೈಗೆ, ಬಳಿಕ ಸೀಖರ ವಶಕ್ಕೆ ದಾಟಿತು. ಸೀಖರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ಬ್ರಿಟಿಶರು ಅವರಿಂದ ದಂಡವಾಗಿ

ಪಡೆದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರವೂ ಸೇರಿತ್ತು. ಆಗ ಜಮ್ಮು ಪ್ರಾಂತದ ಸಾಮಂತ ರಾಜನಾಗಿದ್ದ ಡೋಗ್ರಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಗುಲಾಬ ಸಿಂಗನು ಬ್ರಿಟಿಶರಿಂದ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರವನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡ. ಅವನು ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಅರಸರಿಂದ ಗೆದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಬೌದ್ಧ ಲದ್ದಾಖ್, ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸ್ಕಾರ್ಡು ಮೊದಲಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸೇರಿ ಇಂದಿನ ಜಮ್ಮು ಕಾಶ್ಮೀರ ರಾಜ್ಯ ತಲೆಯೆತ್ತಿತು. ೧೯೪೭ರಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರದ ದುರಂತ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಡೋಗ್ರಾ ಕುಲದ ಹರಿಸಿಂಗರು ೮ ಲಕ್ಷ ಹಿಂದು, ೩೦ ಲಕ್ಷ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮತ್ತು ಒಂದೂವರೆ ಲಕ್ಷ ಬೌದ್ಧಾದಿ ಧರ್ಮಾವಲಂಬಿಗಳಿರುವ ೬೩ ಸಾವಿರ ಚದರ ಮೈಲು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಇತರ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಂತೆ ಜಮ್ಮು ಕಾಶ್ಮೀರ ಕೂಡ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿತ್ತು.

ದುರಂತ ಎಂದರೆ ೧೯೪೭ ಆಗಸ್ಟ್ ೧೫ರಂದು ಬ್ರಿಟಿಶರು ಭಾರತವನ್ನು ಇಬ್ಭಾಗ ಮಾಡಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪ್ರಧಾನ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಧಾನ ಭಾರತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗುವಾಗ ದೇಶಿ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಸಾರ್ವಭೌಮಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಅವುಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಹೋದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ಭಾರತಕ್ಕಾಗಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕಾಗಲಿ ಸೇರಬಹುದು ಎಂದು ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕಾಯದೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಲಮು ಸೇರಿಸಿದ್ದರು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ದೇಶಿ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಬ್ಬರು. ಒಬ್ಬರು ಹಿಂದೂ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಒಡೆಯರಾದ ಹೈದರಾಬಾದಿನ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಿಜಾಮ; ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಾಹುಳ್ಯವುಳ್ಳ ಕಾಶ್ಮೀರಾಧಿಪತಿ ಹಿಂದು ಹರಿಸಿಂಗರು. ಇಬ್ಬರೂ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಭಜನೆಯ ನಂತರ ತಮಗೆ ಮರಳಿ ದೊರೆತಿತೆಂದು ತಾವೆಣಿಸಿಕೊಂಡ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವಾಧಿಕಾರದ ಬಲದಿಂದ ತಾವು ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜರಾಗುವ ಹುಚ್ಚು ಆಸೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಇಳಿದರು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಅದು ಮುಳುವಾಯಿತು. ಹರಿಸಿಂಗರ ಭ್ರಮೆಯ ಫಲ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಬಂತು, ಹಾಗೆಯೆ ಹೆಚ್ಚು ದುರಂತವೂ ಆಯಿತು.

ಬ್ರಿಟಿಶರು ಹೊರಟುಹೋದೊಡನೆ ಹೊಸ ಎರಡು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯಾವುದು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ನಿಕಟವಾಗಿತ್ತೋ ಆ ಸರಕಾರದೊಡನೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳೂ 'ಯಥಾಸ್ಥಿತಿ' ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡವು. ಕಾಶ್ಮೀರಾಧಿಪತಿ ಹರಿಸಿಂಗರು ತಮ್ಮ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ, ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಭಾರತ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಎರಡೂ ಸರಕಾರಗಳೊಡನೆ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಜಮ್ಮು ಕಾಶ್ಮೀರ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಮಾರ್ಗಗಳು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಪಂಜಾಬ್ ಮೂಲಕ ಇದ್ದವು. ಭಾರತದಿಂದ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗುವುದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಆಕ್ಷೇಪವೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾರತ ಸರಕಾರ ಹರಿಸಿಂಗರಿಗೆ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ

ತಿಳಿಸಿತ್ತು ಕೂಡ. ಆದರೆ ಭಾರತಕ್ಕಾಗಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕಾಗಲಿ ಬೇಗನೆ ಸೇರ್ಪಡೆ ಹೊಂದಿ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಯನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವುದೊಳಿತೆಂದು ಮಾತ್ರ ಭಾರತದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತು.

ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಹರಿಸಿಂಗರು ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ನೆಚ್ಚದೆ ಮೀನಮೇಷ ಎಣಿಸಿದರು. ಅವರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಭ್ರಮೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ತಾಳ್ಮೆ ತೋರಿಸಿದ್ದರೆ ಅದು ಭೌಗೋಳಿಕ ಕಾರಣಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೇ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ. ಆದರೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕಾಶ್ಮೀರ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಲು ಅದರ ಹಿಂದೂ ರಾಜ ಅಡ್ಡಬರಬಹುದೆಂಬ ಭಯ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕಿತ್ತು. ಪ್ರಜಾಭಿಪ್ರಾಯ ತನಗನುಕೂಲವಾಗಿದೆಯೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವೂ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಥಾನದ ಜಮ್ಮು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ-ಸೀಖ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿತ್ತು. ಅವರು ಶೂರರೂ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ವಿರೋಧಿಗಳು ಆಗಿದ್ದರು. ಲದ್ದಾಖ ಪ್ರಾಂತ ಬೌದ್ಧ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗಡಿಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿದ ಗಿಲ್ಗಿತ್ ಮೊದಲಾದ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳೂ ಕಾಶ್ಮೀರ ಕೊಳ್ಳವೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಪರವಾದ ಪ್ರದೇಶವೆಂದರೆ ಪಂಜಾಬ್ ಗಡಿಗೆ ಹತ್ತಿದ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಒಂದೆರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಮಾತ್ರ. ಕಾಶ್ಮೀರ ಕೊಳ್ಳದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೇಖ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಶ್ಮೀರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಕಾಶ್ಮೀರ ಮಹಾರಾಜರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಮುಸ್ಲಿಂಲೀಗ್ ನಾಯಕರಿಂದ ಏನೂ ಸಹಾಯ ಸಿಗದೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ್ದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಹಿಂದೂ - ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಿಶ್ರ ನಾಯಕತ್ವವು ಈಗ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಕಡೆ ಒಲಿಯುವುದೆಂದು ಹೇಗೆ ನಂಬಬೇಕು?

ಈ ಅಪಧೈರ್ಯದ ದೆಸೆಯಿಂದಲೇ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ಬಲಾತ್ಕಾರದ ಮಾರ್ಗಕ್ಕಿಳಿಯಿತೇನೋ. ಆದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಹೇಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ನೇರವಾಗಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಾಶ್ಮೀರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸದೆ ಅದು ಗಡಿನಾಡ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೂ ಅಫಗಾನಿಸ್ತಾನಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ವಾಸಿಸುವ ಅತ್ಯಂತ ಉಗ್ರ ಮತ್ತು ಕ್ರೂರವಾದ ಮಹಮಂದ, ಮಹಸೂದ, ಸ್ವಾತಿ, ಬುನರ್ವಾಲ ಮುಂತಾದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಜನರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರಿಸಿತು.

೧೯೪೭, ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೪ರಂದು ೫,೦೦೦ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಜನರು ಕಾಶ್ಮೀರಿ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು 'ಹಿಂದೂ ರಾಜನ ಹಿಂಸೆ'ಯಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವೆವೆಂದು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿದರು. ಮರುದಿನ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಸೈನ್ಯಖಾತೆಯು ಭಾರತದ ಪಡೆಗಳ ಅಧಿಪತಿ ಜನರಲ್ ಲಾಕ್‌ಹಾರ್ಟರಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ ತಂತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ಮುಜಫರಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ದೊಮೇಲ್ ದಾಳಿಗಾರರ ವಶವಾಗಿದ್ದವೆಂದು

ತಿಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀನಗರದಿಂದ ಅವರು ೩೫ ಮೈಲು ಮಾತ್ರ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಮಹಾರಾಜ ಹರಿಸಿಂಗರು ಗಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸೈನ್ಯದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಿಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿಗಳು ಮೊದಲೇ ಒಳಸಂಚಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕೊಲೆಮಾಡಿ ದಾಳಿಗಾರರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಗಡಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ವಿರೋಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಗ್ಗೊಲೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ರಾಜಧಾನಿಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹರಿಸಿಂಗರ ಕೈಲಿದ್ದದ್ದು ಒಂದು ತುಕಡಿ ಅಶ್ವದಳ ಮಾತ್ರ.

ಹರಿಸಿಂಗರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ತ್ರಾಹಿ ತ್ರಾಹಿ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಈಗ ಕಳಿಸತೊಡಗಿದರು. ಕಾಶ್ಮೀರ ಕೊಳ್ಳದಲ್ಲಿಳಿದ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಜನರು ಕೊಲೆ, ಸುಲಿಗೆ, ಕೊಳ್ಳಿಗಳ ಅಟ್ಟಹಾಸದೊಂದಿಗೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿಮೋಚನೆ'ಗಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಅವರು ಈಗ ಬಡ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನೇ ಕೊಂದು, ಅವರ ಹೆಂಡಂದಿರನ್ನೂ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರನ್ನೂ ಕೆಡಿಸಿ, ಅವರ ಮನೆಗಳನ್ನು ಸುಲಿದು ಬೆಂಕಿಹಚ್ಚಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೂಟಿಯೊಂದೇ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದುದು.

ಹರಿಸಿಂಗರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಭಾರತದ ಸಂರಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿತು. ಆದರೆ ಕಾಶ್ಮೀರವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆ ಹೊಂದದೆ ಸೈನಿಕ ನೆರವು ಕೊಡುವುದು ಕಾಯದೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗೃಹ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮೆನನ್ ಶ್ರೀನಗರಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿದರು. ಆಗಲೆ ದಾಳಿಗಾರರು ಬಾರಾಮುಲಾಕ್ಕೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮೆನನ್ನರು ಮಹಾರಾಜರೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೆ ಶ್ರೀನಗರ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿತು. ರಾಜಧಾನಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ತು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದ ಮೋಹರಾ ವಿದ್ಯುದಾಗಾರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ದಾಳಿಗಾರರು ತಂತಿಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು!

ಉಳಿಗಾಲವೇ ಇಲ್ಲೆಂದು ಖಚಿತವಾದ ಮೇಲೆ ಮಹಾರಾಜರು ಸೇರ್ಪಡೆ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಅಂಕಿತವಿಕ್ಕಿದರು. ಹರಿಸಿಂಗರ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಶೇಖ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ಈ ಸೇರ್ಪಡೆಗೆ ಅವರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆಯಲಾಯಿತು. ರಾಜ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಬ್ಬರ ಏಕಕಂಠದ ಬಿನ್ನಹದ ಮೇರೆಗೆ ಹೀಗೆ ಭಾರತ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಿತು.

೧೯೪೭ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೬ ರಂದು ಸೇರ್ಪಡೆ ಪತ್ರ ಪೂರ್ತಿಯಾದದ್ದೇ, ಮರುದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಭಾರತೀಯ ವಿಮಾನಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಶ್ರೀನಗರ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿಳಿಸತೊಡಗಿದವು. ಏಕೆಂದರೆ ಭಾರತದಿಂದ ಆಗ ನೇರವಾಗಿ ಕಾಶ್ಮೀರಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗ ಸೌಕರ್ಯವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇದ್ದ ಸೌಕರ್ಯ ಚಳಿಗಾಲದ ಹಿಮಪಾತದಿಂದ ನಿರುಪಯುಕ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಕಾಶ್ಮೀರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಈ ವಿಮಾನ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಯುದ್ಧ ತಂತ್ರದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮವಾದ ಸಾಹಸವೆಂದು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿ ಪ್ರದೇಶದ ಮೂಲಕ ದಾಳಿಗಾರರು ನುಗ್ಗುತ್ತಿರುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ದೂರು ಕೊಟ್ಟರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಜಿನ್ನಾ ಸಾಹೇಬರು ತಾರಮ್ಮಯ್ಯ ಮಾಡಿ, 'ನಾವೇನು ಮಾಡೋಣ? ಈ ದಾಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಸಾವಿರಗಟ್ಟಳೆಯಲ್ಲಿ ಉಗ್ರ ಗುಡ್ಡ ಗಾಡು ಜನರು ಕಾಶ್ಮೀರಿಗಳ ವಿಮೋಚನೆಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದ ಮೂಲಕ ಏಕಾಏಕಿ ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ತಡೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ನಮಗಿಲ್ಲ, ಎಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ತಡೆಯಲಾರದ ಆತತಾಯಿಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಭಾರತದ ಸೈನ್ಯ ಕಾಶ್ಮೀರದೊಳಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಿತೆಂದು ಸುದ್ದಿ ಬಂದೊಡನೆ ಜಿನ್ನಾ ಸಾಹೇಬರ ಬಣ್ಣ ಬಯಲಾಗಿ ಅವರು ಕೋಪೋದ್ರೇಕದಿಂದ 'ಝೀಲಂ ಕೊಳ್ಳಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವನ್ನೇ ಕಳಿಸಿರಿ, ಎಂದು ಪಾಕ್ ಸೈನ್ಯದ ಆಗಿನ ಅಧಿಪತಿ ಜನರಲ್ ಗ್ರೇಸಿಯವರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಯಿತ್ತರು. ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ಕಾಶ್ಮೀರವನ್ನು ಕಬಳಿಸಲಾಗದಿದ್ದರೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಆಕ್ರಮಣವೇ ಆಗಲಿ! ಜಿನ್ನಾರನ್ನು ಈ ದುಡುಕಿನಿಂದ ಪರಾವರ್ತನಗೊಳಿಸಬೇಕಾದರೆ ಭಾರತದ ಗರ್ವನರ್ ಜನರಲ್ ಮೌಂಟ್ ಬ್ಯಾಟನ್, ಉಭಯ ಸೇನೆಗಳ ವರಿಷ್ಠ ಅಚಿನ್‌ಲೆಕ್ ಮತ್ತು ಉಭಯ ಸೇನೆಗಳ ಸೇನಾಪತಿಗಳು ಅನುನಯ ಭಯಗಳೆರಡನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಕಾಯದೆಯಿಂದ ಯಾವ ಹಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ. ಪಾಕ್ ಸೈನ್ಯ ಅಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಅದು ಆಕ್ರಮಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಭಾರತ – ಪಾಕ್ ಯುದ್ಧವೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಜಿನ್ನಾ ದಾರಿಗೆ ಬಂದರು.

ಇದೆಲ್ಲ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ದಾಳಿಗಾರರ ಆಕ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿ ನಾಯಕರ, ಸರಕಾರದ, ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕುತಂತ್ರದ ಉಪಾಯಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದವು. ದಾಳಿಗಾರರಿಗೆ ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು; ಶ್ರೀಮಂತ ಹಿಂದುಗಳ ಸುಲಿಗೆಯಿಂದ ಸಿಗುವ ಲಾಭದ ಸುಂದರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಲಾಗಿತ್ತು; ಅವರಿಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನ ಸೌಕರ್ಯ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು; ಅವರನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಮಿಲಿಟರಿ ಟ್ರಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕೊಲೆಗಾಗಿ ಬಂದೂಕು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತೀಯರು ದಾಳಿಗಾರರನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಕಸಿದುಕೊಂಡ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೇಲಿನ ಗುರುತುಗಳು ಅವು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಸೈನಿಕ ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರಗಳಿಂದಲೇ ಬಂದವೆಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿದವು. ಇವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಪಾಕ್ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು 'ಕಳೆದು ಹೋಗಿವೆ!' ಎಂದು ಉಗ್ರಾಣದ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ದಾಖಲು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು!

ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಳಕ್ಕೆ ದೂರು

ಭಾರತೀಯ ಸೈನ್ಯದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಮುಂದೆ ದಾಳಿಗಾರರು ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ನಮ್ಮ ಜವಾನರು ಮುಂದುವರಿದು ರಕ್ತರಂಜಿತ, ಧೂಮಧೂಸರಿತ ಕಾಶ್ಮೀರ ಕೊಳ್ಳವನ್ನು ಆತತಾಯಿಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತ

ಹೋದರು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ದಾಳಿಗಾರರಿಗೆ ತನ್ನ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲೆಂದು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಸಾರುತ್ತ ಒಳಗೊಳಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಈಗ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯರೂ ಸೈನಿಕರೂ ಅವರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಮೇಲೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದಂತೆ ಪಾಕ್ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ರಜೆಕೊಟ್ಟು ದಾಳಿಗಾರರ ಆಧಿಪತ್ಯ ವಹಿಸಲು ಕಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇಂಥವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಜನರಲ್ ಅಕಬರ್ ಖಾನ್ ಮುಂದೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕುಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದ ಪುರಾವೆಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಭಾರತ ಸರಕಾರ ಜಗತ್ತಿನ ಮುಂದೆ ಈ ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿತು. ಅದು ಜನವರಿ ೧, ೧೯೪೮ರಂದು ಸಂಯುಕ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂಘದ ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಈ ಆಕ್ರಮಣದ ವಿರುದ್ಧ ದೂರುಕೊಟ್ಟಿತು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ವಿದೇಶ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಪುನಃ ಹಳೆ ಹಾಡನ್ನೇ ಹಾಡಿದರು. ಆ ವರೆಗೂ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ಜಮ್ಮು ಕಾಶ್ಮೀರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಹಕ್ಕಿದೆಯೆಂದಾಗಲಿ ಭಾರತವು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದು ನ್ಯಾಯಬಾಹಿರವೆಂದಾಗಲಿ ಸಾಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ೧೫ ದಿನಗಳ ನಂತರವೇ ಪಾಕ್ ವಿದೇಶ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಪ್ರಥಮತಃ ಭಾರತವು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಸೇರ್ಪಡೆಯನ್ನು 'ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಮೋಸ'ದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿತೆಂಬ ರಾಗವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು; ಕಾಶ್ಮೀರಿಗಳೇ ತಮ್ಮ ರಾಜನ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆಯೆದ್ದಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಭಾರತದ ಸೈನ್ಯ ಬಂತೆಂಬ ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ಕಥೆಯನ್ನು ಅವರು ಹೇಳತೊಡಗಿದ್ದು ಮತ್ತೂ ತಡವಾಗಿ.

ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಲವು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದಾಗೆಲ್ಲ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ತನ್ನ ನಿರಪರಾಧವನ್ನು ಸಾರುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ೧೯೪೮ ಜುಲೈಯಲ್ಲಿ ಸಂ.ರಾ. ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಕಾಶ್ಮೀರ ರಂಗಕ್ಕೆ ಭೆಟ್ಟಿ ಕೊಡಲು ಕರಾಚಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದಾಗ, ಇನ್ನು ತನ್ನ ಸುಳ್ಳು ದಕ್ಕದೆಂದು ಮೇ ತಿಂಗಳಿಂದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಮೂರು ಬ್ರಿಗೇಡ್ ಸೈನ್ಯ ಕಾಶ್ಮೀರ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ವಿದೇಶ ಮಂತ್ರಿ ಸರ್ ಮಹಮ್ಮದ್ ಜಫರುಲ್ಲಾಖಾನರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.

ಈ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಂದ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಆಘಾತವಾಯಿತು. ಸಂ.ರಾ. ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಮತ್ತು ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯದ ಪ್ರಮುಖ ನ್ಯಾಯವೇತ್ತರೆನಿಸಿದ ಸರ್ ಓವನ್ ಡಿಕ್ಸನ್ನರು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಸೈನ್ಯ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿರುವುದು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಯದೆಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದದ್ದೆಂದು ಸಾರಿದರು. ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಲವು ಪಾಕಿಸ್ತಾನವನ್ನು ದೂಷಿಸಿತು. ಜಗತ್ತು ಭಾರತದ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಒಪ್ಪಿತು.

ಆದರೆ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಗೆ ದೂರು ಒಯ್ದದ್ದೇ ಭಾರತದ ಪ್ರಮಾದವಾಯಿತು. ಅದು ನ್ಯಾಯಾನ್ಯಾಯ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ನ್ಯಾಯ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ನೀಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಯೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ದೂರು ಒಯ್ದಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಅದು ನಿಜವಾಗಿ ಜಾಗತಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಚದುರಂಗದ ಕೂಟವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯನ್ಯಾಯಕ್ಕಿಂತ

ಸಾಧ್ಯಾಸಾಧ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿದೆ, ಬಲಾಬಲದ ರಾಜಕಾರಣವೇ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರೇರಕಶಕ್ತಿ ಎಂಬಂಶ ನಮಗೆ ಮೊದಲು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಪಡೆದ ದಾಳಿಗಾರರ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಜುಗುಪ್ಸೆ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿ ಸೈನ್ಯದ ಅನಧಿಕೃತ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಎದ್ದ ಮೊದಲ ದುಮ್ಮಾನ ಮರವೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಂತೆ ಭಾರತದ ದೂರಿನ ನ್ಯಾಯತ್ವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ವಿರೋಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಕ ತಂತ್ರವೆ ಪ್ರಬಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ನಮ್ಮ ತಟಸ್ಥ ವಿದೇಶ ನೀತಿ, ಪ್ರಬಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಆಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮ ನಡತೆ ಇವು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸರಕಾರಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರೀಕರಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಚಾಣಕ್ಯರು ಧೂರ್ತತನದಿಂದ ಅಮೆರಿಕ ಮತ್ತು ಅದರ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಮನವೊಲಿಸಿ, ಅವರ ಸೈನಿಕ ಒಕ್ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಅದರಿಂದ ಸಂ.ರಾ. ಸಂಘದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಬೆಂಬಲವನ್ನೂ ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಭಾರತದೊಡನೆಕತ್ತಿ ಕಟ್ಟಲು ಬೇಕಾದ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಸಹಾಯವನ್ನೂ (ಈ ವರೆಗೆ ರೂ. ೭೫೦ ಕೋಟಿ ಬೆಲೆಯದು) ಪಡೆಯಲು ಸಮರ್ಥರಾದರು.

ಪ್ರಮಾದದೊಳಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮಾದವೂ ನಮ್ಮಿಂದ ಘಟಿಸಿತು. ನಮ್ಮ ಸದುದ್ದೇಶ, ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾ ಪಕ್ಷಪಾತ ಇವುಗಳನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ನಿಚ್ಚಳಪಡಿಸುವ ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಜನಮತಗಣನೆ ಮಾಡಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವು. ಇದೇ ಈಗ ನಮಗೆ ತಿರುಗಿ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಮತಗಣನೆಗೆ ಮೊದಲು ದಾಳಿಗಾರರೂ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿ ಸೈನ್ಯವೂ ಕಾಶ್ಮೀರದ ನೆಲದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗಿರಬೇಕು, ಶಾಂತಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಕರಾರುಗಳು ನಮ್ಮ ವಾಗ್ದಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಅದನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಲದ ಗೊತ್ತುವಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಡಕವಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಜಗತ್ತು ಮರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕಾಯದೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಹಾರಾಜರು ಸೇರ್ಪಡೆ ಪತ್ರ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಾಗಲೇ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಸೇರ್ಪಡೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ಜನಮತಗಣನೆಯ ಅಗತ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ತನ್ನೆಲ್ಲ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿ ಜನಮತಗಣನೆಯ ಮಂತ್ರವೊಂದನ್ನೇ ಪಠಿಸಿ ಲೋಕವನ್ನು ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಲವು ಯುದ್ಧ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಈ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಎರಡು ಸಲ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ನಿರಾಕರಿಸಿತು. ಭಾರತೀಯ ಸೈನ್ಯದ ಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚಿ ತಾನು ಹೇಗೂ ಹೊರಬೀಳಬೇಕಾಗುವುದೆಂದು ಖಚಿತವಾದ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಸ್ತಂಭನಕ್ಕೆ ಅದು ಒಪ್ಪಿತು. ೧೯೪೮ ಆಗಸ್ಟ್ ೧೩ ರಂದು ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಲ ಯುದ್ಧ ವಿರಾಮ ಗೊತ್ತುವಳಿ ಮಾಡಿತು.

ಈ ಗೊತ್ತುವಳಿಗೆ ಭಾರತ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡದ್ದು ಕೇಳಿ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೇನಾನಾಯಕರು ದುಃಖ ಒತ್ತರಿಸಿ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಂದೆರಡು ವಾರ ತಡೆದಿದ್ದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿಗಳನ್ನು ಕಾಶ್ಮೀರದ ನೆಲದ ಕೊನೆಯ ಅಂಗುಲದಿಂದ ಹೊರಗಟ್ಟುವ ವಿಶ್ವಾಸ ಅವರಿಗಿತ್ತು. ಅದಷ್ಟು ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಮಾತೆತ್ತುವ ಅವಕಾಶವೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಆಗ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ಇನ್ನೂ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಪಶ್ಚಿಮದ ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತವಾಗಿ ಉಳಿದ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಗೊಡವೆಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧವಿರುವಷ್ಟು ಅದರ ಮಿಲಿಟರಿ ಮತ್ತು ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಈಗದು ಇಡೀ ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದಲೂ ತೃಪ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಯುದ್ಧವಿರಾಮವಾದ ಅನಂತರ. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ವಿಜಯ ಕೈಯಳವಿನಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಯುದ್ಧವಿರಾಮ ಒಪ್ಪಂದ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂತು. ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಲದ ನಿರ್ಣಯದಂತ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಮೊದಲು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ದಾಳಿಗಾರರನ್ನೂ ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. ಅನಂತರ ಭಾರತವು ತನ್ನ ಬಹುಭಾಗ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಸಂ.ರಾ. ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಜನಮತಗಣನೆಯ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ತಾನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಸೈನ್ಯ ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅನಂತರ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಯುದ್ಧ ವಿರಾಮ ಒಪ್ಪಂದವಾಗುವಾಗ ಅದರ ಮೂರು ಬಟಾಲಿಯನ್ ಸೈನ್ಯ ಕಾಶ್ಮೀರ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲೆ ಅದರ ಬಲ ೩೯ ಬಟಾಲಿಯನ್ನುಗಳಿಗೇರಿತು.

ಯುದ್ಧ ವಿರಾಮ ಒಪ್ಪಂದದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಪಶ್ಚಿಮ ಅಂಚಿನ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗ. ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಭಾಗದ ಮೇಲಷ್ಟೇ ಅದರ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣವಿರಬೇಕಿತ್ತು. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಭಾಗ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಿಯಂತ್ರಣವಿರಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ಭಾರತದ ವಶಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಭಾರತವು ಕಾಶ್ಮೀರ ಕೊಳ್ಳದಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾರದ ಗಿಲ್ಗಿತ್ ಮೊದಲಾದವು ಉತ್ತರದ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಜಮ್ಮು – ಕಾಶ್ಮೀರ ರಾಜ್ಯದ ಮೂರಲ್ಲೊಂದು ಭಾಗ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ವಶಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು. ಸಂ.ರಾ. ಸಂಘಕ್ಕೆ ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ಕೊಟ್ಟ ದೂರಿಗೆ ಫಲವೇ ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ತನ್ನ ಶರ್ತುಗಳನ್ನು ಮುರಿಯುತ್ತಲಿರುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದ ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಲವು ಅದರ ತಪ್ಪನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಭಾರತವು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಸಂಗಡ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜನಮತಗಣನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂಬರ್ಥದ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಹೇರಲು ಯತ್ನಿಸತೊಡಗಿತು.

ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಅಕ್ರಮ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ ಕಳ್ಳ, ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದಟ್ಟಲು ಹೋಗಿದ್ದ ಪೊಲೀಸ್ ಭಾರತ. ಈಗ ಕಳ್ಳನೂ ಪೊಲೀಸನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿತ್ತು! ಭಾರತ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇದಕ್ಕೊಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಭಾರತವು ನ್ಯಾಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿದೆ. ಅದು ಜನಮತಗಣನೆಗೆ ಒಪ್ಪಿದ್ದು ಕೇವಲ ಔದಾರ್ಯದಿಂದ. ಕಾಯದೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜನಮತಗಣನೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಕರಾರು ಪೂರೈಸಬೇಕು – ಇದು ಭಾರತದ ನಿಲುವು.

ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ತನ್ನ ಮಿತ್ರ ಬಲದಿಂದ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಗೊತ್ತುವಳಿಗಳಿಗೆ ಭಾರತವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲಾರದೆ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿಡುವ ನೀತಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ಯುದ್ಧವಿರಾಮ ರೇಖೆಯಗುಂಟ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕದಡುವುದು ಅದರ ನಿತ್ಯಕ್ರಮವಾಯಿತು. ಸಂಯುಕ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರೀಕ್ಷಕರ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಯುದ್ಧವಿರಾಮ ರೇಖೆಯ ನಮ್ಮ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ನಾಗರಿಕ ಕ್ಷೇಮರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೊಡನೆ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ರೇಖೆಯಾಚೆಯಿಂದ ಗುಂಡಿನಮಳೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ರೇಖೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದು ಸಶಸ್ತ್ರ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿ ನಾಗರಿಕರೂ ಸೈನಿಕರೂ ದಾಳಿ, ಕೊಲೆ, ಸುಲಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಹೆಚ್ಚಿತು. ೧೯೬೧-೬೨, ೧೯೬೨-೬೩ರಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಘಟನೆಗಳು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೪೦೦ ರಿಂದ ೫೦೦ರ ವರೆಗೆ ಆದವು. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹತ್ತುಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂ.ರಾ. ನಿರೀಕ್ಷಕರು ನಡೆಸಿದ ತನಿಖೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ತಪ್ಪು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಅವರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

ಒಪ್ಪಂದ ಏಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ? ಇದು ಕಾಯದೆಯಾಯಿತು, ರಾಜಕೀಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಜತೆಯಾಗಿಯೆ ಬಾಳಬೇಕಾದ ಭಾರತದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಗಳು ವಿವೇಕದಿಂದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಏಕೆ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ?

ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತೊಂದರೆಯೆಂದರೆ, ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಕಾಲದ ಅಸ್ಥಿರ ರಾಜಕೀಯ. ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಜನರಲ್ ಅಯೂಬರ ಮಿಲಿಟರಿ ಸರಕಾರ ಸ್ಥಾನಾಪನ್ನವಾಗುವ ವರೆಗೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಆರು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಹೋದರು. ವಿವೇಕಪೂರ್ಣವಾದ, ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ತಿತ್ವಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಬಹುಜನರ ಬೆಂಬಲವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಸಂಪನ್ನ ಪ್ರಧಾನಿ ಇರಬೇಕು. ಯಾವ ಒಪ್ಪಂದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕಾಗಲಿ ಭಾರತಕ್ಕಾಗಲಿ ಇಷ್ಟವಾದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡಲಾರದು; ಈ ಅನಿಷ್ಟಾಂಶಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಏಳಬಹುದಾದ ಕೂಗನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನಿಗಿದ್ದರೇನೇ ಒಪ್ಪಂದ ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ಅಂಥವನು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಈ ವರೆಗೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೂ ದ್ವೇಷದಿಂದ

ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸವಲತ್ತು ಕೊಡುವ ಯಾವ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೂ ಜನರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆಯನ್ನು ಪಾಕ್ ನಾಯಕರು ತಮ್ಮವೇ ಅದೂರದರ್ಶಿ ಕೂಗುಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಲಿಯಾಕತ್ ಅಲಿಖಾನರ ನಂತರ ಬಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಧಾನಿ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಜನರಲ್ ಅಯೂಬರನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಭಾರತದೊಡನೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಇರಾದೆಯಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಗಣ ಮಾಡಿದವರು. ಆದರೆ ನಾಲ್ಕಾರು ತಿಂಗಳುಗಳೊಳಗೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಮತಾಂಧರ ಪ್ರಭಾವ ಎಷ್ಟಿದೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಅವರಿಗೆ ಬಂದು, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಧಾನಿಯೂ ಭಾರತ ವಿರೋಧಿ ಕೂಗುಗಳಲ್ಲೇ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಿದೆ. ಅಯೂಬರ ಗತಿಯೂ ಅದೇ ಆಗಿದೆ. ಈಗ ಭಾರತ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಗಳ ವಶವಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅವವಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತಿ ಜಾಣತನ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಅಜನಪ್ರಿಯ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ದೇಶವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಯಾವ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿ ನಾಯಕನಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಹಟಮಾರಿತನಕ್ಕೆ ಅದರ ಮಿತ್ರರ ಬಲ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣ. ಮೊದಲು ಅಮೇರಿಕ ಮತ್ತು ಈಗ ಚೀನದ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತಿದೆ.

ಮೂರನೆಯದು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಆಂತರಿಕ ರಾಜಕಾರಣ. ನವಕಾಶ್ಮೀರದ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಧಾನಿ ಶೇಖ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾರ ಪದಚ್ಯುತಿ, ಬಂಧನ, ವಿಚಾರಣೆ ಇವು ಭಾರತವನ್ನು ತುಂಬ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಡವಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಮಹನೀಯರು ಹರಿಸಿಂಗರಂತೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾಶ್ಮೀರ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಧಿಪತ್ಯದ ಕನಸು ಕಾಣಹತ್ತಿದರು. ಕಾಶ್ಮೀರ ಪ್ರಶ್ನೆ ನೆನಗುದಿಗೆ ಬಿದ್ದು, ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳ ನೆನಪುಗಳು ಹಳೆಯದಾಗಿ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಜನಬೆಂಬಲ ತಮಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ ಶೇಖರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಕೂಗಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಂಬಲ ಕೊಡತೊಡಗಿದರು. ವಿದೇಶಿಯರು ಈ ಕದಡಿದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಗಾಳಹಾಕಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದು ಅಬ್ದುಲ್ಲಾರ ಪತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಪಾಕ್ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಪುಟ ದೊರೆಯಿತು.

ಕಾಶ್ಮೀರದ ಮೇಲೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಹಕ್ಕು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಾಗ ಅದರ ಮುಂದಾಳುಗಳು ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಕಾಯ್ದೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾತೀಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೂಡ ಕೇವಲ ಜನರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಲು ಮಾತ್ರ. ವಿದೇಶಿಯರನ್ನೊಲಿಸಲು ಅವರು ಜಾತಿಯೊಡನೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ವಾದವೆಂದರೆ ಕಾಶ್ಮೀರವು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಜೀವನ – ಮರಣದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು. ಪಶ್ಚಿಮ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಜೀವಾಳವಾಗಿರುವ ನದಿಗಳು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಮೂಲಕ ಹರಿದುಬರುತ್ತವೆ. ಕಾಶ್ಮೀರ ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದರೆ

ಅವು ಈ ನದಿಗಳ ನೀರನ್ನು ತಮಗೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಉಪವಾಸ ಕೊಲ್ಲಬಹುದು! ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಾಶ್ಮೀರ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಕಾಶ್ಮೀರ ಹೆರವರ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ವಿದೇಶಿ ದಾಳಿಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಇನ್ನೊಂದು ವಾದ.

ಇವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಭಾರತ ಎಂದೋ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿದೆ ಎಂದಾಕ್ಷಣ ಅದು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಐದು ಕೋಟಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇನ್ನೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಮಾನ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಭಾರತ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ನದಿ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳ ವಾದ ಅತಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದದ್ದು. ಅದನ್ನೊಪ್ಪಿದರೆ ಒಂದು ನದಿಯ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ದೇಶಗಳು ಅದರ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ದೇಶಗಳ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುತ್ತವೆಂದೊಪ್ಪಬೇಕಾದೀತು. ಇನ್ನೊಂದು ದೇಶದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬೇಕೆಂದು ಯಾವ ದೇಶವೂ ತನ್ನ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿಕೊಡಬಹುದೆ? ಕಾಶ್ಮೀರವು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಭಾರತದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ವಿದೇಶೀಯರಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆ, ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜಾತೀಯ ತಳಹದಿಯಿಂದ ವಿಭಜನೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರೆಂದ ಮೇಲೆ ಕಾಶ್ಮೀರವೊಂದಕ್ಕಾಗಿ ಇಷ್ಟು ನೀವು ಛಲ ಹಿಡಿಯುವುದೇಕೆಂದು ಅವರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ದೃಷ್ಟಿ ಇರುವುದು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಿತಿಯ ಮೇಲೆ. ಅದು ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ರಶಿಯ – ಚೀನಗಳ ಗಡಿಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದೆ. ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅದು ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಕೈಲಿದ್ದರೆ ತಮಗೆ ಹಿತ; ತಟಸ್ಥ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ನಾವು ಅದನ್ನು ಯುದ್ಧ ನೀತಿಗಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಲಾರೆವು ಎಂದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ಬಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ರಶಿಯವು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವೀಯುತ್ತಿರುವುದೂ ಈ ಗತ್ತನ್ನು ಅರಿತೇ.

ಜನಮತಗಣನೆ ಏಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ? ಕಾಶ್ಮೀರ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯನ್ನಾಧರಿಸಿದ ವಿಭಜನೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಸೂಚನೆಗಳೂ ಬಂದಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಇದು. ಕಾಶ್ಮೀರದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗಿಕ ನಕಾಶೆಯನ್ನು ನೋಡುವಾ. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿ ಜಮ್ಮು ಪ್ರಾಂತವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಸೀಖ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿದೆ; ಜನಮತಗಣನೆಯಾದಲ್ಲಿ ಅದು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದೆಂಬಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಪಂಜಾಬಿಗೆ ತಗಲಿದ್ದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಮುಸ್ಲಿಂಲೀಗ್ ಪ್ರಭಾವವಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಕೈಗೊಂಬೆ 'ಆಜಾದ ಕಾಶ್ಮೀರ'. ಸರಕಾರದ ನೆಲೆ ಅದೇ. ಉತ್ತರದ ಕಾರಕೋರಂ ಪರ್ವತಾವಳಿಗಳ ಈ ಮಗ್ಗುಲಿನ ಗಿಲ್ಗಿತ್ ಮೊದಲಾದವು ಕೂಡ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿವೆ. ಮತಗಣನೆಯಲ್ಲಿ

ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಕೂಲಾಭಿಪ್ರಾಯ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ಪೂರ್ವದ ಲದ್ದಾಖ್ ಬೌದ್ಧ ಪ್ರಧಾನ: ಅದು ಭಾರತದ ಕಡೆ ಒಲವುಳ್ಳದ್ದು. ಹೀಗೆ ಸಂದಿಗ್ಧವಾಗಿರುವುದು ಕಾಶ್ಮೀರ ಕೊಳ್ಳದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮಾತ್ರ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಜಮ್ಮು, ಲದ್ದಾಖ್ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ; ಈಗ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ವಶವಿರುವ ಭಾಗಗಳು ಅದಕ್ಕೇ ಉಳಿಯಲಿ; ಕಾಶ್ಮೀರ ಕೊಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮತಗಣನೆಯಾಗಲಿ ಅದು ಯಾರ ಕಡೆ ಒಲಿಯುವುದೋ ಅತ್ತ ಹೋಗಲಿ. ಇದು ಅನೇಕ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಂದ ಬಂದ ಸೂಚನೆ. ಬಹುಶಃ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಇದನ್ನು ತಾನೇ ಸೂಚಿಸಿರಬಹುದು. ಅದರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಂತೂ ದೊರೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಭಾರತದ ಯಾವ ಸರಕಾರವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ ಬದುಕಲಾರದು.

ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ತನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದುದೇ ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೆ ಜನಮತ ಗಣನೆಗೆ ಭಾರತ ಏಕೆ ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಬೇಕು?

ಇಡೀ ಜಮ್ಮು ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ಕೇವಲ ಕಾಶ್ಮೀರ ಕೊಳ್ಳದಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ, ಮತಗಣನೆಯಾಗುತ್ತದೆಂದುಕೊಳ್ಳಿ. ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಜಾತೀಯ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆಯೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತವು ಜಾತ್ಯತೀತ, ಧರ್ಮ ನಿರಪೇಕ್ಷ ತಳಹದಿಯನ್ನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ ನಿಜ. ಆದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ತನ್ನ ಕಡೆ ಕಾಶ್ಮೀರಿಗಳನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜಾತೀಯ ಬಾಂಧವ್ಯದ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದು ಖಂಡಿತ; ಅದು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹಿಂದೂ ಎಂದು ಮುದ್ರೆಯೊತ್ತುವುದೂ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ನಿರಪೇಕ್ಷ ಪ್ರಚಾರದಿಂದ ಮತಗಣನೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲೆಂದು ಜಫರುಲ್ಲಾಖಾನರು ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಲದ ಒಂದು ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಕಾಶ್ಮೀರ ಮತಗಣನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಕ್ ಪ್ರಚಾರವೆಂದರೆ ಹಿಂದೂ ವಿರೋಧಿ ಪ್ರಚಾರವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾದಾಗ ಜಮ್ಮುವಿನ ಹಿಂದುಗಳು ಮುಸ್ಲಿಂ ವಿರೋಧಿ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಿಳಿಯುವರು. ಇದು ಭಾರತ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಗಳಿಗೂ ಹಬ್ಬದಂತೆ ತಡೆಯಲಾದೀತೆ? ಶಾಂತಿಭಂಗ ಜಾತೀಯ ಗಲಭೆಗಳು ಇಡೀ ಉಪಖಂಡವನ್ನೇ ಆವರಿಸುವುದಾದರೆ ಆರೂವರೆ ಕೋಟಿ ನಿರಪರಾಧಿ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಜೀವನವಿತ್ತಗಳು ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುವವು. ಈ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರಿಗಳು ಶಾಂತಿ ವಿವೇಕದಿಂದ ಮತದಾನ ಮಾಡಲಾರರು. ಮತದಾನದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಇಡೀ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಹತ್ಯಾಕಾಂಡಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಗುವವು. ಭಾರತದ ವಿಭಜನೆಯ ಕಾಲದ ಹತ್ಯಾಕಾಂಢಗಳು ಈ ಹೊಸ ಕಾಂಡದ ಮುಂದೆ ಕ್ಷುದ್ರವೆನಿಸಬಹುದು.

ಇದಕ್ಕಿಂತ ಯುದ್ಧವೇ ಅಗ್ಗ, ಹೆಚ್ಚು ನೀತಿಕರ-ಮಾನವೀ ಮೊಬಲಗಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಶಾಂತಿವಾದಿ ಭಾರತ ಯುದ್ಧವಾದರೆ ಯುದ್ಧ ಎನ್ನುತ್ತಿದೆ.

* * *

ಜಾತೀಯತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ : ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಅನರ್ಥ

ಹಿಂದು – ಮುಸ್ಲಿಂ ವೈಮನಸ್ಯ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ, ಒಂದನ್ನೊಂದು ಹಣಿಯಲು, ಹಂಗಿಲ್ಲದೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದೆ. ಜಾತೀಯತೆಯ ವಿರೋಧವನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ನೀತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್, ವೋಟುಗಳಿಗಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಓಲೈಸುವ ಕೆಟ್ಟ ರಾಜಕಾರಣದ ಪರಿಪಾಠವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳು, ಎಡಪಂಥೀಯರು ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸಲ್ಮಾನರಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತತೆಯ ಭಾವನೆ ಉಂಟುಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಈ ರಾಜಕಾರಣ ತಿಲಮಾತ್ರವೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸರ್ವವಿದಿತ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹಿಂದೂವಾದಿಗಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಶಯದಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ.

ಹಿಂದೂ – ಮುಸಲ್ಮಾನ ದ್ವೇಷ ದಿನಗಳೆದಂತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಸಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಒಂದನ್ನೊಂದು ಆರೋಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿವೆಯೇ ವಿನಾ ಯಾವುದೊಂದೂ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಭಯರಹಿತ, ವಿಶ್ವಾಸಯುಕ್ತ ಸದ್ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿಲ್ಲ. ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲೂ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ತ್ವರಿತ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ, ಮುಂದಿನ ದೀರ್ಘ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹಾಳುಗೆಡಹುವ ಸಂಕುಚಿತ ನಡವಳಿಕೆ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಉಲ್ಬಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕೋಮುಗಲಭೆಗಳಿಂದ, ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವವರು ತಾವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬೇಗ ಅರಿತಷ್ಟೂ ಒಳ್ಳೆಯದು.

೧೯೭೦ರ ಫೆಬ್ರವರಿಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ತಾವು ಬರೆದ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು – ಮುಸ್ಲಿಂ ವೈಮನಸ್ಯದ ಶರೀರ ರಚನೆಯನ್ನು ಅಂಗಾಂಗ ಬಿಡಿಸಿ ಶೋಧಿಸಿ ಖಚಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು, ಜೊತೆಗೆ ಖಚಿತ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ನುರಿತ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಂದು ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಹಿಂದೂ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಎರಡೂ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅಶಾಂತಿ, ಕ್ಷೋಭೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿರುವುದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರ ವಿಚಾರಗಳು ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿವೆ. ಓದುಗರನ್ನು ಆಲೋಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿಸುವ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಲೇಖನ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಅನರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.*

ಕಳೆದ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಸನವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ 'ಜಾತೀಯತೆ' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಜಾತೀಯತೆ ಎಂಬ ಮೋಘಂ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೂ ಅದು ಹಿಂದೂ – ಮುಸ್ಲಿಂ ವೈಮನಸ್ಯವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧೀಜೀಯಂಥ ನಾಯಕರ ಸಹೃದಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೂ ಮಣಿಯದೆ ಅದು ದೇಶದ ವಿಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ಪರ್ಯವಸಾನ ಹೊಂದಿತು. ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲಾದರೂ ಸುಖವಾದೀತೆಂದು ಬಗೆದವರಿಗೆ ಅದು ಕನಸಿನ ಗಂಟಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಗಳಿಸಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರವೂ ಹಿಂದೂ – ಮುಸ್ಲಿಂ ಸೌಹಾರ್ದವಿರಲಿ ಶಾಂತಿ ಕೂಡ ಪೂರ್ತಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ನಡೆಯುವ ಹಿಂದೂ – ಮುಸ್ಲಿಂ ದಂಗೆಗಳು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಅವು ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಭೀಕರವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿವೆಯೇ ಹೊರತು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಅಲ್ಲ.

ಸ್ವಾರಸ್ಯವೆಂದರೆ ಜಾತೀಯ ಸೌಹಾರ್ದ ಅಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಮರಸ್ಯ ಎಂಬುದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮುಖ್ಯ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷದ ಮುಖ್ಯ ಚಿಂತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಅದರ ಚಿಂತೆ ಬೆಂತರದಂತೆ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದೆ. ಜನಸಂಘಕ್ಕೂ ಅದೇ ಕಾಷ್ಠ ವ್ಯಸನ. ಈಚೆಗೆ ಆಳುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಮತ್ತು ಜನಸಂಘದ ಅಧಿವೇಶನಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಾವಿರ ಮೈಲು ದೂರದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೂ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಮಹತ್ವವಿತ್ತು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಭಾರತೀಕರಣ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಶುದ್ಧ ತಪ್ಪು. ಅಪಾಯಕರ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿತು. ಜನಸಂಘದವರು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಭಾರತೀಕರಣವಾಗಲೇ ಬೇಕು ಎಂದು ಸಾರಿದರು. ಅಹಮದಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡದ ಕರಿಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೂಗುಗಳು ಒಂದು ಕಕ್ರಾಂತ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನದೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ.

ಆದರೂ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೂ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಅವಲೋಕಿಸುವವರಿಗೆ ಜಾತೀಯ ಸೌಹಾರ್ದದ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಈ ವ್ಯಾಕುಲವೆಲ್ಲ ನಿಜವಾಗಿ ಅಗತ್ಯವೇ ಅನಿಸದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಜಾತೀಯತೆ ನಿಜವಾಗಿ ಅಷ್ಟು ಅಪೂರ್ವವೇ? ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥವು ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೆ?

ನಾವು ಬಹಳ ಮುಂದುವರಿದ ದೇಶಗಳೆಂದುಕೊಂಡವುಗಳನ್ನೇ ನೋಡೋಣ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮರಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೋ ಹುರುಪುಕೊಟ್ಟ ಅಯರ್ಲಂಡಿನ ಒಂದುಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್‌ಸ್ಟರ್ ಎಂಬ ಗೇಣಗಲದ ವಿಭಾಗ ಇದೆ. ೧೯೨೧ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಶರು ಅಯರ್ಲಂಡಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಇದೊಂದು ಭಾಗ ಸ್ವತಂತ್ರ

ಅಯರ್ಲ್ಯಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರದೆ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲೇ ಇರುವುದಾಗಿ ಸಾರಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅಲ್‌ಸ್ಟರ್ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟರು ಹೆಚ್ಚು, ಉಳಿದ ಅಯರ್ಲ್ಯಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಕೆಥೋಲಿಕರು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು. ಇಬ್ಬರೂ ಕ್ರಿಸ್ತದೇವನ ಶಿಷ್ಯರೇ ಮತ್ತೆ ! ಆದರೆ 'ಕೆಥೋಲಿಕ್ ಸಮುದ್ರ'ದಲ್ಲಿ ತಾವು ಮುಳುಗಿ ಹೋದೆವೆಂದು ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟರು ಬೇರೆಯೆ ಆಗಿ ಉಳಿದರು.

ಆದರೆ ಅಲ್‌ಸ್ಟರಿಗೆ ಸುಖನಿದ್ರೆ ಇನ್ನೂ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಬೇರೆಯಾದ ಮೇಲೂ (ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಭಜನೆಯ ನಂತರವೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಉಳಿದ ಹಾಗೆ) ಅಲ್‌ಸ್ಟರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೇಥೋಲಿಕರು ಉಳಿದಿದ್ದರು. ಈಗ ಜನಗಣತಿಯ ಅಂಕೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಅಲ್‌ಸ್ಟರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಥೋಲಿಕರ ಸಂಖ್ಯಾವೃದ್ಧಿ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟರಿಗಿಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಹೀಗೇ ಮುಂದುವರಿದರೆ ಅಲ್‌ಸ್ಟರಿನಲ್ಲೂ ಕೆಥೋಲಿಕರ ಬಹುಮತವಾದೀತೆಂದು ಅಲ್‌ಸ್ಟರ್ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. (ಅಲ್ಲಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೩೩ಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಥೋಲಿಕರಿದ್ದಾರೆ) ಇದರಿಂದ ಕೆಥೋಲಿಕರ ವಿರುದ್ಧ ಅಲ್ಲಿನ ಸರಕಾರ ಪಕ್ಷಪಾತ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ಆರೋಪ ಪ್ರತ್ಯಾರೋಪಗಳ ಉಗ್ರತೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಭಾರತದ ಹಿಂದೂ – ಮುಸ್ಲಿಂ ವಿವಾದಗಳು ಬೀಗರ ಹಾಡುಗಳ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುವವು! ಈಗ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಗಲಭೆಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನೇ ಸೆಳೆದಿವೆ. ಸಶಸ್ತ್ರ ಪೊಲೀಸರು ಉಭಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧದಿಂದ ತಡೆದಿದ್ದಾರಷ್ಟೇ.

ಅಲ್‌ಸ್ಟರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಥೋಲಿಕರೂ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬರೊಡನೆ ಒಬ್ಬರು ಬೆರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮದುವೆ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರ ಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಓಡಾಡಲಾರರು ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಸರಕಾರಿ ಡಾಕ್ಟರರ ವರದಿಗಳನ್ನು ಕೆಥೋಲಿಕರು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ!

ಬೆಲ್ಜಿಯಂನ ಪ್ರಕರಣ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನವರು ಎಲ್ಲರೂ ಕೆಥೋಲಿಕರೇ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತರದವರು ಜರ್ಮನ್ ಮೂಲದ ಫ್ಲೇಮಿಶ್ ಭಾಷೆಯವರು ದಕ್ಷಿಣದವರು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಮೂಲದ ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಷೆಯವರು. ಇವರೊಳಗಿನ ವೈಷಮ್ಯ ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಎರಡು ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತು ಕಥೆ ಕೂಡ ಆಗದು. ಅವರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇವರ ಭಾಷೆ ಓದರು. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಗಲಭೆಗಳಾಗಿ ದೇಶ ಇಬ್ಭಾಗವಾಗುವ ಭಯ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟರು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು, ಕೆಥೋಲಿಕರೂ ಸಾಕಷ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದೂ ನಮ್ಮಂತೆ ಜಾತ್ಯತೀತ ರಾಜ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಕೆಥೋಲೀಕನನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಆರಿಸಿ ತರಬೇಕಾದರೆ ಆ ಮುಂದುವರಿದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಒಂದೂವರೆ ಶತಮಾನ ಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗಲೂ ಜಾನ್ ಕೆನಡಿಗೆ ದೊರೆತ

ಬಹುಮತ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥದಲ್ಲ. ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಮತವಿತ್ತರು. ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಗತಿಪರರಾದ ಫ್ರಾಂಕಲಿನ್ ರೂಜವೆಲ್ಟರು ಕೂಡ, ಅವರ ಮಿತ್ರ ಜಿಮ್ ಫಾರ್ಲೆ ೧೯೪೦ರ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತೇನೆ ಎಂದಾಗ, 'ನೋಡಪ್ಪಾ ನೀನು ಕೆಥೋಲಿಕ್. ಈವರೆಗೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಅಲ್ಲದವರು ಈ ಪದಕ್ಕೆ ಆರಿಸಿ ಬಂದಿಲ್ಲವಲ್ಲ!' ಎಂದರಂತೆ. ಜಿಮ್ ಫಾರ್ಲೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ.

ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಜಾತೀಯತೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ವಿಶೇಷವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಿ ಸಮಸ್ಯೆ, ಜಾತೀಯ ವೈಷಮ್ಯ ಕ್ಷಮ್ಯವೆಂದು ಇದರ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಅದು ಕೆಟ್ಟದ್ದೇ. ಆದರೂ ಮನುಷ್ಯ ಸಹಜವಾದದ್ದು. ನಾವು ಭಾರತೀಯರಷ್ಟೇ ಈ ಜ್ವರಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ ರೋಗಿಗಳಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಅರಿತುಕೊಂಡರೆ ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ತೀರ ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ರೋಗಕ್ಕೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಹುಡುಕಬಹುದು. ನಾವು ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಮತ್ತು ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಇವೆರಡೂ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂರನ್ನು ಏರಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ತೋರಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಜಾತೀಯ ವೈಮನಸ್ಯಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮೂಲ ಮಾನವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಪೋಷಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಅಪರಿಚಯ; ಇನ್ನೊಂದು ದ್ವೇಷಿಸುವ ಅಗತ್ಯ. ನಮ್ಮವರಲ್ಲದವರು ನಮಗೆ ಅಪರಿಚಿತರು; ಅಪರಿಚಿತವಾದದ್ದು ತಪ್ಪು; ಅದು ನಮಗೇನಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು– ಇದು ಭಯ. ಇನ್ನೊಂದೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪ್ರೇಮದ ಅಗತ್ಯವೆಷ್ಟೋ ಅಷ್ಟೇ ದ್ವೇಷದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಉಂಟೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಅಥವಾ ಜನಾಂಗದ ಒಕ್ಕಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದರಿಂದ ಬರುವ ಅಥವಾ ಬರಬಹುದೆಂದು ಅದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಅಪಾಯವನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಬಾಹ್ಯ ಭಯಮುಕ್ತವಾದ ಜನಾಂಗ ತನ್ನೊಳಗೇ ಕಚ್ಚಾಡುವ ಸಂಭವ ಹೆಚ್ಚು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸರಕಾರಗಳು ಹೊರಗಿನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ದೇಶಗಳು ಈ ದ್ವೇಷ ವ್ಯಸನವನ್ನು ಆಂತರಿಕ ಪಕ್ಷ ರಾಜಕಾರಣದ ಮೂಲಕ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಗಿಂದಲೆ ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವು. ಆದರೂ ಈ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಪರ್ಧೆ ತೀವ್ರವಾದಾಗ ಅವು ಕೂಡ ಹೊರಗಿನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಅರಸತೊಡಗುವವು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಭಾರತ – ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ವೈಷಮ್ಯ ಎರಡು ದೇಶಗಳ ಮಾನಸಿಕ ಶತ್ರುವ್ಯಸನವನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ನಮ್ಮ ದೇಶದೊಳಗಿನ ಹಿಂದೂ – ಮುಸ್ಲಿಂ ವೈಮನಷ್ಯ ಪರಕೀಯರ ಮೇಲಿರುವ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವಿರೋಧಭಾವವಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿಂದಲೂ ಪೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಾವು ಈ ದೇಶವನ್ನು ಆರೇಳು ಶತಮಾನ ಕಾಲ

ಆಳಿದವರೆಂಬುದನ್ನೂ ಹಿಂದುಗಳು ತಾವು ಹಿಂದೆ ಮುಸ್ಲಿಮ ರಾಜ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಸೋತವರೆಂಬುದನ್ನೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಉಭಯತರೂ ಇದನ್ನು ಎಷ್ಟೇ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಂತೆ ಕಂಡರೂ ನಸುವೆ ಕೆರೆದರೆ ಅದು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದೇ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ, ಈಗ ಭಾರತವಾಗಿ ಉಳಿದ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಹಿಂದುಗಳು ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಮರೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಅದು ಸಫಲ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಾಗದು. ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಧಾರ್ಮಿಕ ತತ್ವಗಳೇನೇ ಇದ್ದರೂ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಸ್ಫುಟವಾದ ಅಂತರಗಳಿರುವುದು ಪರಕೀಯತೆಗೆ ಪುಟವೀಯುತ್ತದೆ. ನಾವು ಎಷ್ಟೇ ಜಾತ್ಯತೀತರು, ಕಳೆದದ್ದನ್ನು ಮರೆಯುವವರು ಎಂದು ನಟಿಸಿದರೂ ನಾವು ಮನುಷ್ಯರೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಒಮ್ಮೆ ಈ ವಾತಾವರಣವಿದೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಭಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಾರಣಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸಂಖ್ಯಾವೃದ್ಧಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಗಳ ಸಂಖ್ಯಾವೃದ್ಧಿಗಿಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ೧೯೫೧ರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೮೫ರಷ್ಟಿದ್ದ ಹಿಂದುಗಳು ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೮೩.೫ ಆದರು; ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೯.೯೩ ರಿಂದ ೧೦.೭೯ಕ್ಕೇರಿದರು. ಹೀಗೇ ಸಾಗಿದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಗಳು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾಕರಾಗಿ ಬಿಡಬಹುದು ಎಂದು ಹಿಂದೂ ವಾದಿಗಳು ಅಂಜಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಸಂತತಿ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಡವರ, ಅಶಿಕ್ಷಿತರ ಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣ ಅನುಕೂಲವಂತ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರದಕ್ಕಿಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಏರುತ್ತದೆ. ಈ ದೇಶವನ್ನು ಬಹುಕಾಲ ಆಳಿದೆವೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವ ಮುಸಲ್ಮಾನರಲ್ಲಿ ಬಡವರ, ಅಶಿಕ್ಷಿತರ ಪ್ರಮಾಣ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿರುವ ವಿಚಿತ್ರ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಫಲವಿದು. ಆದರೆ ಹಿಂದುಗಳ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರನ್ನು ಹೀಗೆ ವಾದಿಸಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಭಯವೆಂಬುದು ವಾದಕ್ಕೆ ಮಣಿಯುವ ಪದಾರ್ಥವಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಹೆಚ್ಚು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆಯಬಾರದೆಂದರೆ ನಡೆಯುವುದೇ? ಅದೂ ಇಲ್ಲ.

ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ದೇಶದ ನಿಜವಾದ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುವವರು ಉಭಯ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ವೈಮನಸ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಕೇವಲ ಕೆಲ ತಲೆತಿರುಕರ ಚೇಷ್ಟೆ ಎಂಬ ನಟನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ದೇಶದ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೇ ಹಾದಿ. ಎರಡೂ ಸಮಾಜಗಳವರಲ್ಲಿ ಶಂಕೆಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದವೀಯಬಹುದಾದ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಅವು ಎಷ್ಟೇ ಒಳ್ಳೆಯವಾದರೂ ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಮೊದಲು ಯೋಚಿಸಬೇಕು. ದುರ್ದೈವದಿಂದ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕರ್ತರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಗಮನವೀಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಿಂದೂ ವಿವಾಹ ಕಾಯದೆಯನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಅದು ಅತಿ ಒಳ್ಳೇ ಕಾಯದೆ. ಆದರೆ ಜಾತ್ಯತೀತ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಟವೇಕೆ? ಹಿಂದುವಿಗೆ ಒಂದೇ ಹೆಂಡತಿ ಹಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಮುಸಲ್ಮಾನನಿಗೂ ಒಂದೇ ಹೆಂಡತಿ ಹಿತವಲ್ಲವೆ? ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಹೆಂಡಂದಿರನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರವಿರುವುದು ಅವರ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯಾವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣವಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಜ. ಹರಿಜನರನೇಕರು ಬೌದ್ಧರಾದದ್ದು ಹಿಂದೂ ಸಂಖ್ಯಾಪತನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವೆಂಬುದೂ ನಿಜ. ಆದರೆ ಹಿಂದೂ ಕಾಯದೆಗಳನ್ನು ಮುಂದೊತ್ತಿದವರು ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಂದ ಬರುವ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಅವರಿಗೆ ಏಕಪತ್ನೀತ್ವವನ್ನು ವಿಧಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೂ ಅಷ್ಟೇ ನಿಜ. ಸರಿ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕು, ವೈಮನಸ್ಯಕ್ಕೆ ಹುರಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ.

'ಮುಸ್ಲಿಮರ ಭಾರತೀಕರಣ' ಪ್ರಯತ್ನದ ಪರ ಮತ್ತು ವಿರುದ್ಧವಾದ ಕೂಗುಗಳನ್ನೇ ನೋಡಿ. ಇದು ಕೂಡದು ಎಂದು ಆಳುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ವರ್ಯುಗಳು ಅಟ್ಟಹಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಭಾರತೀಯರು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಪರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೆಲಸಿದ್ದಾರೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಕಷ್ಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರತ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ದೂರಿಕೊಂಡರೆ. 'ನೀವು ನೀವಿರುವ ದೇಶದವರೇ ಆಗಿರಿ! ಅಂದರೆ ಅವರುನಿಮ್ಮನ್ನು ಭಾಯಿಭಾಯಿ ಎಂದು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ಇದೇ ಮಹನೀಯರು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಾವೈಕ್ಯ ಬೇಕೆಂದು ಕೂಡ ಇವರೇ ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಭಾರತೀಕರಣದ ಸುದ್ದಿ ಇವರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ವಾಸ್ತವಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಈ 'ದೇಶೀಕರಣ'ದ ಕೂಗು ಅರ್ಥರಹಿತವಾದದ್ದು. ಕೆನ್ಯಾ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಆಫ್ರೀಕರಣವನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಸಾಧಿಸಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಭಾರತೀಯ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಪೂರ್ತಿ ಭಾರತೀಕರಣವೂ ಸಾಧ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಜನಾಂಗಗಳ ಸಾಮರಸ್ಯ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲವೆಂದು, ಒಂದೇ ಧರ್ಮದ ಎರಡು ಜನಾಂಗಗಳಿರುವಲ್ಲೇ ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಧರ್ಮ ಭಿನ್ನತೆ ಇರುವಲ್ಲಿ ಕೇಳಬೇಕೆ? ಇಂಥ 'ಐಕ್ಯ' ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ವಿರುದ್ಧ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಪಂಡಿತ ಜವಾಹರಲಾಲರು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗಿನ ಹಟವಾದವನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ 'ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನತಾಸಂಪರ್ಕ' ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಫಲವೆಂದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇನ್ನಷ್ಟು ಲೀಗ್‌ಪರರಾದದ್ದು. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ನೀಡುವ ಸ್ನೇಹಹಸ್ತವನ್ನು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಸಂಶಯದಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಜಾತೀಯತೆಯ ಕಡು ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಜಾತೀಯತೆಯಿಂದ ತಾನು ಲಾಭ ಹೊಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಷಾದದಿಂದ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಾವಿರ ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇತರರಿಗಿಂತ ಜಾತಿವಾದಿಗಳೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾತ್ರ (ಅಥವಾ ಈಗ ಅದರ ಒಂದು ಗುಂಪಿನಿಂದ ಮಾತ್ರ) ಭಾರತೀಯ ಮುಸ್ಲಿಮರ ರಕ್ಷಣೆ ಆಗಬಲ್ಲದು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಅದು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಒಳ್ಳೇ ರಾಜಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಒಳ್ಳೇ ದೇಶಭಕ್ತಿ ಖಂಡಿತ ಅಲ್ಲ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಶಾಂತಿ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಹಿಂದುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ಅನಿಸಬೇಕು ಹೊರತು ಆ ಈ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷದವರ ಅಥವಾ ಗುಂಪಿನವರ ಮಧ್ಯೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಭಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದೇ ಇಂಥ ಪ್ರಚಾರದ ಪರಿಣಾಮವಾಗುವುದು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಮೋಹದ ಮಗುವಿನ ಹಾಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳಸುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲ. ಮೋಹದ ಮಕ್ಕಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಸುರಕ್ಷಿತತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದೂವಾದಿಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೇಲೆಯೇ ಸದಾ ಸಂಶಯವಿಡುವ ಚಾಳಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ವಾಸಿ. ಐದಾರು ಕೋಟಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಶೂರ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಜನರೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ವಿಪರೀತವಾದರೆ ದಂಡ ಬಲದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಹಾದಿಗೆ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವರ ಭಾರತೀಕರಣವೆಂದರೆ ಏನು ಎಂದು ಈ ಜನ ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ? ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮುಸ್ಲಿಮರೇ ಆಗಿ ಉಳಿಯಬಹುದೆಂದೆ ಇತರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಹೃದಯ ತುಡಿಯಬಾರದೆನ್ನುವುದು ಹೇಗೆ? ಅಥವಾ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂದುಗಳಾಗಿ ಮಾಡಲಾದೀತೆ? ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಹಿಂದುಗಳಿಗೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಜಾತಿಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತೀರಿ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆನ್ನುತ್ತೀರಾ. ಕ್ಷತ್ರೀಯರೆಂದೋ, ಮತ್ತೇನೆಂದೋ? ನಿಜವಾಗಿ ಹಿಂದುಗಳ ಈ ದೌರ್ಬಲ್ಯವೇ ಅವರ ಕೊರತೆಗಳ ಕಾರಣ ಹೊರತು ಇತರರ ದ್ರೋಹವಲ್ಲ.

ಇಂಥ ಜಿಗುಟಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಕಾಲಕ್ಕೂ ವಿವೇಕಕ್ಕೂ ಬಿಡುವುದೇ ವಿಹಿತ. ಹಿಂದುಗಳೂ ಮುಸ್ಲಿಮರೂ ಒಂದಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ವೈಮನಸ್ಯವೂ ಇದೆ ಎಂದೊಪ್ಪಿಕೊಂಡು; ಅವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ, ಆದರೆ ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ದೊಡ್ಡ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟಂತೆ. ಹಿಂದುಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಕೆಲ ಔದಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಬಲ್ಲರು. ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಗೌರವವಿತ್ತು, 'ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥರ ಒಪ್ಪಂದ'ಗಳನ್ನು

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮಸೀದೆಯ ಮುಂದೆ ವಾದ್ಯ, ಹೋಳಿಯಲ್ಲಿ ಓಕುಳಿ ಚೆಲ್ಲುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಗಳು ಹಟಕ್ಕೆ ಬೀಳದಿದ್ದರೇ ಒಳಿತು. ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅವರೂ ಗೋವಧೆ ಮೊದಲಾದವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕು. ಒಂದೇ ಬದಿಯ ರಿಯಾಯತಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಮತ್ವಕ್ಕೆ ಪೋಷಕವಲ್ಲ. ನಾವು ಸೋತೆವು ಅನ್ನಿಸಿದರೆ ಸೋತದ್ದನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯುವ ತಂತ್ರ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಳ್ಳೆಯವರಿರಲಿ ಕೆಟ್ಟವರಿರಲಿ ಅವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಉಚ್ಚಾಟನೆ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ಕಲ್ಪನಾತೀತವೊ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹಿಂದುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಬಾಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂಬುದೂ ಅಷ್ಟೇ ಖಂಡಿತವೆಂದು ಮುಸ್ಲಿಮರೂ ಮನಗಾಣಬೇಕು. ಹಿಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳಿರಬಹುದು. ನೀರದ ಚೌಧುರಿಯವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಅವರು ನೈತಿಕ ಹೇಡಿಗಳೂ ಇರಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೋರಾಡಲು ಹಿಂದೆ ಎಂಬುದೂ ಸತ್ಯವೇ. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅನುಕೂಲವೇ ಆಗಲಾರವೆಂದು ಈ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಘಟನೆಗಳು ತೋರಿಸಿವೆ. ಈ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕಲಹಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವುಗಳು ಪ್ರಥಮತಃ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪ್ರಮಾದಗಳಿಂದಾದವೆಂದು ಜಯಪ್ರಕಾಶರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಾಣಹಾನಿಯ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲೀಮರಿಗೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲೂ ಸೋಲಾಯಿತೆಂಬುದೂ ಅಷ್ಟೇ ಸತ್ಯ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತಾಂತರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸೋತ ಇತರ ಜಾತಿಯವರು ಅವರ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬದುಕಬಲ್ಲರು. ಹಿಂದುಗಳು ಮತಾಂತರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದರೆ ಕ್ಷಮೆ ತೋರಿಸುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಲಾಭವಿಲ್ಲ! ನೈತಿಕ ಹೇಡಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೂರರಾಗಬಲ್ಲರೆಂದೂ ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ದುರ್ದೈವದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಿಂದುಗಳಿಗಿಂತ ನಿರ್ಭಯರಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಾದಿಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು. ಹಿಂದುಗಳಿಂದಾದ ಕೆಲ ವೇಳೆ ಆಗದ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಖಂಡಿಸುವ ಕೆಲವರಾದರೂ ಹಿಂದುಗಳು ಸಿಕ್ಕಿಯೇ ಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ತಮ್ಮವರ ಪ್ರಮಾದವನ್ನು ಖಂಡಿಸಲು ಮುಂದೆ ಬರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಿರಳ. ನಿರ್ವಿಕಾರ ಚಿಂತನೆ ಯಾಕೋ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾಗಪುರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಹುಡುಗಿಯ ಮೇಲೆ ಮುಸ್ಲಿಂತರುಣರ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮುಂದಾಳುಗಳು ಅದನ್ನು ಖಂಡಿಸಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಮುಂದಾಗಬಹುದಾದ ಅನಾಹುತ ತಪ್ಪಬಹುದಿತ್ತೇನೋ! ಸ್ತ್ರೀ ಪಾವಿತ್ರ್ಯದ ವಿಷಯ ಹಿಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ಭಾವನೆ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಎಚ್ಚರದಿಂದ

ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಹಿಂದೂ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಹಿಂದೂ ಹುಡುಗ ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಹರಟೆಯ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಮರೆತುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದೂ ಸ್ವಜಾತಿಯಲ್ಲಾದರೆ. ಅದನ್ನೇ ಮುಸ್ಲಿಮನು ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಭಾರಿ ಉದ್ರೇಕಗಳಿಗೆಡೆಕೊಡುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ತನ್ನ ಪುರುಷತ್ವಕ್ಕೆ ಒಂದು ಆಹ್ವಾನವೆಂದು ಹಿಂದೂ ಮನಸ್ಸು ತುಡಿಯುತ್ತದೆ. ಅವ್ಯಕ್ತ ಮನಸ್ಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ತರ್ಕ ವಿರುದ್ಧವಾದರೂ ಅತಿ ಉಗ್ರವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕು ಇದೆಯೆಂದು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಭಾವಿಸುವುದನ್ನೂ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುವುದನ್ನೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೇದು. ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಆಳುವವರು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾಕರನ್ನು ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿಯಷ್ಟು ಓಲೈಸುವುದಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯದ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೂ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಕಷ್ಟ ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಮರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಆಳನಾದ ವಿರಕ್ತಿ ಇದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ವಿಕರಿಸಿ ಈ ವಿರಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಹೆಣಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ತಿಕ್ಕಾಟದ ಕೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನೇಕರು ಭಾವಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಕೇವಲ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಜಾತೀಯತೆ ಇಳಿಮುಖವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಸ್ವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಹಸಿವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಸ್ವಂತದ ಆಶಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ತೀವ್ರವಾಗುತ್ತವೆ. ಶಿಕ್ಷಣವು ಅವುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ ಇತರರೊಡನೆ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಗಾಗಿ ತಿಕ್ಕಾಟಕ್ಕೂ ಇಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಹಿಂದು-ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮಸ್ಯೆ ಕೂಡ ಇತರ ಅನೇಕ ಆಂತರಿಕ ತಿಕ್ಕಾಟಗಳ ಹಾಗೆ ಏರುತ್ತಿರುವ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಿತವಾದ ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತಿಗಳಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಅಸಂತೋಷದ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತರೂಪವಾಗಿದೆ.

ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ವೈಮನಸ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರಿಯ ರೂಪ ಕೊಡುವ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಿತಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ಅದೆಂದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದೊಡನೆ ನಮ್ಮ ವೈಷಮ್ಯ. ಈಗ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಎರಡೂ ದೇಶಗಳು ತಮ್ಮ ದ್ವೇಷದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಈ ಸಿದ್ಧವಾದ ಶತ್ರುತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಈಗ ಎರಡೂ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶತ್ರುಗಳು ದೇಶಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಭಾರತ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಶತ್ರುಗಳಾಗಿರುವುದು ಲಾಭದಾಯಕವೇ? ಈ ಶತ್ರುತ್ವ ಉಳಿದಷ್ಟು ಕಾಲ ಭಾರತೀಯ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಬಿಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಹಿಂದುಗಳು ಭಾರತೀಯ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು

ಶಂಕಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಶೇಕಡಾ ೧೦ರಷ್ಟು ಮುಸಲ್ಮಾನರುಳ್ಳ ಭಾರತ, ಶೇಕಡಾ ೬ರಷ್ಟು ಹಿಂದುಗಳಿರುವ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತಿರವಾದ ಪೂರ್ವ ಬಂಗಾಲವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಪರಸ್ಪರ ಸರಿಯಾದ ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಶತ್ರು ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಸ್ವದೇಶದ ಒಗ್ಗಟಿಗಾಗಿ. ಒಂದು ದೇಶ ಇನ್ನೊಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಂತರಿಕ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಬದಲು ಬಲವಾದ ಒಡಕುಗಳನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಬಲ್ಲುದಾದರೆ ಅಂಥ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಲಾಭವಿಲ್ಲ. ಭಾರತ ಪಾಕ್ ನಡುವಿನ ಶತ್ರುತ್ವವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಶತ್ರುವಿನ ಅಗತ್ಯವೇ ಇದ್ದರೆ ಇಬ್ಬರೂ ಬೇರೊಬ್ಬ ಶತ್ರುವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಲೇಸೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ! ಎರಡೂ ದೇಶಗಳು ತಮ್ಮ ಜಗಳಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎರಡೂ ದೇಶಗಳ ಹಿತ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತ–ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಕಲಹದ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ ಕಾಶ್ಮೀರ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಹಟದ ನಿಲುವನ್ನು ವಹಿಸಿದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಧಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಈ ನಿಲುವು ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ತೋರಿಸುವ ಬಿಗುವು, ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಬಿಗುವು ಎಂಬುದನ್ನು ಹಿಂಜಿ ನೋಡಬೇಕು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೂ ಆಂತರಿಕ ತೊಡಕುಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ಪೂರ್ವ ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾಭಾವ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ತನ್ನ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಭಾರತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬಲ್ಲದಾದ್ದರಿಂದ ಭಾರತದೊಡನೆ ರಾಜಿಗೆ ಬರುವುದು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೂ ಹಿತವೇ. ಕಾಶ್ಮೀರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಹಿತಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತಟ್ಟದಂತೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮುಖಭಂಗವಾಗದಂತೆ ಹೊಸ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಆಗಬಾರದೆ?

* * *

ರಾಜಕಾರಣವೊಂದು ವೃತ್ತಿಯಾಗಬೇಕು

ಪಾವೆಂ ಅವರು, ೧೯೭೭೧ರ ಆಗಸ್ಟ್ 'ಕಸ್ತೂರಿ' ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣವೂ 'ವೃತ್ತಿ' ಆಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಲ್ಲದ, ಭ್ರಷ್ಟ ನಡವಳಿಕೆಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನೆಹರೂ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರ ರಾಜಕಾರಣ, ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಂಶಪರಂಪರಾಗತ ಹಕ್ಕು ಎನ್ನುವಂತೆ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಆಯಾ ಪಕ್ಷಗಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಪೂಜೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಈ ಅನಿಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಂಧ್ರದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ರಾಜಶೇಖರ ರೆಡ್ಡಿ ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಮಡಿದ ನಂತರ, ಅವರ ತೀರ ಅನನುಭವಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ಅ.ಬ.ಕ. ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಮಗನಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಲು ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಆಂದೋಲನವನ್ನೇ ಹೂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಂಧ್ರದ ಹಿರಿಯ ನಾಯಕರು ಇದನ್ನು ಕಂಡೂ ಕಾಣದವರ ಹಾಗೆ, ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮಕ್ಕಳು ಕನಿಷ್ಟ ಎಂ.ಪಿ. ಇಲ್ಲವೆ ಎಂ.ಎಲ್.ಎ. ಆದರೂ ಆಗಬೇಕೆಂಬುದು ಕೆಟ್ಟ ಪರಂಪರೆಗೆ ಹಾದಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಮಕ್ಕಳು, ಅಪ್ಪಂದಿರ ಹಾಗೆ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಾಗಬಯಸಿದರೆ, ಇತರರಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಇರುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸವಾಗದು. ಅದರೆ ಅವರಿಗೆ ಇರುವ ಸಿದ್ಧವೇದಿಕೆ, ಹಣದ ಬಲ, ಅಪ್ಪಂದಿರ ಅಧಿಕಾರ ಬಲ, ಹೊಸದಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬರಬಯಸುವವರಿಗೆ ಇರಲಾರದು. ಇದು ಹಕ್ಕಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಆಗಿರಬಹುದು. ಸ್ಪರ್ಧೆ ಅಸಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಒಂದು ನೈತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಟ ಅರ್ಹತೆಗಳೇನೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾರೂ ಬೇಕಾದರೂ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲಬಹುದು. ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಆಗಬಹುದು. ಅಂಥವರು ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಂಥವರನ್ನು ಜಾಣ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಆಟವಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕಾರಣ ವೃತ್ತಿಯಾದರೆ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉಳಿದ ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಅರ್ಹತೆ, ಅನುಭವ, ದಕ್ಷತೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಬಂಧನಕಾರಿಯಾಗಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ನಿಯಮ, ನಿಬಂಧನೆ, ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು

ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಆಚಾರ್ಯರು ಮುಂದೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲಿದ್ದ, ಈಗಾಗಲೇ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿಯೇ ತಮ್ಮ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಅವರ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಇಂದಿಗೂ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾದ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕುವ ಹಾದಿ ಗೋಚರಿಸಬಹುದು.*

ಇಂದಿನ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತನದಲ್ಲಿ ಸತ್ತೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಗೃಹೀತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಮ್ಯುನಿಜಂನಂಥ ಶುದ್ಧ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಗಳು ಕೂಡ ತಮ್ಮನ್ನು 'ಜನತಾ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ'ಗಳು ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಈ ಶಬ್ದ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಇದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಹೊರಗೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ ಎಂದರೆ ಮುಕ್ತ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರಿಸಿ ಬಂದವರು ನಡೆಸುವ ಆಡಳಿತ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆ ಬಲವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಎಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಭಾರತ, ಬ್ರಿಟನ್, ಅಮೇರಿಕ, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಮೊದಲಾದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯೇ?

ಯಾವುದೇ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ ಸಮಿತಿಯ ಗಾತ್ರವನ್ನು ಮೀರಿದರೆ ಅದು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯಾಗಲಾರದು. ದೇಶಗಳಷ್ಟು ಗಾತ್ರದ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ ತುಂಬಾ ಕೊರತೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಯಾವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೂ ಕೆಲವು ದೋಷಗಳು ಉಳಿದೇ ಉಳಿಯುವವು. ಅತಿಕಡಿಮೆ ಕೊರತೆಗಳುಳ್ಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ.

ನಮ್ಮ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ ಎಂದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಅವರು ಆರಿಸಿದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಂದ ಆಳಿಕೆ ಎಂದದ್ದಾಯಿತು. ಆದರೆ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದೇನು? ಆರಿಸಿ ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಬಹುಮತದ ಬೆಂಬಲ ಗಳಿಸಿದ ಪಕ್ಷದ ಆಳಿಕೆ. ಇದು ನಿಜವಾದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯೆ? ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಗಳ ತಾಯಿ ಎನಿಸಿದ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೋಡಿರಿ. ೧೯೭೦ರ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಲಿಬರಲ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ೨೦ ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮತಗಳು ಬಿದ್ದವು. ಇದು ಒಟ್ಟು ಮತಗಳಲ್ಲಿಶೇಕಡಾ ೭ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಸ್ಥಾನಗಳು ಆರು ಮಾತ್ರ – ಶೇಕಡಾ ೧.೧ರಷ್ಟು. ಇದು ಬಹು ಕಾಲದಿಂದ ಕೇಳಿ ಬರುವ ಆಕ್ಷೇಪ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಆಕ್ಷೇಪಾರ್ಹ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಈ ಚುನಾವಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮ ಏನಾಗುತ್ತದೆ? ಸೋತ ಉಮೇದ್ವಾರರಿಗೆ ಮತವಿತ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಆರಿಸಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಆತ ತನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಎನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇದು ಬಾಯುಪಚಾರ ಮಾತ್ರ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕಳೆದ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಳುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮತವಿತ್ತ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡಾ ೩೩ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವವರೇ ಇಲ್ಲ.

ಇನ್ನು ಪಕ್ಷ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡುವಾ. ಪಕ್ಷ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಹಿತ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ; ಜನರ ಬೆಂಬಲ ಗಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಆಚರಣೆಗೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ವಾದ. ಆದರೆ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳಿರುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಒಂದು ಪಕ್ಷಕ್ಕೂ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೂ ಇರುವ ಅಂತರವೆಂದರೆ ಒಂಟೆಗೂ ಕತ್ತೆಗೂ ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಂತರದಷ್ಟೇ. ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಿ ಇದು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ರಿಪಬ್ಲಿಕನ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೂ ಡೆಮಾಕ್ರೆಟಿಕ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೂ ಧ್ಯೇಯಗಳಲ್ಲಿ ಏನೂ ಭೇದವಿಲ್ಲ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಲೇಬರ್ ಪಕ್ಷದ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳಿಗೂ ಕನ್ಸರ್ವೇಟಿವ್ ಪಕ್ಷದ ಸುಧಾರಣಾವಾದಿಗಳಿಗೂ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಅಂತರವಿರುತ್ತದೆ. ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸಂಘಟಿತರಾದ ಮತದಾರ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾವ ಪಕ್ಷವೂ ಬಡಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಲೇಬರ್ ಪಕ್ಷ ಶ್ರಮಿಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸಿದ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾನ್ಸರ್ವೇಟಿವ್ ಪಕ್ಷ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೂ ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವು ಆ ಪಕ್ಷದ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇದಕ್ಕಿಂತ ತೀರ ಭಿನ್ನವಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲ. ಚುನಾವಣಾ ಘೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇ ಇದ್ದರೂ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಕಾನೂನು ಮಾಡುವಾಗ, ಕಾನೂನು ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಅದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವಾಗ ಇಂದು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುವ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಎದ್ದುಕಾಣುವಷ್ಟು ಅಂತರ ಇಲ್ಲ. ರಾಜಧನ ರದ್ಧತಿ, ನಗರ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲಿನ ಮಿತಿ ಇವುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಎರಡೂ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಚರ್ಯೆಯನ್ನೇ ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲ ಎಂಬ ಒಳ ಪಂಗಡಗಳೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೂ ಇರುವುದರಿಂದ 'ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ' ಪಕ್ಷಗಳ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಭಿನ್ನತೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಅಂತರವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಪಕ್ಷಗಳು ಅಗತ್ಯವೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಮೂಡುವುದಿಲ್ಲವೆ?

ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಪಕ್ಷ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಕೊರತೆ ಇದೆ. ಅದೆಂದರೆ ಶಿಸ್ತಿನ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರ ಮೇಲೆ ಪಕ್ಷದ ಪ್ರಭುಗಳು ಹೇರುವ 'ವ್ಹಿಪ್'. ಯಾವುದೊಂದೂ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸತ್ ಸದಸ್ಯ ಮತವೀಯಬೇಕಾದರೆ ಪಕ್ಷದ ಪ್ರತೋದನು ತನ್ನ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯನಿಗೆ ಹೀಗೇ ಮತವೀಯಬೇಕೆಂದು 'ವ್ಹಿಪ್' ಹೊರಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಸದಸ್ಯನಿಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಆ ಮಸೂದೆ ಅಥವಾ ನಿರ್ಣಯ ಮಾನ್ಯವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆತ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮತವೀಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೆ ವಿರುದ್ಧ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದವನಿಗೆ ಸರಕಾರ ತಂದ ಕಾನೂನು ನಿಜವಾಗಿ ಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಆತ ಪಕ್ಷದ 'ವ್ಹಿಪ್' ಬಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಮತದಾನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ಇದೆಲ್ಲದರ ಫಲವಾಗಿ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯ ತನ್ನನ್ನಾರಿಸಿದವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿರದೆ ತನಗೆ ಆರಿಸಿ ಬರಲು ಸಹಾಯವಾದ ಪಕ್ಷದ ಪ್ರಭುಗಳ ಸೇವಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯೆನಿಸಬಲ್ಲದೆ?

ಹಾಗಾದರೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಈ ದೋಷಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೆಲ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ದಾರಿಯುಂಟೆ? ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಯಪ್ರಕಾಶ ನಾರಾಯಣರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಅನೇಕ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತಕರು, 'ನಿಷ್ಪಕ್ಷ ಸರಕಾರ ಪದ್ಧತಿ' ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಪಳಗಿದ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳೂ ಈಗ ಮಾನವ ಘರ್ಷಣೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿರುವ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರೂ ಆಗಿರುವ ಬ್ರಿಯಾನ್ ಕ್ರೋಜಿಯರ್ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ನಿಷ್ಪಕ್ಷ ಸರಕಾರ ಪದ್ಧತಿ ರಶಿಯ ಮೊದಲಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಏಕಪಕ್ಷ ಸರಕಾರ ಪದ್ಧತಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳೇನೋ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸರಕಾರ ಅಂದರೆ ಮಂತ್ರಿ ವರ್ಗ ಯಾವ ಪಕ್ಷದ್ದೂ ಅಲ್ಲ.

ಈ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಈಗಿನ ರಾಜಕೀಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂಲಭೂತ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ೧) ಡಾಕ್ಟರರು ವಕೀಲರು ಎಂಜಿನಿಯರರೇ ಮೊದಲಾದ ವೃತ್ತಿಗಳ ಹಾಗೆ ಒಂದು 'ರಾಜಕೀಯ ವೃತ್ತಿ'ಯನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು; ೨) ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಭೆಗೆ ಗೆದ್ದವರಂತೆ ಸೋತವರೂ ಸದಸ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣದ ವೃತ್ತಿ. ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲೇ ನೋಡಿ, ನೀವು ಡಾಕ್ಟರಾಗಬೇಕಾದರೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟು ಅರ್ಹತೆ ಗಳಿಸಿರಬೇಕು. ಲಾಯರಾಗಬೇಕಾದರೂ ಎಂಜಿನಿಯರಾಗಬೇಕಾದರೂ ಹಾಗೆಯೆ. ಸ್ಕೂಲ್

ಮಾಸ್ತರಿಕೆಗೂ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿದವರೇ ಬೇಕು. ಆದರೆ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಯಾವ ತರಬೇತಿಯೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಕೋಟ್ಯಂತರ ಜನರ ಹಣೆಬರಹ ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ರಾಜಕಾರಣಿಯ ವೃತ್ತಿ ಕೆಲ ನೂರು ಜನರ ಬದುಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಡಾಕ್ಟರಿಕೆಗಿಂತ ಕ್ಷುಲ್ಲಕವೆ?

ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವವರಿಗೆ ಕೆಲ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅರ್ಹತೆಗಳು – ತರಬೇತಿ ಬೇಕು; ತಕ್ಕ ಪದವಿಯೂ ಇರಬೇಕು. ಅಂದಾಕ್ಷಣ ಒಂದು ಶಾಶ್ವತ ರಾಜಕಾರಣಿ 'ಜಾತಿ'ಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಇತಿಹಾಸ, ರಾಜಕೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದವರಿಗೂ ನಿವೃತ್ತ ಸೇನಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಿವಿಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮೊದಲಾದವರಿಗೂ ರಾಜಕಾರಣ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಸಿಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬೇಕು. ಇದೊಂದು ಆಜೀವ ಪರಂಪರಾಗತ ಹಿತಸಂಬಂಧವಾಗದಂತೆ ಮೂರೋ ನಾಲ್ಕೋ ಚುನಾವಣೆಗಳ ನಂತರ ರಾಜಕಾರಣದಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನೂ ನೀಡಬಹುದು.

ಚುನಾವಣೆ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುವುದು? ರಾಜಕಾರಣ ವೃತ್ತಿ ಮಂಡಲಿಯವರು ಪ್ರತಿ ಮತ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಈ ಇಬ್ಬರ ಆಯ್ಕೆ ಅಂದಾಜಿನ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಂತ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಭೇದ ಇಷ್ಟೇ: ಗೆದ್ದವರು ಸರಕಾರ ನಡೆಸುವ ಗುಂಪಾಗುತ್ತಾರೆ, ಸೋತವರು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದಿನ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಮೇದ್ವಾರರ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಬೇಕು. ಯಾವ ಉಮೇದ್ವಾರನೂ ಹಿಂದೆ ಎದುರಿಸಿದವನನ್ನೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಎದುರಿಸದಂತೆ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಉಮೇದ್ವಾರ ಎರಡು ಸಲ ಒಂದೇ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ನಿಲ್ಲದಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಬೇಕು. ಇಬ್ಬರನ್ನೇ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದರಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ತೀರ ಮಿತವಾಗುತ್ತದೆನಿಸಿದರೆ ಮೂವರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ಇವರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು – ಗೆದ್ದವನು ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಬಂದವನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಭೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ ಮಾತ್ರ ತುಸು ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತದೆ (ಮೂರನೆಯವನಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಮತಗಳು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದರಿಂದ).

ಸೋತವರು ಗೆದ್ದವರಿಬ್ಬರೂ ಸದಸ್ಯರಾಗುವುದರಿಂದ ಸಭೆಯ ಗಾತ್ರ ಮಿತಿಮೀರುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಮತಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅರ್ಧಕ್ಕಿಳಿಸಬಹುದು. ಹೊಸ ಸಭೆ ಆರಿಸಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅದು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನಾರಿಸುತ್ತದೆ. ಆತ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಅಥವಾ ಹೊರಗಿನವರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಸೂದೆಯ ಹಣೆಬರಹವೂ ಯಾವ ವ್ಹಿಪ್ ಇಲ್ಲದೆ ಮುಕ್ತಮತದಿಂದ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ತಂದ ಮಸೂದೆ ಪಾಸಾಗಲಿ ಆಗದಿರಲಿ ಐದು ವರ್ಷಕಾಲ ಆ ಗುಂಪಿನ ಸರಕಾರ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸಮ ಸಮ ಮತಗಳು ಬಿದ್ದರೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಮತವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಹಾಗಾದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಗತಿ? ಅವು ಉಳಿಯಬೇಕು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಈ ವ್ಯವಸಾಯ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಇರುತ್ತದೆ. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಾಯ ತರುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ಅವುಗಳಿಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಚುನಾವಣೆಗೆ ತಮ್ಮ ಉಮೇದ್ವಾರರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳಿಗಿರಕೂಡದು.

ಎಲ್ಲಾ ಮಾನುಷ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೆ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೊರತೆಗಳಿದ್ದೇ ಇವೆ. ಆದರೆ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಬರೇ ಭಾಷಣ ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ಯಾವ ಯೋಗ್ಯತೆಯೂ ಇಲ್ಲದವನು ಆರಿಸಿಬರುವ ಸಂಭವ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಉಮೇದ್ವಾರರು ಸ್ವಂತ ಗುಣಾವಗುಣಗಳಿಂದ ಆರಿಸಿ ಬರುತ್ತಾರೆ ಹೊರತು ಇಂಥಾ ಪಕ್ಷದಿಂದ ನಿಂತರೆ ದೀಪದ ಕಂಬಗಳೂ ಆರಿಸಿಬರಬಲ್ಲವು ಎಂಬ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕೋಟ್ಯಂತರ ಜನರು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿ ಉಳಿಯುವ ಸಂದರ್ಭವೂ ಇಲ್ಲ.

ಇಂದಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆಗಬಹುದಾದ ಅನಾಹುತಗಳು ಭಯಂಕರವಾಗಿವೆ. ನಮಗೆ ತಜ್ಞ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು – ಅಂದರೆ ಆಳುವ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರಾದವರು – ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥಾ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇಶದ ನಿಜವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಚರ್ಚೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿಂದ ಆಗಬಲ್ಲದು ಕೂಡ.

* * *

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ದೌರ್ಬಲ್ಯವೆ?

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವೆಂಬುದು ಮನುಷ್ಯನ ಎರಡನೇ ಸ್ವಭಾವ ಎನ್ನುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದು ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ರಂಗಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನ ಕಲುಷಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಸರಕಾರಿ ಸೊತ್ತುಗಳ ಖಾಸಗಿ ದುರುಪಯೋಗ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಪರಾಧವೇ ಅಲ್ಲ. ಸರಕಾರಿ ಸ್ಟೇಶನರಿಗಳ ದುರುಪಯೋಗ, ಸರಕಾರಿ ವಾಹನಗಳ ಖಾಸಗಿ ಉಪಯೋಗ, ಅಧಿಕಾರದ ದುರುಪಯೋಗವನ್ನು ನಮ್ಮ ಜನರು, ಬಹಳವಾದರೆ ನಿಯಮಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಪರಿಗಣಿಸಿಯಾರೇ ಹೊರತು ಅದನ್ನು ಅನೀತಿ ಹಾಗೂ ಪಾಪವೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಗೊಳಿಸಬೇಕಾದವರೇ, ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕ್ಷಮಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡರು. ಸರಕಾರಿ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಚಾರವನ್ನು ನೆಹರೂರಂಥವರೇ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಸಂಗತಿ ಎಂದು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿದರೆಂಬುದು ವಿಷಾದಕರ ಸಂಗತಿ. ಸರಕಾರಿ ಆಸ್ತಿಗಳ ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡವನು ಜನರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ 'ಹಿರೋ' ಆಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕದವನು ಇದೇ ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕ ಅಥವಾ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ವಜನು ಇಲ್ಲದವರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

ನಮ್ಮ ಭಾರತರತ್ನ ದಿ. ಎಂ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಅವರು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ದಿವಾನಗಿರಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆಗೆ ಕೊಡಲು ಹೋದಾಗ ಸರಕಾರಿ ಕಾರು ಬಳಸಿದರೆ, ಬರುವಾಗ ಸ್ವಂತಕಾರನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕರಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನೀಡಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಬಹುಕಾಲದಿಂದಲೂ ತುಕ್ಕು ಹಿಡಿದಿದೆ ಎಂದೇ ಅರ್ಥ. ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ತಮ್ಮ ನೈಜ ಆದಾಯದ ಹತ್ತುಪಟ್ಟು, ನೂರುಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ನಾವಿಂದು ತಲುಪಿದ್ದೇವೆ. ಲೋಕಾಯುಕ್ತರು ಇಂಥ ಅನೇಕ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರೆದುರು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ತಿಮಿಂಗಿಲಗಳಿದ್ದು ಇವರ ಅಕೃತ್ಯಗಳ ವಿಚಾರಣೆ ಯಾವಾಗ, ಶಿಕ್ಷೆ ಯಾವಾಗ ಎಂದು ಕೇಳುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ನುಣುಚಿಕೊಂಡೇ ನುಣುಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಪರಿಹಾರ ಏನು? **ಆಚಾರ್ಯರು ಈ ಲೇಖ(ಕಸ್ತೂರಿ, 1977, ಏಪ್ರಿಲ್)ದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ತಾವು ಕಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ಓದುಗರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.***

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಕರುಣಾನಿಧಿಯವರು ಹಾಲಿ ಮಂತ್ರಿಯೊಬ್ಬರ ತಾಯಿ ಸರಕಾರಿ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ರೇಸ್ ಕೋರ್ಸಿಗೆ ಹೋದರೆಂದು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸಚಿತ್ರ ಆರೋಪ ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಸ್ವತಃ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಡವಳಿಕೆ ಅಷ್ಟು ನಿಷ್ಕಲಂಕವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲೆಂಬ ಆಕ್ಷೇಪಕ್ಕೊಳಗಾದ ಕರುಣಾನಿಧಿಯವರಿಂದ ಬಂದಾಗ ಈ ಆರೋಪ ತೂಕ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದಾದರೂ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥ ಜನರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಡವಳಿಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಅದು ಪುನರಪಿ ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ತರುತ್ತದೆ.

ಸರಕಾರಿ ಅಥವಾ ಹತ್ತು ಸಮಸ್ತರ ಸೊತ್ತುಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಆ ಸೊತ್ತುಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೊಸ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ. ಮಂತ್ರಿ ಮಾನ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ವಿರೋಧಿಗಳು ಅದನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆದ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅದು 'ಸುದ್ದಿ'ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಇಂಥ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಅದೊಂದು ಸಹಜ ವಿಷಯವೆಂದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ನಾನೇ ನೋಡಿದ ಕೇಳಿದ ಕೆಲ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಹೀಗಿವೆ: ಸರಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ಅದೂ ವಿದೇಶಗಳಿಂದ ದಾನ ಬಂದ – ಆಂಬ್ಯುಲೆನ್ಸ್ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಸವಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮುನಸಿಪಲ್ ಮತ್ತು ಪಿ.ಡಬ್ಲ್ಯು.ಡಿ. ಜೀಪುಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರು ಶಾಪಿಂಗಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಖಾದಿ ಬೋರ್ಡಿಗೆ ಸೇರಿದ ಒಂದು ವಾಹನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯಿದ್ದಾಗ ಮುನಸಿಪಲ್ ನೀರಿನ ಇಲಾಖೆಯ ವಾಹಕರು ಸದಸ್ಯರೊಬ್ಬರ ಮನೆಗೆ ಒಂದಿಡೀ ವ್ಯಾನ್ ತುಂಬ ನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಉಳಿದವರು ಮಿಕಿಮಿಕಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನೀರನ್ನು ಅವರ ಓವರ್‌ಹೆಡ್ ಟ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದರು. ಸರಕಾರಿ ಸ್ಟೇಶನರಿ, ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರ ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೂರಲ್ಲ ಸಾವಿರಗಟ್ಟಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದು.

ಇದು ಅಯೋಗ್ಯ ನಡವಳಿಯೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ಬಲು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಯಾಕೆ ಸಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ? ಜೇನು ತೆಗೆಯುವವ ಕೈ ನೆಕ್ಕದೆ ಇರುತ್ತಾನೆಯೆ ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ದೌರ್ಬಲ್ಯವೆಂದು ಅದನ್ನು ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಯಾರ ತಲೆಯ ಮೇಲಾದರೂ ಗೂಬೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಇಂಥ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಧೂಳು ಜಾಡಿಸಿ ಹೊರಗೆ ತರಲಾಗುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಒಂದು ಅರೆ ಸರಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾಗದ, ಮಸಿ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನು ಖಾಸಗಿ

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆಂದು ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ವಿಚಾರಣೆ ಹೂಡಲಾಯಿತು. ಮೇಲಿನವರಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಹೊರದೂಡಬೇಕಾಗಿದ್ದದ್ದು ಈ ವಿಚಾರಣೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.

ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಾದರೆ ಸ್ವತಃ ಮಂತ್ರಿಯಾದವನು ಕೂಡ ಸರಕಾರಿ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಸಿನೇಮಾಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಎಷ್ಟು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಎಂದು ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಿ ಅವನ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಖರ್ಚು ಹಾಕಿ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಮುರಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳತನಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೊತ್ತುಗಳ ಖಾಸಗಿ ಉಪಯೋಗ ಯಾಕೆ ಸಹ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ?

ನಮ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಅನೀತಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಜಾಗರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ನಾವು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅನೀತಿಯೆಂದು ಎಣಿಸುವುದು ಲೈಂಗಿಕ ಅತಿಚಾರ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸೊತ್ತುಗಳ ಕಳವು ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ, ಹತ್ತು ಜನರ ಸೊತ್ತು ಎತ್ತಿಹಾಕುವುದು ನಿಯಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ ಇದ್ದೀತು. ಆದರೆ ಅನೀತಿ ಅಥವಾ ಪಾಪವಲ್ಲ!

ಯಾರು ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಜಾಗರಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತೋ ಅವರು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲೇ ಅದನ್ನು ಕ್ಷಮಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡರು. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರೊಬ್ಬರು. ಸರಕಾರಿ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳ ಸವಾರಿಗೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆಂದು ದೂರಿದಾಗ, ಪಂಡಿತ ನೆಹರು ಅವರೇ ಕೆರಳಿ ಇಂಥ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗುಡ್ಡ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದರು.

ನಮ್ಮ ಸಾಮಂತಶಾಹಿ ಗತಕಾಲದ ಅವಶೇಷವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸೊತ್ತುಗಳ ನಡುವಣ ಸೀಮಾರೇಖೆ ನಮ್ಮ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ವೃಥಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಬೇಕೆಂದೇ ಇಂಥ ಅತಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಸರಕಾರಿ ಅಥವಾ ಅಧಿಕೃತ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಖಾಸಗಿಗೆ ಬಳಸಿ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಜರ್ಬಿನ ಸಂಕೇತವೆಂದು ಅನೇಕರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಲೊಲ್ಲದವನು ಪುಕ್ಕನೆಂದೋ ಅವನಿಗೆ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ 'ವಜನು' ಇಲ್ಲವೆಂದೋ ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೌಕರಶಾಹಿ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಆಧುನಿಕೀಕರಣ ಆಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ನೌಕರಶಾಹಿ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲು ಮೇಲಿನವರು ಕೆಳ ಕೆಳಗಿನವರನ್ನು 'ಒದೆಯುವುದೂ' 'ಶಿಸ್ತಿನಲ್ಲಿಡುವುದೂ' ಒಂದೇ ಎಂದು ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಯಮಗಳೇನೇ ಇರಲಿ. ಮೇಲಿನವರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಾಲಿಸುವುದೇ

ಅಧಿನಿಯಮವೆಂದು ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ಸಂರಕ್ಷಿತ ನೌಕರ ವರ್ಗವಾದ ಐ.ಎ.ಎಸ್. ಮತ್ತು ತತ್ಸಮಾನವಾದ ಉಚ್ಚಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೂಡ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಶಾ ಆಯೋಗದ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ನಿಯಮ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ವಾಹನವನ್ನು ಒಯ್ಯಲಾರೆನೆಂಬ ಧೈರ್ಯ ಡ್ರೈವರನಿಗೆ ಇದ್ದರೆ ವಾಹನ ದುರುಪಯೋಗ ಅಸಾಧ್ಯವಾದೀತು. ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠೆಯ ಬದಲು ನಿಯಮ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನೂ ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠೆಯನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಕೆಲಸ ಆಗದೆ ಇಂಥಾ ಅತಿಚಾರಗಳನ್ನು ತರುಬುವುದು ಆಗದ ಕೆಲಸ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಇನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠೆ ಮಾತ್ರ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇರಾವ ನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಈಚೆಗಿನ ರಾಜಕೀಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆಯ ಆಧಾರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ರಕ್ಷಣೆ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಆಧಾರ ಜರ್ಬು, ಜರ್ಬಿನ ಆಧಾರ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾವಣೆ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಆಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಪಾಲನೆ ನಿಯಮಾಗತವಾಗುವ ಬದಲು ಅಂಧ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಗೋಣಸನ್ನು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಮುರಿದು ಹೊಸ ತರ್ಕಬದ್ಧ, ವಿವೇಕಬದ್ಧ ಆಜ್ಞಾ ಪರಿಪಾಟಿಯನ್ನು ರೂಪುಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಈಗಿನ ರೀತಿಯ ನಡವಳಿಕೆಯೇ ಇತ್ತೆಂದಲ್ಲ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಮೈಸೂರು ದಿವಾನರಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಸರಕಾರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಪರಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಾಂ ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕಟ್ಟು ಮೇಣದಬತ್ತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ, ಒಂದು ಸರಕಾರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾದಾಗ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ; ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವಂತ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ಹಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ. ಒಂದು ಸರಕಾರಿ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವಂತದ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಡಲು ಹೋಗುವಾಗ ಸರಕಾರಿ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ಸ್ವಂತ ಕಾರಿನಲ್ಲೇ ಬಂದರಂತೆ, ಈ ತರದನಾಜೂಕು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವೆಂದು ಇಂದಿನ ನಾವು ಭಾವಿಸುವಷ್ಟು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹದಗೆಟ್ಟಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೇಲಿನ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿದ್ದವರು ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿ ಹಾಕಬೇಕೇ ಹೊರತು ಕೆಳಗಿನವರಿಂದ ಅದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೊತ್ತುಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಾಜೂಕಿನ ನಡವಳಿಕೆಯ ಪರಂಪರೆ ಶಿಥಿಲಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಬಹುತರವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆದಾಯದ, ಅಥವಾ ಆದಾಯವೇ ಇಲ್ಲದ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಬಂದವರು. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಇಷ್ಟವಾದದ್ದೇ ಸೈ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲೊಂದು ಗೂಢ ತೊಡಕು ಇದೆ. ಸ್ವಂತದ ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂತಸ್ತಿನ ಜೀವನ

ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಅವರು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ ಆಗ ಅನೇಕ ಖಾಸಗಿ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಅಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅವಕಾಶವೊದಗುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರಿಗೆ 60 ವರ್ಷ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ನಾಲ್ಕೈದು ಸಾವಿರ ಸಂಬಳವಿದ್ದಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಈಗ ಕೂಡ ಅಷ್ಟು ಸಂಬಳವಿಲ್ಲ. ಗಾಂಧೀ ಆದರ್ಶದಂತೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷೆ. ಇದು ಒಂದು ಉಪಚಾರದ ಮಾತಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದು ವಾಸ್ತವಿಕದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆರಿಸಿದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೂ ಅವರ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರೂ ನಿಮ್ಮ – ನಮ್ಮಂತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸುಖ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ದಂಭದ ಬಡತನಕ್ಕೆ ವಿರಾಮ ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮ 'ಸೇವಕ'ರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಸಂಬಳ ಕೊಡುವುದಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಆಮಿಷಗಳಿಗೆ ಬಲಿಬೀಳುವ ಅಗತ್ಯ ಉಳಿಯದು. ಏನಿಲ್ಲೆಂದರೂ ಅದೊಂದು ನೆವವನ್ನಾದರೂ ಅವರ ಕೈಯಿಂದ ನಾವು ಕಸಿದುಕೊಂಡಂತಾದೀತು. ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗಾಗಲಿ ಇತರ ಉಚ್ಚಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗಾಗಲಿ, ಸಂಬಳವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಇತರ ಉಪಾದೇಯಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೇದು.

ಇಂಥ ಅನಾಚಾರಗಳ ಮಾತಾಡುವಾಗ ನಾವು ಸರಕಾರಿ ಸೊತ್ತುಗಳ ದುರುಪಯೋಗವನ್ನಷ್ಟೇ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಖಾಸಗಿಯೆನಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಈ ನಿಯಮಗಳು ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆಯುತ್ತೇವೆ. ಖಾಸಗಿ ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿನ ವಾಹನಾದಿ ಸೊತ್ತುಗಳೂ ಅವುಗಳು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯೋ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡದ ಖಾಸಗಿ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಅದರ ಬೆಲೆಯನ್ನೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರೇ ತೆರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಠ ಮಾನ್ಯಗಳು ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮೊದಲಾದೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೊತ್ತಿನ ದುರುಪಯೋಗ ಆಗುತ್ತ ಇದೆ. ಅದರ ಮೇಲೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಆಗ್ರಹ ದೃಷ್ಟಿ ತಿರುಗಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಇದೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸುವ ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರಗಳು.

ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಮಂತ್ರಿಮಾನ್ಯರ ಅಥವಾ ಇತರ ಆಯ್ಕೆ ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಲಘುವಾಗಿ ಮಾಡದೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಕಷ್ಟು ಆಧಾರವಿಲ್ಲದ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದೂ ಅನಂತರ ಅವುಗಳ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡದೆ ಹಾಗೆಯೆ ಬಿಡುವುದೂ ನಮ್ಮ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಚಾಳಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಹೀಗೆ ಲಘು ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ನೈತಿಕ ಭಾವನೆ ಸವೆದು ಮೊಂಡಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಯಾವುದೊಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದುರ್ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಬಯಲಿಗಿಡುವುದರಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ಗಹನವಾದ ನೈತಿಕ ಕ್ರೋಧ ಜಾಗ್ರತವಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಅದು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ದಿನನಿತ್ಯದ ರಾಜಕೀಯ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಜನರನ್ನು ಉದ್ರೇಕಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆರೋಪ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ವಜ್ರಲೇಪವಾಗಬೇಕು, ನಾಟಕದ ಬಣ್ಣವಾಗಬಾರದು, ತಮಾಷೆಯಾಗಬಾರದು.

ಮಾನವನ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೈತಿಕ ನಿಯಮಾನುಷ್ಠಾನ ಸುತ್ತಲ ಸಮಾಜದ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಒಂದು ಸಮತೋಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಒತ್ತಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕಾದವರು ವಿಚಾರವಂತರು. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳೂ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುವವರೂ ಈ ಒತ್ತಡದಿಂದಲೇ ನೇರ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಾರು. ಅನಿರ್ವಾಹ ವಾತಾವರಣ ಉಂಟಾಗದೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಚಾಳಿ ಬಿಡುವುದು ಕಷ್ಟ.

* * *

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೂ ಬೇಕೆ ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆ?

ನಲವತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾರು, ಇನ್ನೂರು – ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ತೊಲೆ ಬಂಗಾರ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ೧೯೭೮ರ ಜುಲೈನಲ್ಲಿ 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಗೆ ಬರೆದ ತಮ್ಮ ಈ ಲೇಖದಲ್ಲಿ 'ಪಾವೆಂ' ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಕೊಡತಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಹಾರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆ ಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸರಕಾರಿ ನೌಕರ ಹೇಗೆ ಲಂಚ ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು, ಮೂರನೇ ಶತಮಾನದ ಅರ್ಥ ಪಂಡಿತ ಚಾಣಕ್ಯನಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ನಮ್ಮ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಚಾರ ಎಂಬುದು ಬಹಿರಂಗ ವ್ಯವಹಾರ. ಕೊಳ್ಳುವವರಿಗಿಂತ ಕೊಡುವವರೇ ಹೆಚ್ಚು ಜಾಣರು. ಇದೇ ಭ್ರಷ್ಟಚಾರದ ಮೂಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯರು. ವ್ಯಂಗ್ಯದ ಬೆನ್ನೇರಿ ಒಂದು ಸತ್ಯದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.*

ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳಂತೆ, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳಂತೆ, ಶಿವಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಅಷ್ಟ ಮೂರ್ತಿಗಳಂತೆ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಮುಖ, ಎಷ್ಟು ತಲೆ, ಎಷ್ಟು ಅವತಾರ, ಎಷ್ಟು ಮೂರ್ತಿ ಅಂತ ಯಾರೂ ಎಣಿಸಿಲ್ಲ. ಎಣಿಸೋದು ಅಂದರೆ ಭಾರತದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಎಣಿಸೋ ಕೆಲಸದ ಹಾಗೆ. ನೀವು ಎಣಿಸುತ್ತಾ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಹಿಂದಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ತಲೆ ಎತ್ತಿದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದರೆ ಕಡಿದಲ್ಲೇ ಕೆಳಗೆ ಎರಡು ಟಿಸಿಲು ಚಿಗುರುತ್ತವೆ.

ವೇದಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಇತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಇದೆ. ಅದು ರಾಜಕೀಯ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ. ವಿಭೀಷಣ ಪಕ್ಷಾಂತರ ಮಾಡಿದ್ದು ಯಾಕೆ? ಲಂಕಾದ್ವೀಪದ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯಾಗಿ ಮಾಡ್ತೇನೆ ಅಂತ, ರಾಮ ಆಸೆ ತೋರಿಸಿದ್ದರಿಂದ. ನೀವು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ ರಾಮನ ಕಡೆಯಲ್ಲೇ ಧರ್ಮ ಇದೆ ಅಂತ ವಿಭೀಷಣ ಈ ಕಡೆ ಫ್ಲೋರ್ ಕ್ರಾಸ್ ಮಾಡಿದ ಅಂತ. ಆದರೆ ನಾ ಕೇಳ್ತೇನೆ, ರಾಮನಿಗೆ ಜಯ ಖಚಿತ ಆಗೋ ಮುಂಚೆ ಅವನ ಕಡೇಗೇ ಧರ್ಮ ಇದೆ ಅಂತ ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು? ಜಯ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ತಾನೇ ಧರ್ಮ ಯಾರ ಕಡೆ ಇತ್ತು ಅಂತ ತಿಳಿಯೋದು?

ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲಂಚ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಬೇಕು ಅಂತ ಹೇಳಿರೋದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಆ ಅನಾದಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಇತ್ತು ಅಂತ ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ಮೂರನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಚಾಣಕ್ಯ ತುಂಬಾ ರೀಯಲಿಸ್ಟು. ನೀರಿನಲ್ಲಿರೋ ಮೀನು ಯಾವಾಗ ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತೆ ಅಂತ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಯಾವಾಗ ಲಂಚ ತಿಂತಾನೆ ಅಂತ ತಿಳಿಯೋದು ಕಷ್ಟ ಅಂತ ಚಾಣಕ್ಯ ತನ್ನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳ್ತಾನೆ.

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಅನ್ನೋ ಹೆಸರು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಅಷ್ಟು ಪಸಂದ್ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೆಸರುಗಳು ಉಚ್ಚಾರಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗಿರಬೇಕು. ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಅಂಬೋದು ಉಚ್ಚಾರಕ್ಕೆ ಗಡಚು. ಹಳ್ಳಿಯವರ ಬಾಯಿಗೆ ಬಗ್ಗಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಭಾರತ ಭೂಮಿ ಇದೆ ಅಂತಾ ಶಹರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮಂತ್ರಿವರ್ಯರೆಲ್ಲ ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಸರಿಯಾದ ಹೆಸರಿಗೆ ನೀವು ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರ ಹತ್ತಿರಾನೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಮಾಮೂಲು ಅನ್ನೋ ಹೆಸರು ನೋಡಿ: ಎಷ್ಟು ಲಲಿತ! ನಮ್ಮ ಬೋರೇಗೌಡನ ಯುಗಯುಗಾಂತರದ ಅನುಭವ ಅದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದೆ. ಕೈ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಮಾಡೋದು ಅನ್ನೋ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಪದವೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಬಹು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಆಗಿರೋ ಶಬ್ದ ಎಂದರೆ 'ಸಮ್‌ತಿಂಗ್' (Some thing) ಅಂಬೋದು. ಸಮ್ ತಿಂಗ್ ಮಾಡಿ ಸರ್, ತಕ್ಷಣ ಕೆಲಸ ಆಗುತ್ತೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದ ಆದರೇನು? ಕಿರಿದರೊಳ ಪಿರಿದುಮರ್ಥಮನೆ ಅದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದು ಸರಳವಾಗಿದ್ದಷ್ಟೆ ರಹಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಅದು ಹಣವೇ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ಇನ್‌ಫ್ಲುಯೆನ್ಸ್ ಆಗಿರಬಹುದು. ಆಮಿಷ ಆಗಿರಬಹುದು, ಏನೂ ಆಗಿರಬಹುದು.

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಉಗಮ ಎಲ್ಲಿ? ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೇ ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳ ಹಾಗೆ ಅದರ ಉಗಮವೂ ಮನೇಲೇ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೇ; ಕ್ಯಾಚ್ ಹಿಂ ಯುಂಗ್!

ಈ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಿ:

'ಮಗೂ, ತಂಟೆ ಮಾಡಬೇಡಪ್ಪಾ'.

'ನಾ ತಂಟೆ ಮಾಡವನೇ. ಏನು ಮಾಡತೀ?'

'ಜಾಣ ಮರಿ ನೀನು, ತಂಟೆ ಮಾಡಬಾರದು'

'ನಾ ಜಾಣನೂ ಅಲ್ಲ, ಮರೀನೂ ಅಲ್ಲ'

'ಬರೇ ತುಂಟ ಹುಡುಗ ಅಂತಾರೆ'

'ಅಂದುಕೊಳ್ಳಿ ನಂಗೇನು?'

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಬತ್ತಳಿಕೆ ಖಾಲಿಯಾಗುತ್ತೆ. ನೀವು ಶರಣಾಗತಿ ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೀರಿ. 'ತಂಟೆ ಮಾಡಬೇಡ ಮುದ್ದು ಮರಿ, ನಿಂಗೆ ಪೆಪ್ಪರಮೆಂಟ್ ಕೊಡ್ತೀನಿ'. ಅಂತೀರಿ.

'ಅಥವಾ ಇನ್ನೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶ ನೋಡಿ'.

'ಮಗೂ, ಓದಿಕೊಳ್ಳಪ್ಪಾ'.

'ನಾ ಓದಲ್ಲ, ಗೋಲಿ ಆಡ್ತೀನಿ'.

'ಓದಿಕೋಬೇಕಪ್ಪ. ಓದಿಕೊಂಡು ಪಾಸಾಗಿ ಐ.ಎ.ಎಸ್. ಮಾಡಿದರೆ ದೊಡ್ಡವನಾದ ಮೇಲೆ ಡೆಪ್ಟಿ ಕಮೀಶನರ್ ಆಗಬೌದು, ಕಾರಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಬೌದು'.

'ನಾ ವಲ್ಲೆ, ನಾ ಡೆಪ್ಟಿ ಕಮೀಶನರ್ ಆಗಲ್ಲ. ನಾ ಪೋಲೀಸ್ ಆಗ್ತೀನಿ. ಕಾರಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಲ್ಲ. ಟ್ರಕ್ ಡ್ರೈವ್ ಮಾಡ್ತೀನಿ. ಮತ್ತೆ ನೀ ಓದೂಂತ ಅಂದ್ರೆ ನಾ ದೊಡ್ಡವನೇ ಆಗಲ್ಲ. ಹಿಂಗೇ ಇದ್ದು ಬಿಡ್ತೇನಿ'.

ನೀವು ಪಾಪ ಏನು ಮಾಡ್ತೀರಿ? 'ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಾರ್ದು ಕಿಟ್ಟು, ಈಗ ಓದಿಕೋ, ನಿಂಗೆ ಆಮೇಲೆ ಬಿಸ್ಕತ್ತು ಕೊಡ್ತೀನಿ' ಅಂತೀರಿ. ಆದರೆ ದೊಡ್ಡವರನ್ನ ನಂಬಬಾರದು ಅಂತ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. 'ಆಮೇಲೆ ಬ್ಯಾಡಾ, ಈಗಲೇ ಬಿಸ್ಕತ್ತು ಕೊಡು'. ಅಂತ ಕೈ ಚಾಚ್ತಾನೆ.

ಈ ಎರಡೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀವು ಅವನ ಚಡ್ಡಿ ಜಾರಿಸಿ ಎರಡು ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಅಪ್ಪಚ್ಚಿ ಕೊಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕ ಶಿಶುಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಅದನ್ನ ನಿಷೇಧಿಸ್ತದೆ. ಏಟಿನಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಕೋಮಲ ಮನಸ್ಸು ಇನ್‌ಹಿಬಿಟ್ ಆಗುತ್ತೆ ಅಂತ ಅಥವಾ ಆ ಮಗರಾಯ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದು ಕರಕರೆ ಪ್ರಿಯರಾಗ ಸುರು ಮಾಡಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ರೇಡಿಯೋವಿನಲ್ಲಿ ಬರುತಾ ಇರೋ ಫಿಲಂ ಸಂಗೀತಶ್ರವಣಕ್ಕೆ ಆತಂಕ ಆಗುತ್ತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ದಾನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಸಮಾಪ್ತಿ ಮಾಡತೀರಿ.

ಅಥವಾ ಇನ್ನೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ: ನೀವು ಸಂಜೆ ಸ್ಕೂಟರಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಆಫೀಸಿನ ವಯ್ಯಾರೀನ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮ್ಮ ಕುಮಾರಕಂಠೀರವ ಅದನ್ನ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ನೋಡ್ತಾನೆ. ನೀವು ಅವನನ್ನು ಸಮಜಾಯಿಸಿ ಲಾಲಿಪಾಪ್ ಅಥವಾ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ಕೊಡಿಸಿ, 'ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಬೇಡ ಮಗು' ಅಂತ ಅಂಗಲಾಚತೀರಿ.

ಈ ಮೂರು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ನಿಮ್ಮ ಮಗರಾಯನಿಗೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಮೂರು ಪ್ರಥಮ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟವು ಅಂತ ನಿಮಗೆ ಆಗ ಹೊಳೆದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಒಂದು, ಮಾಡಬಾರದ್ದನ್ನ ಮಾಡದೇ ಇರೋದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲ ನಿರೀಕ್ಷಿಸೋದು.

ಎರಡು, ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದನ್ನ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಸಮ್‌ಥಿಂಗ್ ಕೇಳೋದು.

ಮೂರು, ಮಾಡಬಹುದಾದ್ದನ್ನ ಮಾಡದೆ ಇರೋದ್ರಿಂದ ಲಾಭ ಗಳಿಸೋದು.

ಈ ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರೋತ್ತಮ ತಾನು ದೊಡ್ಡವ ಆಗಲ್ಲ ಅಂತ ನಿಮ್ಮನ್ನ ಹೆದರಿಸಿದ್ದರೂ ದೊಡ್ಡವ ಆಗೇ ಆಗ್ತಾನೆ. ಡೆಪ್ಟಿ ಕಮೀಶನರ್ ಆಗದೇ ಇದ್ದರೂ ಕಚೇರಿಲಿ ಕಾರಕೂನ ಆದರೂ ಆಗ್ತಾನೆ. ಡೆಪ್ಟಿ ಕಮೀಶನರ್‌ಗೆ ನಾನು ಯಾತಕ್ಕೋ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿರ್ತೇನೆ. ಅದು ಯಾಕೋ ಏನೋ ಅಲುಗಾಡ್ತಾನೆ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಅವನ ಕಚೇರಿತನಕ ಪಾದದಾ ಬೆಳೆಸಿ ವಿಚಾರಿಸ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಮಗರಾಯನ ಟೇಬಲ್ಲಿಗೆ ನನ್ನ ಅರ್ಜಿ ಹೋಗಿದೆ. ಯಾಕೆ ಅಂತ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅನುಭವಶಾಲಿ ಮಿತ್ರನ ಜಾಣ್ಮೆಯ ಸಲಹೆ ಪ್ರಕಾರ ನಾನು ಸಮ್‌ತಿಂಗ್ ಮಾಡ್ತೇನೆ. ನೋಡಿ ಈಗ ಆತ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೇ ಅವನಿಗೆ ಮಾಮೂಲು ಸಿಕ್ಕಿತು. ನಾನು ಮೊಂಡು ಹಿಡಿದು ಕೊಡಲ್ಲ ಅಂದೆನೋ ನನ್ನ ಅರ್ಜಿಲಿ ಕೇಳಿರೋ ವಿಷಯ ಇಂಥಾ ಒಂದು ರೂಲ್ಸ್ ಪ್ರಕಾರ ಅಸಾಧ್ಯ ಅಂತ ಆತ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆದುಬಿಟ್ಟರೆ ನನ್ನ ಅರ್ಜಿಗೆ ಗರ್ಭಸ್ರಾವ ಆದ ಹಾಗೇನೇ. ಯಾಕೆ ಅಂದರೆ ರೂಲ್ಸ್ ಎಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ನನಗೆ ಗೊತ್ತೆ ಇಲ್ಲ. ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಹೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ ಪೋಲೀಸಪ್ಪನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಅಂತನ್ನಿ. ನಾನು ಅವನ ಮುಂದೆ ರಾಂಗ್ ಸೈಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೈಕಲ್ಲೋ ಸ್ಕೂಟರೋ ಹೊಡೆದು ನಾನೇ ಬಿದ್ದು ಮೂಗೂ ಮುಸುಡು ಒಡಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರೋತ್ತಮ ಬಂದು ನನ್ನ ಸಮಾಚಾರ ತಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಒಡೆದದ್ದು ನನ್ನದೇ ಮೂಗು ಅಂತಾದರೂ ನಾನು ರಾಂಗ್ ಸೈಡಲ್ಲಿ ಸೈಕಲ್ ಹೊಡೆದದ್ದು ತಪ್ಪು ಅಂತ ಗೊತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಕೇಸು ಅವನ ಡೈರೀಲಿ ವಜ್ರಲೇಪ ಆಗದೆ ಇರೋ ಹಾಗೆ ನಾನು ಅವನ ಕೈ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ನಿಜ, ಆತ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೇಸ್ ದಾಖಲು ಮಾಡಿದರೆ ನಂಗೇನೂ ಗಲ್ಲು ಆಗಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೋರ್ಟು ಕಚೇರಿ ಠಾಣೆ ಓಡಾಡೋಕೆ ನನಗೆ ಸಮಯ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೂಜೀಲೆ ತೆಗೆಯೋ ಮುಳ್ಳಿಗೆ ಕೊಡ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಅಂತ ನಾನು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಅನ್ನೋದೇ ಎಲ್ಲಾ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಮೂಲ.

ಸಿವಿಲ್ ಎಂಜಿನಿಯರುಗಳಿಗೆ ಮೆಕ್ಯಾನಿಕಲ್ ಎಂಜಿನಿಯರುಗಳಿಗಿಂತ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ರೇಟ್ ಜಾಸ್ತಿ ಅಂತ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೇ? ಕಾರಣ ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಮೆಕ್ಯಾನಿಕಲ್ ಎಂಜಿನಿಯರುಗಳಿಗೆ ಎಕ್ಸ್‌ಟ್ರಾ ಇನ್‌ಕಂ ಕಮ್ಮಿ. ಸಿವಿಲ್ ಎಂಜಿನಿಯರುಗಳಿಗೆ ಜಾಸ್ತಿ. ರಸ್ತೇನೋ ಸೇತುವೇನೋ ಅಣೆಕಟ್ಟೋ ಮತ್ತೇನೋ ಕಟ್ಟೋವಲ್ಲಿ ಡಿಜೈನ್ ಅಪ್ರೂವ್ ಮಾಡೋದರಿಂದ

ಹಿಡಿದು ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಅವಾರ್ಡ್ ಮಾಡಿ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕಿಂತ ಕಮ್ಮಿ ಗ್ರೇಡಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸರ್ಟಿಫೈ ಮಾಡೋವರೆಗೂನೂ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸಮತಿಂಗ್ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಗಳನ್ನ ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಅನ್ನೋ ಮಾವ ತನ್ನ ಮಗಳ ದೂರಗಾಮಿ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡೋಕೆ ಹಿಂಜರಿಯೋದಿಲ್ಲ.

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಂಟು ಅಂತ, ಅಥವಾ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಣ ಕೈ ಬದಲಾಯಿಸಿಯೇ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತೆ ಅಂತ ನೀವು ತಿಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅದು ಶುದ್ಧ ತಪ್ಪು. ಅತ್ಯಂತ ಉದಾತ್ತ ಧ್ಯೇಯದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಆಗೋದುಂಟು. ನನ್ನ ಮಿತ್ರ ಒಬ್ಬ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಆಗಿದ್ದ. ಒಂದು ಸಲ ಅವನಿಗೆ ಪೀಯೂಸೀದೋ ಬೀಯೇದ್ದೋ ಪೇಪರ್ ತಿದ್ದೋಕೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿವಸ ಅವನಿಗೆ ನಾಡಿನ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರಿಂದ ಪತ್ರ ಬಂತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದುನಂಬರ್ ಕೋಟ್ ಮಾಡಿ 'ಈ ನಂಬರಿನ ಹುಡುಗಿ ಪಾಪ, ಬಹಳ ಬಡವಿ, ನನಗೆ ದೂರ್‍ದ ಸಂಬಂಧಿಕಳು ಬೇರೆ. ತಂದೆ ಸತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವಳು ಪಾಸಾಗಿ ನೌಕರಿ ಹಿಡಿದು ಸಂಸಾರ ರಥ ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಲಿಬರಲ್ ಆಗಿ ಮಾರ್ಕ್ ಹಾಕಿ ಪುಣ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಿ' ಅಂತ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಯಾವಾಗಲೂ ಸಭೆ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಲ್ಲಿ ಅಸೆಂಬ್ಲಿ ಕೌನ್ಸಿಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ಖಂಡಿಸೋ ಈ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರಿಗಾಗಿ ಕೂಡ ಭೂತದಯೆ ತೋರಿಸಿ ಅವಳ ೨೦ ಮಾರ್ಕನ್ನ ನಲುವತ್ತಕ್ಕೆ ಏರಿಸಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ?

ಮೊನ್ನೆ ಕೆಲ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಕೂಡಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ನಾನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅವರು ಚುನಾವಣೆ ವಿಚಾರ ಮಾತಾಡ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಬಡ ಜನರಿಂದ ವೋಟ್ ಹೇಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು? 'ಚುನಾವಣೆ ಮುಂಚಿನ ರಾತ್ರಿ ಕೊಳಚೆ ಓಣಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗುಂಪುಗಳ ಮುಖಂಡರಿಗೆ। ಅವರು ತರೋ ವೋಟುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿ ಅಂತ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆವು. ವೋಟು ಗ್ಯಾರಂಟಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷಕ್ಕೇ ಬಂತು' ಅಂತ ತಮ್ಮ ಅನುಭವ ಹೇಳಿದರು. ಇದು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಆಗೋದಿಲ್ಲವೇ? ಬಡವರ ಉದ್ಧರಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಅವರು ಚುನಾವಣೆಗೆ ಇಳಿದಿರೋದು? ಅದರಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲೋಕೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಹೇಗಾದೀತು?

ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಹಣ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತೆ? ಶ್ರೀಮಂತ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಂದ, ಉದ್ದಿಮೆದಾರರಿಂದ, ಅಥವಾ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಸಂಪಾದಿಸುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಿಂದ. ಅವರು ಯಾಕೆ ಹಣ ಕೊಡ್ತಾರೆ? ಅವರು ಬಹಳ ಉದಾರರು. ಬಡವರಿಗೆ ಹಿತ ಮಾಡೋವರು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು ಅನ್ನೋ

ಧ್ಯೇಯದಿಂದಲೇ ಅವರು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬೆಕ್ಕು ಗೋಧಿ, ಹುಚ್ಚೆಳ್ಳು ಬಿತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ಯಾಕೆ? ಪರಸೇವೆಗೆ ಇಲಿಗಳಿಗೆ ಗೋದಿ, ಕಾಳು, ಸೂರ್ಯನ ಕುದುರೆಗೆ ಹುಚ್ಚೆಳ್ಳು?

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಕಮ್ಮಿ ಇತ್ತು. ಈಗ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ ಆಗಿದೆ ಅಂತ ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವವರು ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಾಣರು. ಹಿಂದಿನ ರಾಜರುಗಳು ಕಳ್ಳಕಾಕ ಪೋಕರಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡೋ ಕೆಲಸ ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮದು ಅಂತ ತಿಳಕೊಂಡಿದ್ದವರು. ಈಗ ನೀವು ಏನು ಕೇಳ್ತೀರಿ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಂದ? ತೊಟ್ಟಿಲಿಂದ ಚಟ್ಟದವರೆಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಾಗ ಹಾಕೋ ಕೆಲಸ ಸರಕಾರಗಳೇ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ. ಈಚೆಗೆ ಒಬ್ಬಾತ ತನಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಅಂತ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನಂತೆ. ಬರಗಾಲ ಬಂದರೂ ಸರಕಾರ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡಬೇಕು. ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಾದರೂ ಬೆಲೆಗಳು ಇಳಿದು ನಿಮಗೆ ನಷ್ಟ ಆಗದ ಹಾಗೆ ಸರಕಾರ ನಡುವೆ ಬರಬೇಕು. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಒಬ್ಲೈಜ್ ಮಾಡೋಕೆ ತುದಿಗಾಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರ್ತಾರೆ. ಅವರು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಕಂಟ್ರೋಲ್‌ಗಳು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆ ಹುಲುಸು ನೆಲ.

ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಮಾಸ್ತರು ನಮಗೊಂದು ಕಥೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಭಿಕಾರಿ, ತನಗೆ ಎಂಥಾದ್ದಾದರೂ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಎರಡಾಣೆ ಸಂಬಳದ್ದಾದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ತಾನು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಹೆಂಡತೀನ ಬಂಗಾರದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಬಿಡ್ತಿದ್ದೆ ಅಂದದ್ದನ್ನ ಗುಪ್ತಚಾರರು ಕೇಳಿ ಅಕ್ಬರ್ ಬಾದಶಹನಿಗೆ ವರದಿ ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಅವನು ನೋಡುವಾ ಹಾಗಾದರೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡ್ತಾನೆ ಅಂತ ಅವನ್ನ ಕರೆಸಿ ಒಂದು ನಿರ್ಜನ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ತೆರೆಗಳನ್ನು ಎಣಿಸೋ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ನಿಜಕ್ಕೂ ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಭಿಕಾರಿಯ ಹೆಂಡತಿ ಆಭರಣ ಭಾರದಿಂದ ಬಳುಕೋದನ್ನ ಗುಪ್ತಚಾರರು ಬಾದಶಹನಿಗೆ ವರದಿ ಮಾಡಿದರು. ಭಿಕಾರಿನ್ನ ಕರಸಿ, ಇದನ್ನ ಹೇಗೆ ಮಾಡಿದೆ ಈ ನಿರ್ಜನ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದು ಇಷ್ಟೇ: 'ಹೋಗುವಾಗ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೆಂಪು ಬಾವುಟ ಒಯ್ದೆ. ದ್ವೀಪದ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗೋ ಹಡಗ ದೋಣಿ ಎಲ್ಲ ಕೆಂಪು ಬಾವುಟ ತೋರಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ. ನೀವು ಕೊಟ್ಟ ಸನದು ತೋರಿಸಿ, ಈ ದಾರೀಲೆ ಬಂದರೆ ಖಬರದಾರ್, ತೆರೆಗಳು ಒಡೆದು ಅವುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಆಗುತ್ತೆ ಅಂತ ದಬಾಯಿಸಿದೆ. ಅವರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ನನಗೆ ಕೈತುಂಬಾ ಮಾಮೂಲು ಕೊಡೋಕೆ ಶುರು ಮಾಡಿದರು'. ಪಾಠ ಇಷ್ಟೇ: ಅಧಿಕಾರ ಇದ್ದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಇರುತ್ತೆ.

ಹಾಗಾದರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಅಂತೀರಿ ನೀವು. ಆದರೆ ಆ ದೇಶಗಳ ಜನ ನಮ್ಮಷ್ಟು ಉದಾರರಲ್ಲ. ಪಾಪ ಸಣ್ಣ ಸಂಬಳ, ಕಾಲಗತಿ ಕಷ್ಟ. ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಂದರೆ ಏನು ತಪ್ಪು. ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡ್ತಾನಲ್ಲ ಅಂತೀವಿ. ಅಥವಾ ದೊಡ್ಡ ಹುದ್ದೆ. ಆ ಹುದ್ದೆ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವನು ಬರಬೇಕಲ್ಲ? ಈಗಿನ ದಿನಮಾನ ಬಹಳ ತುಟ್ಟಿ. ಒಂದು ಸಾಧಾರಣ ಒಳ್ಳೇ ಕಾರಿಗೆ ನಲವತ್ತೈದು ಸಾವಿರ. ಬಂಗಾರಕ್ಕೆ ಏಳುನೂರು ಎಂಟುನೂರು. ಪಾಪ ನಮಗೂ ಲಾಭ ಮಾಡಿ ಕೊಡ್ತಾನೆ, ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಟ್ಟರೆ ಏನು ತಪ್ಪು ಅನ್ನುತ್ತೇವೆ.

ಆದರೂ ಮೊನ್ನೆ ಒಬ್ಬ ಅರವತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರಿ ದೂರೋದನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. "ಏನು ಕಲಿಕಾಲ ಬಂತೂ ಅಂತೀರಿ. ಹಿಂದಾದರೆ ಒಂದು ಕಚೇರೀಲೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಮೂಲು ಕೊಟ್ಟರೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಹಣಾನೂ ತಿಂದು ಕೆಲಸಾನೂ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಾಧರ್ಮ ಏನು ಉಳಿದಿಲ್ಲ ಅಂತ."

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೂ ಒಂದು ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಇಂದಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಹೊರತು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿವಾರಣೆ ಅಲ್ಲ.

* * *

ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣ ತಂದೀತೇ?

ನಮ್ಮದು ಸಾರ್ವಭೌಮ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಮಾಜವಾದಿ ರಾಷ್ಟ್ರ. ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಾದ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಳಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಚಾರಗಳು. ಬಡವರು ಹಾಗೂ ಬಡತನದ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಿರುವವರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ – ಶೇ. ೭೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು – ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದವನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಧ್ಯೇಯವನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದು ಸಂವಿಧಾನಕರ್ತರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾ ನಂತರದ ಮೊದಲನೇ ಚುನಾಯಿತ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಅಪರಿಹಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜವಾದದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವುದೇ ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ. ಭಾರತ, ಬಡವರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಮಂತ ರಾಷ್ಟ್ರ. ಸಂಪತ್ತು ಧಾರಾಳವಾಗಿದ್ದು ಅದು ಕೆಲವೇ ಜನರ ಇಲ್ಲವೆ ವರ್ಗಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಸಮಾಜವಾದದ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆ ಎಂದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಡತನವನ್ನೇ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ದಾರಿದ್ರ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಧಿಕತಮ ಜನರು ಶ್ರೀಮಂತ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾಕರ ಮೇಲೆ ಉರಿದೇಳಬೇಕಾದುದು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪರಿಣಾಮ. ಆದರೆ ಅದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಇಷ್ಟೇ. ಬಡವರಿಗೆ, ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸಮಾಜವಾದದ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯೇ ಅರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜವಾದವನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯ ತರುವುದಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣಗಳು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಳುವ ಪಕ್ಷಗಳು ಕೊಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿರುವ ಆಶ್ವಾಸನವನ್ನು ಅವರು ಇನ್ನೂ ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತೀಯ ಬಡವರ ಆರು ದಶಕಗಳ ಸಹನೆಯೇ ಅವರ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಎಂಬುದು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯವೆಂದರೆ ಸರಕಾರವೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಡುವ ಕಾಮಧೇನು ಎಂದು ಅರ್ಥವಿಸುವ ಜನರ ಕರ್ತೃತ್ವ ಶಕ್ತಿ, ಸ್ವಪರಿಶ್ರಮ ಉದ್ಯೋಗದ ಅಭಿಲಾಷೆ ಕಮರಿಹೋಗಿವೆ.

ಸಮಾಜವಾದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಮೋಸ ಮಾಡುವ ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರವಾಗಿರುವ ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಪಿ.ವಿ. ಆಚಾರ್ಯರು ಮೂವತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಪೀಠಿಕೆ ಬರೆದಿದ್ದರೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. 'ಕಲ್ಯಾಣ

ರಾಜ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ತಂದೀತೆ?' ಎಂಬ ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ಲೇಖನ **'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯ ೧೯೭೩ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವ ಕಾಲ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ.***

ಭಾರತ ಸಮಾಜವಾದವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದ ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಧ್ಯೇಯವನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವವಾದದ್ದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಬಡತನದಲ್ಲಿ ನರಳುವ ಅಧಿಕಾಂಶ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನತೆ ಸಮಾಜವಾದದ ಕಡೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಒಲವು.

ಆದರೆ ಇದು ಒಂದು ವಿರೋಧಾಭಾಸವೂ ಹೌದು. ಸಂಪತ್ತು ಧಾರಾಳವಾಗಿದ್ದು ಅದು ಕೆಲವೇ ಜನರ ಅಥವಾ ಕೆಲವೇ ವರ್ಗಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿರಬಹುದಾದ ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ನಿಜವಾಗಿ ಸಮಾಜವಾದ ತಲೆಯತ್ತಿದ್ದು. ಹೆಚ್ಚು ಸಮನಾಗಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ಹಂಚಿಕೆಯಾದರೆ ಅದು ಬಹುಜನರನ್ನು ಸುಖಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಸಂಪತ್ತು – ಅಂದರೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾದ ಹಂಚಿಕೆಯೆಂದರೆ ಬಡತನವನ್ನು ಹಂಚಿದಂತೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಧಾನಿ ಜವಾಹರಲಾಲ ನೆಹರು ಅವರೇ ಒಪ್ಪಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಬಡದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ ದಾರಿದ್ರ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಧಿಕತರ ಜನರು ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಲಾಡುವ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನು ಕಂಡು ಉರಿದೇಳುವ ಸಂಭವ, ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿನ ಸುಖಜೀವನ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕತರಜನರುಳ್ಳ ಸಂಪನ್ನ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಮಂತರ ಮೇಲೆ ಕಿಚ್ಚೇಳುವ ಸಂಭವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಜಾಸ್ತಿ. ಆ ಬಡದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಚುನಾಯಿತ – ಆಡಳಿತವಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದವನ್ನು ರಾಜಕೀಯಾರ್ಥಿಕ ಧ್ಯೇಯವನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಅಪರಿಹಾರ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವುದು ಇದೇ. ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ ಗಳಿಸುವ ಸುಲಭೋಪಾಯ ಅದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಮಾಜವಾದವೆಂದರೇನೆಂದು ಅರಿಯದವರು ಕೂಡ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಮಾಜವಾದದ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ನಿಗದಿತವಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅದರೊಡನೆ ಹೆಣೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಕಲ್ಪನೆಯೆಂದರೆ ಕಲ್ಯಾಣರಾಜ್ಯದ್ದು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಹಿತವನ್ನು ಸರಕಾರಗಳು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾದರೂ ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಡವರ ಹೊಟ್ಟೆ ನೆತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಚಿಂತೆಯನ್ನಲ್ಲದೆ ಇತರ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸರಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೂ ಬಡ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಬಡವರಾದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಸಮಾಜವಾದದ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರರು.

ಅವರು ಸಮಾಜವಾದದಿಂದ ತಮ್ಮ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳು ಎಷ್ಟು ಪರಿಹಾರ ಹೊಂದುವವೆಂಬುದರಿಂದಲೇ ಅದರ ತೂಕ – ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೂ ಈ ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕ ಸಮಾಜವಾದಿ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ ನಿಜವಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಮ್ಮ ಹಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲದು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಾರೂ ಯೋಚಿಸಿದಂತಿಲ್ಲ. ಭಾರತವಿರಲಿ ಇನ್ನಾವ ದೇಶವೇ ಇರಲಿ. ಕೊನೆಗೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ತಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ತಾವೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಷ್ಟೇ. ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲ. ಧೈರ್ಯ, ಸಾಹಸ, ಸತತೋದ್ಯೋಗ, ಶ್ರಮ ಇವು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಿಜವಾದ ಬಂಡವಾಳವಾಗಿವೆ. ಸ್ವಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಮಾತ್ರವೇ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಬಲ್ಲದು. ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಮುಂದಾಳ್ತನದ ಅಗತ್ಯವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ; ಆದರೂ ಮುಂದಾಳ್ತನ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೂ ಸ್ವಪ್ರತ್ಯಯ, ಶ್ರಮಪ್ರವೃತ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ಜನರ ಮೇಲೆ ಮುಂದಾಳ್ತನ ಬೋರ್ಕಲ್ಲ ಮೇಲಿನ ಮಳೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಭಾರತದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ನಿಜವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಮೈಮುರಿದು ದುಡಿಯುವುದು.

ಆದರೆ ಕಲ್ಯಾಣರಾಜ್ಯದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆ – ದುಡಿತ ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಉತ್ಸಾಹ ಹುಟ್ಟುವುದು ಕಷ್ಟ. ಮೊದಲೇ ಶತಮಾನಗಳ ನಿರ್ವೀರ್ಯತೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಜನ ಸ್ವಪ್ರತ್ಯಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡವರು; ಮಾನಸಿಕ – ಶಾರೀರಿಕ ಆಲಸ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡವರು. ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪ್ರಚಾರದ ಫಲವಾಗಿ ತಮ್ಮ (ಜನತೆಯ) ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸರಕಾರದ ಕೆಲಸ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಹಬ್ಬುತ್ತದೆ. ನಾವು ಕಲ್ಯಾಣದ ಕಡೆ ನಡೆದುಹೋಗುವ ಬದಲು ಅದೇ ನಮ್ಮ ಕಡೆ ನಡೆದುಬರಬೇಕೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಡವರು ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದವರು ಎನಿಸುವವರು ತಮ್ಮ ಬಡತನ, ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದಲೇ ತಮಗೆ ಕೆಲ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ನೌಕರಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳವರೆಗೆ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ತಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಕ್ಷಣೆ ಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಮುಖ್ಯಾಂಶ ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುಕರು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಜನ್ಮಸಿದ್ಧ ಹಕ್ಕು ತಮಗಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದು ಕಲ್ಯಾಣರಾಜ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ ಈ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಇಡೀ ಸಮಾಜಕ್ಕೇ ಹಬ್ಬಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ರಾಜಕೀಯ ಸಂತ್ರಸ್ತರವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸರಕಾರೀ ಕೃಪಾ ಛತ್ರವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದರ ಅರ್ಥವೇನು?

ಇದರ ಕೆಲ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಸರಕಾರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದ ಮೇಲೆ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ಕರ ಕಂದಾಯಗಳ ಮೂಲಕ ಎತ್ತಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಜವಾದದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಅನುಕೂಲವನ್ನೊದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಜನರು ಸರಕಾರದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಷ್ಟೂ ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಜನರ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಗಗಳ ಮೇಲೆ ಸರಕಾರದ ಹಿಡಿತ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಸರಕಾರದ ಅಧಿಕಾರವೆಂದರೆ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಅಧಿಕಾರ, ಸರಕಾರಿ ನೌಕರರ ಅಧಿಕಾರ. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳೇ ಇರಲಿ. ಸರಕಾರಿ ನೌಕರರೇ ಇರಲಿ, ಅಥವಾ ಇತರ 'ಸೇವಕರೇ' ಇರಲಿ, ತಮ್ಮ ಪಾಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅದಿಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸಲಾರರು. ಈಗ ಆಗುತ್ತಿರುವುದೂ ಅದೇ.

ಈ ವರ್ಗ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಜೇಡನಬಲೆಯನ್ನೇ ಹೆಣೆಯುತ್ತದೆ. ಜನರ ಸ್ವಪ್ರತ್ಯಯ ಕುಗ್ಗುವುದರಿಂದಲೇ ಈ ಸೇವಕವರ್ಗದ ಸ್ಥಾನ ಭದ್ರವಾಗುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಾವು 'ಪುನರ್ದರಿದ್ರಃ ಪುನರೇವ ಪಾಪೀ' ಆಗುತ್ತೇವೆ. ಜನರ ವಿಶಾಲವಾದ ಪರಿಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ನಿಜವಾಗಿ ಜನಕಲ್ಯಾಣ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ 'ಕಲ್ಯಾಣ' ಯೋಜನೆಗಳು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ 'ಸೇವಕರು' ಇದರಿಂದ ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ. ತಪ್ಪಿಗೆ ಯಾವುವಾದರೂ ಮುದಿ ಬಕರಾಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಸಮಾಜವಾದಿ ಕಲ್ಯಾಣರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಲ್ಯಾಣರಾಜ್ಯ ಸಮಾಜವಾದಗಳ ಈ ಫಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾದ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಈ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಹಿಂದೆ ಬಲವಾದ ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆದುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ವಟವೃಕ್ಷವಾಗುವ ಮೊದಲು ಜನರಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯದ ಇತಿಮಿತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸತ್ಯ ಹೇಳಲು ನಾವು ಸಿದ್ಧರಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಾರತದ ಜನತೆಯೆಂಬುದು ಆಂಬುಲನ್ಸನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ರೋಗಿಯಾಗಬಹುದು.

* * *

ಈ ದೇಶ ಅಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟಿದೆಯೇ?

ಪಾಡಿಗಾರು ವೆಂಕಟರಮಣಾಚಾರ್ಯರು **'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೯೬೮ರ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಈ ಲೇಖದಲ್ಲಿ** ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ರಾಕ್ಷಸ ರೂಪ ತಳೆದಿದೆ; ಭ್ರಷ್ಟಚಾರ. ಅಂದಿನಿಂದ ಮುಂದುವರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪಾತಕವಾಗಿದೆ. ಆಗ ಹತ್ತುಪಟ್ಟು, ಈಗ ನೂರುಪಟ್ಟು; ಇಷ್ಟೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಈ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅನಾಚಾರವನ್ನು. ನಮ್ಮ ಜನರು ಕಳ್ಳತನ, ದರೋಡೆ, ಕೊಲೆಗಳಂತೆ, ಒಂದು ಪಾತಕ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸದಷ್ಟು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಅನಾಸ್ಥೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಭಿಚಾರದಂಥ ಪಾತಕಗಳ ವಿರುದ್ಧ ರೋಷದಿಂದ ಮಾತನಾಡುವ ಧರ್ಮಗುರುಗಳು ಸಹ ಲಂಚಗುಳಿತನದ ಬಗ್ಗೆ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಲು ಅಸಹಾಯಕತೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಅಸಹಾಯಕತೆ ಎಂದರೆ ಜಾತಿ – ಮತಗಳ ಬಲದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಿ ಪಾಪಮುಕ್ತನಾಗಿ ಬಿಡುವ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಯ ದೌರ್ಬಲ್ಯ. ಈ ಅನಾಚಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಅನಾಚಾರದಷ್ಟೇ ಅಕ್ಷಮ್ಯ ಅಪರಾಧ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅದು ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಟ್ಟೀತು! ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಪಿಸಬೇಕಾದರೆ ಇಲಿಗಳೇ ಸೇರಿ ಬೆಕ್ಕಿನ ಕೊರಳಿಗೆ ಗಂಟೆ ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದು ಇಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಅನಾಸ್ಥೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದೆಯೋ ಅದು ನಾಳೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮನ್ನಣೆಗೂ ಪಾತ್ರವಾಗಬಹುದು.*

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸೇರಿದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಚಾರದ ಚರ್ಚೆಯೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಲಿ, ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲೇ ಸಂವಾದವು ಲಂಚಗುಳಿತನದ ಕಡೆ ಹೊರಳುವುದು ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಕೂಡಲೇ ಚರ್ಚೆಗೆ ರಂಗೇರುತ್ತದೆ. ದೇಶದ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸರಕಾರಿ ಚಪರಾಸಿಯವರೆಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ, ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಲಂಚ, ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಉಪಾಯಗಳು, ಲಂಚದಿಂದ ದೊರೆತದ್ದನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ವಿಧಾನ ಇದೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡವರ ಹಾಗೆ ನಿಶ್ಶಂಕೆಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸುವಲ್ಲಿ ತಾ–ಮೇಲು ನಾ–ಮೇಲು ಎಂದು ಕೂಟದ ಸದಸ್ಯರು ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಸಂಗಡವೇ ಕಳ್ಳಪೇಟೆ, ಕರಸಂದಾಯ ತಪ್ಪಿಸುವುದು, ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ

ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಣವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಾಕುವುದೇ ಮೊದಲಾದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಸಮಾಚಾರಗಳಿಂದ ಇಡಿಯ ಸಂಭಾಷಣೆ ರತ್ನ ಕಂಬಳಿಯಂತೆ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಆಕೃತಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸತೊಡಗುತ್ತದೆ.

ವಿಷಾದದಿಂದ ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗಿದೆ – ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯ ಅಂಶವಿದ್ದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯದ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಅಂಶವೂ ಇದೆ. ಈ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ವರ್ಷಗಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಯುಗದಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಲಂಚ ಮತ್ತು ಅದರ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳಾದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಗಳು ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಅವು ದೇಶದ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೇ ಅಪಾಯ ತಂದೊಡ್ಡುವವರೆಗೂ ಉಲ್ಬಣಿಸಿ ಕುಳಿತಿವೆ.

ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಜನರು ಮಾತಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ದೇಶ ಇನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎನಿಸುವಷ್ಟು ಕೊಳೆತು ಹೋಗಿದೆಯೋ ಎಂದು ಹೊರಗಿಂದ ಬರುವವರಿಗೆ ಅನಿಸಬಹುದು. ಮತ್ತು ಪ್ರಪಂಚದ ಮತ್ತಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅನಾಚಾರಗಳೇ ಇಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ದುರ್ದೈವಿ ದೇಶವೊಂದೇ ಹೀಗೆ ಕೊಳೆನಾರುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯೂ ನಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲಿ ಮೂಡಬಹುದು.

ನಮ್ಮ ತಪ್ಪು ತಡೆಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮ್ಯವೆಂದು ಸಾಧಿಸುವ ಅಥವಾ ಅವುಗಳಿಂದಾಗಬಹುದಾದ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಚುವ ಉದ್ದೇಶ ನನಗಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಈ ದುರಾಚಾರದ ಘನರೋಗದಿಂದ ಬಳಲುವ ದೇಶ ನಮ್ಮದೊಂದೆಯೋ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅದು ಉಂಟೋ ಎಂದು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯ ಸರಿಯಾದ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಬಲ್ಲದು ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ನಕಾಶೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಎಳೆಯಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಏಶಿಯನ್ ದೇಶಗಳ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುವಾ. ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಿಂದಲೇ ಅಧೋಗತಿಗಿಳಿಯುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿ ಆಯೂಬಖಾನರು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆ ಮೇಲೆ 'ನಿಯಂತ್ರಿತ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ' ಎಂಬ ಅರೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಹೊಂದಿ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಬೆಂಬಲಿಗರು ಕೋಟಿಗಟ್ಟಳೆ ಹಣ ಗಳಿಸಿದರು. ಸ್ವತಃ ಅವರ ಮಗನೇ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದವನು ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರ ಉದ್ಯಮರಂಗಕ್ಕಿಳಿದು ಒಂದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಮಿಕ್ಕಿ ಸಂಪತ್ತು ಶೇಖರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಪಾಕಿಸ್ತಾನವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುವ 'ಲೈಫ್' ಪತ್ರಿಕೆಯ ವರದಿಯಾಗಿದೆ.

ಲಾವೋಸ್ ಪುಟ್ಟ ಬೌದ್ಧ ರಾಜ್ಯ. ಅಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳಪೇಟೆ, ಲಂಚಗುಳಿತನದ ಅವಾಂತರವನ್ನು ತಡೆಯಲು ವಿಶೇಷ 'ಆರ್ಥಿಕ ಪೊಲೀಸು ಪಡೆ'ಯನ್ನು

ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ಲಂಚದ ಸರಪಣಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಗೊಣಸು ಸೇರಿದ್ದು. ಈ ಲಂಚ ನಿರೋಧಕ ಪೊಲೀಸರೇ ಲಂಚ ಬೇಡತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ!

ಅರ್ಧ ಶತಮಾನಕಾಲ ಅಮೇರಿಕದ ಉದಾರ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಫಿಲಿಪ್ಪೈನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಾಹನ ಪೊಲೀಸರು ಟ್ಯಾಕ್ಸಿವಾಲರಿಂದ ರಸ್ತೆಯ ಕೂಟುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೇ ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ಮಾಮೂಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಲಂಚವೆಂದು, ಕೊಟ್ಟವರೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವರೂ ನೋಡುವವರೂ ಬಗೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾವು ನಮ್ಮ ಬಂಗಾರ ಕಳ್ಳಸಾಗಾಟಗಾರರು ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಸುಂಕದ ಕಟ್ಟೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ 'ಒಳಕೈ'ಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕತೆ ಕತೆಯಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತೇವೆ. ಫಿಲಿಪ್ಪೈನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಂಕ ತಪ್ಪಿಸುವವರನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಹೋದ ಸುಂಕದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೇ ಗುಂಡಿಗಾಹುತಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮನಿಲಾದಿಂದ ಹಾಂಗ್‌ಕಾಂಗಿಗೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೂ ನಡುವೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ವಿಮಾನ ಮೂಲಕ ಕಳ್ಳಸಾಗಾಟ ನಡೆಸುವುದನ್ನು ಸುಂಕದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಕೈ ಬೆಚ್ಚಗಾಗುತ್ತದೆ. ದೇಶಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದ ಸುಂಕದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೩೩ರಿಂದ ೫೦ ರಷ್ಟು ಹೀಗೆ ತಪ್ಪಿಹೋಗುತ್ತದೆಂದು ಅಂದಾಜು ಇದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ವಿಯತ್‌ನಾಂ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರೊಡನೆ ಜೀವನ ಮರಣದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಮಗೆ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಅಮೇರಿಕನ್ನರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ತಾವು ಹಣ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಂಗುಯೆನ್ ಕಾವೊ ಕ್ಯಾ ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಲಂಚ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸರಕಾರಿ ಅಥವಾ ಮಿಲಿಟರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸುವ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಿದರು. ಕೆಲ ಚಿಲ್ಲರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ನಂತರ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಮಿಲಿಟರಿ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಕಡ್ಡಾಯದ ಸೈನ್ಯ ಭರತಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ ಜನರಿಂದ ಲಂಚ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಗಳಿಸಿದ್ದು ಹೊರಬಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ಕ್ಯಾಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಕೆಲ ದಿನ ಗೃಹಬಂಧನದಲ್ಲಿರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಒಂದೇ ಅಂತಸ್ತು ಹಿಂಬಡತಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಲಂಚಬಡಕರನ್ನು ದಂಡಿಸುವ ಹುಮ್ಮಸ ತಣ್ಣಗಾಗಿ ಹೋಯಿತು.

ಮಲಯದಲ್ಲಿ ಲಂಚ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಜನಜಾಗೃತಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ 'ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತಾ ಸಪ್ತಾಹ' ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕೋರಿಯಾದ

ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಲಂಚದಲ್ಲಿ ವಿಯತ್‌ನಾಮ್‌ಗಿಂತಲೂ ಪ್ರವೀಣರೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಾಧೀನತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಬೆಳೆದಿದೆಯೆಂದಲ್ಲ. ಥಾಯಿಲಂಡ್ ಎಂದೂ ವಿದೇಶಿ ದಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 'ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಲಂಚಗುಳಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮರಣಶಾಸನ ಮಾಡಿದರೆ ಥಾಯಿಲಂಡಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನ ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಅರಸ ಭೂಮಿಪಾಲ ಅತುಲ್ಯ ತೇಜರು ಹೇಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿನ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಸರಿತ್ ಥನರಥರು ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ರೂ. ೨೧ ಕೋಟಿಯಷ್ಟು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತಮ್ಮ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದು ಅವರ ಮರಣಾನಂತರ ಹೊರಬಿತ್ತು.

ಜಪಾನ್ ಏಶಿಯದ ಅತಿಪ್ರಗತಿಪರ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದೆ. ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕೃತ ದೇಶವೂ ಹೌದು. ಅಲ್ಲಿನ ಜನ ತಮ್ಮ ದೇಶಾಭಿಮಾನಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಗೂ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಅನೇಕ ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಮೇಲ್ತರದ ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗವು ನಡೆಸಿದ ಕಪ್ಪು ವ್ಯವಹಾರಗಳ ವಿರುದ್ಧ ೧೯೬೬ರ ಕೊನೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕೋಲಾಹಲವೆದ್ದು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳು ವಿಚಾರಣೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಚೀನದ ಚಿಯಾಂಗರ ಸೈನ್ಯವು ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರ ಕೈಲಿ ಸೋಲು ತಿಂದುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಲಂಚಗುಳಿತನವಾಗಿತ್ತು. ಅಮೇರಿಕನ್ನರು ಒದಗಿಸಿದ ಯುದ್ಧ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರಿಗೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಮಾರಿಕೊಂಡು ಹಣವನ್ನು ಅಮೆರಿಕದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲೇ ಠೇವಣಾತಿ ಇಟ್ಟ ಸೇನಾಪತಿಗಳು ಅಲ್ಲಿದ್ದರು.

ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ಶಿಸ್ತು, ನೀತಿ ಪಾಲನೆಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಚೀನ ಕೂಡ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಗಳಿಂದ ಪೂರ್ತಿ ಮುಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲೇ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಾಂತಿಕ ಪಾರ್ಟಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಲಂಚ ತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಈಗಲಾದರೂ ಚೀನದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗುವವರನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಲಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಲಂಚಕೊಟ್ಟವರನ್ನು ಓಡಿ ಹೋಗಲು ಬಿಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಆರೋಪಗಳು ಇದ್ದೇ ಇವೆ.

ಈ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾದರೂ ಬೆಳೆಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದು ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ತರಹದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದವುಗಳಲ್ಲ. ಏಶಿಯದ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅದರ ಹಾವಳಿ ಇದೆ. ಕೆಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗಿಂತಲೂ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಇದರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಮುಂದುವರಿದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳೂ ಈ ಪಿಡುಗಿನಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲೇಬೇಕು. ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿ ಪ್ರಬಲರಾಷ್ಟ್ರವಾದ ಅಮೆರಿಕದ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಐಸೆನ್ ಹಾವರರ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಅಡಾಮ್ಸ್ ಲಂಚ ತಿಂದ ಪ್ರಕರಣ ತುಂಬಾ ಪೇಚನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಂಚದ ಉದಾಹರಣೆ ಬೇಕೆ? ಅಲ್ಲಿನ ಸಿನೇಟ್ ಸದಸ್ಯ ಬಾಬ್ ಬೇಕರ್ ಸುಳ್ಳು ಖರ್ಚು ತೋರಿಸಿ ಸರಕಾರದಿಂದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಹಣ ಎತ್ತಿ ಹಾಕಿದ ಉದಾಹರಣೆ ಕಳೆದ ವರ್ಷದ್ದು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭಾಸದಸ್ಯ ಅಡಾಮ್ ಪೊವೆಲ್ಲರು ಇಂಥದೇ ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರ ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವರನ್ನು ಮತದಾರರು ಪುನಃ ಆರಿಸಿತಂದರು!

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕರ ತಪ್ಪಿಸುವ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಬರತಕ್ಕ ಕರಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೆ ೩೩ರಷ್ಟನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸನ್ನು ಮೀರಿಸುವ ದೇಶ ಬೇರಾವುದೂ ಇರಲಾರದು. ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಕರತಪ್ಪಿಸುವುದೊಂದು ಜನ್ಮಸಿದ್ಧ ಹಕ್ಕು ಎಂದು ಬಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕರಸಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಾಲು ಸಿಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಸರ್ವವಿದಿತ ರಹಸ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಇದೆಲ್ಲದರಿಂದ ಈ ರೋಗದ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ ರೂಪ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದಾಕ್ಷಣ ಇದು ಕ್ಷಮ್ಯ ವಾದ ಪಾಪವೆಂದಲ್ಲ. ಅದು ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಘಾತಕವಾದ ಕೊಳೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅದರ ನಿವಾರಣೆಯ ಮೇಲೆಯೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ನಮ್ಮದೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪಾತಕವೆಂಬಂತೆ ಮಾತಾಡುವವರ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೋಲುವ ಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ಬಳಲುವವರು ಬೇರೆಯೂ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದರೆ ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಧೈರ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ನಾವೀಗ ಈ ರೋಗದಿಂದ ನಿಸ್ತಾರವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇದು ನಿವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳ ರೋಗ ಎಂದು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಅಣಿಯಾಗಬೇಕು. ಗೆಲುವಿನ ಆಸೆ ಇಲ್ಲದವರು ಎಂದೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೋರಾಡಲಾರರು.

ನಾವು ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೇಕೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಹಬ್ಬಿದೆ? ಎಂಬುದು.

ಯಾವುದೇ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರ ಆಚರಣೆಯು ಆಯಾ ಕಾಲದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಕಳ್ಳರ

ವಿರುದ್ಧ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸೂಳೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜಂದಿರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅದಕ್ಕೆ ಜನ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಜನ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಅದೇ ಲಂಚಗುಳಿತನ, ಕಳ್ಳಪೇಟೆ, ಸರಕಾರಿ ಹಣದ ದುರುಪಯೋಗ, ಕರತಪ್ಪಿಸುವುದೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವಿಷಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೇಗಿದೆ? ನೋಡೋಣ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಒಂದು ಖಂಡಿತವಾದ ಪರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ. ಯಾವ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದವನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಅವನು ಆ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಒಪ್ಪುವುದಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧರಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಲಂಚ ಮೊದಲಾದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದವರೂ ಅವರ ಬಂಧುಬಾಂಧವರೂ ಅವನ ಈ ಕಾಯಕದ ವಿಷಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾಚುತ್ತಾರೆಯೆ? ನಾಚಿಕೆ ಬಿಡಿರಿ, ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರ 'ಅಡ್ಡ ಸಂಪಾದನೆ' 'ಮೇಲಿನ ವರಮಾನ'ವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹೆಂಡಂದಿರು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಸಿವಿಲ್ ಎಂಜಿನಿಯರರಿಗೆ ನಾ ಮುಂದು ತಾ ಮುಂದೆಂದು ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಲು ಜನರು ಮುಗಿಬೀಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಅಪರಿಮಿತ ಅವಕಾಶ ಉಂಟೆಂದಲ್ಲವೆ? ಎಷ್ಟೇ ವರಮಾನವುಳ್ಳವನಾದರೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಲು ಯಾರು ಮೇಲೊಡ್ಡಿ ಬರುತ್ತಾರೆ?

ತೌಡು ಕುಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಲಂಚ ಮೊದಲಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅನಾಚಾರಗಳನ್ನು ನಾವು, ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಕಳ್ಳತನ, ದರೋಡೆ, ಕೊಲೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಂತೆ ಪಾತಕಗಳೆಂದು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಅವು ಕಾಯದೆಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತು. ಕಾಯದೆಯ ಕೈಗೆ ಸಿಗದಿದ್ದರಾಯಿತು ಎಂದು ನಮ್ಮ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಲಂಚತಿಂದು ಸೆರೆಮನೆ ಕಂಡವರನ್ನು ನಾವು ಕಳವು ಮಾಡಿ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋದವರ ಹಾಗೆ ಹೀನವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಪಾಪದ ಫಲವೆಂದೂ ಇದನ್ನು ಕೇವಲ ದುರ್ದೈವವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವಷ್ಟೇ. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳುವುದು ಕಾಲು ಜಾರಿ ಹೊಂಡಕ್ಕೆ ಬೀಳುವಂತೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಪ, ಅನೀತಿ ಇಲ್ಲ!

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ಒಳ್ಳೇ ರಭಸದಿಂದ ಮಾತಾಡುವವರನ್ನು ನೀವು ಗಮನಿಸಿರಿ. ಅದು ಅವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಸ್ವಾರಸ್ಯದ ಸಂಗತಿ. ಮಜಾ.

ಸಾವಿರಕ್ಕೊಬ್ಬನಾದರೂ ಒಂದು ಘೋರ ಲಂಚ ಅಥವಾ ಕಳ್ಳಪೇಟೆಯ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಕೋಪೋದ್ರಿಕ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ನೆರೆಮನೆಯವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಗುಪ್ತ ಪ್ರಣಯ ವ್ಯವಹಾರದ ಹಾಗೆ ತಮಾಷೆಯ ವಿಷಯ. ಸ್ವಂತ ಹೆಂಡತಿಯ ಕುಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಹಾಗೆ ಉದ್ವೇಗಗೊಳ್ಳತಕ್ಕ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಕಾಯದೆಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವಕರ ಆಚಾರ – ಇವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಹಾಗೆ; ಅಲ್ಲಿನ ಅನಾಚಾರ ಹೆಂಡತಿಯ ಅನಾಚಾರದ ಹಾಗೆ ಅಕ್ಷಮ್ಯ ಅಪರಾಧ ಎಂಬೀ ಪ್ರಜ್ಞೆ ನಮಗೆ ಬರುವವರೆಗೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಈ ಮನೋವೃತ್ತಿ ನಮ್ಮ ಕೆಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಂದಾಳುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅನಾಚಾರಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ನಾನು ಒಬ್ಬಿಬ್ಬ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಂದಾಳುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಸಹಾಯತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮುಂತಾದ ಪಾತಕಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಎಷ್ಟು ರೋಷದಿಂದ ಮಾತಾಡಲು ಅವರು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೋ ಅಷ್ಟು ರೋಷದಿಂದ ಈ ಅನಾಚಾರಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಮಾತಾಡಲು ತಯಾರಿಲ್ಲ. ಲಂಚ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವನು, ಕಳ್ಳಪೇಟೆ ಮಾಡಿದವನು ರೌರವ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಕೂಗಲು ಅವರು ಒಲ್ಲರು.

ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಿಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸುವುದು ಎಷ್ಟು ಕಠಿಣ ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೆ? ಒಬ್ಬ ಲಂಚಗುಳಿ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನೋ ಕಳ್ಳಪೇಟಿಗನನ್ನೋ ಹಿಡಿದರೆ ಒಡನೆ ಅವನು ಇಂಥ ಜಾತಿಯವನಾದ್ದರಿಂದ ಹಿಡಿದರು ಎಂಬ ಮಾತು ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನನ್ನು ಉಳಿಸುವುದು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ಆ ಜಾತಿಯವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಜೈಲಿನಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಲು ಯಾರೂ ಯತ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಾಭಾವನೆಯೇ ಇದೆ ಎನ್ನಬೇಕು. ಚಪರಾಸಿಯೋ ಕಾರಕೂನನೋ ಲಂಚದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಅವನ ಕುಲಗೋತ್ರ ಸಹಿತ ಹೆಸರು ವಿಳಾಸಗಳನ್ನು ಜಾಗ್ರತಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಗ್ಸಿಕ್ಯುಟಿವ್ ಎಂಜಿನಿಯರ್ ಸಿಕ್ಕರೆ 'ಒಬ್ಬ ಎಕ್ಸಿಕ್ಯೂಟಿವ್ ಎಂಜಿನಿಯರ್' ಸಿಕ್ಕಿದ ಎಂದು ಮೋಘಂ ಆಗಿ ಪ್ರಕಟಣೆ ಹೊರಡುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಿಗಳು ಪಾತಕಿಗಳು ಎಂದೊಪ್ಪಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಸಿದ್ಧರಾಗಿಲ್ಲ.

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಇಲ್ಲದ ದೇಶವಿಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಂಥ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಅದು ಇತ್ತು. ವರಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು, ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು

ಕೂಡ ಅದರಿಂದ ದೂರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಅನಾಚಾರಗಳನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿವಾರಿಸಲಾಯಿತು.

ನಮಗಾದರೂ ಈ ಅನ್ಯಾಯಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಇರುವ ಹಾದಿ ಒಂದೇ. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಜನಜಾಗೃತಿ ಮಾಡುವುದು. ನಾವು ಈ ವಿಷಯ ತೀರ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡುತ್ತೇವೆ. ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ನಾವು ಮಾತಾಡುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇಂಥ ಹೊಣೆಗೆಟ್ಟ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಸಂಭಾವಿತ ಅಧಿಕಾರಿ, ವ್ಯಾಪಾರಿ ಕೂಡ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಭ್ರಷ್ಟರು ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಸಂಭಾವಿತರಾಗಿ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಇಲ್ಲದಾಗಿ ಅವರೂ ಕೆಟ್ಟ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಭ್ರಷ್ಟಚಾರದ ವಿರುದ್ಧ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಸ್ವಹಿತ ಇವೆರಡೂ ಬಗೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಚಾರವಾಗಬೇಕು. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವು ಮೋಸದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಅನೈತಿಕ. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಿಂದ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ, ದೇಶಕ್ಕೆ ಆಗುವ ನಷ್ಟದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪೈಸೆಯನ್ನು ನಾವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕಂದಾಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತೆರಬೇಕಾಗುವದರಿಂದ ಅದು ಸ್ವಹಿತ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ನಮಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಹಾನಿಕರ – ಹೀಗೆಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೂಡಬೇಕು.

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ತ್ವೇಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬೇಕು. ತಮ್ಮನ್ನು ಸಂಭಾವಿತರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡವರೆಲ್ಲ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಿಗಳನ್ನು ಕೀಳುಗಾಣಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಿಗಳ ವಿಷಯ ತುಚ್ಛ ಭಾವನೆ ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ಖಚಿತವಾಗಿ ಗೊತ್ತಿರುವ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕೋರ್ಟಿಗೆಳೆಯುವಂತೆ ಕೂಗೆಬ್ಬಿಸುವುದೂ ಅಗತ್ಯ.

ಇದೆಲ್ಲ ಬೆಕ್ಕಿನ ಕೊರಳಿಗೆ ಗಂಟೆ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಎಂದು ನೀವು ಹೇಳಿರುವಿರಿ. ಆದರೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಇಲಿಗಳು ಬೆಕ್ಕಿನ ಕೊರಳಿಗೆ ಗಂಟೆಕಟ್ಟುವ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಅದರಿಂದ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾದರೂ.

* * *

ತೇಲಿದ್ದೆಷ್ಟು, ಈಸಿದ್ದೆಷ್ಟು?

(ಜೀವನದ ಒಂದು ಸಿಂಹಾವಲೋಕನ ಅಥವಾ 'ಪಾವೆಂ' ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ)

೧೯೮೭ರ ಫೆಬ್ರವರಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದ ಪಾ.ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯ ಅವರು, ಆ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಈ ವಿಶೇಷ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಅಳೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಒಲವು–ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಾವು ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತಮ್ಮ ಜೀವನಾನುಭವವನ್ನು ಓದುಗರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಕರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇತಿಮಿತಿಗಳನ್ನೇ ಒಂದು ಅವಕಾಶವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವತಂತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಆಚಾರ್ಯರ ತಾರ್ಕಿಕ ಚಿಂತನಪರತೆ, ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲನಗೊಂಡ ಅವರ ಲೇಖಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಕಂಡ ಹಾಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಚಿಂತನೆ ಕೆನೆಗಟ್ಟಿ ನಿಂತಿದೆ.

ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡನೇ ವಯಸ್ಸು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ತಾನು ಬಾಳಿದ ಬದುಕನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿ, ಮಾಡಿದ್ದೆಷ್ಟು ಆದದ್ದೆಷ್ಟು, ಗಳಿಸಿದ್ದೆಷ್ಟು, ಕಳೆದದ್ದೆಷ್ಟು, ಎಂಬ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ನೋಡಲು ತೀರ ಅಕಾಲವೆನಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನೆಣಿಕೆ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಮಗೆ ಬದುಕಿನ ಧಾರವಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಲ ಹಣೆಗೆ ಬಡಿದು ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅಹಂಕಾರದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ದೂರೇನೂ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕಾಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಮಹತ್ತರವಾದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಅದು ಇಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಏನೂ ಸಾಧಿಸದು. ಆದರೆ ಅದು ರಾಜಸ. ರಜಸ್ಸು ಎಂದರೆ ಧೂಳಿನ ಕಣಗಳು. ಅಹಂಕಾರದ ರಜಸ್ಸು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ದೋಷ – ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮರೆಸುತ್ತದೆ. ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ತನ್ನ ನೀಲಿ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟದ್ದು ರಜಸ್ಸಿನ ಕಣಗಳು ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬದುಕಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಕೊಡುವುದೂ ಈ ರಜಸ್ಸೇ. ಆದರೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದ್ದರೆ ಈ ರಜಸ್ಸಿನ ಕಣಗಳು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಸೋಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಮ್ಮ ನಿಜದ ನೆಲೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದು ಸಾತ್ವಿಕದ ಕಡೆ ಪಯಣ. ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಬಣಗು ಬಣ್ಣ ಕಟ್ಟಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಬಿಡಿಸಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಮೂಲ ಬಿಂಬದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ನೆರವಾಗುವುದು ಅನುಭವದ ಒಂದು ದಾಯ. ಹಾಗೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಕೈಯ ತುತ್ತನ್ನು ನಮ್ಮ ಬಾಯಲ್ಲೇ ಇಕ್ಕಿಕೊಂಡಿರುವ ತನಕ ಒಂದಿಷ್ಟು ಅಹಂಕಾರ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಕಾಣಬೇಕಾದರೂ

ಅದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಪಾರಜ ಲೇಪ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಆದರ್ಶದ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದೇ ಹೊರತು ಆದರ್ಶವನ್ನೇ ತಲುಪಲಾರೆವು. ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ಸಿಂಹಾವಲೋಕನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ೧೯೧೫, ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ. ತಂದೆ ಪಾಡಿಗಾರು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರು, ತಾಯಿ ಸೀತಮ್ಮ. ಉಭಯತರೂ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದವರು. ತಂದೆ ಋಗ್‌ವೇದದ ಎಂಟೂ ಅಷ್ಟಕಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕದ ನೆರವಿಲ್ಲದೆ ಪಠಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರಂತೆ. ವೇದಗಳ ಹೊರಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಕನ್ನಡ ಓದಿದವರಂತೆ. ಅವರ ವೈದಿಕ ವಿದ್ಯೆ ಅವರನ್ನು ಜಡರಾಗಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ರಸಿಕ' ಶಬ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ರಸಿಕರಾಗಿದ್ದರು; ದಿಟ್ಟರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ನಾಟಕ, ಹರಿಕಥೆಗಳ ಹವ್ಯಾಸವಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಕಷ್ಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೋಪದಿಂದ, ಉಳಿದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತಂದೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಗಳಿಸಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಈ ರಸಿಕತೆ ಕಾರಣವೆಂದು ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಲ್ಕು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ನಂತರ ಉಳಿದುಕೊಂಡ ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರನಾದ ನನ್ನಿಂದ ಪಿತೃಗಳು ಲುಪ್ತ ಪಿಂಡೋದಕರಾಗುವುದು ತಪ್ಪಿತು. ಆದರೆ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಬಿಡುತ್ತ ಬಂದ ತರ್ಪಣದ ಉದಕ ಬಹುಕಾಲ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಕವೋಷ್ಣವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು, ಎನ್ನದಿರಲಾರೆ.

ನನಗೆ ಐದಾಗುವಾಗ ನಮ್ಮನ್ನಗಲಿದ ಇಂಥ ತಂದೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೇನನಿಸುತ್ತದೆ? ಇಷ್ಟು ದೂರದಿಂದ ನನಗೆ ದೂರತಕ್ಕದ್ದೇನೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ 'ರಸಿಕತೆ' ನನಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಅಷ್ಟು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ (ಬದುಕಿಗೆ ಜೀವನವೆಂದೂ, ಸೊತ್ತು ಎಂದೂ ಅರ್ಥಗಳುಂಟಲ್ಲ!) ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಎಷ್ಟು ಅಂಶ ಇದೆ, ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದರೆ ನಾನು ಏನೇನಾಗಿದ್ದೇನೊ ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ದೊಡ್ಡ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದಾರೆಂದೇ ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಆ ಅವರಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಈ ನಾನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲಾಸಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ಕುತೂಹಲಮಯ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಂದೆ ಇದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಕುಲದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ಅವರು ನನ್ನ ಅಕ್ಕಂದಿರಿಗೆ ಓದುಬರಹ ಕಲಿಸಿದ್ದರು ಹರಿಕಥೆ, ನಾಟಕಗಳ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಅಕ್ಕಂದಿರು ನನ್ನ ಮೊದಲ ಶಿಕ್ಷಕರಾದರು (ತಾಯಿ ಧೀರೆಯಾದರೂ ನಿರಕ್ಷರಿಯಾಗಿದ್ದರು). ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ತಮಗರಿಯದೆಯೇ ನನ್ನ ಭವಿಷ್ಯದತ್ತ ಮುಖಮಾಡಿ ತಳ್ಳಿದರು. ಕಡುಬಡತನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಓದಿ ಸಾಹಿತಿಯಾದೆನೆಂದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ

ಈ ಮೂಲಭೂತ ಉಪಕರಣಗಳಿದ್ದಿಲ್ಲವಾದರೆ ನಾನು ಏನಾಗಬಹುದಿತ್ತು ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಬಾರದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಬಡತನದ ಮಾತು ಹೇಳಿದೆ. ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ನಾನು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದೆ, ಹೌದು; ಆದರೆ ಐದನೇ ಇಯತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳ ಎಂಟಾಣೆ ಶಾಲಾ ಶುಲ್ಕ ಕೊಡಲಾರದೆ ಶಾಲೆ ಬಿಡುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೆದುರಿಸಿ ಅಳುತ್ತಾ ಶಾಲೆಯ ಕಡೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾಗ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದೋ ಮೂವತ್ತೊ ಗಜ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ನಮ್ಮ ನೆರೆಮನೆಯ ಆಸ್ತಿಕ ವಿಧವೆ ಸರಸ್ವತಿಯಮ್ಮ ಎದುರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಅವರು ನನ್ನ ಅಳು ನೋಡಿ ತತ್‌ಕ್ಷಣ ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಮುದ್ರೆಯ ಸಂಪುಷ್ಟದಿಂದ ಎಂಟಾಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟು ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳೂ ಫೀ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಮಾತುಕೊಟ್ಟಿರದಿದ್ದರೆ? ಬದುಕಿನ ಆಗು ಹೋಗುಗಳು ಎಷ್ಟು ಆಕಸ್ಮಿಕ! ಅವರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮಠದಿಂದ ಎರಡು ಮಿನಿಟು ತಡವಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದರೆ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಸಂಧಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ನನ್ನ ಲೌಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಸಾನವಾಗಬಹುದಿತ್ತು. ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಟುವಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಈ ಔದಾರ್ಯ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೇ? ನಾನರಿಯೆ. ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದೆನೆಂದೆನಲ್ಲ. ನನ್ನ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ನನ್ನ ತಾಯಿ ತಮ್ಮ ಅನ್ನವನ್ನು ನನಗೆ ಹಾಕಿ ತಾವು ಕೃಷ್ಣ ಮಠದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಊಟಮಾಡಿ ಏಕ ಭುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದರು. ಹೌದು. ಕ್ವಚಿದಪಿ ಕುಮಾತಾ ನ ಭವತಿ. ಆದರೂ ನಾವು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿಲ್ಲವಾದರೆ ಮತ್ತು ನಾವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲವಾದರೆ ಈ ಉಚಿತ ಭೋಜನ ತಾಯಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಬಹುಶಃ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬ ಐಡಿಯವೇ ನನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಶೂದ್ರನ ಬಡತನವನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಬಡತನವನ್ನೂ ಒಂದೇ ತೂಕದ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ತೂಗಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದು.

ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲ–ಅನುಕೂಲವಂತರೂ ಸೇರಿ – ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ನನಗೊಬ್ಬನಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ಹುಚ್ಚು ಹೇಗೆ ತಗಲಿತೋ ನನಗೆ ನೆನಪಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಮೊದಲಿಗನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಎಲಿಮೆಂಟರಿ ಶಾಲೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಆ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿರಬಹುದು. ಸರಿ, ಬೋರ್ಡ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಹಿರಿಯಣ್ಣ (ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮಗ) ವೆಂಕಟದಾಸಾಚಾರ್ಯರು ನನ್ನನ್ನು ಹೈಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹಾಕುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರದಿದ್ದರೆ (ಅವರೂ ಶ್ರೀಮಂತರಲ್ಲ) ನನ್ನ ಆಸೆ ಬಯಲಾಸೆಯಾಗಿ ಉಳಿದು, ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹುಡುಗರ ಆಕರ್ಷಣೆಯಾಗಿದ್ದ ಗಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಹೋಟೆಲ್ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೋ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಾಲೆಯ ಶಿರೋಮಣಿಯಾಗಿ ನಿರಾಮಿಷವಾದ ಪಂಡಿತವೃತ್ತಿಗೋ

ಆತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನಾನು ನಾಲಾಯಖನಾಗಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕಥೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು, ಅಷ್ಟೆ.

ಶಾಲೆಗೆ ಮೊದಲನೆಯವನಾಗಿ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ಪಾಸಾದೆ. ಓದಿ ಓದಿ ಅಲ್ಲ, ಏನನ್ನೂ ಒಂದೇ ಶ್ರುತಕ್ಕೆ, ಒಂದೇ ಪಠಿತಕ್ಕೆ ಗ್ರಹಿಸುವ ಜನ್ಮಸಿದ್ಧ ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ. ಹೌದು, ಪಠ್ಯಗಳ ಹೊರಗಿನ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಹಗಲಿರುಳೂ ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಟೆಲ್ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನೆರೆಮನೆಯವರಿಂದ ಎರವಲು ತಂದು. ಇದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರಳಿಸಿತು. ನಾನೂ ಬರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ಈ ನಡುವೆ ಯಾರ ನೆರವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಔಷಧದ ರದ್ದಿ ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್ ಸಹಾಯದಿಂದ ಬಂಗಾಲಿ ಕಲಿತೆ. ಐದನೇ ಇಯತ್ತೆಯಲ್ಲಿ, ಸಿಲಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ಹಂಗಾಮಿ ಮಾಸ್ತರ್ ಭಾಂಡಾರಕರ್ ಅವರ ಅವ್ಯಾಪಾರದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದು ತತ್‌ಕ್ಷಣವೇ ಪದ್ಯರಚನೆ ಆರಂಭಿಸಿದೆ (ವಯಸ್ಸು ೧೧). ಎರಡನೇ ಫಾರ್ಮಿನ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದ್ದ ರನ್ನನ ಗದಾಯುದ್ಧದ "ಯಮರಾಜಪ್ರಿಯ ಸೂಮಗಂ ನಿನಗಮಾ ಗಾಂಡೀವ ಧನ್ವಂಗಮಾ ಯಮಳರ್ಗಂ" ಎಂಬಲ್ಲಿಂದಾರಂಭವಾಗಿ "ಗತಕಾಲಂ ಲಯಕಾಲಮಾಯ್ತು ನಿನಗಿನ್ನಾಯ್ತಂತ್ಯ ಕಾಲಂ ಗಡಾ!" ಎಂಬಲ್ಲಿವರೆಗಿನ ಭಾಗದಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಹೊಂದಿ ಕಂದ ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಯ ಬರೆಯತೊಡಗಿದೆ. ಒಂದು ಚಂಪೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಬರೆಯುವ ಹುಮ್ಮಸದಲ್ಲಿ "ವಿಲಸತ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾಂತಾ ಕುಚಯುಗಲ ಸಮಾಕ್ರಾಂತ ಸದ್ರತ್ನ ಹಾರಕ್ಕೆ ಲಲಾಮಪ್ರಾಯಮಪ್ಪಾ" ಎಂದಾರಂಭ ಮಾಡಿ ಹತ್ತೈವತ್ತು ಕಂದವೃತ್ತಗಳನ್ನು ಬರೆದೆ. ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ವಿದ್ವಾನ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕಟ್ಟಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದ ಛಂದೋಂಬುಧಿ, ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ, ಭಿಕ್ಷಾಟನ ಚರಿತೆ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ತಂದು, ಇಡಿ ಇಡಿಯಾಗಿ ನುಂಗಿ ಹಾಕಿದೆ. ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತನ ಋತು ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಓದಿ ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿಗಳನ್ನು ಬರೆದೆ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಬರೆಯಬಾರದೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಬರೆದೆ. ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದೆ.

–ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲವೆ? ನಿಜ. ಆದರೆ ಕೇಳಿ. ತಾವು ಹೆಡ್ಮಾಸ್ತರರಾಗಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ.ಗೆ ಕೂತ ಮೊದಲನೆಯ ಬ್ಯಾಚಿನ ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವನಾಗಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ, ದಿವಂಗತ ರಾಕಿ ಫರ್ನಾಂಡೀಸರು (ಆಸ್ಕರ್ ಫರ್ನಾಂಡೀಸರ ತಂದೆ) ಮಂಗಳೂರಿನ ಅಲೋಸಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗು, ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಫ್ರೀಶಿಪ್ ಕೊಡಿಸುತ್ತೇನೆ – ಎಂದಾಗ, ನಾನು ಆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳದಾದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಸಬೂಬುಗಳೇನೋ ಇವೆ. ಮನೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಟ, ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೇನು ಗತಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಹಸಿಕರು ಈ ಅವಕಾಶದ ಸದುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು. ಯಾವುದೊಂದು

ಹೋಟೆಲಿನ ಮಾಲೀಕರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಊಟ ಗಿಟ್ಟಿಸಬಹುದಿತ್ತೇನೋ. ಅವರ ಮಗಳ ಗಂಡನಾಗಿ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವ ಕನಸು ಕಾಣಬಹುದಿತ್ತೇನೋ. ಆದರೆ ಆ ಸಾಹಸ ನನ್ನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಊನಾಂಶ – Minus point.

ಇಲ್ಲಿಂದ ಎರಡನೇ ಊನಾಂಶ. ಅದು ನನ್ನ ಪ್ರಥಮ ಉದ್ಯೋಗದ ಸೋಲು. ಯಾವ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದ ನಾನು ಉಡುಪಿಯ ಕಡಿಯಾಳಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಪ್ರಯೋಜಕನೆಂದು ನನಗೇ ಅನಿಸಿತು. ನನ್ನ ತೊಂದರೆಯೆಂದರೆ ಮಕ್ಕಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೂ ಎರಡನೇ ತರಗತಿಗೆ! ಶಿಕ್ಷಕನಿಗೆ ಉತ್ತಮಮೇಧಾಶಕ್ತಿ ಸಾಲುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೇನೋ ಒಂದು ಬೇಕು. ಆ ಒಂದು ನನಗಿಲ್ಲ. ಇಂದಿಗೂ ನಾನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಲಾರೆ. ನಮೋ ಉಪಾಧ್ಯಾಯಾಯ! ಆಗಲೇ 'ಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ' 'ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ'ದಂಥ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂಥ ಕವಿತೆ ಬರೆದವನು, ಎಳೆ ಕರುಗಳಿಗೆ ಎಳೆ ಹುಲ್ಲು ತಿನ್ನಿಸಲಾರದೆ ಶಿಕ್ಷಕವೃತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವದೇಶಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟಗಾರ–ಕಂ–ಕಾರ–ಕೂನ–ಕಂ–ಕಸಗುಡಿಸುವವ–ಕಂ–ಗ್ಯಾಸ್‌ದೀಪ ಹಚ್ಚುವವನಾಗಿ ಸೇರಿದೆ.

–ಮೊದಲು ಅಂಗಡಿ ಕೆಲಸಗಾರನಾಗಿ, ಮುಂದೆ ಪ್ರೆಸ್ ಲೆಕ್ಕಿಗನಾಗಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಕಂಪನಿ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯಾಗಿ ನಾನು, ತುಳು ಚಳುವಳಿಯ ಅಧ್ವರ್ಯು, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕ, ಮೀಮಾಂಸಾ ಶಿರೋಮಣಿಯಾಗಿಯೂ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ವಿಚಾರಕ, ಸಾಹಸಿ ಆದ ಎಸ್.ಯು. ಪಣಿಯಾಡಿಯವರೊಡನೆ ಕಳೆದ ಸುಮಾರು ಏಳು ವರ್ಷಗಳು ಮೊದಲು ವ್ಯಥೆಯಲ್ಲಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಸಾರ್ಥಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅನಾಹುತದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಿತು. ವ್ಯಥೆಯ ಕಾರಣ, ಅವಿದ್ಯಾವಂತ ಸಹಕಾರಿಗಳೊಡನೆ ನೀಗದಿದ್ದದ್ದು; ಸಾರ್ಥಕತೆ ಯಾವ ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟರೂ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾದ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯ ತೋರಿಸುವ ತೈಲ ಬುದ್ಧಿಯದ್ದು ಅನಾಹುತ? ಪಣಿಯಾಡಿಯವರ ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಸೋಲು ಕಂಡು ಅವರು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋದದ್ದು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಾಣಿಜ್ಯ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗದೇನೇ ತುಂಬ ಜಿಗುಟಾದ ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರ ಮತ್ತು ಕಂಪನಿ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪರಿಜ್ಞಾನ ಪಡೆದೆ. ಅವರು ಆರಂಭಿಸಿದ ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಕಂಪನಿಗಳ ಮೆಮೊರ್‍ಯಾಂಡಂ ಆಫ್ ಆರ್ಟಿಕಲ್ಸನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಿ ಮಾಡಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದೆ. ಅದೆಲ್ಲ ನೀರು ಪಾಲಾದಾಗ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಈಸುಬಾರದ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಂತಾದೆ.

ಆಗಲೇ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆಯಾಗಿದ್ದ ನನಗೆ ಈ ಕಂಪನಿಯೊಡನೆ ಬರೇ ನೌಕರನೆಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೊಡಕಾಟವಿದ್ದುದರಿಂದ

ಊರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ನೌಕರಿ ಸಿಗುವುದೂ ಕಷ್ಟವಿತ್ತು. ಆರು ತಿಂಗಳು ಅರೆ ಬರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಮದ್ರಾಸಿನ ಒಂದು ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಬಿಲ್‌ರೈಟರಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು.

ಈ ಏಳು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಬರವಣಿಗೆ ಪದ್ಯ – ಗದ್ಯ ಎರಡೂ ಸಾಗಿತ್ತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಂಶ "ಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ"ದಲ್ಲಿ. ಕೆಲವಂಶ ಪಣಿಯಾಡಿಯವರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದ ಜನಪ್ರಿಯ "ಅಂತರಂಗ" ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಅದರ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಿದ್ದೆ) ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದವು. "ಅಂತರಂಗ"ದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯ ಬರವಣಿಗೆ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಅನುಭವ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಣಿಯಾಡಿಯವರ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ವಿಚಾರಗಳು ಮನಸ್ಸಿನ ಅಧಿಕಾಂಶ ವೈದಿಕ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದ್ದವು ಮತ್ತು ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಕೆಲಸವನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದೂ, ದಿನಕ್ಕೆ ಹದಿನಾರು–ಹದಿನೆಂಟು ಗಂಟೆ ದುಡಿಯುವುದೂ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತು.

ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಒಳ್ಳೇ ಕೆಲಸಗಾರನೆಂಬ ಮನ್ನಣೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಸಂಬಳವೇನೂ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಲಿಲ್ಲ. ಆಗಿನ (೧೯೪೧) ೨೨ ರೂಪಾಯಿ! ಅಲ್ಲಿಂದ ನನ್ನ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಕಾರಣ ಜಪಾನೀಯರು. ಅವರು ೧೯೪೨ ಏಪ್ರಿಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಕಿನಾಡ ಮತ್ತು ವಿಶಾಖಪಟ್ಟಣದ ಮೇಲೆ ಬಾಂಬು ಹಾಕಿದರು. ಮದ್ರಾಸಿನ ಮೇಲೂ ಹಾರಾಡಿದರು. ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಕೋಲಾಹಲವೆದ್ದಿತು. ದಿನಕ್ಕೆ ೨೫,೦೦೦ದಂತೆ ಜನ ಪಟ್ಟಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರು. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೋಟೆಲ್ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಅವರು ನನಗೆ ಅಪಾಯಕರ ಮದ್ರಾಸು ಬಿಟ್ಟು ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಬರಲು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು. ಬಾಂಬಿಗೆ ನಾನೇನು ಅಂಜಿದೆನೆಂದಲ್ಲ. ಸಾಮೂಹಿಕ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಪಾಯವನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಕಲಿಯುತ್ತಾನೆಂಬ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಅನುಭವ ನನಗಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಹೋಟೆಲುಗಳಿಗೆ ಭವಿಷ್ಯ ಕರಾಳವೆಂದೆನಿಸಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ನಾನು ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದೆ. ನಾಲ್ಕಾರು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ "ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ"ದ ನಿರ್ವಾಹಕ ಸಂಪಾದಕರ ಆಮಂತ್ರಣದಂತೆ, ಅದರ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ನಿರ್ವಾಹಕನಾಗಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದೆ, (೧೯೪೨ ನವಂಬರ್).

"ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ" ಸಂಸ್ಥೆಯೊಡನೆ ನಾನು ನನ್ನ ಬದುಕಿನ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಕಳೆದೆ, ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ನಾನು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ವಿಭಾಗದಿಂದ ಸಂಪಾದಕೀಯ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸರಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಇನ್ನೊಂದು ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು; ಅದು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೌಬಲ್ಯವೂ ಆಗಿತ್ತೆನ್ನುವುದು ಬೇರೆ ಮಾತು. ನನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರನ್ನು ಮೆನೇಜ್ ಮಾಡುವುದು ನನ್ನ ಗಂಟಲ ತುತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಬಳಸಬೇಕಾದ ತಂತ್ರಗಳು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯ ಥಿಯರೆಟಿಕಲ್ ಅಳವಿನೊಳಗಿನವಾದರೂ ನನ್ನ ಭಾವನೆಯ

ಅಳವಿಗೆ ಹೊರಗಿನವಾಗಿದ್ದವು. ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬ ಭೋಳೇ ಶಂಕರ. ಹೀಗೆ ನಾನು ಒಂಟಿ ಸಲಗನಾಗಲು ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶವಿರುವ ಸಂಪಾದಕೀಯ ವಿಭಾಗವನ್ನೇ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯವಂತ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬ "ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್" ಎನಿಸಿದರೂ ಅಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಯಾರೂ ಅಡ್ಡಗಾಲು ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅಪರಿಮಿತ ಕುತೂಹಲದಿಂದಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ದೇಶಿ ವಿದೇಶಿ ಪತ್ರಿಕೆ, ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಬಳಿಸುತ್ತ ೧೯೫೦ರೊಳಗೆ ನಾನೊಬ್ಬ "ಸರ್ವಜ್ಞ" ಎನಿಸಿದ್ದೆ. ಅದೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನನ್ನದೇ ಸ್ವಂತ ನಿರ್ಣಯದಿಂದ ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಂದು ಲಘು ಬರಹದ ಸ್ತಂಭವನ್ನು "ಕರ್ಮವೀರ"ದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಅದು ಓದುಗರ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಿತು. ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಶ್ರೀರಂಗರೇ ಅದನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಓದುಗರಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿತ್ತು. ನಾನು ಅದನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಉದಾತ್ತ ತ್ಯಾಗದ ಮುಖವಾಡ ಹೊತ್ತು ರಾಜಕಾರಣ ಮಾಡುವವರ ಒಳ ಇರಾದೆಗಳನ್ನು ಗಾಳಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ "ಹೇಸಿ ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ" ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನೂ ಪಡೆದೆ. ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯನ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದಾಗಿ ನಾನು ಬೇರೆ ಗಂಭೀರ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ, ಮತ್ತು ಕಥೆ ಕವಿತೆಗಳನ್ನೂ, ಬರೆಯಬಲ್ಲೆನೆಂಬುದೂ, ಬರೆದಿದ್ದೇನೆಂಬುದೂ ಮರೆತು ಹೋಗುವಂತಾಯಿತು. ಆದರೆ "ಕರ್ಮವೀರ" ದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಪುಸ್ತಕ, ಸಿನೆಮಾ ವಿಮರ್ಶೆಯಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಜಟಿಲ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಷಯಗಳವರೆಗೆ ಕಂಡ ಕಂಡ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಬರೆದೆ. ನನ್ನ ಕುತೂಹಲದ ದಶಮುಖಗಳಿಗೆ ಅನ್ನ ಕೊಡಲು ನಾನು ಬಹಳ ಕಾಲವನ್ನು ಅಧಿಕ ಪ್ರಸಂಗದ ಓದಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಬೇರೆಯೆ ದುಡಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತಿದ್ದು ದಿನಕ್ಕೆ ೧೨-೧೪ ಗಂಟೆ ಕೆಲಸ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ದುಡಿಯಲು ನಾನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದೆ, ಆ ದುಡಿಮೆ ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಿದ್ದಾಗ.

೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಡೈಜೆಸ್ಟ್ ಮಾದರಿಯ "ಕಸ್ತೂರಿ" ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಬೇಕಾದ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಬರೆಯಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ನನ್ನದಾಗಿತ್ತು. ಹೊಸ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕತ್ವ ನನ್ನ ಕೊರಳಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ೧೮ ವರ್ಷ ಅದನ್ನು ಯಾರೂ "ಹೆಸ-ರಿಡ"ದಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಿ, ೧೯೭೪-೭೫ರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕಡು ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಸತ್ತು ಸತ್ತು ಬದುಕಿದ ಮೇಲೆ ರಾಜೀನಾಮೆಯಿತ್ತು ಮುಕ್ತನಾದೆ.

ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯತೆ "ಕಸ್ತೂರಿ"ಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷವಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ನನ್ನ ಲೇಖನ ವೃತ್ತಿಗೆ "ಕರ್ಮವೀರ"ದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಮನ್ನಣೆ ದೊರಕಿತ್ತು. ನನ್ನ ಕವಿತಾ ಸಂಗ್ರಹ "ನವನೀರದ" ಕ್ಕೆ ಮುಂಬಯಿ ಸರಕಾರದ ಬಹುಮಾನವೂ ಬಂದಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಹರಟೆಗಳ ಒಂದು ಸಂಗ್ರಹಣ "ಪ್ರಹಾರ" ಏಳನೇ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಭೋಳೇ ಮನುಷ್ಯ ಅಂದೆನಲ್ಲ.

ಈ ಕೊರತೆಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ನಾನು ಸಾಕಷ್ಟು ಬೇಗ ಮನಗಾಣದಿದ್ದದ್ದೂ ಒಂದು. ಅದನ್ನು ಮನಗಂಡವರು ಬೇರೆಯವರು; ಮತ್ತು ಅವರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೇರಲು ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು. ೧೯೫೦ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿ ತಂಡದೊಡನೆ ನಾನು ಉತ್ತರ ಭಾರತ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಕೊಂಡ ಮೂರು ವಾರಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ, ನನಗೆ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸಾಧಾರಣ ಮನುಷ್ಯ ಎಂದು ಪ್ರತೀತವಾದದ್ದು. ವಿದೇಶೀ ರಾಯಭಾರ ವರ್ಗದವರು ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟಾಗಲೂ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಂದ ಅವರು ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಗೋಚರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲದರ ಪ್ರಯೋಜನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಚಾಕಚಾಕ್ಯ ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಾನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡೂವರೆ ತಿಂಗಳು ಸಾವು ಬದುಕುಗಳ ನಡುವೆ ಡೋಲಾಯಮಾನನಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಆರೋಗ್ಯ ವಿಚಾರಿಸಿ ನಾಡಿನ ಓದುಗರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆತಂಕಪೂರ್ಣ ಪತ್ರಗಳು. ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಜನರ ಧಾರೆ ನನಗೂ, ನನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಜನರಿಗೂ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿತ್ತು.ಕೆಲ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಯೇ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಡಾಕ್ಟರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ ಅದು ಪ್ರಚೋದಿಸಿತ್ತು. ಸತ್ತರೂ ಬದುಕಿದರೂ ಇದು ಒಂದು ಧನ್ಯತೆಯ ಭಾವ ನನ್ನದಾಯಿತು.

ನನ್ನ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ನಂತರ ಕೂಡ ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಮಣಿಪಾಲದ ಪತ್ರಿಕಾ ಗುಂಪಿನವರು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ತಾವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದವರು. "ಕಸ್ತೂರಿ"ಗೂ ನಾನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಒಂದು ಕವಿತಾ ಸಂಗ್ರಹ ("ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು") ಮತ್ತು ಎರಡು ಹರಟೆ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ("ಲೋಕದ ಡೊಂಕು" ಮತ್ತು "ವಿಪರೀತ") ಪ್ರಕಟವಾದವು. ನಿವೃತ್ತಿಗಿಂತ ಎರಡು ವರ್ಷ ಮೊದಲು ಬರೆದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ೨೫ ವರ್ಷಗಳ ಪರಾಮರ್ಶೆಯೂ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಗಳಿಸಿತ್ತು. ನನ್ನ ತುಳು ಕವಿತೆಗಳ ಒಂದು ಸಂಗ್ರಹ ಹೊರಬಂತು.

ನನಗೆ ಸನ್ಮಾನಗಳೂ ಆದವು. ನನ್ನ ವೃತ್ತಿ ಬಾಂಧವರು ನನಗೆ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗದ ಪಿ. ಆರ್. ರಾಮಯ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿದರು. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸನ್ಮಾನ ಮತ್ತು ನಿಧಿ ಪ್ರದಾನವಾಯಿತು. ಪರಿಷತ್ತಿನ ವಜ್ರಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯೂ ನನಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ವರ್ಧಮಾನ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದೆ. ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿವೆ. ನಿಶಿತವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಬರಹದಿಂದ ನಾನೊಬ್ಬ "ವಿಚಾರವಾದಿ" ಎಂದೂ ಅನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ಗೌರವ ವೇತನ ನನಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ಬದುಕಿದ್ದೇನೆ. ಯಾರಿಗೂ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಶಾರೀರಿಕವಾಗಿ

ಭಾರವಾಗದೆ ಬದುಕಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನ ಈ ವರೆಗೆ ಇದೆ. ನನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಕವೋಷ್ಣವಾದ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ತಪ್ಪಿದೆ.

ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನದೆಷ್ಟು, ನನ್ನದಲ್ಲದ್ದೆಷ್ಟು? ನಾನು ಭವಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಈಸಿದ್ದೆಷ್ಟು, ತೇಲಿದ್ದೆಷ್ಟು? ನನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಇತರರು ನನ್ನ ತೇರ್ಗಡೆಗೆ ನೆರವಾಗದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಏನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ? ಬಹುಶಃ ಏನೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನಾಹುತಗಳು ಕೂಡ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡುವಾಗ ನನಗೆ ವರಗಳೇ ಆಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿವೆ. ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಕೇಡು ಆಗಿದ್ದಿಲ್ಲವಾದರೆ ನಾನು ಬಹುಶಃ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಕೌಂಟೆಂಟ್ ಅನಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು; ಕೀರ್ತಿ ಲಭಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೋಗಲಿ, ಜಪಾನೀಯರು ಪೂರ್ವ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಂಬ್ ಬೆದರಿಕೆ ಎಬ್ಬಿಸದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೇ? ಮುಂದಿನದೆಲ್ಲ ಜರುಗುತ್ತಿತ್ತೆ? ನಾನು ೧೯೪೦ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೩೧ರಂದು ಊರು ಬಿಟ್ಟಾಗ ನನ್ನದೆಲ್ಲ ಮುಗಿದೇ ಹೋಯಿತು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಭವಿತವ್ಯತೆಯ ಪಟ್ಟುಗಳು ಎಷ್ಟು ಅನೂಹ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ!

ನನ್ನ ಬದುಕು ಒಂದು ದಾರಿ ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ನನ್ನ ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ವೆಂಕಟದಾಸಾಚಾರ್ಯರು, ನಾನು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡ ಅವಳ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಅಣ್ಣಂದಿರು, ನನ್ನೊಡನೆ ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯನ್ನು ಪಿಟ್ಟೆನ್ನದೆ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ನಾನು ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಡಾಕ್ಟರುಗಳನ್ನು ಪುಸಲಾಯಿಸಿ ನನಗೆ ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡಿಸಿದ ನನ್ನ ಭಾವಮೈದುನ ಜನಾರ್ದನ, ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿಯನ್ನು ಬದುಕಿಸಲು ಹಗಲಿರುಳು ಸಾವಿನೊಡನೆ ಸೆಣಸಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಡಾಕ್ಟರರು, ೭೩ ದಿವಸ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚದೆ ನನ್ನ ಅರೆಜೀವದ ದೇಹವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ (ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡಿದ ಡಾ.ಸಿ.ಆರ್. ರಘು ಅವಳನ್ನು ಸತಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯೆಂದೇ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ). ನನ್ನಲ್ಲಿ ಗುಣವನ್ನು ಕಂಡ "ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ"ದ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀ ಮೊಹರೆ ಹಣಮಂತರಾಯರು, ಶ್ರೀ ಹ.ರಾ. ಪುರೋಹಿತರು ಮತ್ತು ಡಾ. ಆರ್.ಆರ್. ದಿವಾಕರರು, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಕರುಬು ತೋರಿಸದೆ ಒಡನಾಡಿದ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು, ನನ್ನ ಸನ್ಮಾನ ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿರತ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸಿದ ನನ್ನ ಅನಿಮಿತ್ತ ಬಂಧು ಶ್ರೀ ಜಿ.ಟಿ. ನಾರಾಯಣರಾಯರು, ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಸ್ನೇಹಿತರು! ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹವಿರ್ಭಾಗ ಸಿಗಬೇಕೋ ಹೇಳಲಾರೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ನನ್ನದು ಎಂದುಳಿಯಬಹುದಾದದ್ದು ಎಷ್ಟು?

* * *

ಪ್ರಕಾಶಕರು
ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್
ಬೆಂಗಳೂರು-ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಕಸ್ತೂರಿಯ ಪಾ.ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯರು 18 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪ್ರಚಲಿತ ರಾಜಕೀಯ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಕರಾಗಿ ಬರೆದ ಹಲವಾರು ಲೇಖನಗಳ ಪೈಕಿ ಆಯ್ದ ಸಂಕಲನ ಇದು. ಆಚಾರ್ಯರು 'ಲೋಕದ ಡೊಂಕು' ನೋಡುವ ವಿಡಂಬನ ದೃಷ್ಟಿಯಷ್ಟೇ ರಾಜಕಾರಣದ ಅವಿವೇಕ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವ ಗಂಭೀರ ನೋಟವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಕಸ್ತೂರಿಯ ಓದುಗರಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕಪ್ರಜ್ಞೆ, ಜಾಗೃತಿ, ರಾಜಕೀಯ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಪ್ರಜಾತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಅವರ ಹಂಬಲವಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಯ ಲೇಖನಗಳ ವಸ್ತು ಇಂದಿಗೆ ಹಳೆಯದಾದರೂ ರಾಜಕೀಯಸ್ಥರ ಸ್ಥಿತಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ನಡವಳಿಕೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಧೂರ್ತತನ ಸಮಯ ಸಾಧಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಮುಂದುವರೆದೇ ಇದೆ. ಈಗಲೂ ಪಾವೆಂ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರನ್ನು ನೆಚ್ಚಿ ಮೆಚ್ಚಿದ ಪರಣಿತ ಪರ್ತಕರ್ತ ಶಿವಾನಂದ ಜೋಶಿಯವರು ತಮ್ಮ ಟಿಪ್ಪಣಿಯೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಸಂಕಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

₹170/-